

Byens embedsmænd besluttet at stenlægge byens hovedgater og alle gaarde og forretningshuse blev ilignet for at dække omkostningerne. Harrimans iligning beløp sig til \$160.00 per aar for ti aar. Mange av forretningsfolkene knurrede; men bystyret hadde avgjort saken. Det var derfor intet andet at gjøre end at betale, eller ogsaa miste sin anseelse i byen, særlig for den som vilde oparbeide sin forretning. Med større sparsomhet vilde nok Orville og Borghild klare dette. Stenlægningen var dog altfor dyr: \$16.00 per fot for halv gate (en side). Frykteligt! Mange hadde mistanke om at her var ugler i mosen.

En ny skuffelse kom ut paa høsten; byraadet besluttet at stenlægge tvergaten. Den var noget smalere. De blbev ilignet \$125.00 per aar for ti aar. Da Orvilles forretning var en hjørnegaard blev dette et alvorligt slag for disse unge folk. Mange folk nægtet at betale. En av disse, gamle Papalos, en liten *græ-*ker, som hadde et lite skomaker shop to dører fra Harriman's; var en av dem som paastod, at han ikke kunde betale. Men der var nogle som altid hadde pekt paa ham og nu fik han høre det hver dag: "Der gaar en av skarverne i byen." Det blev endelig for meget for Papalos. En dag fandt de hans legeme hængende fra nogle bektraade og buster som han hadde snoret sammen for at ende tilværelsen. Der var mange i byen som gik med uhyggelige tanker. Der var mange som hadde mindre penge end Harriman. Dog de fleste hadde ogsaa mindre leve-dage. Naar de gamle mister alt og dertil blir paalagt unødvendige utgifter, skammelige byrder som bøier dem stedse dypere mot jorden og saaledes legger ny sorg til syke sind, da ser man et trist syn. Naar Borghild saa den nedtrykkele som hvilte over folkene var hun taknemmelig fordi hun hadde det saa godt. Hun var lykkelig. Og under alt fik de begge beholde sine barnehjerter. Deres første lille elskling, en liten søt pike, hadde ogsaa bragt solstraaler til hjemmet. Begge hadde godt mot, og Borghild haapet stadig paa lysere dage.

Den følgende vaar besluttet bystyret at stenlægge alleen. Harriman fik en iligning paa \$40.00 per aar i fem aar. Styret besluttet senere at legge nye fortaug. Dette begyndte at se trist ut. Der blev ogsaa opført ny brandstasjon. Der blev bygget nyt skolehus. Der blev bygget et umaateligt stort og gjildt raadhus. Skattene, baade stats- og county skattene, gjorde byrdene saa store at mange maatte lukke sine forretninger og

mistet alt de eiet. Mange mistet ogsaa sine hjem, de blev solgt for skat. Ni mennesker i byen som Oville kjendte personlig begik selvmord paa et eneste aar paagrund av denne paatvungne og unødvendige skat. Folket led baade timeligt og aande-ligt igt.

Ut paa høsten holdtes byvalg. En mængde av forretningsfolkene og flere andre ledende borgere mente, at nu maatte noget gjøres for at bryte makten fra disse penge utpressere og politikere som hadde tat by og county ved strupen. "Det er godt og vel," mente disse fredelige borgere, "at have det bed-ste baade i hjem og i by og i stat, men kun da naar folket har raad til det." Paa den motsatte side i valgkampen stod ikke bare byens embedsmænd og de fleste politikere, men ogsaa flere av de største forretningshuse. Til de almindelige folks overraskelse mente disse pengeutpressere at de borgere om ikke vilde være med og gjøre byen fin og moderne burde gaa tilbake til urskogen. De ledende politikere gik enddog saa langt, at de anbefalte at boycutte bakstræverne. Med *løgn* og trussel gik motstanden fra hus til hus. De leiet en stor flok unge gutter til at utdele brochurer for, som de sa, at bevise sin paastand. Resultatet blev, at de samme by- og county-embedsfolk blev gjenvalgt. De politiske fribyttere dominerte paany over folkets penge-skrin. Det saa mørkt ut. Der blev straks efter valget indført ny og kostbar belysning i gatene; men gatelysene gjorde det kun mørkere for de undertrykte skattens slaver. Der byggedes flere brede stenlagte landeveie utover countiet. Der oprettedes mange nye poster og byraaer; og naar de ikke kunde tænke paa noget andet for at faa fingrene ned i publikums pengekasse, leiet de kostbare malere til at male stedse nye og forskjellige kulører paa gjærder og paa stabbestolpene langs alfarveiene.

Alle skatter, baade almindelige og specielle iligninger steg fryktelig. Stillingen blev fortvilet for Harriman's. Deres lille forretning kunde neppe klare dette. De maatte iallefald faa et godt aar. Men Borghild med det glade ansigt sa, hun vidste det skulde bli et godt aar. Ofte stod hun op riktig tidlig om morgenen og skyndte *sig* bort til butikken og ivaretok centralopvarmningen, saa hastet hu hjem og lavet frokost *før* hun vækket ham, altid glad i haapet om de lyse dage. Den lille i

vuggen begyndte ogsaa at smile med større forstaaelse og dette smil bragte altid ind i hendes sjæl straalende fra den Evige.

Dog det skulde ikke være længe før nye, mørke aander begyndte at svæve rundt deres hjem. Det var noget galt paa færde. Flere av Harriman's større kunder kom ikke mere ind i forretningen, og salget blev betydelig formindsket. Saaledes gik det i tre maaneder efter valget, og det blev ikke bedre men heller værre. Omsætningen blev efterhvert meget daarlig. Den samme skjæbne blev mange andre i byen tildelt. Stadig nye ængstelser grep forretningsfolkene. Et alvorligt tungsind likesom besatte de strævsomme folk. Orville og Borghild saavelsom mange andre vidste at der var mere med dette end det som vistes paa overflaten. **Uvisheten** angaaende deres fremtid blev deres største sorg.

En aften blev Orville og Borghild enige om at kalde sammen en del av de forretningsledere som hadde delt deres tunge skjæbne. En større komite blev organiseret for at undersøke saken. Orville Harriman blev formand i komiteen. Resultatet av undersøkelsen var gyseligt. Komiteen fandt, at et par fremmede herrer hadde havt det travelt i flere uker før valget der i byen; og at disse herrer hadde gjort regelmæssige besøk hos de ledende i bystyret og likeledes stadige besøk hos byens store forretningfirmaer, de firmaer nemlig, som solgte de varer, der bruktes til byens og countiets "forbedring." Blandt disse var to store trælast handlere, byens ledende isenkram-forretning, murstensfabrikken, cement handleren, maler-forretning, osv. Svensken Karl Salborg, som selv var blit bedraget av disse to fremmede herrer, fortalte komiteen om disse to mænds fremgangsmaate. "Disse herrer," sa Salborg, "gik til cementhandleren med nøiagtig underretning om hvormeget cement der trængtes for at stenlægge et vist antal gater, alleer og fortauger. Da cementhandleren lovet at *sælge* for 40 cent per cement sæk dersom han fik hele bestillingen, raadte disse to mænd ham til at forlange 60 cent sækken og gi tilbake de 20 cent til dem. De skulde da garantere cementhandleren hele kontrakten for baade byen og countiet, ja, enddog flere andre byer med. Kontrakten kom paa flere hundre tusind dollar.

Selvfølgelig blev der god forstaaelse mellem disse to fremmede og cementhandleren, og der blev en "gentlemands" overenskomst. Der var ikke tale om **skriftlig** kontrakt.

Paa samme maate gik de til andre store forretnings huse og altid med det samme heldige resultat. Naar alt dette var gjort begyndte disse to herrer at gjøre nye besøk hos bystyrets medlemmer og andre lovgivere. De behøvde ikke at gaa til alle. En majoritet av lovgiverne var ofte nok til at avgjøre de nødvendige beslutninger. Og hvor der trængtes et større flertal, der maatte de selvfølgelig forbruke mere stikjenge for at faa de nødvendige antal lovgivere til at gjøre lovene og reglerne efter rette smak. Lovgiverne valgte gjerne en komite eller en enkelt mand i hvert gjøremaal med fuld myndighet til at utstille kontrakter for arbeidsfolk og kjøp av materialer. Med en slik enkeltmand var det meget lettere at haandtere saken. Med stor myndighet og liten moral og med særlig svakhet for stik-penge var det saaledes let gjort at faa indført ved lov disse store forbedringer, gater, fortaug, alleer, skolehus, raadhus, brandstasjoner, brede og kostbare alfarveie og mangt andet.

Nu forstod Orville Harriman og de andre paa komiteen hvorfor saa mange av de store forretningsmænd i Strandville ivret saa stærkt for at faa gjenvalgt det gamle bystyre og de staaende komiteer med visse enkeltmænd som komite og storkakser.

Svensken Karl Salborg som hadde fortalt komiteen om deres fremgangsmaate forsvandt aldeles. Hans familie ventet paa hans hjemkomst uke efter uke i flere aar. Der gik rykter om at tre mænd skulde have stukket ham levende ned i en tønne fuld av bløt cement og der late det hele tørke til forstening.

En av de omtalte fremmede herrer som hadde opholdt sig i Strandville og som hadde fremvist sin store kunst i at haandtere stik-penge hadde allerede i mange aar været utlært i dette fag. Han hedte Wynnner. Han fortalte denne saga-skriver følgende : "Jeg var en lang tid leiet av enkelte rikmænd og store korporationer. Mit gjøremaal var at arrangere og lede lystige utflukter for en hvis stats forskjellige lovgivere i den hensigt at paavirke disse lovgivere til i lovgivningens møter at stemme for denne og hin lov, som vilde tjene de store firmaer og forretninger tilgode. Vi tok ofte lange jernbanereiser med disse lovgivere. Jeg opvartet med god mat og med stærke drikke og stundom med flotte damer til at underholde disse solons sønner og av og til store summe til spillepenge under reisen og til stik-penge ved fremkomsten. Jeg skaalet med dem alle.

Jeg drak gjennemsnitlig 64 drammer hver eneste dag i otte aar."

Det var en slik mand som hadde ledet svindleriet og forarsaket krisen og sorgen i Strandville. Dog der forefandtes aldrig noget bevis; og omtrent ingen turde sige noget. Den som talte blev ofte paa en anonym maate mindet om at der var skydsreiser der rundt, hvorfra ingen kom tilbake.

Harriman og frue prøvet paa alle maater at holde ut i sin lille forretning. De levet saa simpelt de kunde. Tre aar var nu gaat under den største trængsel. Ingen av dem hadde kjøpt nye klæder paa denne tid, Borghild hadde maattet omgjøre sine bedre kjoler og sit tøy for at den lille ogsaa kunde have noget skikkelig. Hun begyndte at tvile paa at de lyse dage vilde komme. Hun sat mangelgang paa verandaen og ventet paa ham — og graat. Hun saa solen dale, — den ene solnedgang efter den anden. Uke efter uke, maaned efter maaned gik hen. Det stod ikke rart til med kosten derinde paa det lille kjøkkenbordet. Hun prøvet dog altid at gjøre det fint. Hun hadde endnu igjen de smaa lyse-røde servietter som hun hadde bragt med fra Norge. Disse la hun saa pent tilrette paa den hvite bord-duk, at det saa ut som om der virkelig var velstand. Og da hun saa ham komme var hun glad paany og tørket taaren. Han ogsaa hastet altid hjem; ti han vidste at de to derhjemme ventet. De hadde ikke noget andet i verden end ham.

Han fortalte en dag at et par firmaer i New York hadde skrevet og forlangt alle sine varer tilbake sendt. Tre store nye firmaer holdt paa at flytte ind i Strandville. De averterte med store typer. Var det vel mulig nu at holde ut. Han vidste godt at ikke dette vilde gaa. Hun vidste det ogsaa; men begge var bange for at indrømme det og derved saare ømme hjerter. En aften da de hadde spist, og Borghild hadde sat væk fra bordet, kom hun graatende ind i stuen hvor han sat. Hun kastet sig i hans arme og sa: "Jeg orker ikke længer." Hun hulket høit. Ogsaa han brast i hæftig graat, idet han tok hende om livet og holdt hende paa fanget. De hadde længe dæmmet op en sterk og dyp fortvilelse. Nu graat de høit og længe. De sat der som to fortvilede og skræmte fugle. Ogsaa lille tulla begyndte at graate.

Da de fik samle sig lidt og mande sig op og gjort sig sterke, fortalte Borghild med et lidet smil at da hun julekvelden gik

ned i byen var alle folk paa ti-cent-butikken. Hun sa, at hun gik ned for at kjøpe nogle billige julekort. Hun kunde faa ti kort for fem cent. "Men," sa hun, "jeg kom mig ikke frem til stedet paa grund av folkestimmelen rundt en-cent disken !" — Begge lo lidt. De samlet kræfter og fik nyt mot.

En aften da hun hadde dækket bordet med den hvite duk og de smaa servietter og lagt tilrette nogle færske hviteboller som nabokonen hadde sendt over og hadde kôkt nogle gulrøtter og brunet dem i lidt smør, tænkte hun at i aften skulde iallefald hilse ham imøte fra kjøkkenet en yndig vellukt. Kaffe kanden stod og kokte. "Han er lidt sen iaften," sa hun til *sig* selv, idet hun tørket den varme sved. Hun saa ut igjennem vinduet. "Hvad kan vel holde ham saa længe?" Hun gik bort til vinduet. Her blev hun staaende en lang stund og se ut. Solen var sunket, og hun hadde ikke lagt märke til at det var mørkt i stuen. Med et kvak det i hende. "Han er endnu ikke kommen! Hvor er han! Hvad i verden kan det være!" Hun kastet et shjal over skuldrene, grep den lille pike i sine arme og skyndte sig ned over gaten. Da hun nærmet sig butikken, saa hun at døren stod vid aapen; men intet lys brædte derinde. Alt var mørkt. Rædselsfulde tanker grep Borghild. Hun satte Tulla ned paa fortauet. Noget frykteligt hadde hændt. Var han blit bortført av disse fryktelige mennesker? Hun turde ikke gaa ind. Hun stod ved døren en stund. Av alle tunge timer i sit liv, var denne stund den mørkeste. Hun maatte springe til nærmeste nabo; men hun orket ikke at flytte en fot. Mens hun saaledes stod fjetret av rædsel og saa ind i den mørke butik blev hun med et var et stort ark papir som hang over dørklinken. Der var skrevet noget paa papiret. Hun turde ikke gaa nærmere. Og hun turde ikke læse det. Men hun saa det var skrevet paa en skrivemaskine i likhet med den i butikken. Hun kunde skjælne Orvilles haandskrift, hans navn var undertegnet skrivelsen. Skjønt i stilhet skrek hendel sjæl: "Kjære Gud, lat mig ikke segne død om paa trappen. Giv mig styrke til at ta kun et par skridt til døren, saa jeg kan læse hans ord til mig." Hun fik bønghørelse, og hun tok de skridt, som hun bad om at faa. Med skjælvende haand tok hun papiret fra døren. Jo, det er Orvilles underskrift! Hun kunde saa vidt det var læse skriften. Der stod disse ord: "Borghild! Jeg har reist tilbake til New York. Vi sees aldrig. Farvel! Orville

M. Harriman." Med fortvilede blikke vendte hun papiret flere gange og stirret. Alle mørke øieblikke hun hadde levet var lyse som dagen sammenlignet med denne stund. Det blev sort for hendes øine. Hun segnet bevistløs ned i døraapningen.

Flere av naboerne kar kommet springende nedover gaten. Nogle hadde sendt bud efter Pastor Blix som ogsaa var ankommet. De bar Borghild bort til pastorens hjem og sendte bud efter lægen. Borghild laa der længe bevistløs, medens huset blev fuldt av naboer og kjendte. De hvisket *sig* imellem : "Kraken fik ham." "Slik er alle mænd," osv. Pastor Blix, som hørte slarvet sa: "Har I ikke høt tildragelsen? I er alle feiltagne! Mr. Harriman er ikke reist. Han blev bortført av tre forvovne gangstere fra St. Louis. De tvang ham til at skrive sit navn paa papiret og saa adderte disse rov-dyr det som var maskinskrevet paa papiret. De var leiet av et par av de nye forretningsmænd i Strandville for at skræmme livet av Hariman og familie, for at jage dem ut av byen. Ti mil øst ifra byen lot de Harriman gaa fri. Men han maatte først love at *ligge* flat paa marken med lukkede øine en halv time for at gi bortførererne tid til at flygte. Da halvtimen var omme sprang Harriman til en farmer og telefonerte mig. Han er nu paa vei hit. Han er i bedste velgaaende. Harriman vil snart være her."

Borghild, som lidt efter hvert hadde begyndt at gjenvinde bevistheten og som ved lægens hjælp var blit styrket, begyndte at bli saapas at hun kunde forstaa lidt av Pastor Blix forklaring. Med et, som et lyn, sprang hun op av sengen og bort til Blix idet hun raabte: "Taler presten sandt?" "Ja, mit barn," svarte Pastor Blix, "Presten taler altid sandt, naar han taler om viktige ting."

Da faldt Borghild paa knæ og sa: "Tak, kjære Gud, at Orville endnu er min." Man hørte hende ogsaa hviske: "Tak, at jeg fik ligge bevistløs saa længe! Gud, gi os bedre dage. — Amen."

De forblev endnu flere maaneder i Strandville. De hadde intet andet sted at gaa til. Han hadde ingen beskjeftigelse.

Men da endelig deres hjørnegaard maatte falde for tvangsauktionens hammer for at betale en første prioritets obligation, solgte Hariman de faa varer i butikken, som han hadde betalt for og sendte resten tilbake til eieren, og bestemte sig for at flytte væk. Mange taarer faldt ned i deres lille bagage, mens

de pakket for avreisen. De hadde en stor skare venner som besøkte dem og ønsket dem tillykke paa reisen. Det var en trist avsked da Orville med sin lille familie og et par haandkufferter sa farvel til Strandville, men ogsaa en god befrielse.

De flyttet til Chicago og tok en liten leilighet paa nordvest siden ikke langt fra North Avenue. Hun hadde hørt, at der var mange nordmænd der. Og hun likesom følte *sig* tryggere i et sligt nabolag.

Orville skrev paany til Sverre og fik da vite at denne hadde bodd i Kansas City i flere aar. Han hadde først streifet rundt noget og hadde ikke mottat brevet som Orville sendte ham med den \$500.00 check. Han meddelte Orville, at han hadde tat ut alle pengene fra New York banken undtagen de \$500.00 som han lot staa igjen for at dække checken til Orville. Efter en del korespondance mellem dem og New York banken blev de \$500.000 sendt og kom da endelig i Harrimans besiddelse. Efter saa lang en tid kunde han slettes ikke fortælle Borghild. — Han kjøbte klær for familien og forklarte hende, at han hadde gjort lidt god forretning, men han sa ikke hvor meget. Dette var da ogsaa sandt; ti Orville hadde nemlig faat lidt arbeide hos et kollekt agentur og tjente, om ikke saa meget, dog en regelmæssig ukentlig pengesum. Dette lettet sindene. Lik Terje Viken, rystet de sorgen av. Orville gik regelmæssigt ned i byen klokken halv ni om morgenen og kom hjem ved seks tiden. Det begyndte at bli bedre. Han kom altid hjem til en god varm middag. Ogsaa Borghild og lille Tulla var glade paany. Deres glæde smilte ham imøte hver aften. Slik gik det i over tre aar. De hadde flyttet til en meget bedre gaard og var bedre tilfreds.

Saa en dag kom der til deres overraskelse et brev fra New York. Borghild lot det ligge uaapnet denne gang, indtil Orville kom. Efter aftensmaten, da konvolutten var aapnet av Orville der sat i den store pute-stol, satte Borghild *sig* paa stolkanten, lænet sig fremover og læste med ham. Brevet var skrevet paa Waldorf Astoria og lød saaledes: "Min kjære Harriman! De husker vist mig fra New York og særlig min søn fra Yale. Jeg hadde ogsaa den ære, sammen med Dem, at træffe Deres hustru. De husker vistnok, at vi ofte talte om Deres utdannelse som arkitekt. De lovet mig dengang, at dersom jeg nogensinde bestemte mig for at flytte ut i "vildnisset", De da vilde fungere

som min arkitekt for det nye hus jeg talte om og tænkte saa smaat paa, enddog den gang, at bygge. Efter megen overveielse har *jeg* nu besluttet at opføre en slik villa et sted derute. Hvis De nu er ledig og vil utføre dette arbeide, skal jeg *gi* Dem nærmere underretning per omgaaende post.

Tør jeg be om svar snarest muligt.

Deres, O. Milnor".

"Er ikke det storartet!" utbrøt Borghild. "Det er storslagent," sa Orville, roligt og stille. De hadde sittet og snakket lidt og likesom nydt denne overaskelse sa Borghild: "Ja, jeg husker navnet Milnor. Du husker jeg traf ham en aften paa Waldorf. Jeg husker ikke saa nøie hans utseende undtagen, at han hadde fint graat helskjæg, at han var høi og rank, omtrent som du, og meget dannet. Og jeg husker, han var en millionær!"

Og en halv time laa svar-brevet frankeret i brevkassen. Fem dage senere mottok de et andet brev fra Milnor: "Undertegnede takker for Deres løfte om at forestaa opføelsen av min nye villa. Vil De nu snarest muligt finde det sted ute paa landet, som De tror passer bedst, og sende mig fotografier av samme, og skal jeg forsøke, at gjøre en snartur dit. De maa ogsaa snarest mulig begynde at utarbeide tegninger, som viser Deres ide om hvordan en slik villa bør se ut — baade husene og omgivelserne. Inglagt behag at finde en check paa \$1000.00 som foreløbig forskudsbetaling. — Deres O. Milnor."

"Storartet! Grand !" raabte Borghild og gav sin mand et smækkende kys idet hun sprang syngende ut i kjøkkenet. Orville fandt frem sine gamle tegninger og sine bøker og de sidste arkitekt-journaler. Han hadde netop forskaff et sig flere av de nyeste. Han skrev ogsaa til flere firmaer for underretning om det nyeste nyt baade i bygnings stil, i opvarmning-metoder og avkjølings-metoder og luftvasking. Han begyndte straks at ridse planer. "Hvad tror du Borghild?" raabte han om lidt. Hun kom ind smilende og sa: "Send ham et billede av "Buckingham" eller Justitsparlamentspalladspladsene"! "Ikke tøis nu Borghild!" sa han. "Dette er alvorlige saker." Han skrev et brev til Milnor og fortalte ham, at om en maanedes tid vilde han ha færdige de foreløbige planer og adderte, at han om et par dage skulde kjøre rundt i landstrøkene og utsøke pladsen.

Den følgende dag insisterte han paa at nu skulde de til byen og gjøre indkjøb saa det forslog. Hun nølet længe; ti hun mente at tusind daler varte ikke længe dersom de nu skulde begynde at agere storkakser. Det var endnu ikke avgjort at Milnor vilde antage hans planer. Han kunde endnu forskaffe *sig* en anden arkitekt.

Den følgende dag laante de en bil av en kjendt mand i byen. Harriman tok familien paa en hel dags kjøretur rundt om paa landet. Borghild blev endelig den som utpekte stedet hvor villaen skulde staa, — omtrent en mils vei fra den store alfarsvei. De tok mange fotografier av stedet og sendte underretningen og billederne til Millnor. Om to uker kom Millnor selv ut. — Landet blev kjøpt for en billig pris, og før Millnor reiste tilbake gav han Harriman bestemte instrukser: villaen maa være meget stor, med mange værelser og yderst moderne, med alt tilbehør, saasom en stor garage, bygning for tjenerskapet, osv.

Efter tre ukers haardt arbeide sendte Harriman sine tegninger av villaens ytre utseende: det var et billede av en stor hvit villa oppe paa høiden av en lang skraaning. Denne lange skraaning skulde ut paa vaaren og sommeren omdannes til en grøn eng som skulde utgjøre det store tun. Dette store grønne tun skulde sænke *sig* mildt ned over fra husets tre sider. Paa husets fjerde side, der hvor bakken gik næsten lodret ned til indjøen, skulde der bygges til huset en stor veranda hvor gjæster og husets folk kunde sitte høit og se over vandet. I denne bakke skulde der bygges terraser og ved siden av terrasene en stor have med større og mindre vandfald og vanddammer. Der i den store have skulde der opføres figurer og statuer av baade engler og mennesker, hvor vandsprøiten stod ut av baade mund og næse, og taarer dryppet fra figurenes øine. Planerne blev sendt til Millnor.

Senere blev ogsaa tegninger av villaens indre sendt til Østens millionær.

Og nu kom den ængstelige venten. Den ene uke efter den anden gik. Borghild gik ut i hallen til brevkassen mange gange om dagen, skjönt hun vidste godt tiden for postbudets ankomst: "Idag maa det vel komme," tænkte hun. "Det kommer sikkert imorgen!" Hun var ængstelig. De dype saar hun hadde faat i Stradville var paalangt nær ikke læget; ti "krake-saar, svir mange aar!" Han forsikret hende at det forønskede svar vil-

de komme. Endelig efter seks uker kom følgende svar fra Millnor : "Tak for Deres tegninger. De er ikke bare antagelige men glimrende." Og han føiet til : "Der maa bygges sten-mur langs sjøstranden foran villaen, hvor alleslags kullørte lys kan tændes om kveldene. Disse skal lyse ogsaa for de smaa seil- og robaater som skal vugge paa vandet. Om nogle dage vil jeg ordne med min agfører saa kontrakten mellem os kan bli utfærdiget. Det er vistnok bedst, at De faar myndighet til at gjøre alle nødvendige bikontrakter, for materialer, arbeidsfolk, og likeledes myndighet til at ta ut penge fra banken for de nødvendige regninger eftersom arbeidet skrider frem."

Nu hadde vist Gud hørt bønnerne om de lysere dage.

Vinteren gik. Alt var færdigt. En dag fortalte Orville at han maatte møte Millnor i Chicago. Borghild sendte den bedste hilsen til millionæren.

Orville blev lidt forsinket den kveld. Hun var altid ængstelig i saadanne øieblikke. Endelig aapnedes døren. "Alt er vel," raabte han. Han hoppet og danset rundt stole og bord. Han tok hende og svingte hende rundt stuen.

Han fortalte at han ikke bare hadde faat alle kontrakter men at han hadde faat skriftlig autoritet til at ta ut av banken et hundre dollar per uke for sig selv. "Det er storslagent," sa han. Hun sa: "Det er velsignet." "Men se her, Borghild," sa han, idet han rakte hende en del av kontrakten, "Iæs". Hun tok papiret og læste : "Da jeg forstaar Deres hustru har fine og' smakfulde ideer angaaende interiør dekorering, autoriseres De herved til at sende hende til New York for at studere den nyeste og bedste i møbler og dekorering og sende mig komplet rapport. De betaler fra min bank alle hendes reise utgifter samt en løn av \$30.00 per uke."

Nu forstod Borghild, hvorfor han hoppet som en vildkat, da han kom hjem. De begyndte at drøfte saken fra et nøgternt standpunkt. Kunde hun utføre dette? Var det viseligt at hun skulde gaa til New York alene? Hun hadde dog det aar hun var i New York truffet adskillige folk blandt den finere ungdom som igjen hadde kjendte og venner i somme av de flotteste hjem i verdensbyen. I disse hjem hadde hun set meget som nu kunde bli hende til veiledning. Harriman var godt kjendt i flere av de største firmaer. Gjennem disse kunde hun faa adgang til de rikeste og mest moderne hjem. Forretningshusene

selv var ogsaa kjendte i disse hjem. "Jovist, kan du anta hvervet," sa Orville. De skrev derpaa efter raad og veiledning, og det varte ikke længe før deres stue var fuld av brochurer og illustrerte journaler. Der var da ogsaa repræsentanter fra de store huse i Chicago, som ikke var blygne med at avlægge hyppige og indtrængende besøk i deres hjem for at "drøfte saken."

Orville mente nu paa, at de skulde flytte til en finere og større gaard, men Borghild agerte Søren Jaabek og vandt. Hun adlød ham dog i hans forlangende om at hele familien skulde gaa ned paa Marshall Field og kjøpe klær, passende for deres stilling.

Seks aar var nu svundet siden hun hadde været i New York. Før hun reiste øst gjorde hun et snar-besøk til Strandville. Først da lærte hun hvor mange venner de virkelig hadde havt der. — Venskabet der blev fornyet og forædlet, og flere nye familier blev føiet til vennekredsen. Baade Borghild og hendes vakre blaaøiede pike gik lykkelige ut og ind i hjemmene der. Pastor Blix fortalte at han et par gange hadde forsøkt at finde dem, da han var paa snartur til Chicago, men hadde vistnok feilagtig adresse.

Harriman opgav nu alt arbeide i byen og anvendte al sin tid til Millnors foretagende. Han holdt møte efter møte med de kontraktører som hadde sendt ind tilbud om at opføre villaen. Han hadde selv grundigt undersøkt arbeidsforholdene og priserne baade for arbeidsfolk og alt materiale. Han var overbevist om at villaen kunde bygges for næsten halvdelen av det som kontraktørerne forlangte. Dette kunde han ikke forstaa. Da han en dag gik nedover Madison Street i Chicago, mødte han to av disse kontraktører; og til Orvilles store overraskelse gik midt imellem dem den beryktede Wynnner. Orville blev næsten slaaet i svime. Nu begyndte han at forstaa, hvorfor kontraktørerne forlangte næsten dobbelt. Wynnner kjendte ikke Harriman og kontraktørerne vidste ikke at Harriman kjendte Wynnner. Med et "God morgen" passerte de hurtig hinanden. Der blev derfor ingen pinlig situation.

Orville skrev med et til Sverre, fortalte ham affæren og bad ham komme. Sverre vidste raad. Han kom. Han sluttet sig til paraden og sørget for at hans komme blev vel kjendt. Han vidste det ikke blev længe før Wynnner vilde optræde paa sce-

nen, nemlig, da han hørte at Sverre hadde gjort tilbud om at opføre villaen.

Saa en dag medens Sverre var ned i byen, svingte en stor bil ind mot fortauet hvor Sverre's bil stod. Der blev et sammenstøt. Begge kjøerne hoppet ut. "Hvorfor ser du ikke hvor du kjører?" raabte den fremmede. "Hvorfor kjører du ikke, hvor du ser?" skrek Sverre. Politiet og mange andre kom. Politiet tok license numrene og navnene, og likeledes deres kjørekort. Sverre og den fremmede overrakte hverandre deres personlige visitkort. Da Sverre saa at der paa kortet stod : A. L. Wynnner, sa han omtrent i samme pust som Wynnner: "Vi kan ordne dette os imellem uten anklage fra nogen side." De blev enige om at gaa bort til banken. Sverre skrev ut en check paa \$15.00 og overrakte Wynnner, som tok checken, saa paa den og sa : "hvad er dette for?" "Betaling for Deres brukne bilskjærm," sa Sverre. "Aa, sludder," sa Wynnner og rakte ham checken tilbake. Sverre tok checken og tænkte : "Skal min plan gaa saa letvindt som det gik at faa denne skurks finger-avtryk, skal vi snart ha ræven i posen." Begge lo hele affæren av, og Wynnner insisterte paa at det var hans skyld og forlangte av Sverre at faa sone for sin synd ved at indbyde Sverre med *sig* til lunch. Mens de gik ind i en nærliggende spisesal, tænkte Sverre paa sit sidste spil i fem-kort og vidste, at han nu hadde tat det sidste stik. Wynnner tænkte paa sine mange fotbold spill og, vidste, at han nu hadde gjort et "touch-down."

Efterat de som vanlig hadde hyldet det fine veir, kom det frem i samtalen at Sverre var fra Kansas City og reiste rundt for at opsoke store byggekontrakter. Wynnner fortalte, at han netop var ansat av flere mæktige til at gjøre forbindelse med netop slike mænd som Sverre. De kom ogsaa ind paa opførelsen av en villa ute paa landet, og Wynnner paastod at han kjendte personlig den arkitekt som hadde alt med opførelsen at gjøre; og han garanterte, sa han, at give Sverre kontrakten saa snart denne hadde nedlagt i banken den nødvendige garanti. Selvfølgelig var vel Herr Solvang kjendt med forholdene at den som gav, burde ogsaa faa. Sverre kunde stole paa at faa hele kontrakten for \$800,000.00, dersom han vilde gi Wynnner \$300,000 av dette beløp. De to spilte den ene "inning" efter den anden, men forblev "tie". Endelig syntes Sverre at faa et svagt øieblik, og Wynnner vandt med det som syntes ham

en "grand slam". Sverre derimot skulde nu faa gi Wynner en check paa \$300,000 og følte *sig* overbevist om, at han hadde i sin haand "a royal flush." De blev enige om at møte igjen om to uker. Begge hadde selvfølgelig i sinde hemmeligt at konferere med Harriman.

Sverre gjorde først en hemmelig tur til Strandville med Wynners finger-avtryk og en kyndig detektiv. Der fandt han at hver eneste en av de tidligere omtalte kontrakter bar Wynners finger avtryk. Han anmeldte dette for flere sakførere; men de undslog sig. Enddog høiere jurister næktet. Statsadvokaten, hvis edsvorne plikt krævet, at han skulde ta sig av slike affærer nølet: "Kanske Sverres finger-avtryk ogsaa fandtes paa kontrakterne," sa stats advokaten. En betydelig politiker, som var utstødt av denne politiske fribytter-bande, gav Sverre navnet paa mange, som hadde stjålet millioner fra stats-kassene. En slik politiker, stats-kasserer, Olinus Sweitzer tok mere end \$400,000. Han indrømmet det, offentlig, men han gik fri med sit brede smil. Hvem skulde straffe ham, naar de fleste ledere hadde været med og røvet kassen? Det var altsaa ikke retfærdighet at faa i Amerika. Dette var isandhet frihetens land — for tyve og kjeltringer! Sverre appelerte til Washington. Der var det dem som ikke lot sig kjøpe.

Da baade Sverre og Wynner hadde konfereret med Harriman, og alle var blit enige og scenen saaledes sat med at Sverre fik kontrakten for opførelsen av Milnors villa, kom flere føderale detektive paa scenen. De kjendte Wynner meget godt og glædet *sig* i tanken om at faa ham frem for den føderale domstol. Han hadde ogsaa brukt postvæsenet for sine bedragerier. Detektivene gjorde scenen færdig. De satte sig paa jernbanestasjonen i den mindre by utenfor Chicago. Hurtigtoget, som snart skulde ankomme var paatide. Det skulde avgaa klokken halv to.

Wynner vilde møte Sverre præcis klokken et hadde han sagt; da vilde han gaa ned paa banken før dens lukning klokken to. Han telefonerte banken for at forvisse sig om at pengene var der. Og idet Sverre ovelevte Wynner checken paa \$300,000 bad Wynner Sverre om at telefonere banken saa at alt kunde gaa glat. Banken lovet at ha pengene færdige i saa store sedler at Wynner kunde faa dem i haandkufferten.

Sverre og Wynner skiltes med faste haandtryk og brede

smil. Wynner med den store checken i lommen, var som Babe Ruth, sikker paa at han hadde et "home run." Sverre, lik en Jack Dempsey, var sikker paa at dette var "a knock out." Wynner gikk ned paa banken. De som hemmeligt hadde øie med ham, saa ham gaa op til bank luken og ta ut penge paa en check som han leverte bankbetjenten. Han ruslet ut, og begav sig ned til stationen. Netop som han hadde sat sig ned kom Sverre ind og aabte: "Arrester denne mand"! Og med et sprang tre store detektiver op og grep Wynner. "Hvad har du i den haandkuffert?" forlangte den ene. "Jeg har kun mine effekter der," svarte Wynner. "Du er en løgner," skrek Sverre. — "Ta ham til politi stationen, og der skal vi se hvad der er i haandkufferten," sa en av detektiverne. Harriman, som netop var ankommen, sa: "Den mand har \$300,000, som jeg netop har fundet ut er utsuget av mig, som stikpenge. Jeg har fundet ut, at han har en lang historie bak sig om forræderi, løgn og ulovlig utsugelse av fattige. "Nu," tilføiet Sverre, "har vi en klar sak, som let kan bevises i retten, da vi nu har tat ham paa fersk gjerning." Da de ankom til politi stationen, sa kapteinen: "Hvad er om at gjøre, Wynner? Er du i nogen vanskelighet?" Wynner hadde, som hans praksis var allesteder, avlagt besøk hos politi kapteinen et par dage før og git denne to kasser av de fineste cigarer. Han siger til kapteinen: "Nei, jeg er ikke i nogen vanskelighet, men her er en gal mand som paastaar, at jeg har forbrudt mig. Han er saa gal at han paastaar at vite hvad jeg har i min handkuffert. Han har allerede gjort nar av vore venlige føderale detektiver. En slik mand er en skamplet paa vort samfund og ikke midst paa vore ærlige politikere og paa vort lokale politi." Sverre var rasende : "aabne den haandkuffert," forlangte han. Haandkufferten blev aabnet og undersøgt. Og til alles overraskelse fandtes intet deri undtagen klær og reise-artikler. De søkte ogsaa i Wynners lommer og over hans legeme; men der fandtes ikke andet end lidt reisepenger. Alle stod som fjættret. Wynner næktet alt. Han hadde aldrig, sa han, mottat check eller penge fra Sverre. De telefonerte banken og fik den underretning, at Wynner kun hadde tat ut nogle dollar som tilhørte ham selv men intet større beløp. Politiet derpaa lot Wynner gaa.

Sverre fik en ide: Han hoppet i sin bil og kjørte bort til det lokale posthus. Han fik den beskjed at Wynner hadde stuk-

ket indom der paa veien til banken. Postmanden hadde seet ham stikke en check i en konvolut, skrevet en adresse, kjøpt et frimærke og stukket brevet i posthusets store brevkasse. Denne brevkasse var blit tømt itide for hurtigtogets avreie. Wynner fortalte senere en av sine venner, at han hadde tænkt som saa : "Jeg lægger checken i en konvolut og adresserer brevet til Willard Doe, Cicero, Ill. Der kan jeg selv letvindt avhente brevet senere. Dersom der er fare paaferde, mister jeg muligens de \$300,000, men jeg beholder dog min frihet. Og dersom alt er vel, er nok checken god noget senere." Det var noget nyt ved det, at Sverre vilde betale med check. Wynner hadde altid faat sine stikpenge i kontanter. Han tok aldrig nogen risiko. Men han sa senere at det aldrig hadde vært saa hedt for ham som denne gang. Politiet spurgte Wynner, hvad han ønsket angaaende Sverre. Denne svarte : "La ham gaa, han er kun en av disse dumskallede svensker."

Da de kom utenfor sa Sverre til Wynner: "Tak fordi du lot mig gaa ;" han gik bort til Wynner likesom for at haandtakke ham. Da gav Sverre Wynner saa kraftigt et slag i ansiktet at blodspruten stod av næsen og sa: "Dersom disse dine svine lægger bærer dig paa disse kanter igjen, kal jeg sørge for at vi ikke skal være saa ømfindtlige som at ta bare dit næseblod ; men vi skal tappe ut hele dit raadne hjerte"! Wynner gik bort til en av detektivene og sa om Sverre : "Denne svensken har avføring fra munden !" Politiet lot baade Sverre og Wynner gaa.

De andre kontraktører fik straks høre om forsøket paa at faa arrestere Wynner. De blev rædde, da de vidste at de var involvert. Harriman tok anledning av denne situation, sammenkaldte dem og deres medarbeidere og forklarte dem, at dersom de enkeltvis vilde anta kontrakt over hvert gjøremaal eller fag og arbeide for rimelig pris, kunde endnu alt ordnes. Paa samme tid gav han hver av kontraktørerne en detaljert liste av alle utgifter i hvert fag, indbefattende materiale, arbeidsføn samt kontraktørens egen betaling, osv. Han meddelte dem, at pengene vilde om nogle dage bli disponert i banken efter hver kontraktørs behov og adderte bestemt, at dersom de ikke antok kontrakterne inden ti dage vilde han have en ny slags konferanse med dem, og paa samme tid ogsaa vise dem hvor mange

paalitelige kontraktører der endnu er at faa. Inden den fastsatte tid var alle kontrakter antat.

Arbeidet paa villaen begyndte. Alle utgravninger blev utført før vinteren satte ind. Gjennem vintermaanederne blev alle bygningsmaterialer tilkjørt.

Da vaaren kom blev arbeidet sat i fuld gang. Eftersom arbeidet skred frem, kom Borghild og hendes medarbeidere for at maale vægge, vinduer, gulv og tak. Hun fandt det nødvendigt at gjøre endnu en tur til New York. Orville bestemte sig for at *følge* hende.

Orville telegraferede til Millnor og bad denne møte dem paa hotellet. Endnu engang maatte det bli Waldorf Astoria; ti Orville forklarte hende at det var umuligt at møte Millnor paa et billigt hotel.

Efter frokosten den følgende morgen ringte telefonen. Det blev meddelt, at Millnors sekretær og sakfører ventet nedenunder. Millnor var pludselig kaldt til Washington til en jernbanekonferance; men disse to hadde fuld myndighet til at representere Millnor, baade til at disponere penge i Illinois banken, samt at ordne med alle andre nødvendige ting. De autoriserte Harriman og frue til at begynde at arrangere forskaffelse av det nødvendige tjenerskap. Alt skulde være færdigt til de store aapnings festligheter. Millnor hadde indbudt flere av Østens fornæmme familier. En tysk prins og prinsesse skulde overvære festen da hans villa skulde rimes. Huset vilde bli fuldt av gjester. Harriman og frue fik ogsaa tilladelse til at indbyde venner fra Strandville og fra Chicago.

Endelig stod villaen færdig. Haven som var bygget og plantet tidlig om vaaren stod i vakker blomst. Vandsøilene fosset i solskinnet. Over de stille vanddamme bevæget sig hvite svaner. Kulørte stor-fugle fra syden vippet i den store lund. Nede paa sjøen vugget flere baater, med hvite seil som dyppet mot den blaa bølge. I bakgrunden var bygget op fra utgravningerne et høit bjerg. Fra dets top fosset et stort vand-fald.

En dag da Borghild kjørte ut til villaen, stanset hun nede ved alfarveien, der hvor den private vei svingte op til Millnors villa. Hun stod med taarer i øinene. Hvilken vakke drøm! Et fagert syn! Den lange grønne skraaning op til høiden, til det hvite hus! Der stod den snehvite villa. Hun sa til sig selv:

"Slik er det vist at se ind i himmel-staden ved indgangen av perleporten!"

Dagen for rimingen oprandt. Orville og Borghild kom tidlig. De maatte se til at alt var i orden for den formelle mottagelse og middag.

Gjesterne begyndte at ankomme. Store biler rullet ind over de stenlagte tun. Flere kom i drosher. Alle svingte ind under den store, hvite kopulus over indgangen. Programmet var saa-ledes anlagt, at gjæsterne efter at have nydt de forønskede indgangsforfriskninger, skulde faa anledning til at bese hele villaen. Med kjøgemesteren i spidsen, mindet dette følge om turen gjennom kapitoliet i Washington eller katakomberne eller Taj Mahal i Indien.

Kjelderen: Badeanstalter, maskinrum, vandkraft, central-opvarming, pagtboder osv.

Første etage: Den store ventesal i midten, spisesalen til høire, biblioteket til venstre, private sitteværelser, en for herrer, en for damer. Oven over indgangshallen, en stor veranda der utgjorde musik hallen med stort hvitt piano, hvorpaa var placeret høie sølv vaser fylt med hvite liljer.

Anden etage: Fem og tyve soveværelser i forskjellige farver og facioner. Naar gjæsterne laaste op døren tændte nøklen lys indenfor. Hvert værelse hadde privat bad, telefon, radio, mikrofon, temprastraaler.

Gjæsterne hadde nu beseet villaens indre. Der var kun et værelse igjen, nemlig villaens fyrste boudoar. Der var flere værelser indenfor. Foran disse indre rum, altsaa ret indenfor døren var et mindre vente-værelse. Dette var det fineste de nogensinde hadde set: Gulvet var overlagt som følger: En stor ring paa gulvets midte. Denne ring bestod av ækte 20-dollar guldpenge stykker. Der laa 300 slike 20-dollar guldmynter indlagt i gulvet og utgjorde ringen paa gulvets midte. Dette skulde forestille solen i sin glans. Ut fra dette sol-centrum utgik straalene til alle vægge. Disse straalene bestod først av en rad sølv-dollars lagt fra gulvcentret i ret linje til alle vægge. Der var otte av disse — to til hver *væg*. Imelem disse store sølv straalene var indlagt femti-cent mynter, og mellem disse igjen 25-cent mynter, og mellem disse, ti-center.

Mens de stod der i beundring, hørte de et meget velkom-

ment ord. Kjøgemesteren, nemlig, talte fra mikrofonen: "Middag er serveret."

Gjæsterne begyndte at sætte *sig* ved de anførte pladse. Det blev annonsert at ogsaa Millnor var ankommet. Denne bekjendtgjørelse gjorde gjæsterne anspændt; ti alle var baade nysgjerrige og indtagne i at se ham og hilse paa ham og lære ham bedre at kjende. Denne anledning skulde de faa efter middagen.

Borghild, som midlertidig værtinde og den berømte arkitekts hustru, havde lovet Millnors sekretær at sitte ved bordet til Millnors høire. Ved Millnors venstre sat princessen og prinsen som Harriman ogsaa kjendte fra Yale. Harriman havde plads ved Borghilds høire. Sverre Solvang og frue sat til venstre. Mange av Millnors venner fra Østen hadde ærespladse ved bordet. Længere nede sat vennerne fra Strandville og fra Chicago. Pastor mix skulde læse bordbønnen.

Gjæsterne sat placeret rundt det lange bord. Foran dem glitret milde lys som stadig skiftet farver paa det elegante og smakfulde dækkede bord. Harriman gik ut i biblioteket for at eskortere Millnor. Alle sat i største forventning. De var tause. Minutterne blev dem lange. Borghild særlig var anspændt. Hendes hjerte banket som en hammer. Om lidt annoncerte kjøgemesteren i mikrofonen at nu skulde Millnor træde ind, fulgt av sin private sekretær. Alle reiste sig. Døren aapnedes, og ind traadte en meget fin antrukket herre med graat helskjæg og i fuld aftendragt. Han gik frem til bordet og smilte idet han bøiet sig til forsamlingen. Han svingte *sig* og bukket lidt ekstra til prinsen og princessen. Han vendte *sig* derpaa til Borghild med et manneret buk. Sekretæren bad forsamlingen om at forbli staaende indtil han formelt hadde introducert Millnor. Sekretæren begyndte: "Ærede gjæster. Jeg taler nu som Millnors representant, og jeg ønsker eder alle velkommen! Millnor er eders vært. Han er nu her. Han staar foran eder, den mand som I har ønsket, ja længtet efter at faa se! Her ser I den mand, som besluttet at bygge sin villa i "vildnisset". I har nu med fornøielse og overraskelse beseet dette "pallads". Hans vakre planer har undfanget og født en skjøn virkelighet! Men jeg har en endda større overraskelse at meddele eder. Den lykkelige eier av dette hjem har ogsaa en skjøn gemalinde, som skal dele hans lykke i dette drømmeslot." Han

gik et skridt frem, vendte sig mot Millnor og sa : "Den mand, som eier dette hjem er ingen anden end" — og netop som sekretæren uttalte disse ord, løftet han masken av Millnors ansikt. Og tænk, der stod foran dem lys og levende arkitekten Orville M. Harriman! "Den som eier dette hjem er den som har planlagt det og bygget det, nemlig eders O. M. Harriman."

Forsamlingen satte *sig*, eller skulde vi sige, sank ned i stolene. Alle sat stille og stumme og saa paa hinanden. "Jo, det er sandt! Det er jeg, som indbød eder. Det er jeg, som eier denne villa. I er mine skolekamerater fra Yale eller ogsaa mine og Borghilds venner fra Strandville og Chicago. Jeg er saa glad over dette gjensyn. Jeg vil at I paa en ringe maate saaledes skal dele min lykke." Efter et øiebliks taushet begyndte forsamlingen at fatte *sig*. Den saa op. Den begyndte at smile. Der dundret løs den varmeste applaus.

Borghild kunde ikke røre sig. Hun kunde ikke se op; ikke engang tænke. Hun sat forvildet. Stakkels Borghild! Harriman tok armen rundt hende slik som han ofte hadde gjort, da hendes hjerte hadde holdt paa at briste. Hun skjulte ansigtet i hænderne. Hun hulket stille. Om lidt gjorde hun sig stærk og satte sig op. Harriman forblev staaende. Han saa paa forsamlingen og sa: "Dette hjem er bygget først og fremst til Borghilds ære; min elskede Borghild! Det er bygget ut av vor gjensidige kjærlighet. Likesom Shah Jehan i Indien engang bygget sit hvite marmorhus for dronningen i Agra, saa er nu dette bygget for min dronning. Dette hus er Borghilds Taj Mahal. Borghild har under alle livets prøvelser faat bevare sin barnetro. Troen paa Gud maa vist ha dype røtter i hendes fødeland og blandt hendes folk. Hun har med sin barnesjæl altid drømt om lyse dage, derfor maatte dette hjem være lyst og hvidt. Det maatte vende sig høit mot den himmel, som avspeiler sine blaa farver i hendes øine. Da Borghild og *jeg* begyndte livet sammen, var vi fyltde av den gave fra skaberen som kal-des haap; derfor saa vi altid paa himlen lyse striper som peket mot den nye dag. Der var sang i vor mund."

Paa eftermiddagen medens de sat rundt og talte om dit og dat gik Sverre bort til Orville og sa : "Det er da mærkeligt med denne børsen; hvordan 500 dollars kan formere sig, særlig paa kornbørsen." "Ja," sa Harriman til Sverre, idet han lo hjer-

teligt, "500 dollar er stor nok kapital, hvis man bare har erfaring!"

"Papa," sa lille Tulla en aften, mens de sat alene i den mindre spisesal, "hvad staar bogstaven M for i dit navn, papa?" "Mit fulde navn", sa han "er Orville Millnor Harriman." Han saa skjævt bort paa Borghild. Hun saa lidt alvorligt bort paa ham, likesom for at gjøre det klart at dette vilde ikke utslette nogen overtrædelse. Om lidt smilte hun, men sa intet.

Hun lytter endnu til Orville M. Harrimans fortællinger, særlig om fortællingen fra det galehus, børsen ved navn; og særlig om de første hovedpine som Sverre gav ham.

Borghild Solvang fra Østerdalen fik opleve mange lyse dage.

EMIGRANTENS HEVN

Oskar Lang var 16 aar da han reiste til Amerika. Han var fra Trysil. Familien hadde i mange aar bodd paa en gaard som hedte Bratodden, en husmandsplads under en av Trysils største gaarde. Der var syv barn i familien, hvorav fire var piker. Okar var den næst yngste. Den ældste hedte Lars. Han var stor og stærk og hadde i mange vintre været med far i tømmer-skogen. Hver sommer maatte han sammen med far arbeide flere uker hos storbrukeren, nemlig husmandspladsens eier, forat avbetale paa deres lille plads.

Det var en dag utpaa vaaren. Skogdriften var over. Fra alle skoge saa man arbeidsfolkene komme hjem. Ogsaa Lars hadde forladt tømmer-skogen. Det var sent paa kvelden da han naadde hjem. Mor hadde ventet ham. "Velkommen!" sa hun. "God aften", svarte Lars og satte ned næver konten. Han var sort i ansigtet efter de lange uker i tømmerkøien. Men han smilte, og øinene lyste i skallen hans som hos en afrikansk neger. "Mor", sa han, men han tod og vaket sig, "jeg har gjort det rigtig bra i vinter. Jeg har spart over et hundred kroner av fortjenesten. Nu skal jeg hjelpe far at betale regningen paa butikken. Nu skal jeg faa mig en ny klædning. Nu skal da endelig "dissa onga" faa det jeg lovet dem til jul; og nu, mor, skal du faa det jeg lovet dig, da jeg var liten. Husker du? — et par springsko og en gris". Dermed lo han saa det rystet i stuen. Mor sa intet, hun tørket en taare med forklædet mens hun satte maten paa bordet. Far hadde allerede vært hjemme to dage fra en anden skogdrift. Han sat stille og tankefuldt. Da Lars hadde spist, sa far: "Her er brev til dig Lars, — skatten". Lars aapnet ivrigt brevet, mens alle stirret paa ham. "Hvor meget er det," spørger far. Der blir et øiebliks taushet, saa sa Lars: "Over femti kroner." Han sat længe og saa ned i gulvet. "Det blir nok ingen ny klædning for mig, ingen springsko, ingen gaver. Butikken tar nok det meste ogsaa iaar. Det vil sige efter at skatten har slugt op sit." — "Ja, slik blir det

vist bestandig for os," sa far, idet han la i pipen for at ta *sig* en riktig drabelig røk.

Den som saa ut til at bli mest skuffet var den unge Oskar. Han blev harm, og der vaagnet i hans inderste et hat imot sligt et væsen. Han fik nogle dage senere høre at det var de rike skogeiere som hadde været med ved iligningen av skatterne. Og da Oskar lidt senere fandt ut av naboerne at saa mange av de andre unge mænd av Lars gjevnaldrende ingen skat var blit paatvunget fordi disse hadde sløst bort sine penge i drukkenskap og forlystlse og andet blev han forbitret. Han hadde været saa stolt av sin ældre bror, fordi denne var stor og kraftig, men særlig fordi Lars var ædru og sømmelig mens saa mange av de andre ungdommer turet bort sine penge som drukken-bolter og slaaskjæmper. "Hans bror som var stø og ædru og paa alle maater trællet for at gjøre det lettere for forældrene og de andre i familien, han skulde nu værsaagod faa betale skat for sin flid." Her var sandelig opmuntring til sparsommelighet. Her var opmuntring til ædruelighet. Dette var nok for Oskar. Han vilde væk fra denne uretfærdighet. Væk saa langt som muligt! Han svor i sit stille sind at han ikke bare skulde reise, men en vakker dag komme tilbake med lommerne fulde av penge, og da paa en eller anden maate ta hevn. Han skulde skaffe den fattige ret!

Og straks lød der paa alles læber i grænden: "Oskar Lang skal reise til Amerika."

Kufferten blev pakket. Med moderlig omhu la hun det ene plag efter det andet ned i den lille hjemmelavede kuffert. Av og til dryppet en taare ned mellem klæderne. Da hun var næ-stn færdig gik hun bort efter Oskars konfirmations Bibel og stak den ind mellem tøiet. Kufferten blev godt tilsurret av far; han var sterk, han!

Oskar gik rundt to hele dage og bød farvel til slægtninge og naboer. Avskeden fra hjemmet blev den sidst endelige episode.

Han reiste med baaten "Angelo" fra Kristiania til Hull i England. Derfra reiste han med toget til Liverpool, for endelig i denne by at stige ombord i den store nye verdensdamper "Ivernia." De hadde en behagelig reise over Atlanteren. Veiret var mildt. Solens straalere smilte fra himlen ned paa de blaagrønne vande. Skibet rugget roligt idet det gled fremover og

vestover dag efter dag. Oskar hadde forskaffet sig to bøker: "Hundred timer i Engelsk" og "Landet mot vest". Disse studerte han flittigt. Passagererne var oppe hele dagen. De stimlet rundt paa alle dæk, og saa utover det endeløse hav; andre spadserte rundt dækket frem og tilbake som om de skulde ha betaling per mil. Nogle sat rundt paa kasser og store bænker og andre sat paa rep-hauger, som laa rundt indenfor promenaden. Saaledes gik flere døgn. Oskar hadde læst gjennom bøkene. En dag efter læsningen hadde han stirret rundt saa længe, at han var blit rigtig træt. Han kløv over en del store trosser og kjættinger og nogle store taug-ringer som laa indenfor promenaden og satte *sig* næsten midtskips og lænet ryggen imot den store mast. Slik blev han sittende længe — i dype tanker.

Tanken gik tilbake til Trysil. Der ser han bygden. De lyse barndomsminder svæver som et vakkert billede for tankens øie. Men der svævet ogsaa for hans øie billeder som var mørke og taarefulde. Han ser gaardene og skogen. Trysil, saa berømt for de vidstrakte skoge skulde eies av kun nogle faa. Og midt i denne rikdom skulde der være saa mange yderst fattige. Trods alt stræv og slit, dag efter dag, aar efter aar, skulde disse mange maatte forbli saa fortvilet fattige. "Men", tænkte han, "en dag skal der bli forandringer! Trysil skal en dag opleve de mest opsiktsvækkende erfaringer."

Skibet pløiet vestover dag og nat. Endelig, efter en lang reise saaes land. Passagererne jublet som barn. Og efter de sædvanlige formaliteter stod de alle glade paa Amerikas jord. De skiltes straks. En drog nord, en syd. Somme reiste til Nordvesten, andre helt til Californien, medens endel forblev i forskjellige byer i Osten.

Oskar fik plads paa en fabrik i Philadelphia. Han tjente bra og sendte av og til lidt penge hjem, og baade han og dem derhjemme korresponderte regelmæssigt. Han gik paa engelsk aftenskole og efter ca. 9 maaneder kunde han tale flytende, selv om lidt "gebrokent" engelsk. Ut paa vinteren fik han plads som lærling eller medhjælper i et department i en av New Yorks store banker. Alt dette som han hørte om nemlig om at gjøre *sig* rik ved benyttelse av bankens antroede obligationer hadde han alt for liten forstand paa. Han sluttet i banken tidlig paa vaaren og reiste vestover til Kansas City og fik beskjæf-

tigelse som medhjælper paa et landkontor, hvor de kjøpte og solgte land. Her lærte han handelsverdenens mange gode kunster og daarlige knep. Han var der to aar og hadde allerede tjent flere tusind dollars. Derfra flyttet han til Des Moines, Iowa. Her oprettet han sit eget lille kontor og begyndte nogle maneder senere en vidstrakt landforretning. Han handlet i faste eiendomme ogsaa i de forskjellige andre større byer i staten, og efter 6 aars rik fortjeneste oprettet han filialer baade i Texas, Sioux City og Ames, Iowa og i St. Paul, Minnesota. Som tiden gik la han nye summer til den økede formue. Efter mangfoldige aars ophold i centralstaterne kom det som han heie tiden hadde trodd paa — og talt om — en stigning i landpriserne saa skarp og vældig, at det næsten tok pusten fra enddog saa erfaren en landagent som Oskar Lang. Han gjorde kjøp om flere hundre tusind acres av nordnestens bedste farmland. Han sa: "Nu bryter det løs! Nu kommer den høie prisbølge jeg længe har forutsagt!" Han var ikke den eneste store landagent som spredte rykterne rundt i Nordvesten. Alle folk kjøpte og solgte land. Og Oskar Lang tjente saa uhyre store summer, at han somme tider næsten ikke selv vidste hvormeget han eiet. Men han vidste det gik op i svimlende formuer.

Men han glemte ikke forældrene og sine egne derhjemme. Og efter som tiden gik sendte han ogsaa lidt penge til de forskjellige trængende familier som han kjendte samt til flere trængende institutioner som han hadde hørt nævnt ved de forskjellige brev-vekslinger.

Mange aar gik. Han var ogsaa forberedt paa en nedgangstid, ti derom hadde han læst i den første bok: "Landet mot vest", og han solgte den største del av sine vidstrakte landomraader, og satte ind en del av pengene i utenlandske banker.

Han syntes nu at tiden var kommen, at han burde gjøre noget nævneværdigt for de mange fattige i sin kjære hjembygd. Eller skulde han *gjøre* akkurat som rikmændene derhjemme. Bare grave om sig, og la den fattige gaa upaaaktet? Nei, han vilde *gjøre* noget godt for sine folk derhjemme. Han vilde hjelpe de fattige i Trysil. Kunde han desuten finde en maate hvorpaa han kunde gi storklassen en pisk av svøpen, saa skulde ikke denne spares. Han vilde selv reise til Trysil. Han

mænd, kvinder og barn, og der utdele præmier til alle, for at de mindre bemidlede kunde gavnes og for at festen kunde bli munter og interessant. Der skulde bli konkurrancer av alle slags, med belønninger til hver eneste gjæst. Festen skulde tilsynelatende foranlediges ved et bryllup som skulde vare fra 7de juni til St. Hans og ende med lysende baal paa alle bjerge. Og dernede i dalens kirke skulde festen kulmineres i den største bryllupsfest ved at biskopen assisteret av alle *Østerdalens* prester forrettet ved alteret for alle brudepar. Det kulde bli verdens største bryllup. Han hadde heller ikke glemt det ord han engang gav om at ta hevn paa det uretfærdige skattevæsen og paa dem som dermed styrte. Men naar denne tanke om hevn kom frem hos ham, maatte han smile til sig selv. Hvordan kunde vel en slik hevn forøvrigt være mulig? Det var forresten i de sidste aar blit forandringer i Trysil. Før end vi meddeler om dette verdens største bryllup vil vi meddele lidt om denne nævnte forandring i Trysil prestegjeld.

Disse forandringer var som følger: Et stort trælastfirma var organiseret i Karlstad, Sverige. Dette bolag hadde sendt en representant til Trysil, en mand som hedte Helstrøm, for at konferere med skogeierne om kjøp av tømmer. Storgubberne mødte frem. De var koselige karer disse Trysil gubberne. Der blev først nydt en del gode drammer. Lidt spøk og latter blandet *sig* ind i det glade møte. Endelig gik man paa saken. Det tok ikke længe før Trysil karerne til sin glædelige overraskelse fornam, at der skulde bli gode tømmer-priser i bygden. Det hadde sandelig vært noksaa magert i flere aar. Men nu skulde heste-bjelden klinge paa skaaken langs vinterveiene, og røken stige fra alle tømmer koier.

Møtet fortsatte flere dage. Der var næsten saa mange detaljer at drøfte som der var teiger i skogen. Tømmerets længde, størrelse, kvalitet, kvantitet — og prisen. Derpaa fulgte de andre, mere almindelige betingelser. Hr. Helstrøm meddelte dem at tiden for tømmerets levering var av fuldt saa stor betydning for ham som prisen. Ti det Svenske Bolag hadde gjort kontrakt med et Engelsk firma, som netop hadde begyndt et stort bygnings foretagende i Liverpool. De blev da enige om at tømmeret skulde ligge færdigt til mærkning den 15de april. Dette var noget sent for Helstrøm, men han føiet sin underskrift til de andres efter at der var adderet til det skrift-

lige dokument at Helstrøm altsaa den 15de april skulde ha ret til at sende en mængde tømmermærkere der paa nogle faa dage skulde utføre tømmermærkningen. Kontrakten lød endelig paa at Tryslingerne skulde fløte tømmeret nedover valdragene ind-til de hadde passert den Norsk-Svenske grænse. Og efter en del diskussion blev de skriftligt enige om, at tømmeret skulde leveres ved grænsen senest den 10de juni. Hver skogeier hadde sin egen kontrakt, men alle kontrakter var enslydende. Hver skogeier skulde opstille den i kontrakten stipulerte garanti som beløp sig til det dobbelte av kontraktens størrelse. Dette var noget strengere end Trysil karerne var vante til. Men det var netop disse bedre tider de hadde ventet paa, og her kom nu manden som byr dem langt høiere tømmer priser, end de hadde ventet, og denne mand bragte dem en samlet handel paa flere millioner kroner. De var vistnok saa erfarne i skogdriften, at de kunde klare en lidt strengere kontrakt. Helstrøm paa sin side hadde ikke bare presentert sine "betyg" men hadde ogsaa git sikre bevis for at den nødvendige kapital til dækkelse av kontrakterne var disponert i en bank i Stockholm til Tryslingernes egenhændige bruk, saa snart de hadde fuldført kontrakten. Til den endelige undertegnelse fik de to ukers frist for at ordne med sine egne finansielle anliggender.

De sendte en representant med kontrakterne til Stockholm-banken og fandt at alt var i orden der. Tre av dem blev sendt til Kristiania for at underhandle om et nødvendigt pengelaan. Trysil karerne tok først lidt ferie i hovedstaden. Efter et par dages uskyldig fornøielse paa nogle av byens muntre steder, gik disse tre tilværks med utførelsen av deres viktige ærinde. De fik ogsaa den glædelige underretning, at der i Kristiania nylig var oprettet en bank hvis formaal var at laane penge til gode industrielle foretagender og til større skogbruk. Der anmeldte Trysil karerne sig med kreditiver og kontrakter. Efter nødvendig underhandling med Stockholm-banken, med forsikring om at faa refunderet de advancerte beløp efter kontraktens fuldførelse, gik Kristiania banken ind paa at utbetale fra tid til anden de løpende utgifter for Trysil-karernes skogdrift, — d. v. s proviant, arbeidsløn, materialer og andet nødvendigt for driftens heldige utførelse.

Tryslingerne, saavel som banken, underskrev overenskomsten, og skoeierne reiste jublende hjem. Trysils bedste sakfø-

rere eksaminerte endnu engang kontrakterne. Disse blev da underskrevet, den nødvendige kaution stillet og alt var klappet og klart, — dermed skulde der for Trysil dæmre en ny og bedre dag.

Det spurgtes videnom, at der skulde bli skogdrift og god fortjeneste i bygden.

Skogen begyndte at gjenlyde av hug i hug og brak av træer og susen av de faldne kroner. Hug-øks, berkje-øks, berkje-spade adlød de kraftige arbeidshændeer, og straks laa der rundt aasene tusinder av tømmerstokker, fine som nyvaskede barn.

Ole Holtet hug sine tre tylvter om dagen. Det gjorde ogsaa Martin og Karl Moen. Olivus Beck hadde tat paa *sig* lunningen efter disse tre huggere. Han hanket saa fort som "Nordfjordingen" orket at dra, og om nogle uker saa man store tømmerlunner langs de lysere aapninger i skogen, hvor senere tømmerkjøreren gjorde vei og med "bok og gjeit" kjørte tømmeret ned til vasdragene og la det færdig for mærkingen.

Slike grupper av arbeidsfolk og heste saa man alle steder utover skogvidderne.

Ogsaa mange av de mindre skogbrukere i Trysil hadde, saa snart de fik høre nyheten, forsøkt at komme med i den store drift, men storkaksene hadde allerede gjort sine overenskomster, og de hadde skog nok paa sine egne vidder. Men gjennom banken i Oslo fik smaabrukerne sætte *sig* i direkte forbindelse med det samme engelske trælastfirma, som hadde kjøpt tømmeret av Karlstad-Bolaget. Det Engelske firma sendte straks en representant til Trysil. Han hedte George Smith. Denne gjorde kjøp om smaabrukernes skog og selv paatok *sig* at leie og betale arbeidsfolkene. Han indla fra tid til anden de nødvendige penge i Trysils bank. Denne nye overenskomst hadde gaat saa stille for *sig*, at kun faa vidste noget om det — iallefald til at begynde med. Og faa brydde sig; ti alle hadde nok med sit.

Mange av tømmer-huggerne i Sverige hadde hørt om de store drifter i Trysil og kom dit paa arbeide, og smaabrukerne, som begyndte arbeidet noget senere, maatte derfor næsten utelukkende leie svensker.

Dette om svenskerne kom efterhvert paa tale, særlig av den grund, at Smith betalte sine arbeidere ca. 50 øre tylden mere

end storbrukerne. Flere begyndte efterhvert at klage over at svenskene fik mere end bygdens folk, og at Trysils egne rik-mænd ikke betalte saa meget som utlendingen Smith.

En søndag kom to grupper arbeidere til Smith's formand og sa at de ønsket heller at arbeide for Smith: men formanden fortalte dem, at han hadde bestemte ordre til ikke at ta folk ind fra storbrukernes leir; forøvrigt hadde han arbeidere nok. Den nyhet, at Smith betalte mere hadde foruroliget storkakserne, men nu, da de fik høre om Smith's venlige ordre, blev de beroliget. Smith hadde ogsaa forklart, at han kunde betale høiere løn fordi han handlet direkte med Liverpool uten svenske mellem-mænd.

Alt gik godt og vel .hele høsten. Veiret var utmerket Tømmerhuggerene hadde tjent godt. Tusinder av tylder laa i store lunner i alle skoge. Men der kom ingen sne hele høsten. Det blev derfor umulig at kjøre tømmeret til vasdragene.

I julehelgen opholdt som sedvanlig arbeiderne sig i sine respektive hjem. De fremmede opholdt *sig* rundt om i bygden eller i de nærmeste grænde. Nogle av svenskene reiste hjem til høitiden.

Der hørtes mere og mere klage over arbeidslønnen. De av arbeiderne som fik større løn unløt ikke at skryte av det, —særlig svenskene.

Arbeiderne sendte en delegation til de rike skogeiere, men fik det svar, at dersom de ikke vilde arbeide for den løn de fik, kunde de slutte. Det var folk nok at faa. Hvis ikke Tryslingerne vilde arbeide, var der folk nok at faa fra Sverige. Det var derfor intet andet at gjøre end at ta til takke med den løn de rike bød. — Slik gik det indtil markedstiden om vaaren. Da var de fleste arbeidsfolk nede i bygden. Det hadde i mellemtiden sneet frykteligt, særlig i januar maaned. Sneen blev saa dyp, at det blev umuligt at kjøre tømmer paa over en maaned. Halvdelen av tømmeret laa endnu i skogen. De februar maaned kom med fint føre fandtes der ikke heste nok i hele Trysil til at kjøre alt dette tømmer til elvene, iallefald ikke paa den korte tid som nu stod til deres raadighet. Forøvrigt hadde Smith tat nye bestemmelser angaaende anskaffelse av arbeidsfolk. De fleste eiere av hester hadde leiet baade *sig* selv og hest til Smith, da storeierne ikke hadde git dem regelmessigt arbeide utover høsten paa

grund av snemangelen. Smith's drifter var mindre og derfor mere spredte, og han hadde brukt hest og kar hele høsten, ti han hadde hanket tømmeret helt frem til aerne og elvene. Da han saaledes kom til vasdragene først, utsøkte han de bedste steder for tømmermærkingen.

Det værste av alt hendte, da Smith annoncerte paa markedet, at han nu var færdig at leie alle arbeidere han kunde faa tak i. Denne nyhet spredtes som skogvarme. Han bekjendtgjorte ogsaa, at han vilde betale alle nye arbeidere den samme høie løn som han *før* hadde betalt. Arbeiderne fulgte nu storkaksernes raad om at slutte og de leiet sig ut til Smith.

Der blev et styr i bygden. Det blev selvfølgelig aapent brud mellem Smith og bygdens rike skogeiere. Smaabrukerne hadde intet havt med denne sak at gjøre. De solgte sin skog og Smith selv ordnet med driften.

Det led ud i slutningen av mars. Meget var uhugget, og mere end halvdelen av tømmeret laa endnu langt ind i skogene. Her var kun en kort tid indtil tømmermærkingen skulde begynde. Hvad i alverden skulde nu gjøres! Du høieste himmel! De rike sendte mænd ut for at leie arbeidere og heste, men det var vanskeligt, at faa folk at springe avsted paa *øie*-blikket. Det stod snart klart for dem, at de ikke kunde faa tømmeret til elvene ifølge kontrakten. De sendte da en delegation til Carlstad. Efter flere dages møte lovet Helstrøm at gi dem to ukers frist. Men han kunde ikke gi dem mer, da han selv var bundet til det Engelske trælastselskap. Men nu var allerede en uke gaat med i diskuteringen.

Ryktet hadde spredt sig, at storkarerne i Trysil ikke betalte skikkelig arbeidsløn. Enddog flere av dem som storkarerne hadde faat til bygden, leiet *sig* ut til Smith. Det værste av alt var, at aviserne hadde spredt nyheten saa vidt og bredt, at banken i Oslo begyndte at ane fare og sendte notis til storkarerne at den ikke vilde betale ut flere pænge til arbeidsløn før saken blev sat paa sikker basis. Oslo var næmlig bange for at Stockholm-banken vilde nækte at betale, nu da kontrakten allerede var brudt. Da alt endelig blev ornet meddelte banken i Oslo, at den foreløbig vilde fortsætte med utbetaling av arbeidslønnen; men ryktet var allerede spredt, og det var faa utenifra som syntes de vilde reise den lange vei til Trysil naar der gik rykter om at de muligens ikke kunde faa betaling.

Stillingen var fortvilet. Alt arbeide for storkarerne stod omtrent stille. Imidlertid hadde Smith hugget tusindvis av tylvter og hadde kjørt dem til elvene og beredt dem for mærkingen.

Aldrig hadde de rike skogeiere i Trysil været saa hjelpeløse. De var ængstelige, somme rasende. De forstod næmlig godt, at de ikke kunde faa tømmeret til grændsen til 15de juni. Det var forøvrigt uvist om de kunde faa det dit før ut paa høsten. Bankene i Kristiania og Stockholm og bolaget i Carlstad meddelte Trysilkarerne, at kontrakten var brudt og at den ikke kunde opprettes eller fornyes. Kristiania-banken gik ifølge kontrakten rettens vei og beslaglagde alt tømmeret i skogene og langs valdragene og efter lange diskusjoner blev endelig dato sat da tømmeret skulde sælges for at dække bankens tap paa grund av den utbetalte arbeidsløn, osv. Paa auktionen kjøpte Smith alt tømmeret, og da der næsten ikke var andre kjøpere, gik tømmeret kun for den pris som var nødvendig for at dække bankens tap.

Det sidste og værste kom da Carlstad bolaget anla sak mot Tryslingerne for brud av kontrakterne. Helstrom paastod, at han ikke kom til at bare miste kontrakten med det engelske firma, men ogsaa miste en værdifuld kunde. Da Tryslingerne hadde git god kaution blev ved Carlstad-kompaniets tvangsauktion store strækninger av Trysils skoge solgte for at dække skaden. Her Smith var kjøperen ogsaa denne gang. Ikke bare blev en stor del av skogene solgt, men ogsaa flere av de store gaarde. Retsaken endte med at Halstrøms bolag overtog det samtlige Tryslingers gaarde. Smith tog over størstedelen av skogene. Rikmændene fik seks maaneder til at ordne sine anliggender og flytte fra gaardene. De bad dog om at faa bo paa husmands pladsene. Dette fik de da lov til paa den betingelse at de hver sommer skulde arbeide tre uker i slotaannen for husmandsleien. De blev Trysils mest omtalte husmænd. Hel-strøm leiet flere av de forrige husmænd.

Denne nye tilstand i Trysil er omtalt her fordi det har sin store betydning for den anstundende bryllupsfest som vi ovenfor annoncerte — verdens største bryllup!

Endelig begyndte forberedelserne til dette verdens største bryllup. Der blev bygget et langt skur paa den høie strand langs elven, hvor maten skulde serveres og hvor de, som On-

sket, kunde overnatte. Dette lange matskur blev forsynet med vandleddninger fra aasen og elven baade for drik, matlavning og for avkjølingsbuer. Det blev forsynet med elektrisk lys for belysning og for matlavning. Agenter reiste rundt og gjorde opkjøp av en mængde kreaturer, faar og gjeder, griser, høns. Alt skulde slagtes der paa stedet i et langs elven avsidesliggende slagterhus. Der skulde alt kjøtmat forberedes av dyktige slagtere og fedvarehandlere. Et hundrede av byens bed-ste kokker og husmødre blev engageret for det store kjøken. To hundre unge piker blev leiet som opvartersker. Et stort kaberi blev bygget nær bryllupsgaarden. De bedste bakere skulde daglig skaffe færske hveteboller, brød og bakervare. Der blev ystet og kjærnet i hver gaard og sætergrend. Alle indkjøp skulde skaffes gjennom bygdens egne kjøpmænd, som straks begyndte at se henimod god forretning. Der begyndte atter at vises lange karavaner av læssekjørere paa Trysil veien. Ved siden av allehaande almindelige matvarer blev der ind-kjøpt færsk fisk og hermetiske saker samt en mængde frugt og grønsaker og et stort utvalg fra Kristianias største konditori. Barna begyndte tidlig at glæde sig over at de nu for engangsskyld skulde faa nyte al den frugt, chokolade og sukkertøi de ønsket. Den store paktbod utelukkende for øimedet, begyndte at flydes av mat og drikke. Der blev opslaat plakater over hele Trysil om at alle Tryslinger ikke bare var indbudt til brylluppet men at alle kunde tjene penge ved at medbringe smør og ost samt et vist antal dyr, for dette skulde de faa kontant betaling ved ankomsten, og priserne for dette kunde de selv rimeligvis bestemme. Alt det indbragte maatte være i bryllupsgaarden senest den 1ste juni.

Den sidste uke i mai saa man derfor langs bjergstierne og langs alfarveierne flok efter flok av kjøre-doninger med smør, øst, høns, kreaturer. Sauerne danset i flok langs veiene, og viltre gjeter kløv over stenerne og stanget hverandre. Gjetergutter pisket paa den late okse som ikke vilde følge med. Jentunger sprang rundt og passet smaa-fæet. Ungdommerne sang langs veierne mens gamlingen sat paa kjærren og drog fornøiet paa den gamle snadde. Alle sammen var paa vei til bryllupsgaarden.

Bryllupet var saaledes planlagt at alle skulde faa delta. Alle skude ha en riktig festtid. Det var hodt med det maal for

øie, at de mindre bemidlede og de fattige skulde kunde bli skjænket pengegaver. Det var det Oskar Lang ønsket, næm-Hg at faa gjøre noget godt for de fattige i sin hjembygd. Skulde vel slike gaver ha noget at gjøre med hans hevn?

Der skulde utdeles præmier til hvert eneste hjem. Der skulde holdes allehaandee konkuranser — sundheds-konkuranser for smaabarna, flids-konkuranser for skolebarna, skjønhets-konkuranser for de unge piker, anstændighets-konkuranser for ungdommen, atletiske-konkuranser og arbeids-konkuranser av alle mulige slags for mænd og kvinder. Naar dette var tilende, skulde deer holdes leker og fornøielser saaledes anlagte, at hver eneste familie og hvert individ av aar og alder skulde faa en værdifuld præmie i form av en pengesum.

Alle præmier skulde uddeles den sidste dag, — bryllupsdagen. Da maatte altsaa hver eneste familie i Trysil være representert.

Brudevielsen skulde foregaa i kirken. Denne høitidelighet med al pomp og pragt, med de hvite brudekjoler og blomstrende brudekranser, med vakre brudepiker og brudesvender samt det lange brudefølge og den høitidelige handling ved alteret av biskoppen og sogneprestene, iførte hvite og guldbroderte ornater — alt dette vilde i sig selv alene ha været en enestaaende høitidelighet som bygden sent vilde glemme. Men dette blev dog overskygget av den spændte forventning i forbindelse med præmiernes utdelelse; ti folket hadde faat nys om, at det var noget ualmindeligt ved denne hele affære, hvilket de dog straks skulde finde ut vilde gaa over al deres forventning.

Men det var en ting som i opsigtsvekkelse vilde overgaa baade bryllupshøitideligheten og præmie utdelingen. Det var den tale som Anton Lang skulde holde den Sant Hans kveld. Bryllupsfølget var netop kommet tilbake fra kirken. Folkemassen hadde sat *sig* i den store sal sammen med representanter fra hjemmene, konkuransernes dommerne, arbeidsfolkene og tjenerskabet, store og smaa var stuvet tæt sammen i den store festsal. Alle var spendte paa at faa se og høre den mand som hadde git dem denne minderike fest. Her skulde de nu faa se i sin egen midte Trysils berømte søn. Endelig kom han, alles blikke stirret paa ham. Anton Lang marsjerte ind mellem to andre herrer og tok sæte paa platformen. Alles øine var rettet paa ham. Der blev sunget "Ja vi elsker dette lan-

det". Efter en kort introduktion av herredstyrets formand, traadte Anton Lang frem. Hans tale var som følge:

"Blodets baand bevæger mig til først at hilse dig min slegt. Dernæst gaar min hilsen til vennerne og til alle mine bygdefolk; damer og herrer! — Alle gode barn ønsker at gjøre noget godt for sin far og mor. I likemaade ser emigranten ofte hen imod den dag da han kan gjøre noget godt ogsaa, for sin bygd; ti bygden er vor mor. Og da mine forældre er hensovede i eders jord og ikke kan møte mig her ved denne hjemkomst, føler jeg idag at min hjembygd aapner sine moderarme. Jeg staar her som sønnen midt i bygdens moderlige velsignelse. Som bygden har gjort mot mig, har jeg gjort mot hende.

Til denne fest blev alle mine kjære Tryslinger indbudt. Store anstrengelser er gjort forat alle skulde kunde komme. Denne dag, den største av alle festens dage, blev saaledes planlagt at alle familier i Trysil her skulde være representert. Grunden for dette var ikke bare at utgi gaver til eder, men væsentlig fordi at jeg vilde, at hele Trysil skulde høre hvad jeg idag vil meddele eder.

I kjender mine forældre, Ole og Gudrun Lang. De var altid fattige. Fra den tid jeg var ørliten mindes jeg hvor yderst fattige vi var. Der var som enkelte av eder eldre muligens husker, syv barn, altsaa ni i familien. Somme tider gik den hele dag forbi før vi fik smake mat. Mor glemte ofte sin egen hunger ved at se hendes barns taarer som bad om brød. Vi flyttet ofte ti vi hadde ikke penge nok til husleien. Derfor kunde vi ikke lære at elske noget enkelt sted som vort eget hjem. Dog det sted hvor far og mor var, det elsket vi. **Deres** nærhet var vort hjem. Jeg husker en kveld, da far kom hjem med et par tørre lutefisker. Vi hadde ikke smakt mat den hele dag, og da vi saa fisken, kunde vi ikke vente til den blev tilla-vet. Vi gnog den i os, tør og haard, og jeg husker godt hvor glade vi var ti vi fik mat. Den kveld blev jeg saa inderlig glad i far. Det var slike stunder i min barndom, som gjorde mig saa glad i far og mor. I fattigdommen fødes fornyet kjærlighet til gode forældre. Dog disse fattige aar fødte ikke kjærlighet bare til forældrene men kjærlighet til en fattig bygd, kjærlighet til alle fattige. Ut av den kjærlighet spirer altid mange skjønne blomstrer. En av dem er retfærdighetsfølelsen. Jeg har lært, at det er de strævsomme arbeideree som

virkelig produserer, og at disse sjeldent faar sin andel av sin egen produktion. Kapital er en god ting, men ikke altid nødvendig. Kapital er saa ofte misbrukt. Den har nedtrykt den fattige baade paa legeme og aand og gjort fattigdommen til rikdommens slave.

Men hør nu, kjære Tryslinger! Den største præmie er end-nu ikke utdelt. Den skal jeg selv utdele. Der har i flere maaneder foregaat en konkurranse mellem hjembygden og utflytterfolket — og det sidste vandt. Præmien er stor. Men jeg vil gi præmien til Tryslingerne selv om utlændingen vandt. Præmien bestaar av Trysil's store skoge og Trysil's store gaarde. *Jeg* har kjøpt disse og vil nu *gi* den tilbake til det hele folk. En kommisjon er allerede utnævnt som skal fordele Trysil ligt mellem alle familier. For en dags skyld skal ingen være fattig og ingen riktig rik. Dog forstaa mig ikke slik at de fattige er bedre end de rike, heller ikke, at I alle vil fortsætte at forbli likestillede, ti somme er arbeidsomme, andre er late som griser, nogle har en tønne fuld av jerne, andre kun en theske — men alle skal være likestillede for en dag.

Og nu vil jeg fortælle eder en opsiktsvækkende nyhet; de ca. 25 store skogeiere, som eiet næsten al skogen i Trysil er eder vel kjendt. Og deres uheldige forretningsforetagende det sidste aar har ogsaa været paa alles tunger. Hør nu den undertrygtes hevn: Det var jeg som stiftet bolaget i Carlstad ene og alene i den hensigt at gjøre kontrakt med disse store Trysilkarer. Der var jeg som sadte ind pengene i banken i Stockholm. Det var jeg som stiftet banken i Oslo, der laante pengene til de store skogeiere i Trysil. Jeg leiet Helstrøm i Carlstad til at gjøre kontrakt med Tryslingerne. Jeg leiet Smith til at drive skogen for de mindre skogbrukere.

Ved tvangsauktionen kjøpte jeg alt tømmeret. Jeg kjøpte skogene som var stillet til kaution. Jeg kjøpte gaardene. Det var jeg, som satte Trysilgubberne ned paa husmandspladsene. Den samme mangel paa kløgt og forretningssans som har holdt eder, "I fattige", alle eders aar, den samme mangel paa forretningsindsigt og gløghet har nu reduceret storkarerne i Trysil. Nu skal Trysil deles ligt mellem alle Tryslinger slik som det burde ha været delt i 1886 og senere. Storgubberne skal faa sin del med de fattige, men ikke en teig eller tall mere.

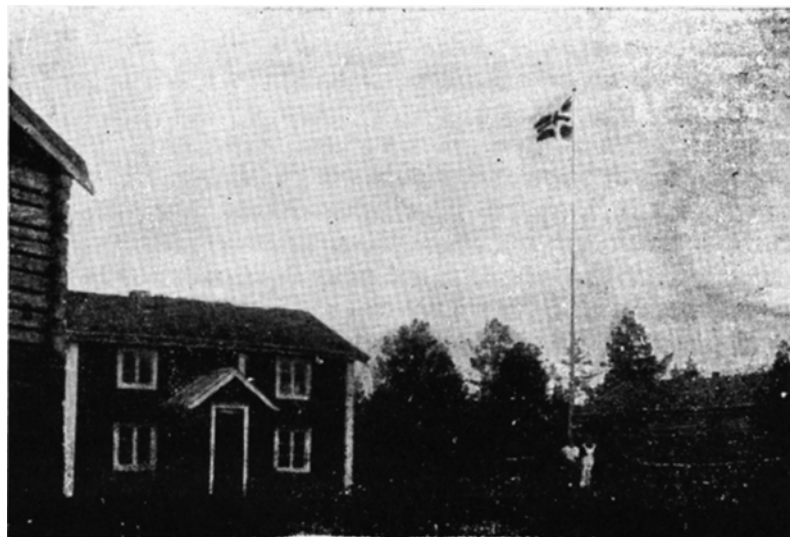
Nu har jeg utført det jeg lovet at utføre snart 40 aar siden

da jeg reiste til Amerika. Mine kjære Tryslinger, mottog eders præmie. Dette er min gave til min hjembygd. Dette er min hævn, min hævn, min hævn!"

Det sidste uttryk var git med et vældigt raap. Hvorfor raapte han? Var han syk? Med et grep en mand ham i armen. "Hvad er det du skriker for?" Flere andre sprang til og rystet i ham. Han vaagnet.

Oskar Lang hadde hele tiden siddet ved skipsmasten paa "Ivernias" dæk. "Har du drømt," spurgte en ham. Oskar reiste sig og gned øinene med venstre haand medens han holdt den høire arm rundt masten. "Var dette en drøm," sa han.

En av skipsbetjeningen, en engleender, saa bort paa Oskar og sa: "He is screwy." En av emigranterne en franskmand saa medlidende paa Oskar idet han sa til en nærstaaende: "Mal du pais."

Elgaaen i Engerdal. Her er Johan Bojers mor brit.

LARS STRØMLI I CHICAGOS UNDERVERDEN.

Lars Strømli var 16 aar, da han forlot sit hjem i Østerdalen. Hans mor var enke og bodde paa et lidet ensomt sted ved landsveien. Det var ingen av grandene som vidste, hvem han far var.

Han kom først til Wisconsin. Efter nogle maaneders arbeide der, reiste Lars sammen med en anden ung gut til Chicago. Han arbeidet en tid paa en fabrik, men tjente saa lidet der, at han sluttet. Senere arbeidet han for en landhandler paa sydsiden. Han hadde søndagene fri og traf da ofte flere gutter av samme alder. De tilbragte ofte hele søndagene sammen, og Lars lærte ikke bare sproget hurtigt at kjende, men lærte ogsaa at kjende bylivet, særlig den mørke side.

Det var i aaret 1919. Lars har underrettet saga skriveren om mangen oplevelse der i verdensbyen.

En søndag eftermiddag finder vi Lars sammen med elleve andre gutter i en av Chicagos parker. Efter at ha siddet rundt og talt om dit og dat blev guttene enige om at gaa ned i sjøen og ta *sig* et bad. Klærne var av i en fart og alle hoppet ned i vandet. Da svømmingen var over, og de hadde faat *sig* lidt til-livs, drog alle ut til en aapen prærie-plads og spilte bold. De blev intime venner. Lars traf blandt dem ogsaa en gut fra nabolandet. De kaldte ham "svensken." Han hedte Carlson. En anden hedte Martin. Disse tolv gutter mødte søndag efter søndag og blev næsten som brødre. Naar der var nogen fare paafærde for en av dem, var alle rede til at komme denne til undsætning. Denne gruppe var en av de første saakaldte "gang" (bander) i Chicago. Dog der var andre lignende grupper. En aften, da denne "gang" sat sammen i et billigt theater saa de til sin o'erraskelse en nylig organisert rival-"gang" sitte paa en av bænkene foran dem i theatret. Guttene begyndte at kaste smaa gjenstande i nakken paa medlemmerne av denne "gang." Disse gjengjældte med ditto, og straks opstod der et frykteligt slagsmaal i theatret, saa politiet maatte tilkaldes.

Noget senere paa aaret fik de tolv høre, at der var et forfærdeligt negeropstyr paa sydsiden. De blev enige om at fare dit; og alle mødte op. De fleste av dem hadde knive og revolvere. Netop som sporvognen skulde krydse 35te gate syd paa State St. hoppet Martin op og grep repet og svinget trolleyen av, saa sporvognen stanset. Vognen var fuld av negere. En stor negerkvinde hoppet ned, og med en lang barberkniv skar hun Martin over brystet like over hjertet. Det var et dypt stik, og Martin døde straks efter. Banden flygtet og sprang paa livet løs, da politiet naadde scenen. Alle kom sig undda undtagen den døende Martin og svensken. Carlson, nemlig, prøvet at hjelpe den saarede bror og blev arrestert. Lars saa ham aldrig mere siden. Men bande tok hevn. Guttene samlet sig og julete op fem av negrene og dræpte to andre.

Da prohibitionsloven det følgende aar forbød den aapne saloon, finder vi denne "gang" igjen. Nu hadde de fleste av gutterne faaet arbeide som leverandører for forskjellige "blind-griser." De leverte brændevin, alkohol, osv. Guttene tjente ofte op til tyve dollars paa en eneste nat med dette ulovlige arbeidet. Ut av denne og lignende "gang" vokste frem Chicagos store forbrydere og "gangstere," "hi-jackers," "hoodlums," "racketeers," mordere.

Der blev mange "gang" i Chicago. Og, som sagt, ikke bare blandt de yngre. Ældre og mere haardføre mænd sluttet sig sammen for at tjene sit brød. Mange av disse blev formuende ved ulovlige og forbryderske foretagender.

Somme av disse "gangs" hadde som sit maal at fremme den hvite slavehandel. Disse hadde det stadig travelt med at opretholde for peronlig inntekt de umoralske distrikter i byen. Andre "gangs" handlet kun i rusdrikke-trafiken. Andre beskæftiget sig kun med spillehullerne; andre med umoralske dansesaler ("Taxi Dances") ; andre igjen kun med natklubber for kvindelige underholdere, osv.

En "gang" er altsaa en sammenslutning av mænd, hvis maal er at fremme den samme ulovlige sak. Deres distrikter er kaldt "gangland." Disse gang blev altsaa underverdenens ledere. "Underverdenen er der, hvor folket lever eller nyter livet uten konvention for at tilfredsstille menneskets lavere tendenser."

En tid siden var der i Chicago paa et og samme aar mere end et tusind tre hundrede forskjellige "gangs" med 25,000 medlemmer.

Eftersom tiden gik, blev Lars bedre kjendt med livet i underverdenen. Han kjendte lederne av flere "gangs". Han arbeidet en stund i et kjøkken paa sydsiden for en mand med navn Jim Colosimo. Denne store "gangster" var Italiener, men han var senere gift med en norsk pike, Dale Winter. Hun blev som de fleste "gangster"-hustruer tidlig enke. Morderens kugler endte Colosimos bane. Jim Colosimo var en av de første store "gangster" i Chicago. Lars fortalte ofte om livet i hans flotte "cafe" paa Wabash Ave. nær Cermak veien. De mest fremragende i Chicago besøkte hans cafee. Han fortalte ogsaa om det store "the four deuces," hans mest indtægtsrike "rødhus." Colosimo var dog en koselig kar, særlig mot sine arbeidsfolk og sine venner. Han tjente uhyre summer i sine usædelighets-huller.

Paa grund av hans store indtægter, begyndte han at faa mange jaloux rivaler. Lars hørte ofte, der hviskedes rundt, at der var dem som vilde komme ind og dele indtæktene med Colosimo. Denne derimot, vilde nødig *gi* op noget av sin rike indtæktskilde. En ny mand kom ind paa scenen. Han saa ut til at ha stor indflydelse, særlig i rusdrikke-trafikken. Denne mand hedde Torrio, en sterk og grusom mand. Han blev **en** ven av Colosimo. Han fik ogsaa høre rygterne om, at der var dem som stod Colosimo efter livet. Han paabød *sig* at skaffe en mand som vilde sætte skræk i Colosimos rivaler. Denne mand var født i Brooklyn. Han var seks fot høi og veiet godt sine to hundrede pund. Torrio sa, at i den mand fandtes ikke frygt, og denne mand kunde da staa til tjeneste baade for Colosimo og Torrio. De blev derfor enige om at bringe til Chicago denne modige og forvovne mand fra Brooklyn. Manden kom efter sigende til Chicago som Colosimos garde. Manden hedde Alfonse Capone.

Torrio hadde i sinde straks at leie eller kjøpe flere av de gamle bryggerier som nu ved prohibitionslov var blit lukket. Medens Colosimo hadde holdt *sig* væsentlig til usædeligheds trafikken, saa Torrio i drikke-trafiken en endda større indtæktskilde. Torrio tok fat. Bryggerierne begyndte straks at fungere som før. Torrio hadde slet ikke nogen skruppel over

forbudsloven. Han hilste derimot denne velkommen. Nu behøvde han ikke at betale ølskat til regjeringen. Han gjorde sig tidlig kjendt, ja tilvens, med politiet, og der sagdes, at han selv ordnet med stikpengene, saa hans ølvogne skulde kunde rulle uhindret gjennom Chicagos gater. Han trengte ogsaa en kraftig haandlanger og Alfonso Capone sagdes derfor at blive ikke bare Colosimos garde, men ogsaa Torrios assistent..

Det gik lysteligt til i Colosimos fashionable "cafe" paa Wabash. En del av Chicagos ledende familier var at se der, hvor vin, vindende musik og flotte folk danset til langt ut paa morgenen. Saa kom den skjæbnesvangre aften, den 11te mai 1920. Tjenestefolket var ute i det store kjøkken. Lars og en anden var netop gaat ut nogle skridt fra cafeen. De hørte revolverskud. De kikket ind og saa morderen. De saa ogsaa Colosimo segne om i armene paa en hosstaaende ven. Colosimo var død av en gangsterkugle. Lars nævnte først til sagaskriveren hans morder. Men senere fik han godt raad. Morderen og hans slægninger levet; det var derfor uklogt for Lars at tale. Politiet fandt aldrig Colosimos morder eller rettere sagt mordere. Ti det er muligt, at det var tre som var skyldige.

Alfonse Capone og Torrio arvet Colosimos store "forretning." De spredte forretningen ut til alle byens grænser. De maatte derfor ha medhjælpere. Drikke-trafiken øket i umaadelige dimensioner. Nogle av Capone's og Torrino's løytnanter, særlig dem som blev utnævnt til at arbeide paa Chicagos nordside, kan nævnes: Der var Dion O'Bannion, Hymie Weiss, Vincent Drucci og Samuel Morton-navne, som senere blev trykt med store, sorte typer paa forsiden av alle Chicago's aviser.

Eftersom trafiken vokste, delte de byen i distrikter og satte en overhøvding over hvert distrikt, som skulde styre forretningen i sit eget distrikt. Det blev sagt, at alle disse løytnanter maatte rapportere til Capone og Torrio og likeledes tømme alle indtæchter i disse kongers store kasse. Byen blev først delt i tre store dele. Sydsiden, Nordsiden og Vestsiden. Vi vil nu meddele hvorledes Capone og Torrio siges at have fundet sine løytnanter. Vi forlater sydsiden og disse "gang"-konger og gjør et besøk til Chicagos nordside.

Lars talte ofte om en av disse forbrydere, nemlig Dion O'Bannion. Lars saa ham ofte paa nordsiden. O'Bannion hadde flere kammerater. Ved midnatstid og ofte langt ut paa

morgenen for disse unge mænd rundt og kikket i de mørke alleer efter et eller andet bytte. Av og til var der en eller anden mere velstaaende mand som hadde faret vild og var blit borte i dette mørke strøk. Lars tok næsten aldrig del i nogen av disse røverier, men han var vidne til mange av dem. Han kunde ofte fortælle hvorledes disse smaa røvere plyndret sit bytte: En av røverbanden gik som regel lit foran den, de tænkte at røve indtil de naadde en mørk indgangsport eller mørk allée. Der smat han ind. To andre som gik efter det paatænkte rov, passerte manden netop ved indgangen til nævnte port og den som gik paa fortaugets yterste side gav den anden et puf, og denne stødte saaledes imot den pene herre og skjøv ham ind i den mørke portgang eller mørke allée, hvor den tredje gut røvet ham. Dette gjorde de saa hurtigt, at den uskyldige herre vidste ofte ikke, før senere, at han var blit plyndret.

En dag fik O'Bannion høre om en forretning som hadde lagt mange tusind daler ind i et brandsikkert jernskap. Han tok to av kammeraterne med sig for at sprænge skapet, men ingen av gutterne hadde det mindste kjendskap til dette slags foretagende. De fandt derfor en ældre erfaren skapsprenger, som hedte Ax Reiser. Deres uerfarenhet fanget dem. De blev arrestert, men de hadde allerede faat pengene. En ven livisket til O'Bannion, at byens embedsmænd var for salg. At for \$7000.00 kunde de gaa fri. Dette var omtrent beløpet O'Bannion hadde i banken efter røveriet. Men det værste var, at de hadde blandet sig ind med den beryktede Ax Reiser. Ham var det da umulig at gi friheten. Det kunde let bli en offentlig skandale at frikjende Reiser. Hvad skulde saa O'Bannion gjøre med en mand som Reiser paa sin haand. Saa en dag blev AxReiser skuddt. Men morderen hadde vist været lidt ung og uerfaren, ti Reiser døde ikke av skuddet. Nu blev O'Bannion og hans to kammerater endnu ræddere. Tænk om A vilde sladre paa dem. Ax blev bedre og bedre. Han skulde snart forlate hospitalet. O'Bannion og de andre to blev skrækslagne. Hvad skulde de gjøre. Noget maatte gjøres for at lukke Reisers mund. En aften medens Ax Reiser laa ved det aapne vindu i hospitalet larmet et skud gjennom vinduet utenfra. Ax Reiser døde øieblikkelig.

Nu gik det godt med forhøret. O'Bannion og hans kam-

merater blev frikjendt for skapsprængningen. Men O'Bannion fortalte straks efter forhøret, at nu hadde han intet igjen i banken. Friheten hadde kostet ham \$7000.00. Det gik til forskjellige av øvrigheten.

Han maatte ut paa "fortjeneste." En aften medens han gik nordover en av gaterne saa han en stor lastevogn som holdt paa at bagge ind i en mørk allée. O'Bannion vidste godt, hvad det betød ; her var et stort vognlæs av kostbart brændevin. Han grep revolveren av bak-lommen og lötet den op mot kjøreren. Denne blev saa ræd at han hoppet ned av vognen og sprang. O'Bannion tok hele læsset og kjørte det til et avsides sted ind i et skur og organiserte sine venner og begyndte en av nordsidens rike forretninger. O'Bannion blev senere en av Chicago's mest beryktede "gangsters." Han blev kjendt for en av de værste mordere i Chicago. Enddog Chicago's politichef skal senere ha sagt, at O'Bannion var skyldig i 22 mord.

Det var denne mand Al Capone efter sigende valgte til at bestyre sin forretning paa Chicago's nordside.

O'Bannion blev aldrig fundet skyldig i mord. Han betalte, sagdes der, for sin forbrydelse. Naar han stundom traf en av lovens haandhævere som nektet at ta imot stikpenge, skremte han denne med de frygteligste trudsler og kom *sig* frem. Han truet motstanderens forretningshus, hjem og familie. Han vandt altid allikevel; ti der var ingen som vilde se sit hjem nedbrændt eller se bomber kastet foran barna, da de gik til skolen.

En gang da O'Bannion besluttet at myrde Miller brødrene, valgte han en offentlig plads, saa alle kunde se det og lære, hvad det betød, at trodse Dion O'Bannion. Han skjøt ned begge brødrene paa en gang. Der var mange folk som stod og saa paa attentatet. Der var dem av O'Bannions fiender, som var modige nok til at anmelde ham for politiet. Og mærkelig nok, de anfaldte brødre, Max og Dave Miller døde ikke denne gang. Ogsaa de anmeldte O'Bannion som deres angriper. Men O'Bannion kom aldrig for retten enddog for dette. Det siges, at han skal selv ha sagt, at for at "ordne med dette" blandt byens embedsmænd, maatte han betale \$50,000. Paa en eneste maaned fandt man nær Chicago 39 lik av myrdede "hi-jackers". (Hi-jacker er en mand som paa alfarveien eller gaten stanser vognladninger av ulovligt eller stjålet gods,

helst rusdrik, og enten dræper kjøderen eller skræmmer ham væk, og saa selv tar vognladningen og sælger denne for egen gevinst).

O'Bannion vilde gjerne spankulere som lovlig forretningsmand. Han kjøpte derfor en stor, fin blomsterbutik paa nordsiden, ret over gaten fra den store katolske katedral, kaldt "Holy Name Cathedral," 728 N. State Street. Som ung gut hadde O'Bannion fungeret som altergut i denne domkirke. Han drev en god blomsterforretning. Han blev høit anset. Han var altid tilstede som flot forretningsmand ved de store fester, hvor byens mest fremragende mænd var at se. Han indbød selv byens ledere til store baller og flotte gilder. En aften under en av O'Bannions formelle middage var tilstede flere av byens dommere, medlemmer av statens legislatur, indflydelsesrike politikere og mange store forretningsmænd.

O'Bannion var meget populær. Han forstod ikke, hvorfor han, saa indflydelsesrik og saa formuende, skulde maatte rapportere sin forretning til Al Capone. Han forstod ikke hvorfor han skulde sende fortjenesten til Capone. Hvorfor skulde han være ræd "Scarface?"

Han hadde da ogsaa paa sin side saa frygtesløs en mand som Hymie Weiss, saa gruom en om Vincent Drucci. Han hadde Jerry O'Conner, Samuel Morton, Jack Zuta, Bugs Moran, osv. Nei, tænkte O'Bannion, **vi** skal være konger paa Chicagos nordside.

Capone var dog ikke enig med ham i den tanke.

Et par dage efter at O'Bannion hadde havt en av sine store kallas i et av byens flotte hoteller, stod han i sin butik. Tre mænd kom ind for at kjøpe blomster. Han begyndte at ekspedere, da der hørt revolverskud. O'Bannion sank død om blandt blomstrene i sin butik. Selv hadde han levet blandt blomstrene, nu døde han blandt dem. Han hadde levet ved revolveren. Nu døde han, som han hadde levet.

Dion O'Bannion's begravelse var en av de mest glimrende i landets historie. Kisten kostet 10,000 dollar. Blomstrene, som venner sendte til jordfæstelsen kostet over 50,000 dollars, 200,000 kroner. Det tok 24 store automobiler og to vældige lastevogne at kjøpe blomstrene til gravlunden. Hver av de store kranser bar en konvolut med navn-kort indeni, altsaa navnene av dem som hadde sendt blomstrene. Mange, særlig

avismændene, var nysgjerrige efter at finde ut, hvem alle de var, som hadde sendt blomster, ti disse var sikkert O'Bannion's intime venner. Dog millioner i guld har aldrig været vogtet mere varsomt end disse kort og disse navne. Ikke en eneste utenforstaaende fandt ut hvem der hadde sendt blomsterne. Kun de store "Gangster" vidste det. O'Bannion's mordere blev aldrig fundet. Det var dem som paastod at han var myrdet av tre av Capones intime venner, nemlig Frank Uale, John Scalice og Albert Anselmi. Alle disse blev senere myrdet.

Disse "Gangland" begravelser var enestaaende. Hverken landets presidenter eller Europas fyrster har faat begravelser lik Chicago's ledende Gangsters. Den som var beskyldt for deltagelse baade i O'Bannion's og Colosimo's mord fik selv den mest glimrende begravelse. Han hedte Frank Uale.' Ogsaa han blev myrdet. Han blev jordfestet i en uødeleggelig kiste. Den var bedækket med juveler og kostelige edelstene. Lars var selv tilstede ved begravelsen av to andre store gangstere som ogsaa blev myrdet, nemlig Diamond Joe Esposito og Tony Lombardo. Paa begravelses-dagen var alle værelser i sørgehuset pakket fuldt med blomstrer og kostbare kranse. Men dette var ikke nok. Vennerne hadde leiet luftskibe som drysset blomstrer over hjemmet, over forsamlingen og nabolaget.

Den store "gangster" i Chicago, Eddie Tancl, som vi senere skal høre om, blev myrdet den 23de nov. 1924. Han blev likeledes begravet under uhyre stor deltagelse. Han blev stedt til hvile i en likkiste av ekte sølv.

Da Joe Espisito var dræpt blev liket bragt til likbesørgeren. Denne fandt først, til sin overraskelse, intet saar paa Espisito's legeme. Men da han vendte liket rundt paa bordet med ryggen op, fandt han 58 kulehul i hans legeme.

Paa Chicago's vestside regjerte de fryktelige O'Donnel-brødrene. Byen var, som nævnt, delt i tre distrikter. Det blev sagt, at de store og anseete politiske ledere i Chicago, nemlig Charles Deneen og John Swanson og den myrdede gangster Sspisito var gode venner. Da Deneen og Swanson overvar Espisito's begravelse blev fryktelige sprengbomber kastet ind i baade Deneen's og Swanson's hjem.

Capone og Torrio hadde endnu ikke tat over byen Cicero ved Chicago's vestgrense. Der regjerte en blodtørstig "gangster", som hedte Eddie Tancl. Han eiet "Hawthorne Park Inn"

4801 Ogden Ave. Det siges, at O'Donnel-brødrene forlangte, at Tancl skulde kjøpe *øl* fra dem og ikke andensteds. De telefonerte til Tancl. Med fryktelige eder svarte denne: "Kom og ta mig," og lo. Han la tilrette en revolver med ekte guldhaandtak. Saa en kveld kom de. De gikk ind i Tancls saloon og bestilte brændevin, dram efter dram. De sat og drak hele kvelden uten at betale. To opvartere presenterte endelig regningen. Men en av disse forvovne gjæster slog opvarteren i gulvet med revolver-skaftet. Tancl drog sin guldbelagte revolver og tømte den mot angriperne. En av hans betjente rakte Tancl en anden revolver som var ladet. Angriperne sprang ut. Tancl sprang efter dem ut i gaten og skjøt. Men Tancl fikk selv saa mange kugler i *sig* at han døde. O'Donnel-brødrene kom for retten for Tancl's mord, men de blev frifundet paa ni minutter.

To aar senere blev dette hevnet, da assisterende stats-advokat McSwiggen og to andre blev myrdet. McSwiggens mord bragte 150 politimænd fra Chicago til Cicero. Saa fryktelig var attentatet paa McSwiggen, at et stort træ som stod utenfor "Peony Inn" hvor mordet foregikk blev næsten nedskudt av geværkugler; i husvæggen fandt man 22 kugler.

Lars Strømli var godt kjendt med alt dette og vidste næsten i alle tilfælder hvem morderne var. Men det er klokest at tie derom. Politiet beskyldtes ogsaa for at ha god greie paa morderne. Men det var, sa de, vanskelig at Ende bevis. Og hvis nogen arresterte eller anmeldte en slik morder blev vedkommende næsten altid dræpt før saken kom for retten. De som ikke blev dræpt, var saadanne som enten lot *sig* kjøpe eller lot *sig* skræmme til at nækte at ha kjendskap til forbrydelsen. I aaret 1926 var der i Chicago 338 "indictments" for mord. Av disse blev kun 55 fundet skyldige, og av disse blev 28 fundet skyldige kun i manddrap, og straffen blev mild. Samme aar var der i Chicago over 12,000 personer for retten for andre store forbrydelser, men kun 594 blev fundet skyldige, og av disse fik en tredjedel probation. I de første ti aar av "gangster"-styret i Chicago, (1921-1931) blev 500 personer myrdet i brændevinskrigen alene.

Da de ledende "gangstere" i de forskjellige dele av byen nektet at adlyde Capone, og rusdrikkekrigen derfor begyndte,

gik Lars tilbage til sydsiden hvor Capone og Torrio styret med enevælde.

Vi vil derfor gaa tilbage nogle aar i vor beretning. Det var dem som vidste at fortælle, at Capones fortjeneste beløb sig til 6,000,000 dollar per uke. Det var derfor ikke at undres over, at der blev mange som prøvet at skjære ind i den fortjeneste. Paa den anden side var det heller ikke at vente at blodtørstige og pengegjerrige "gangstere" vilde undlate at forsvare sit eget. Det første mord siden den virkelige krig begyndte hændte i 1922. Den myrdede hedte Jerry O'Conner. Han stod en dag og argumenterte med en "blindgris." En mand kom ind bakfra og sendte en kugle tvers gennem ham. O'Conner døde øieblikkelig. To mænd, fortælles der, sa at de kjendte morderen og at hans navn var Capone. Begge disse mænd blev straks myrdet Capone blev aldrig anmeldt.

Det siges, at et "Gangster" mord altid maatte hevnes. En dag da en av Capone's "Gangster"-løitnanter, nemlig Samuel Morton paa sin almindelige gallante maate var ute og red paa sin fine ganger, kastet hesten Morton av ryggen og dræpte ham. Morton's venner kjøpte traveren og paa Samuel Morton's begravelsesdag dræpte de hesten. Saaledes blev ogsaa Morton's død hævnnet.

Da borgermester Wm. Hale Thompson aaret 1926 tapte valget og Dever blev valgt til Chicago's borgermester, gik der rykter om at Dever skulde rense byen. Somme tok dette som et valgløfte, andre som en trussel. Men Torrio og Capone tænkte som saa: vi vil ikke ta nogen risiko ved at flytte vort hovedkvarter utenfor bygrænsen. De flyttet da til en liten ut-by som allerede er nævnt, nemlig Cicero. Denne by laa op til Chicago's vestsider. Den har nu ca. 70,000 indbyggere. Det er neppe Chicago, men Cicero som blev verdens forbryderby. Byen blev kaldt "Blodig Cicero." Den er kaldt "Gangsternes hovedstad."

Torrio blev her den store leder. Det sagdes, at han nu begyndte at spesialisere i "gambling." Han hadde et stort hus i Cicero som hedte "Skipet." Det blev fortalt, at der paa en eneste aften kunde ligge mere end 100,000 dollars i kontante spillepenge paa bordene i Torrio's "Skip." Han eiet ogsaa en forretning i den nærliggende by Stickney, hvor han hver aften hadde 100 vakre piker til at opvarte. En gang i retten blev det

sagt under ed, at for kun et av hans huse blev der betalt \$60,000 aaret i husleie. Det blev sagt, at hele byen Cicero var kontrollert av Johnie Torrio. Bare de første aar der, var det nødvendigt at beordre 16 mord der i byen, for at holde de andre "gangster" ut av Cicero. Paa valgdagen truet "gangsterne" vælgerne. De stjal enddog fulde vognladninger av vælgere som var dem imot, det vil si, byens fredelige folk, altsaa for at hindre dem fra at kaste sin stemme paa valgdagen. Hele politidepartementet var en tid under gangster-kontrol. En dag kom hele byen i panik: en "gang" fra Chicago kom kjørende ind gjennom Cicero's største forretningsgate. Tolv automobiler fulde av disse gangstere og maskingeværer kjørte gjennom gaten og skjøt ned alt i sin vei. En mængde fredelige automobiler som stod langs rendestenene, tillikemed en mængde bygninger blev haglet fulde av kugler.

Mange fra Chicago's vestsider, hvor O'Donnel's sagdes at herje, prøvet at gjøre indtog i det rike Cicero, men uten sukses. Dette resulterte blandt andet i McSwiggens mord, som allerede nævnt. Det sagdes ogsaa, at den allerede omtalte Dion O'Bannion prøvet at gjøre indskaar i Cicero's handel, og at dette forsøk var den direkte grund til han smord.

Det blev fortalt, at da O'Bannion blev myrdet, ønsket Capone at finde ut om han var mistænkt for mordet. Han sendte derfor nogle venner ut en kjøretur med Capone's store limousine. En stor bil saaes straks at følge Capone's mashine. Den indhentet Capone's bil, tvang den ind mot rendestenen og haglet den fuld av kugler. Til forfølgernes ærgerlige overraskelse var Capone ikke i bilen. Capone blev mistænkt ogsaa for mordet paa sagfører McSwiggen og dennes kamerater Dougherty og Duffy, som begge blev myrdet sammen med McSwiggen, men intet kom ut av undersøkelsen. Capone forskaffet sig en kuglesikker og bevæbnet bil: Om natten sov han i værelser med staal-lemmer for vinduerne. Han var næsten altid omgi-vet av en garde paa 12 mand.

Da O'Bannion var myrdet tok O'Bannion's løytnanter nemlig Hymie Weiss og Vincent Dricci og andre ledelsen av nordsidens gangland. De tok ind en modig gangster som hedte Jack Zuta. Disse fryktelige forbrydere fik ogsaa i sin midte en av de mest omtalte av alle Chicago's mænd, nemlig Bugs Moran. Med alle disse O'Bannion's arvetagere blev det hetere

og hetere for Torrio og Capone. Capone kaldte sammen en konference for at faa orden i rusdrikke-trafiken og han insisterte paa at Moran, Weiss og Drucci skulde slutte med sin skytning. Capone kommanderte, at gutterne vær saa god skulde leke i egen gaard. Dette lovet de. Men den næste dag blev Torrio farlig saaret medens han sat i sin bil. Torrio blev ræd og gik til politistationen og gav sig op for en liten indkomstskat forseelse og var glad over at søke sikkerhet i fængslet medens det stod hetest paa mellem Capone og nordsidens gangstere. Men før Torrio gik i fængslet fortælles det, at han tok Capone med *sig* ned til Chicago's store raadhus og introduserte Capone til mange av byens ledende og indflydelsesrike embedsmænd og fortalte dem, at Capone var en gild kar og bad dem alle, at de maatte staa Capone bi, likesom de hadde hjulpet Torrio, og at de nu maatte gjøre det samme for Capone som de hadde gjort for ham (Torrio) . Da Torrio kom ut av fængslet pakket han alt sit. Det sagdes at han reiste til Europa og overløt hele riket til "Scarface" Al Capone. Nu i det senere er Torrio paany dukket op i New York, hvor han er blit arrestert for dette og hint.

For at gjøre sit kongerike saa sterkt og trygt som muligt, søkte Capone andre store mænds hjælp. Han fandt en mand med særlig stor indflydelse, nemlig lederen for en meget indflydelsesrik organisation som hedte "Unione Siciliano." Denne mand hedte Toni Lombardo. Han kontrollerte store rikdom-me. Der fortælles at da Lombardo søkte valg som leder av denne Sicilianske forening var der to andre store ledere som ogsaa søkte samme stilling. Disse to blev straks myrdet. Denne mæktige leder, under Capone, valgte som sin løytnant en gru-om mand ved navn Aiello. Capone, Lombardo, Aiello, Ansel-ni, Guinta og flere hadde endnu et møte med den motsatte "gang" nemlig Moran, Zuta, Weiss, Drucci og andre. Capone talte til dem efter sigende som følger: "Hvor mange av eder vil dø *før* I er 30 aar? Om I vil glemme eders løfter og eder selv, saa husk dog paa eders mor, eders hustru og eders bambini." Der blev forlik. Men to uker senere blev to av den saakaldte Moran-"gang", Drucci og Weis forfulgt og næsten dræpt midt paa lyse dagen paa Chicago's mest fashionable gate, Michigan Ave. Og straks efter dette hendte igjen det som satte flamme i hele gangland: midt paa lyse dagen, og midt i Chica-

gos travleste gate og byens mest befolkede forretningsstrøk blev Capone's ven Toni Lombardo myrdet den 7de september, 1928. Sagaskriveren var kun 50 fot fra Lombardo da han blev skudt. Det sagdes at Aiello var blit uvenner med Lombardo. Nok er det, Aiello forlot Capone og gik over til Moran-banden. Krigen stod atter paa.

Den 14de februar 1929 hændte den mest grusomme og opsiktsvækkende begivenhet som Chicago og Cicero hittil hadde oplevet: Det hændte i en garage paa 2122 N. Clark St.: Syv saakaldte Moran-gangstere var samlet der. Det var klokken ti formiddag. Garage dører aapnedes og fem mænd traadte ind. To av dem var iført fuld politi-uniform med stjernene paa brystet. Moran-mændene mente, at disse fem forsøkte at true arrest for at faa lidt stikpenge eller noget lignende. En av de ankomne ropte: "Hænder i veiret!" De syv indenfor adlød; ti de ankomne viste sine maskingeværer, som de hadde holdt skjult under kappene. "Vend eder mot væg-gen," kommanderte en av de ankomne. De syv adlød. Medens disse syv saaledes stod vendende sig mot væggen med armene i luften, dundret maskingeværene og alle syv faldt om paa gulvet. Seks dræptes øieblikkelig. Morderne gik roligt ut, steg ind i sin egen bil som ventet i gaten, og de kjørte avsted. En av de myrdede levet tre timer, men han nektet at *gi* angripernes navne. Flere naboer saa morderne, men ingen av morderne blev fundet, det vil sige, fundet av byens funktionærer. Men straks efter blev tre av Capone's "Gang" myrdet, nemlig Scalise, Anselmi og Guinta. Hymie Weiss blev ogsaa myrdet, lidt senere, da han kjørte i en bil med to gangstere og en gangster sagfører.

William Hale Thompson blev igjen valgt til borgermester. Capone flyttet tilbake fra Cicero til Chicago. Vi kan nævne mange store og betydelige mord, men vi vil ikke trøtte læserne, dog maa nævnes mordet paa Alfred Lingle, en av de berømte nyhets-korrespondenter for **verdens største avis**, Chicago Tribune. Intet mord har vakt saa stor opsigt som dette.

Det hændte den 9de juni, 1930. Lingle var vistnok Capones ven, ti da hans lik blev baaret væk fra Chicago's store centrum, hvor han altsaa blev tat av dage i en av Chicago's største folkestrømme, hadde han paa *sig* et bælte, hvis spænde var besat med otte diamanter, akkurat lik det bælte, Al Capone

siges at ha givet til alle sine intime venner. En kort tid efter blev Moran-gangsteren Jack Zuta, fundet myrdet. Mange mente, at dette skulde hevne Lingles mord. Det paastaaes at Jack Zuta leiet Ted Newberry til at myrde Lingle. En anden mand ved navn Leo Brothers fik 10 aars fængsel for Lingles mord.

Moran og Capone stod igjen som helte i ganglandet. Capone hadde paa "Metropole Hotel." Stundom bodde han paa "Lincoln Park Arms Hotel," paa "Lexington Hotel" og "Pine Lodge Hotel." Det sidste kjendskap vi har til Moran er at han nu skal bo i Morris, Ill., som kolhandler. Dog i april 1938 finder vi ham arrestert for laving av falske "Traveling checks." Moran hadde en tid sit hovedkvarter eller kontor side om side med kontoret av denne Saga skriver. Hans bande blev omtrent helt opløst. Det blev sagt, at Moran sluttet fred med Capone. Det fortælles, at da Capone holdt den sidste konference med Moran valgte Capone *sig* selv enstemmig som president. De som kjendte Capone bedre end nogen Østerdøl, sa at han nu stod igjen som den store, egenmæktige høvding over baade usædelighets-trafikken, rusdrikke-trafikken, samt byens mangfoldige spille-huller. Men det ble ogsaa fortalt, at Capone endnu ikke var fornøiet. De sa, at han nu forsøgte at faa kontrol over fag-foreningerne, og derved tilvende sig nye umaadelige rikdomme.

Vi skal nu berøre denne side av forbryderverdenen:

En morder ved navn Jack White og en anden forbryder som hedde "Red Barker" sagdes at være Capones haandtlangere i denne "racket." Ordet "racket" fik sin begyndelse i Chicago. En organisations konkurranse ved vold er kaldt "racketeering" eller "racket." Den som var far til dette slags gangster-foretagende siges at være Tim Murphy. Han siges at ha organisert dette og git det navnet. Han blev senere myrdet ved en "racket."

Vi skal i korthet berøre dette "racket" drama. For at læseren kan forstaa det, maa vi gaa tilbake nogle aar, omtrent til den tid da Capone og Torrio begyndte sin blodrøde løpebane i Chicago. Som naturlig var, hadde Chicago mange fagforeninger. Først vil vi nævne tre mænd: Tim Murphy var president for Gashus arbeidernes fagforening. Murphy, ofte kaldt "Stor-Tim Murphy," blev fængslet for mordet paa en

som hedte Enright. Han blev ogsaa sendt til et av de føderale fængsler for deltagelse i et 50,000-daler post røveri i Chicago. Murphy blev arrestert uendelig mange gange, snart for en, snart for en anden forbrydelse. Han varierte mellem at tjene i fængslet og at tjene i Statens Legislatur. Denne mand var president av fagforeningen! Den anden leder i fagforeningens verden var Fred Mader, en forhenværende straffange. Han var formand i bygningsfagets forening. Den tredje mand var Shea, ogsaa fra Sing Sing fængslet. Han var formand i den store kjører-union. Disse tre forbrydere var altsaa aktive ledere i fagforeningene. Der var selvfølgelig mange andre forbrydere. Man kunde sagters ikke vente at slike karer vilde haandtere med silke-handsker dem som næktet at adlyde dem. De blev beskyldt for ved bombardering at indforcere fagforeningens love, baade over dem som var medlemmer og dem som næktet helst fordi de ikke hadde raad til at tilhøre foreningen. (Det kostet nemlig store penger at tilhøre fagforeningerne og heri laa værdien i at være styrer og leder) . Politiet prøvet at bevogte disse som ikke tilhørte og som derfor blev truet. Kun et eksempel skal berettes: Den 10de mai 1922 stod to politi-mænd vagt ved en slik fabrik, (som altsaa ikke tilhørte fagforeningen). Politimændenes navne var Thomas Clark og Løitnant Lyons. Tre mænd kjørte op til fabrikkens. Politimændene spurgte, hvad de vilde. De svarte med at avfyre flere revolverskud. Begge politimænd faldt øieblikkelig død om. De tre mordere kjørte til en anden fabrik samme aften. Samme ting gjentok sig der; en politimand blev dræpt og to andre haardt saaret. Det var dem som nævnte Murphy, Mader og Shea som morderne, men ingen blev dømt.

Murphy søkte senere stilling paa fagforenings hoved concil. Da denne stilling ikke var vakant var flere bange for at Murphy kunde finde paa at skape vakanse og saaledes skape plads for sig. De tænkte da som saa: Vi maa faa Murphy av dage. Men det kostet adskilligt at leie gangstere fra St. Louis eller New York. Der holdtes en lang diskussion om, hvem skulde betale for at faa Tim Murphy avdage. De første mordere som blev indkaldt forlangte \$10,000. Dette vilde ikke fagforeningen betale. Morderne mente dog paa, at de gangstere som brugte maskingeværer altid utførte et **sikkert** og **godt** arbeide, medens de, som brugte bare revolvere var mere upaalidelige,

derfor maatte karerne med maskingeværer ha megen større betaling. Tilslut fandt de dem som lovet at utføre mordet for \$1500. Dette gik rundt paa folkemunde. Det sagdes, at de fleste vidste paa forhaand, at Murphy skulde bli myrdet. Det sagdes, at avisernes fotografister gik op til Murphy dagen før mordet for at fotografere ham og derved faa et godt billede av ham i aviserne for mordhistorien dagen efter da mordet altsaa skulde bli begaat. Ingen anklaget hans morder, skjönt det blev fortalt, at alle vidste hvem han var.

Det var altsaa den slags "racket," som det blev sagt, at Capone selv vilde kontrollere. Men det paastaaes, at her tok enddog Al Capone vand over hovedet. Det blev fortalt at Capone sendte sine løitnanter til den føderale høiesterets-dommer og prøvet at faa denne til at love at *gi* Capone fri hænder og visse raadigheter og friheter i forbryderverdenen. Men nu viste det *sig*, at Capone hadde gaat forvidt. Han kunde kanske kontrollere Chicago og Cicero samt byens og statens embedsmænd, men det viste sig, at han ikke hverken kunde kjøpe eller skræmme "Uncle Sam." Han fik ti aars fængsel og blev sendt til øen Alcatraz i Stillehavet. Det bør dog bemærkes at han ikke blev fundet skyldig i nogen stor forbrydelse, men bare i den, for mange saa almindelige forteelse, nemlig at forsømme at betale sin indtæktsskat! Han har nu (1938) tjent mere end halvdelen av sin tid i fængslet.

Lars Strømli led meget ondt, da han færdedes blandt gangsterne. Værst var det for ham at kjøre de store øl-læs gjennom gaterne. En nat var han ute sammen med O'Bannion langs en av de ledende alfarveie for at stjæle en vognladning rus-drikke, som kom fra Canada over Minneapolis. De hadde god underretning om vognens bevægelse hele veien østover. Da O'Bannion og hans fem "hi-jackers" hadde skjult sig i mørket paa et strategisk sted ved veikanten og der laa og ventet paa vognen, opdaget de en anden gruppe mænd som ogsaa laa skjult i mørket. Det viste sig, at ogsaa disse var "Hi-jackers" fra en anden "gang" og laa og ventet paa samme vognladning. Denne gang skjød ingen av dem. De gjorde øieblikkelig forlik, og delte byttet mellem *sig*. Efter at vognen var kjørt ned i en stor garage, hvor en rik jødebande drev en stor forretning der bestod i at male over stjaalne biler og forandre maskin-numret som gjorde det næsten umulig at kjende bilene. En ung mand

som lignet kjøreren av den store vogn fra Canada blev fundet to uker senere næsten uigjenkjendelig i en bløt kviksand-hule ti engelske mil borte.

Lars blev en dag beordret til at male en stor rund tank. Den var lagt paa fire hjul, saaledes at det hele utgjorde en vældig vogn. De befalte, at den skulde males rød. Da dette var gjort blev Lars befalet til at male langs tankens to sider store hvite bokstaver: "Gasoline." Da Lars spurgte formanden, om de skulde gaa ind i gasoline forretning, fik han et slag i ansigtet. "Dette vil kanske lukke kjæften din en stund", sa manden.

Da vognen var malt, kjørte Lars den til en anden garage. Utenfor stod fire "gasolin" pumper. Da Lars kjørte ind saa han i garagens anden etage to øine kige ut gjennom en liten glugge. Lars kjørte op til peronnen, som var nær væggen, og gjennom de store regnvandsrør, som gik langs *væggen* fra taket ned til fortauget blev der firet ned en gummislange, som en av mændene stak ind i Lars's store "gasoline tank." Inde i bygningen var et stort bryggeri.

Da Al Capone blev fængslet optraadte paa scenen en mand som hadde overrasket selv en Capone. Denne mand var fra den saakaldte Moran-banden. Men da denne "gang" blev op-løst da, som før nævnt, syv av lederne blev skudt i garagen, gik denne haardnakkede forbryder over til Capone. Han hedte Ted Newberry. Dette hendte før Capone fik fri reise til sit nuværende hjem. Newberry gik en dag til Metropole Hotel for at tale med Al. Da han kom til indgangen var Ca-pones garde netop ifærd med at skyte ham ihjæl. Han gik rolig ind i deres midte og sa: "Vent med mordet til jeg kommer ut igjen. Jeg vil tale med storkaksen." Hans ubeskrivelige mot forbauset selveste Capone. Han blev indsat som nordsidens czar. Men den 3die januar 1933 var der nogle som fulgte Newberry og skjød med maskingevær ind i hans bil. — Newberry's løpebane var endt. Hvem kunde vel det være, som nu vilde dræpe Capone's medhjælper? Jo, en ny bande hadde netop gjort sit indtog paa Chicago's forbryderscene. Det var Touphey-brødrene. Visse folk beskyldte dem for dette mord. Disse brødre blev straks efter beskyldt for fem andre mord, indbefattende den store John Rinella. Det blev sagt at Touhey-brødrene saa en glimrende anledning til at ta over Capones mæktige rike, da denne blev fængslet. Touhey-brød-

rene gik ogsaa ind i kidnap-forretningen, men som saadanne blev de fundet skyldige for den føderale ret og i 1934 dømt til 99 aars fængsel. Sagaskriveren saa den sidste av disse Touheymænd i 1936 bøiende *sig* over armene av en rullestol i Minneapolis retsal. Denne rets-episode avgjorde og endte det sidste kapitel i Touhey-brødrenes liv.

Men Alfonse Capone vil efter alle mærker og rykter ifra Alcatraz snart befinde *sig* paany i byen Chicago.

Og Lars Strømli venter endnu paa den dag da forbryderen skal komme ut av fængslet; ti han paastaar han vil være den første til at spille golf med Scarface Alfonse Capone.

Trysil Laget i Minneapolis, Minnesota.

TRYSLINGER I AMERIKA — skrevet aaret 1912.

Av E. E. Løbeck. — Ved velvilje av Sven Moren, Norge.

Trysil-bygden ved Holmes City, Minnesota.

Indledning.

Historien fra menneskeslægtens morgengry, fortæller os om store folkevandringer. Det var disse masse-utvandringer der grundlagde nye riker og lagde friske kapitler til historien. Ubeskrivelige lidelser fulgte med, men dette har lagt en glorie over minderne. Disse store bevægelser i folkehavet har som regel gaat fra øst mot vest. Store skoge har ligget iveien, men har maattet vige. Brede elve og verdenshave har man krydset — hvorfor? Ja hvorfor? Fædres grave, fædres gaarde rev de sig løs ifra og vendte blikket mot fremmede lande, mot solens nedgang. Mennesket er et fremskridts væsen og derfor bærer det ut. Under mangehaande oplevelser, unævnelige lidelser, svære strabadser og gripende savn har menneskemasserne paa saare føtter underlagt sig verden.

Den sidste store folkevandring er den der har skabt den vældige amerikanske republik. Denne folkevandring er uten sidestykke i historien. Av alle er denne den største. I løbet av bare en menneskealder har millioner paa millioner av folk strømmet ind over Nord-Amerika, slettet ut kjæmpeskoge, brudt op tusinder av mile av sletteland, tappet ut myre og forvandlet uhyre strækninger av vildnis til et rike av ynde og' makt og velstand. I denne folkevandring har norskene taget en levende og jeg har saa nær sagt ledende del.

I tidernes løp har to store folkevandringer gaat ut fra Norge. Et folk, der som norskene, er opfostret mellem isbræer og blomsterflor taaler ingen tvang. Høifjeldsliv skaber store utsyn, dype dale lengsler — hav og fjeld har præget *sig* i det norske folks karakter. Den høie sollyste tind har givet os et sterkt frihetssind. Kommer saa et eller andet tryk, bærer det ut til nye verdener.

Den første folkevandring fra Norge foregik under Kong Harald Haarfagres regjerings tid. De mæktige jarler, ætte-stolte bønder taalte ikke tvang, de nektet at bære det aag Harald vilde lægge paa. deres nakke og saa bar det ut. Høisædes stolperne blev rykket op, skibene blev stukket ut og til Island bar det, til den ø der lyser yderst mot norden. Der blev grundlagt, av storsindte mænd og kvinder et av de merkeligste samfund som sagaen vet at melde om.

Landet var fattigt, men sundt, folket sterkt, friskt og begavet. Der under polar cirkelen aandet de ut i sange sin daad, sine lengsler og skabte en literatur, der i skjønnhet og ynde og heroisk kraft staar som en blomsterkrans midt i al verdens bokavl. Fra Island blev Grønland koloniseret og derfra drog Leif Erickson ut til "Vinland av vesti."

Noget over 800 aar senere begyndte en ny utvandring fra Norge. Nøden og fattigdommen hjalp til at sætte denne igang. I 1612 hadde vi en del norsker her der sammen med nogle Hollændere grundlagde byen New Amsterdam, nu verdens staden New York. Aaret 1619 ledet Kaptein Jens Munk fra Barby en ekspedition paa 66 mand til Amerika for at finde gjennom-vei til østen, men alle paa Jens Munk og to av mandskapet nær frøs ihjæl borte i Hudson Bay om vinteren. Høsten 1620, samme aar som "The Pilgrims Fathers" landsteg ved Plymouth Rock, kom Munk tilbake til Norge. De samme dokumenter * nævner mange fremragende personer med norske navne der havde tillidshverv i New Amsterdam kolonien. I 1645 blev en fredstraktat underskrevet av Indianerne og det fortælles at en av de to tolke ved anledningen var den "fortjenstfulde norman" Claus Carstensen fra Sande. En av de gamle kirkebøker skal indeholde følgende : "Annecken (Anna) Hendricks, jomfru fra Bergen i Norge blev den Iste februar 1650 gift med Jan Arentszen von der Vilt, tip oldefar til den mæktige Cornelius Vanderbilt i New York." I blandt Hernhuterne der kom hit over i den første halvdel av det 18de aarhundrede og utover, har vi mange norske navne.

Ca. 50 aar siden begyndte indvandringen fra Norge til Amerika for alvor. Efter Sluppeselskabet, der ankom i 1825, kom intet emigrant selskap førend i aaret 1836. I tidsrummet 1824 —1864 ankom omtrent 75,000 emigranter. Siden har det været en stadig strøm. Paa dampbaate, seilskuter har nor-

skerne siden 1864 kommet i tusenvis hvert aar til Leif Erick-sons Vinland, Amerika, et rikt land hvor mulighetene for menigmand er større end i noget andet land i verden. Her var en stor fremtid i vente, landet var frit i mer end en henseende og norskerne har vidst at finde sig en del av det bedste land, Amerika har at byde paa.

Ifølge nogenlunde paaliteleg statistik, har henimot 1,000,000 mennesker kommet hit fra vort fædreland Norge. Omtrent 500,000 av disse er allerede stedd til hvile paa vore kirkegaarde, men saa er der her i landet av norske forældre og forældre av norsk herkomst født noget over 1,000,000. Omtrent 1,000.000 av disse er endnu i live. Altsaa har vi i Amerika en norsk befolkning av omkring 1,500,000 mennesker, lidt over halvdelen av Norges folkemængde — et anseligt Norge i Amerika. (d. e. flere — utg.).

Nordmændene har sandelig havt sit at gjennomgaa. Lidelser, strabadser og savn. Ukjendte med forholde og sprog. — Langs ute i vildnisset slog de sig ned med vilddyr som naboer. I skogen bygget de sig huse av stokke og ute paa sletterne satte de sig op hytter av torv. Langt til by, ingen veie, ingen kirker, ingen skoler. Som forposten ute paa civilisationens yderste grænser stod pionerens hytter og ind i det øde himmelrum sendte norske mænd og kuinder sine gribende længsler og tusende savn. Vintrene var skrækkelige med kulde og blindende snekav saa det stundom var umuligt paa flere dage at komme ut til fjøset, somrene var varme med blendende blinkende lyn, knaldende tordenskrald, skylregn og stundom orkanaktig vind. Indianerne var i 60 aarene paa krigstiden, borgerkrigen raste; men nybyggerne stelte med sit, trællet og slet og nu kan regjeringens oppaver vise at norskene i Amerika eier en samlet eiendom værdsat til ca. 2,000,000,000 dollars.

Tryslingerne har ogsaa faat ta sine tunge tak. De gav sig ikke bare til at staa og glo, naar de kom til Amerika. Det gjalt at ta i, og det gjorde de. Mange prægtige farme fortæller idag om flid og ihærdighet og mangt et vakkert hus omslutter vel-staaende Trysil familier. Men strabadserne har været mange og haarde.

Det har været en saare vanskelig opgave at faa fat paa Tryslingerne i dette land. Tiden har ogsaa været for knap. Mange har ikke lagt for dagen nogen interesse for dette fore-

tagende, andre har ikke tat sig tid til at svare paa mine breve. I avladelig har jeg været paa reiser og derfor blir dette kapitel meget ufuldstændigt. Tryslingerne er ogsaa spredt over flere stater i Amerika og mange har reist til Canada. Naar det gjaldt at reise til Amerika, var ikke Tryslingerne svært tidlig ute. Andre bygdelag gik fremom der. Dog skulde en mand ved navn Ola Bustad allerede i 1848 have draget over "blaamyra." I 50 aarene reiste Ola Halvorsen Sagnøia Sætre med familie til de Forenede Stater; men hvor de satte op sine høisædes stolper vites ikke.

Ingeborg Schøli, født Rønningen, en søster av Johan Rønningen fra Østby i Trysil, blev gift til Solør og derfra kom hun til dette land i 1861. Jens Sætre, født i Østby, flyttet til Vaaler i Solør i 1849 og utvandret til Amerika i 1866. Krestofer Mortensen fra Skjærberget drog fra Trysil i 1866, arbeidet paa sagmøllerne i La Crosse, Wisconsin et par aar og kom i 1868 til Douglas County, Minnesota.

Holmes City, Minnesota.

Den første Trysilbygd i Amerika grundlagdes i Holmes City, Douglas County, Minnesota, to aar efter borgerkrigen, vaaren 1867, av min fader, Engebret Pedersen Løvbecksæteren. Den 11te april drog han med sin hustru, Inger Olsdatter, født Støa, og seks børn, Ingerinus, Per, Ola, Kari, John og Engebret, ut fra Løvbecksæteren og satte kursen mot det store land i vest. Det gik med hesteskyds fra Trysil til Eidsvoldbakken og derfra med jernbane til Kristiania.

I samme følge var Eline Engebretsdatter Østby samt hendes bror Engebret Engebretsen Østby med hustru, Berthe Halvorsdatter Engemoen og to børn Elin og Mina. Jens P. Norlie fra Østby var ogsaa med i dette selskab.

I Kristiania steg de ombord paa en baat med det betegnende navn av "Odderen", en skarve damper der gik mellem Norge og England. En eftermiddag bar det ut over Kristiania fjorden; byen minkede av lidt efter hvert og tilslut gjemte den sig helt i Mor Norges skjød. Der blev ikke talt svært meget for det første; vemodsfult saa de bortdragende mot land. Aaserne rundt Kristiania begyndte at blaane i det fjerne og om en stund senket natten sit slør med milde folder over gamle Norge. Slik saa mange av de bortdragende sit fædreland for sidste gang. Den næste dag husket de sig paa Nordsjøen. Den

lille damper rullet helt forfærdeligt i bølgegangen. Kasser og kister aket frem og tilbake, sjøsyken kom paa besøk og lagde straks de fleste av Tryslingerne til sengs. Skipsmandskapet huserte med kisterne for at faa dem til at være i ro; fra køier og senge lød en ubehagelig lyd blandet med støn og hæsc stemmer — jo nu var man kommen til sjøs.

En av Tryslingerne søkte dog at holde motet oppe. Det var Engebret E. Østby. Han var av den formening at sjøsyken var noget man indbildte sig. — "Man ska itte sleppe se tel," sa'n, ,saa faar skarvesjuka itte tak paa en." For at leve op i dette sit ideal, skraalet han og sang, holdt sig fast i en jernstolpe, gik rundt den, lo og sang. "Pyt, det er ingen sak at holde sjø-syken fra livet." Men skibet hivet, rullet og slingret. Stundom stak "Odderen" 'trynet ned i bølgeskummet, stundom sat den paa enden og saa ut over de trøstesløse omgivelser og naar jammerklagerne steg fra køierne, lo Engebret Østby: "Jo, no ska de tel a bli morrosamt," og morrosamt blev det, ti det varte ikke længe saa maatte ogsaa han deran.

Efter en tre dages bauting ute paa Nordsjøen korn de til Hull i England, derfra gik de med jernbane til Liverpool, hvor de maatte ligge over i to dage. Ute paa Liverpools havn laa en efter de tider nok saa stor damper ved navn "City of Paris", og glade var vore Tryslinger at faa komme ombord paa en slik kolos. Det var da helt noget andet end det "deigtraug" de kom over Nordsjøen paa. Bølgerne skal da ikke kunne spille bold med "City of Paris." Paa dette skib traf de ogsaa Ole Halvorsen Strandvold fra Trysil. Han hadde gaat fra Norge til Tyskland og derfra til England og saa mødtes de der.

Det bar til havs og man tumlet om paa Atlanteren i to uker, folk av alle nationaliteter var ombord, sjøsyken spilte første violin med de fleste, behandlingen var mindre god og det var et godt budskap for Tryslingerne naar Jens Norlie den femte mai kom ned fra dækket og sa: "No ser vi hornene paa dem i New York."

Emigranterne sukket lettere naar de fik foten paa fast grund, men det blev et bestyr med kister og greier. Toldsnogerne huserte forfærdeligt med deres effekter. To dager efter-paa bar det ind over landet med jernbane, forbi Easton, Reading, Harrisburg og til Cleveland — over Erie-sjøen med baat til Detroit, Michigan, med jernbane til Grandhaven i samme

stat, paa baat over Michigan-sjøen til Milwaukee, Wisconsin. Kommen dit fandt Tryslingerne ut at to av deres kister var borte og Jens Norlie blev igjen der for at faa greie paa disse. De andre drog avsted med jernbane vestover tvers igjennem staten Wisconsin til Prairie Du Chien, en by der ligger ved Mississippi floden og der tok de en floddamper og gjennem floden til St. Paul, Minnesota. Der delte selskapet sig. Ole H. Strand-v old, Engebret E. Østby, og hans søster Eline drog til hvad de kaldte Kristiania settlementet i nærheten av Northfield og min fader, Engebret Løvbeksæteren tok toget til St. Cloud, og dette sted var endepunktet av jernbanerne i nordvesten de tider. Jernbanestationen i St. Cloud var den gang den mest nordvestlige i Amerika. Nu maatte der altsaa andre befordringsmidler til; her stod vi paa civilisationens grenser — jernbanen hadde naaet sit endepunkt, med dampbaat kom vi ikke længer, men noget maatte til for at faa kvinder, børn og tyende med. Paa reisen var vi kommet sammen med en familie fra Tolgen, saa kjøpte far en okse, manden fra Tolgen kjøpte en. Tilsammen gav de 175 dollars for dyrene — en vogn, noget brukt, fik de for 105 dollars. — Over vognkarmen spændte de et dække, "cover", tok en del av godset og alle kvinder og børn, stuvet dem ind i vognen, satte okserne for og vestover ind i vildniset bar det under lydelige kommando raab til okserne. En okse er en okse og blir vel saa længe dagene varer. Kommandoen lød slik : Da de skulde avsted eller fremover, skrek man "Get up", skulde de til høire lød det "Haw" til venstre "Yee", skulde der være stop saa sagde man "Ho" og skulde man forsøke paa at bengle dem tilbake brølte man "Back". Disse uttryk blev mer og mindre fornorsket saa det lød: "Gidap", "Oha", "Jy", osv., men det norske sprog er jo saa bøieligt, at enog en okse kan lære at forstaa det. Paa denne maate gik det nu i 75 engelske mile, og den 29de mai 1867 landet vi i Holmes City, Douglas County, Minnesota.

Norgle Nordmænd, Svensker og Amerikanere hadde allerede tat *sig* land i dette strøk, men ingen hadde endnu faat nogen avling og faa av dem hadde bygget *sig* huse. Far tok sig land med det aller første, fik brudt op to og en halv acre, (10 maal), og sat en del poteter. Kjøpte stokker til hus, ryddet plads og begyndte at bygge. Kjøpte ogsaa tre kjør og betalte 50 til 55 dollars for hver av dem. Matvarene og alt andet som trengtes

til dette liv, var i overmaate høi pris. Borgerkrigen var netop slut og den hadde stan^sset forretningerne, lagt agerbruget brak og landet laa blødende og forrevet. Dette aar, 1867 betalte far 19 dollars for en tønne mel og 9 dollars for en tønne salt og det øvrige vi skulde ha var isamme forhold.

Vi hadde husberg hos en norsk mana, Gunder Knutsen, den første sommer mens far holdt paa at bygge vort hjem, og der levde vi smaa et meget sorgfrit liv sammens med Knutsens børn. Gunder Knutsens hustru, Johanna, var meget snil med os. Naar nogen av os smaa under kampens tummel slog os saa vi fik en skramme, strødde hun brunt sukker i saaret og stak samtidig en klype av samme slag i munden paa os — og paa mig virket denne behandling slik, at jeg blev uhyre uvorren i mine leke. Gik det for haardt paa, var det jo sukker at faa, baade i saar og i mund.

En eftermiddag ut paa høstkanten mens vi sat inde i huset, for en lang, fremludt skikkelse med en rifle paa skulderen som en skygge forbi vinduet. "Je spør no ful", sa mor. — "Ne no menner je da fu rigti lel," sagde far. De ut og vi efter paa dør det forteste vi kunde og der paa tunet stod Per Aas fra Trysil. Det blev glæde; han var det første kjendte menneske vi hadde set siden vi kom til Holmes City. Lidt før vinterens komme flyttet vi ind i vort nye hjem, et noksaa stort hus, bygget av stokke, riktig paa norsk maner med never og torv til tak, men intet gulv det første aar.

Far var ingen rik mand. De penger som han hadde med sig fra Norge varede ikke svært længe da alt var saa kostbart. Den avling han om høsten hadde berget ind bestod av 45 bushels hvete og 50 bushels poteter og det var ikke meget at slaa om sig med. Saa snart vi var flyttet ind i vort eget hjem blev det forvandlet til et værksted.

Det var mangt som trængtes. Krakker, bænke og stoler blev fabrikeret, ogsaa et bord av hjemmeteljede ekefjæle. Slæder blev lavet baade lange og korte — der var en øksing, høvling, hamring og saging uten like og flishauger laa i store dynger bort efter jordgulvet. For at faa mere rum i stuen blev sengene sat ovenpaa hverandre to og to. Vi smaa, for at være utav veien, blev sat op i de øverste og det var herligt fra disse høider at iagttage det som foregik i rummet.

Saa kom den første jul i Amerika — jeg mindes den endnu

— naar vi sat rundt det hjemmelave ekebord. Det var ingen storartet anretning, skal du tro. Mor hadde lavet en slags suppe kocht av primost og vand, ved siden derav hadde vi noget brød og fisk med poteter. Lampe eiet vi ikke endda, fik nøie os med talglys og tænk, nu stod da to av dem paa bordet og brandt. Alle av os hadde tat et bad og faat paa os rene, hvite lærredskjorter, flisehaugene var skyvet bort til væggene, det knitret saa overmaate triveligt i ovnen mens en lun mild varme laa som en helgedags fred over det hele. "Julen er kommen med solhverv for hjerterne bange", lød det fra vore munde, et litet vers hadde vi at sige frem. Far, som var den gamieste begyndte og saa gik det efter alder ned over rækken, og jeg som var den yngste slap med: "Mat i Jesu navn." Mindet av denne jul er noget av det lyseste jeg ser tilbake paa. Naar maaltidet var over sat vi rundt ovnen og talte og det var vel neppe en av fars og mors bekjendte i Trysil som ikke blev nævnt. "Du skal da undres hvordan den og den har det i kveld."

Vinteren 67 og 69 var fryktelig kold, en masse sne hadde faldt og vinden drev den sammen istore fonner og gjorde al færdsel ute næsten umulig. De mest gyselige snestorme brøt ut og raste stundom i flere dage og saa voldsomme var de iblandt at folk som skulde gaa fra huset til fjøset blev overvældet og frøs ihjæl. De dage kulden ikke var for streng var far og de ældste av gutterne i skogen og hugget stokker, garskier og ved.

Far og mor følte sig ensomme det første aar. Den eneste familie av kjendte var Per Aas familien der som før meddelt kom om høsten '67. Der var nok en del andre ved siden av dem som kom i følge med far som ogsaa hadde kommet til Amerika fra Trysil i 1867, nemlig: Mathias Lusfos, med børn, Sven, Bertine og Anna. Halvor Halvorsen Strandvold, Per Persen Nyhushagen og Peder Vesterberg; men de drog til andre steder i landet. I 1868 blev der en hel forandring til det bedre. Far hadde skrevet mange breve hjem til Trysil, om forholdene, fortalt om landets beliggenhet, fruktbarhet og at man kunde slaa høi hvor man gik; og dette drog.

Iblandt dem som aaret 1868 kom fra Trysil og som for en kortere eller længere tid standset i Holmes City, kan nævnes et søskendebarn av min far, Halvor Olsen Strandvold, en sand

hædersmand, med hustru Marie Hansdatter og datteren Mætte og en sønnesøn av Halvor Olsen. Hans Halvorsen Strandvold og hustru Ragnhild Audensdatter med børn, Hannah, Helga og Maria. Halvor Torrisen Nes, Halvor P. Tøraasen med hustru Anne Marie Olsdatter og børn, Oline, Bernhard, Olinus, Elemine, ChCarlotte, Dordi, Hermana, Mathea, Albert, Halvor og Bertinus. John Johnsen Kolos, Martin Olsen Grønaset, Ola Pedersen Skjærberget, Halvor Halvorsen Engemoen med hustru, Kirstina og børn, Karl, Kristine, Halfdan, Karl Marius, Albert og Olaf. Halvor Halvorsen Engemoen, den yngre med hustru, Marie Halvorsdatter og børn, Kirstine og Marie. John Gundersen Eltosvolden, Halvor Gjermundsen StSengrundet, Petranille Olsdatter Brevig, John Johnsen Sætre og hustru, Johanna Vernersdatter, Johan Johnsen Sætre, Amtold Mathiesen, (sedker), Sundsbakken med hustru, Kaisa Johnsdatter og børn, Mathea, Johan, Kristian og August. Martin Engebretsen Østby og hustru, Johanna Gjermundsdatter med børn, Inger, Oline, Martin og Paul. John Persen Aasen, Ljørdalen, med hustru, Guri og en søn Per Johnsen og Jens Bækken.

Det begyndte altsaa at bli noksaa folksomt i Trysilbygden i Amerika. Mere trivsel og hygge kom naar saa mange kjendte blev bosiddende i samme grænd. Arbeide, haardt arbeide maatte der til for at bryte op land og rydde grund; men de hjalp hverandre efter bedste evne, gjorde arbeidsbytte baade med mandskap, redskaper og arbeidsdyr. En kunde have plog, andre have okser, saa gav de *sig* sammen, satte en fire store okser for plogen og da blev der opstyr. Det bar ivei saa det spraket i græstørven, knaket i plogaasen og sang i kjættingerne mens "Gidap", "Oha" og "Jy", gav gjenklang bort i bakkerne.

Sommetider kunde en hel flok gaa sammen for at hjelpe en nabo med et eller andet arbeide der ikke godt kunne utføres av en alene.

Her er et saadant tilfælde: Per Aas skulde stelle lidt paa huset sit høsten 1868. En "Yankee", Amerikaner, hadde bygget dette hus, men det var gjort i en hast. Han hadde rullet sammen stokkerne uten saa meget som at ta barken av dem og laftknuterne stak ut den ene værre end den anden. Huset saa ut som ulykken selv. Nu skulde det overhales, gulv skulde lægges ind og dette og hint rettes paa. Saa ruslet far og min ældste bror Ingerinus dit en morgen for at hjelpe til med dette.

John P. Aasen var der ogsaa i samme ærinde. Far og Per Aas skulde lægge gulvet og John Aasen og Ingerinus tok paa sig at faa laftknuterne i tilbørlig skik. Bedst som de stod og saget paa det ivrigste gav Ingerinus sig til nidstirre mot vest. "Je mener rigti je ser en hjort, je," sa han. John Aasen dreier sig om ser i samme retning og de blev snart paa det rene med at det saa var tilfælde. Alarm blev givet og straks samlet de sig til krigsraad. Per Aas, der var bedst kjendt med landskabet der omkring tok kommandoen, gav ordre hvor den og den skulde stille sig. True og Marthe Aas skulde gaa sammen i en vis retning for om muligt at skræmme dyret dit hvor en eller anden av disse Nimroder stod paa vakt. Om en stund drønet der et skud fra "Up-paa-nes børsa" til John Aasen. Han hadde truffet noksaa godt; thi de behøvde ikke lete svært længe før de fandt dyret. Saa vred de et par vidjer og bandt hjortens ben sammen, fandt sig en stang, stak den i vidjelykkerne og Per Aas og far hivet stangen paa sine skuldre og med hjorten dinglede mellem sig drog de hele selskabet i triumf tilbake til Aas pladsen.

Det var en overmaate stor hjælp for nybyggerne at det var saa meget vildt at faa fat paa. Bækker og sjøer hadde en overflod av fisk av forskjellige slags, høst og vaar var der en mængde ænder og gjæs, ved siden derav sværmet der av jerper og akerhøns. Av hjort var der mange og av elg ikke faa. En og anden bjørn maatte ogsaa til for at fylde gryterne. John Aasen hadde ikke været her svært længe førend han skjot en bjørn. Det gik saaledes til. Jens Bækken og han var ute og gik og naar de kom i nærheten av Per Aas fik de se en bamse. De skræmte den op i et træ og Jens Bækken bad John Aasen om at passe paa dyret saa skulde Jens springe ind til Per Aas og faa fat paa riflen sin. Aasen stod der med sin børse i haanden, og det er ikke godt at vite hvad bamsefar kan finde paa, han kan let hoppe ned og sætte til skogs — og saa tok John sikte og brændte 10s. Bjørnen i bakken, stendød med en gang. Saa gik han dit for at haandfare bæstet og — der grep han i et halsbaand. Han hadde nemlig skudt en tam bjørn.

I 1869 kom følgende personer fra Trysil til Amerika : Ola Mathisen Skjærberget og hustru Oline med børn: Martin og Olea. Engebret Eriksen Haugen Østby og hustru Marthe Larsdatter med børn : Kristoffer, Karinus, Ekema, Eline og Anne.

Engebret Skjerholden Støa og hustru Kari Olsdatter og deres søn Ole Engebretsen Støa og hustru Petra med børn: Karoline og Einar. Disse blev boende i Holmes City. Andre der kom det samme aar og som slog sig ned paa andre steder kan nævnes følgende : Lærer Ole Knudsen, Petter Mathisen Skjærberget, Martin Kristoffersen Skjærberget, Per Larsen Skjærberget, Karinus Olsen Skjærberget, Oline Persdatter Trolsberget, Paul Mathisen Galaasen og hustru Marie Pedersdatter, Paul Haavden Ziener og hustru Lise Olsdatter med børn: Karoline Augusta, Lise, Olaus Paul og Helena. Ziener familien levet en stund i Madison Wisconsin. De gjenlevende av disse børn er nu spredt som følger: Karoline, gift med en P. Pedersen, bor i Rock Spring, N. Dakota. Augustha, gift med P. Breum, Tacoma, Washington. Lise, gift med P. Tygum,, De-Forest, Wis. Helena, gift med P. Larsen, Tilly, Alberta, Canada. Paul P. Ziener, Taylor, N. Dakota.

I 1870 kom Engebret Martinsen østby, Erik Persen Bjørseth, Karl Persen Sætre, Werner Mathisen Sætre, Halvor Halvorsen Mehllum, Poul Mortensen Langkjærnaasen og hustru Maren Eriksdatter med datteren Karen. Lars og Morten Mortensen Langkjærnaasen. Disse streifet saavidt indom Holmes City. Se mer om dem under Trysilbygden ved Red River og Sheyenne River, N. Dakota.

Fra 1870 til 1875 var der ikke mange, som forlot Trysil. Eline Mathiasdatter Ljørdalen og Maja Lina Johnsdatter og hendes børn, Elise og Gustava kom i aaret 1872. John Johnsen Sveva og hustru, Andrea Persdatter og datteren Anne, samt Marthe Olsdatter Sætre kom i 1874. Ingen av disse standset i Holmes City. Kaisa Olsdatter Nordhagen med børn, Karen, Johanne og Ole kom i 1875.

Nu gik der om flere aar inden nogen kom til Holmes City fra Trysil. De fleste av dem, der kom mellem 1875 og 1880, reiste til Trysil bygden ved Red River og de vil findes nævnt i optegnelserne fra det strøk. I 1880 kom følgende personer fra Trysil og standset for en kortere eller længere tid i Holmes City: Isak Pers med familie, Ener Kverneggen, Nils H. Viken, Per Sagmoen med hustru.

I 1881 kom Olia Skjærholden, Per Sagmoen den yngre med hustru og børn. Oline Viken, Hans Grundfossen, John Halvorsen og hustru Kerste med en datter, Johanna; Gjermund Olsen

Torgals, Ljørdalen, og hustru med to børn, Kerste og Ingri.

I 1882 kom Ole Søberg og hustru med 7 børn, Per, Bertine, Halvor, Øllegaard, Ole, Mina og Karoline.

I 1883 kom Torgal Nordby, Johanna Viken, Inger Godbakken, Oline og Marthe Halvorsen, Helena Grøndalen og en del andre, som jeg ikke for nærværende har navne paa.

I 1885 kom Per Nordby og hustru med børn: Kerstine, Maria, Halvor, Ragnhild, Olaf, Martha, Petra, Ida og Peter.

I 1886 kom John Støa og hans stedsøn Carl Olsen.

De første Tryslinger tok som før nævnt fat med alvor og kraft paa rydnings arbeidet. Det var ikke under de mest gunstige forhold. Det var jo saa at sige et veiløst, Øde vildnis, langt, langt væk fra marketplads. Veiret var ikke alle tider det bedste for avlingen. Et slags fugle, "Blackbirds", (svartfugle) var de første aar en sang pest. Det var i millionvis av dem, graadige paagaende. De gjorde stor skade like fra den dag, sæden blev lagt i jorden og til den blev høstet ind. Mais akrene var især utsat for deres angrep og herjinger. Fluer, kleg og mehank vimlet der av, og kreaturene, isærdeleshet, fik lide paa grund av deres bid og sting. To slags insekter angrep poteter græsset og da gjaldt det at gaa der i dagevis og dræpe disse udyr. Hagel storme kom stundom, naar avlingen stod paa det bedste, og gjorde akrene sorte som om de var pløiet. Overvældende regnskyld fulgt med rystende tordenskrald, blændende lyn og sterk vind gjorde tilværelsen utryg. Høst og vaar raset "prairie" ilden med al sin magt og gru og da var angsten stor, og mange var de, som fik se sine uthuse og aarets avling bli luernes rov. Det var et baade frykteligt og storartet syn at se slettelandet i milevis forandret til et ildhav. Drevet av stærk vind, som den ofte var, gik ilden med en fart, der gjorde det vanskelig for den sprækeste hest at redde *sig*, og naar den kom ind i høit græs kunde man høre duren av den, som en fjern torden, og alt, som laa i veien gik op i røk. Saa snart man saa en lysning paa himmelen om kvelden, turde man ikke gaa til sengs. Her maatte folket staa paa vakt. Stod vinden fra den kant, hvor lysningen viste *sig*, samlet folket *sig* i store flokke, og satte motvarme for at stanse det fremvæltende flammehav.

Aarene 1876 og 1877 herjet græshopperne dette strøk. Ingen kan danne sig nogen forestilling om deres Ødelæggelses-

værk, før de har set det. Luften var aldeles fuld av dem i flere dage. Naar sværmen dalet mot jorden saa det ut som et vældigt snevier, og Ødelæggelsen var fuldbyrdet paa en kort tid. Den første sommer lagde de sine egg, og saa tykt laa de i veiene, at naar vi kjørte med vogn, klisset det under hjulene som om vi kjørte paa vaat jord. De gjorde smaa hul hvor de lagde sine egg og markens overflate saa ut som et sold. Næste vaar kom yngelen ut, et vrimlende, uendeligt mylder, det var som selve støvet hadde faat liv. Vi dræpte dem i tøndevise drog store kasser med aapen front oversmurt paa innsiden med stenkuls tjære. Utdiet sprat ind i kassen i hundrede-tusindvis. Grov ogsaa lange grøfter og naar de var halvfylt av græshoppe yngel kastet vi grøfterne igjen, eller fylt dem med halm og satte ild paa. Intet hjalp. Naar høsten kom• var intet uten tørre stikker igjen. Det var ikke altid saa let at holde motet oppe for de fattige nybyggere.

Det var dog forbeholdt den 13de juli at bringe den største ophidselse. En svensk gut kom ridende med en Jehu's fart over sletterne fra vest. For hver gaard, han kom forbi, skrek han sit uhyggelige varsko. Saa fortumlet var han, naar han kom til os, at han ikke kunde finde ledet paa gjærdet, men brøt sig igjennem med makt ved siden av. Jeg stod og glodde paa dette og spekulerte, hvad sligt skulde betyde. Han svang sig atter op paa hesteryggen og kom i langstrakt galop og hesten blaaste som min faders gamle smedjebælg. Uttrykket i guttens ansigt og hele affæren forekom mig saa komisk, at jeg gav mig til at storle, naar han standset. En slik frekhet hadde han vel ikke før set i farens stund. Jeg hadde ikke bedre vet, var jo bare elleve aar. — "Ja, skratta ni," sagde han med eftertryk og saa vestover, "men det skal nog snart blifva annat af ; ty Indianerna har brutit ut och kommer". — Huf, det var som jeg kjølnet av. Vi hadde jo hørt om Indianernes rædselsgjærninger. Bare nogle aar før hadde de myrdet hele flokke av mænd, kvinder og børn i staten.

Det var som om jeg kjendte mig skalperet med engang og ind til mor bar det med denne Jobs post og svenske gutten avsted igjen som et tørt skind. Far holdt paa at tappe ut en myr naar budet kom ok han sagde: "Ja dette blir nok værre end græshopperne, det."

Nu blev der staahei i bygden, skal du tro. Det var sagt at

Fergus Falls, en by 45 mile (engelske mile) mot nordvest allerede var brændt og folket myrdet. Det gjaldt at komme *sig* væk. Man slap kreaturene, med undtagelse av hestene og kjøreokserne, paa vidda. Vognene blev sat istand, husgeraad blev baaret bort i skogen og gjemt væk. En del Ødelagde meget av sit bohove for at spare Indianerne det besvær. Paa en del steder samlet mændene *sig* og begyndte at Øve sig i skytning. Veiene var mot kvelden fuld av flytninger, stevnende mot Morris eller Alexandria og det Øket ophidselsen.

Far tok det nogenlunde med ro, lagde en ekstra sterk ladning i en gammel hagelbøsse om kvelden og satte en høigaffel ved hovedgjærdet av sengen. De vildeste rykter var i omløp, de kom likesom i bølger og indianer styrken forøket sig i tusenvis for hver gang. Alt haap var ute. For at muligt at finde ut, hvor nær fienden var, blev to speidere sendt ut vestover og paa morgensiden kom de tilbake og fortalte, at alt var bare opspind, blind alarm.

Næste dag var alle flygtninger kommet tilbake, samlet sine kreaturer, fandt frem de ting, de hadde baaret til skogs og tok atter fat paa sin daglige dont.

"Hvorfor rømte ikke du?" var der en, som spurte Per Aas.

"Hm," sagde han, "je kunne da itte faa me til a begripe at det kunne regne 'Indir' ne tur lufta."

Tryslingerne sank ikke ned bare i matstræv. De hadde høiere idealer og større utsyn og midt i dagens kampe og *døgnets* stræv, organisertes Trysil menighet. Halvor Olsen Strandvold var en for alt godt og skjønt, varmt interesseret mand. Riktig en kjernekar. Hans hustru, Maria Hansdatter, var en præktig kvinde, ferm, gavmild, menneskekjærlig og hjælpsom. Ualmindelig flink til at fortælle var hun og i besiddelse av en hukommelse som man skal søke make til. Halvor Strandvold hyret en vinter ogsaa en skolelærer, gik selv en tid paa skole for at lære det engelske sprog.

I 1870 blev Trysil menighet organiseret av Paul Gjermundsen Østby. Pastor Østby er født paa sæteren (Nesvoldberget) i Trysil den 12te august, 1836 og var den yngste av 10 søskende. Hans forældre var Gjermund Jensen og Inger Johnsdatter. Da han var et halvt aar gammel, døde hans far. Paul hadde lært sin katekismus da han var 8 aar og forklaringen da han var 10 og bibelhistorien da han var 12. Han hadde ikke anledning

til mere skole end 4 uker om aaret indtil han var 12 aar, men det aar lot hans ældste bror, Jens, ham faa følge med skolelæreren ved Støa, Flermoen og Sætre, saa det aar fik han 12 ukers skole og da sagde læreren, Ola Nordhagen, at han kunde ikke lære ham noget mer. Folket vilde have ham til skolelærer, men det vilde han ikke høre paa, og gav tig derfor 13 aar gammel i skrædderlære, først med Mathias Holt og siden med Lars Bakken fra Tørberget. Femten aar gammel blev han konfirmeret og hvdde for anledningen selv tilklippet og syet sin egen klædning. Godt gjort av en Trysil gut.

Da han var 17 aar gammel reiste han til sin bror Jens Strete, der som før nævnt flyttet til Vaaler i 1849, for væsentlig at føre hans regnskaper. Ved uheldige spekulationer og bedragerisk fremfærd mot ham, var han allerede paa falittens rand. Krisen kom og Paul fandt sig beføiet til ved simpelt arbeide at hjelpe sin bror med at skaffe brød til familien. Slik gik det, naar Paul mente at han skulde til at bli kar. "Mennesket uttænker sin vei, men Herren bestemmer dets gang." Østby av-lagde Trysil bygden en del sommer besøk og paa tilbakeveien fra et av disse kom han til bevist liv i Gud og da lot han sig overtale til at bli skolelærer og i to og et halvt aar drev han med lærergjerningen i Vaaler Solør. Derpaa reiste han til Akers skolelærer Seminar hvorfra han efter et toaarigt kursus dimiteredes som "meget duelig." Kom tilbake til Vaaler og fortsatte lærergjerningen og ved siden derav var han i 5 aar huslærer hos en storbonde ved navn J. Bredeesen.

Da Jens Strete om vaaren 1866 skulde til Amerika, forlangte han en avskrift av Pauls attester og da han kom hit til dette land viste han disse atterstavskrifter til sin prest, Nils Olsen, der i 1867 tok dem med sig til den Skandinaviske Augustana Synodes aarsmøte og lagde dem frem for professor Hasselquist, der var bestyrer og president for skolen. Hasselquist paalagde pastor Olsen at skrive til Østby, anmode ham til at komme til Amerika for at studere til prest og lovet ham frit ophold og fri undervisning ved skolen. Alle, som Østby raadførte sig med, gav ham det raad at reise og i slutningen av august 1868 kom han til presteseminariet i Paxton, Illinois. I 1869 skilte de norske og svenske sig ad og norskerne oprettet sin egen skole i Marshall, Wisconsin, hvor Østby ved siden av at lære sine lekser maatte undervise i geografi og norsk grama-

tik. Sommeren 1870 foretok han en indremissions reise i Nordvesten, hvorunder han organiserte tre menigheter og den første av dem var Trysil menighet i Holmes City. Østby har havt mange tillidshverv i det samfund han tilhører, har været prest i 42 aar og er endnu sterk, aandsfrisk, rask og rørig. Han har diktet flere sange og mange av dem er svært vakre, med baade poesi og stemning. Han er far til 6 sønner, der alle indehavde ansvarsfulde tillidshverv.

Saa snart Trysil menighet var organiseret, blev der ogsaa spørgsmaal om kirke. Hvordan skulde man faa det til? Tryslingerne var ikke mange og de fleste av dem var fattige. Dog den historie blev ikke lang; ti Halvor O. Strandvold bygget kirken alene. Den har i aarenes løp gennemgaat flere reparationer og staar idag, som billedet viser, meget vakker og indbydende. John P. Aasen valgtes til kirkesanger og indehaver den dag i dag dette embede. Efter nogle aars forløp blev der dannet en læseforening, en debatforening og sangforening. I 1887 organiseres en avholdsforening og disse bevægelser stod i mange aar John P. Aasen som en av de ledende mænd. Han er meget belært, sterk religiøs og i besiddelse av en ypperlig evne til at fortælle og lede. Tryslingerne tok, paa faa undtagelser nær, levende del i disse foreninger og bevægelser og jeg tør sige, at en gang stod Trysil menighet og forresten hele den grænd som et mønster paa kristendom, sædelighet og avhold. Prohibitions bevægelser (forbud imot drikken) blev rundt aaret 1888 nok saa sterk og politiske debatter blev holdt i forbindelse med avholdsforeningen. John P. Aasen, John E. Løbeck og E. E. Løbeck var dem blandt Tryslingerne, der førte an i kampen for prohibition og det gik mange gange hedt under skjoldene til. I de senere aar blev en ungdomsforening organiseret, hvor ungdommen tok en levende interesse og de drev det vaa vidt, at det var værdt at gaa lange veier for at høre dem synge, læse og debattere. I aarene 1895-96 gik en stor vækkelse over mange av de norske bygder i Amerika og Tryslingerne i Holmes City blev ikke uberørt. Mange, baade yngre og ældre blev grepne og større ting blev baade at høre og se, men en sørgelig splittelse fulgte efterpaa.

Det er ikke svært mange Tryslinger igjen i Holmes City nu, men de fleste av dem, som er, har kommet sig godt frem. John P. Aasen sitter paa en meget vakker og værdifuld gaard. Ola

Mathisen Skjærberget lagde under sig et helt kongerike av land før han døde, der nu drives av hans sønner Martin og Peder. Christopher Mortensen er i gode omstændigheter. Engebret Støas ætlinger i andet led driver det noksaa godt. Ole Søberg har flyttet ind til Alexandria og trods sine otteti aar klatrer han endnu som en ekorn op ad stiger og stilladser, naar han utfører sit haandværk. Han er tømmermand og har gjort det godt i Amerika. Hans sønner sitter i meget gode kaar, to av dem i Holmes City og en av dem i N. Dakota. P. Myhr, gift med Hans Strandvolds ældste datter Hannah sitter paa Per Aas gamle plads og han sitter godt. Deres søn Henry Myhr lever paa Hans Strandvolds hjemstavn og kommer sig frem aar for aar. Gjermund Hansen, gift med Ole Søbergs datter Ollegaard, har trods motgange og gjenvordigheter arbeidet sig fremover og sitter nu i et godt hjem og omgivet av en række sønner. Torgal Nordby bor paa en liten, men vakker plads, og arbeider for tiden i motvind, da han i flere aar har været sykkelig av sig. Amund Mattson vandt sig frem til en selvstændig stilling og hans enke og børn bor paa en veldyrket og velstelt gaard, skyldfri og uten bekymringer. Mikkell Grøndalen staar sig godt, men begynner at bli gammel. Hans søn Halvor driver en gaard, hvor han har faat ta tunge tak, men han vinder sig frem stykke efter stykke. Johan Ericksen (Janser Johan) sitter paa en liten plads med en stor familie og mindre gode kaar. Carl Grundfossen vinder sig frem lidt efter hvert, men han kom jo sent til Holmes City og da tar det længer tid, inden man kommer sig op; ti landet er dyrt. Gjermund Torgals Ljørdalen har kommet sig godt i det — en sterk bjørn har han været til at arbeide og fremover har det gaat. Ener Kverneggen har lagt under sig en hel del med godt land og staar sig godt.. Han er gift med en tysk kvinde.

De eneste av Løbeck familien der er igjen i Douglas County er Ola og Engebret E. Løbeck. Ola drev en tid gaardbruk, handel og et Titet værksted. Engebret har i de sidste 20 aar reist rundt som foredragsholder. Holdt prækener, avholds- og ungdomsforedrag og i de senere tider politiske agitations taler. Har i to terminer været medlem av statens storting og er for nærværende sterkt paa tale som avholds- og reform-folkets kandidat for guvernør. Han er ogsaa forfatter. Utgav en diktsamling for nogle aar siden, der blev utsolgt paa 18 maa-

neder. En fortælling, "Billeder fra Dødens Dal", har havt en stor utbredelse. Trykt i to oplag og utsolgt. Før han begyndte som foredragsholder, var han kirkesanger og sangleder i 8 aar ved siden av at drive gaardbruk. John E. Løbeck har i flere aar været lærer ved en pikeskole. Den blev grundlagt av ham i Alexandria, siden blev den flyttet til Fargo, N. Dakota, hvor den nu har været drevet i mange aar. Ingerinus driver gaard-bruk i Divide County, N. D., likeledes søsteren Kari. Hun har havt sine tunge tider og haarde kampe at gjennomgaa, da hendes mand blev vanvittig og maatte sendes til et asyl. Søsteren Inger, gift med pastor Refsdal, en søn av Stortingsmand Refsdal i Norge, bor i Chetek, Wisconsin.

Per Løbeck er død. (Likeledes Engebret, John, Ola — utg.)

TRYSIL BYGDEN VED RED RIVER OG SHEYENNE RIVER, NORD DAKOTA.

Om sommeren 1869 foretok Ole Halvorson Strandvold en undersøkelsesreise fra Douglas County nord til Red River dalen. Han likte landet særdeles godt. Der var utmærket god jordbund — sort, fin og dyp muldjord ovenpaa et meget dypt underlag av lerjord avsat av forhistoriske vandmasser.

Det paastaaes at Red River dalen er en uttørket innsjø. Den endeløse jevne prærie, bevokset med frodigt græs frembød utmærket havne- høi- og akerland. Paa bræddene av elvene vokste ypperlig skog, elvene var fiskerike og der fandtes overflod av fugl og forskjellige slags vildt.

Tidlig paa sommeren 1870 spændte han sit oksespand for vognen, oplæsset med husgeraad og proviant og med sin familie drog han saa avsted til det herlige land han hadde beseet.

Landet paa Dakota siden av Rødelven var da aldeles ubeboet for en land strækning i det mindste. Tæt ved gamle Georgetown, Minn., paa vestsiden av elven, midt over for Buffalo elvens utløp, valgte han sig sted at bo paa og levde utover sommeren i en hytte opsat av stenger og elmebark.

Ifølge hans beskrivelse av landet tændtes lysten ogsaa hos andre at drage dit. Paul Mortensen og Werner Sætre, som foreløbigt hadde standset i Holmes City, Minn., tillige med John Sætre sadlet sine apostel-heste og drog avsted til det forjættede land. De utsøkte sig hjem to til tre engelske mile syd fra O. Strandvold. John valgte et sted ved Sheyenne elvens

utløp nordenfor Sheyenne paa en odde, som var næsten helt omhegnet av skogen, som vokste ved elven. Paul slog sig ned ved en odde eller stor bugt av Rødelven lidt længer nord og Werner ved en bugt endnu længere nord.

Da de skulde begynde arbeide med at bygge, kom en Mr. Wilson fra St. Cloud, Minn., som eiede eller foregav at eie, en hel del land paa den andre siden av Rødelven og forbød nybyggerne at slaa sig ned der, da han foregav at landet tilhørte sig, han hadde kjøpt det med "Halfbreed Scrip". Han hadde hyret mænd med oksespand og ploge, som drev og pløide op furer milevidt utover prærien.

Da John Sætre begyndte at hugge ned et træ, kom denne Wilson eller en av hans mænd og forsøkte at skræmme ham væk med trudsler. John lot sig ikke skræmme, men vedblev at hugge. Manden stillet sig da paa et sted, hvor træet vilde falde, sikker i den mening at John ikke turde fælde træet paa ham. John hug væk, — og jamen var manden glad han gik unda inden træet faldt. Siden havdel ikke mere besvær av disse landgrabberne.

Nybyggerne fik opsat sine loghuse. O. Strandvold og John Sætre fik op bra rummelige huse tillikemed fjøs. Paul Wen mer nøiet sig med meget mindre huse. Riktig rette træer til hustømmer var ikke godt at faa fat i. Stokkerne blev ikke meddragne og der blev ofte store aapninger mellem stokkerne. Disse fyldtes med mindre træstykker, og saa blev væggemoterne plastered over med en blanding av ler og hakket græs. Taket blev gjort av legter, høi og græstorv. Til gulv og døre bruktes opkløvde træstammer, som øksedes, høvledes og feldtes sammen. Nogle vinduer var at faa kjøpt i Georgetown, saa de kunde faa sat ind et litet vindu i hvert hus.

John Sætre fik sin familie efter sig om høsten, og de bragte med sig en kokeovn, kokekjørrel og andet husgeraad, tillikemed en ko eller to.

Til hjælp at leve av fandtes fisk i elvene, prærie høns og jerper (partridge). Nogle okser var seet at gaa og græsse ute paa prærien, de var aldeles folkesky som vilddyr. Formodentlig var de trækokser, som var bortkomne fra læskjørere — en halvblod Indianer eller andre; — ingen vidste hvor længe siden eller hvem var eier til dem.

Vore nybyggere samledes til jagt, og det lykkeiles at faa

skudt en av oksene; men det mot aften, og de maatte la den ligge til næste dag; men da var den ikke god at finde formedelst det høie græs. Saa maatte de sætte ut prærieild som op-brændte grsset over en stor strækning, og saa fandt de igjen vildoksen, som kom vel med til føde fr vinteren.

Om vinteren 1870-1871 fik Paul, John og Werner arbeide med at hugge garski og ved for Hudson Bay Kompani.

O. Strandvold drev paa om vinteren, ved siden av andet arbeide, at sende breve og indsendelser til bladene med beskrivelse av den herlige Red River Dal, og med opfordring til hver som paa nogen maate kunde komme avsted at komme.

Blandt dem, som fulgte opfordringen var Erik østby, brødrene Lars og Morten Mortensen, — de to sidste mest paa grund av at de hadde deres broder Paul der. Lars og Morten med hver sin randsel paa nakken satte ivei skogles ifra gamle Halvor Strandvolds plads i Douglas County, indtil de fandt paa en gammel "half breed" trail (veispor efter halvblods Indianere), som sagdes at gaa i retning av det bestemte maal. Kompas og kart havdes med at stte kursen efter om sporet skulde tapes. Det var bar bakke i Douglas County; men da de kom ned i Red Rivedalen, laa sneen endnu temmelig dyp, — indtil to fot paa prærien og tre fot i skoven. Der var godt tilkjørt vei, undtagen nogle steder, hvor vand hadde ansamlet sig, som maatte vades igjennem. Sneen var blendende hvit og det tok haardt paa Øinene i sollyset.

Den femte dags aften kom de saa langt at de, efter hvad de var underrettet, skulde tage av fra veien og sætte over Rødelven ved nogle høistakke, hvorfra høi var kjørt over elven. Formedelst mørkets indbrud fandt de ikke paa veisporet; men satte ivei gjennem skoven, hvor sneen vel laa en tre fot dyp, saa der maatte gjøres heltom og natten tilbragtes i en høistak. Lidt høi brændtes for at opvarmes ved, lidt regn kom om natten. Herberget var ikke av det bedste slags, dog godt nok i forhold til prisen som betaltes. Søndags morgen, iste april fandt de paa sporet over elven, midt for munden av Sheyenne, som de saa gik et stykke opover isen og kom til en Irlænder, som hadde bygget sig et hus der høsten forut, og som var gift med en halvblods Indianerinde. De fik der rede paa at John Sætre bodde tvers over paa den anden side av Sheyenne bortved Rødelven. Straks sattes kursen dit og der træftes brø-

drene igjen, efter skilsmissen i Minneapolis den 15de juli forrige aar, hvor Lars og Morten standset paa reisen fra Norge, medens Paul og familie og Werner Sætre, som var i følge, fortsatte reisen med jernbanen til Benson, Minn., hvortil banen var saa vidt færdig at tog kunde gaa dit. Derfra maatte benyttes anden skyds til Holmes City, Douglas County, som var reisens maal.

De stoppet hos gamle Halvor Strandvold og fik arbeide i høing og skuraannen. Paul stoppet der til høsten, medens Werner reiste tilbake til Minneapolis for at finde arbeide, da der ikke var videre fortjeneste at faa i Holmes City. Lars og Morten hadde faat arbeide i Minneapolis ved en dampvedsag og fik arbeide 12 timer om dagen, medens den almindelige arbeidsdag var 10 timer. Fik senere arbeide paa et grustog. En dag de var uten arbeide, gik de til stationen og der korn just Werner av toget fra Holmes City. Tilsammen traf de saa John Sætre. Werner og John fik arbeide paa en Milwaukee & St. Louis jernbane, som da paabegyndtes. Lars og Morten reiste senere nord og fik arbeide ved anlægget av Northern Pacific jernbane, straks Øst ifra Brainard, Minn., som de saa holdt paa med til uti februar. Reiste saa tilbake til Minneapolis og siden til Douglas County via Benson for siden at fortsætte til Red Riverdalen.

Altsaa, efter at have sat fot paa Dakota prærien og efter et par dages hvile blev det til at se sig om efter land. Paul hadde utseet sig et sted en 4-5 mile op med Sheyenne, for Lars, hvor der var riktig fin ekeskog. Lars syntes godt om stedet og slog sig ned der. Morten var for ung endnu til at ta land. Erik Østby var ankommet to eller tre dage forut og hadde valgt et sted to mil op med Sheyenne; men valgte senere et sted nærmere Lars. Morten tok da Eriks første plads i besiddelse. Landet paa Dakota siden av Red River var endnu ikke fuldt overdraget til Regjeringen. Det var i 1870 opmaalt i Townships og i 1871 i sectioner. er var ingen som fik "file" paa landet, eller paa sin fordring paa det valgte landstykke indført paa Regjeringens Landkontor førend i 1873 eller i 1874.

De tre nævnte Sheyenne boere hjalp saa hverandre at tømre sine loghuse, hver av nybyggerne fik brækket op et litet stykke og plantet nogle poteter i torven. Fisk var at faa i elven og anden proviant var at faa kjøpt i Georgetown; men maatte beta-

les temmelig dyrt. 1 tønne (200 lbs) mel kostet \$13.50, 1 lb. flesk 30c og andre ting i forhold dertil.

Tidlig paa sommeren hentet Paul sin familie og eiendele ifra Holmes City — hadde kjøpt to unge okser, en vogn, en ko med mere, høsten forut. At reise med okser 120 engelske mil er ikke gjort i en snarvending; men den kommer frem, som kjører med okser ogsaa, siges det, og det har vel de fleste ældre nybyggere havt erfaring paa. (Lars og Morten kjørte senere, hver sin gang, samme vei med okser; Morten sidst paa vinteren 1876.) Paul kom i følge med en svensk nabo, som hadde tat land $\frac{3}{4}$ mil fra Paul og som ogsaa hentet sin familie; likeledes en anden svensk familie, som slog sig ned sønden fra Sheyenne, lidt længer vest. Manden i denne familie skulde lidt senere over Sheyenne med en ko og druknet under forsøket med at vade over. Baat havdes ikke endda. Der sattes stengsel over elven og hans lik blev fundet nogle dage efter og blev begravet paa soldater manner (foruten kiste) i skoven paa bredden av elven. Senere paa sommeren druknet ogsaa en anden svensk mand 1 mil længere op med elven. iste august var en meget varm dag.

Hans Høglund, svensk, med nogle flere hadde slaæet sig ned 9-10 mil op med Sheyenne. Hans Høglund ifølge med den forulykkede var den dag til Georgetown for at hente post og proviant. Paa tilbakeveien standset de ved Sheyenne, som de skulde Over, — hvilte middag og skulde saa bade. Manden kom ut i fordypt vand, kunde ikke svømme, gik under uten at kunde naaes av den anden og druknet.

Et svært tordenveir med regnstorm satte ind om aftenen. Liket blev fundet flytende to dage efter. At faa gjort en kiste var ikke at tænke paa. Da det var lang vei til avdødes bror og venner, blev det kveld inden de kunde komme. Naboerne samledes, fik gjort en grav, løkviste lagt i den og ved fakkel-skin (da det blev mørke natten) blev liket begravet. Manden var bror av nuværende County Kommissær Landblom. "Det er fælt at en skal begraves som en hund," sa Erik, og det var sandt nok sagt; ti noget "fælt" hænger endnu ved mindet om den natlige begravelse.

I juni eller juli hadde settlementet besøk av Pastor G. P. østby, som holdt en Gudstjeneste i huset hos O. Strandvold. Det var formodentlig den første norske Gudstjeneste holdt i

det omraade som nu er Nord Dakota. Der blev tale om at faa organiseret en menighet. Et møte blev efter bestemmelse holdt senere; men da nogle mente at der for faa mødt op til at danne menighet, blev saken utsat og blev intet av. Pastor Østby hadde fortsatt turen længere nord.

Brødrene Mortensen drev om sommeren paa med bygningsarbeide, fisking, slaat og høing. En dag da Morten var med Paul et stykke søndenfor Sheyenne og slog, kom en bjørnbinne med to unger ruslende fra vest, over prærien, standset et litet stykke fra slaatkarene, steg op paa bakbenene, glodde paa karene en stund; det saa ut som den tænkte "hvad er I for no'en og hvad bestiller I her?" Saa lusket de øst i skogen ved Red River.

Paul hadde hagelbørsen med, men den laa et stykke borte, og desuten var det ikke synderlig hugent at binde an mot en bjørn med en hagel-børse. De gik og fik nogle naboer med paa børse jagt, nogle med børser, en med øks og en med høigaffel; men bjørnene var ikke at finde igjen. De hadde formodentlig sat over elven.

Denne sommer kom græshopperne. De kom flyvende i store sværme, eller luften var fuld av dem, saa tykt, at de somme tider skygget for solen. Millioner av dem slog sig ned paa prærien og lagde sine egg i jorden. Naar man gik over prærien duret det av dem naar de fløi op et litet stykke; men til al lykke var det ikke meget at gjøre skade paa den sommer. Nogle poteter vokste der allikevel.

Nogle av settlerne hadde faaet opbrækket nogle acres. — Paul hadde 2-3 acres, som han saaede ind med hvete om vaaren, men naar den kom op, kom ogsaa græshopper-ungelen frem frem og begyndte sit herværk, idet de spiste op sæden eftersom den vokste op og der blev ikke et aks den sommer (1872). Det saa mørkt ut at tænke paa at begynde me dfarming. Lars og Morten samt Werner og John Sætre tok akkord arbeide, straks øst fra Moorhead, paa Northern Pacific jernbane, som høsten 1871 blev bygget saa vidt at tog kunde gaa til Moorhead. Jule-aften forkyndte damppipen at damphesten hadde naaet frem til Red River.

Northern Pacific jernbane kompani hadde i 1870 utstaget flere foreløbige linjer over Red River dalen. En linje var utstaget mellem Pauls og Werners pladse, en ved Strandvolden

længer nord og to linjer eller flere syd fra Sheyenne. Der var spændt forventning blandt settlerne og spekulanter om hvor den endelig vilde komme til at gaa. De sidstnævnte drev sommeren 1871 paa at flytte nord og syd efter som ryktet gik at jernbanen skulde komme, enten paa det ene eller andet sted. Landet paa det hvor banen kom, vilde bli meget værdifuldt. Banelinien blev endelig om høsten utlagt over Red River 11 mil syd fra Sheyenne elvens udløb. Byerne Moorhead og Fargo blev da der anlagt.

Om vinteren 1871-1872 hugget Lars og Morten favneved paa jordgrund, som nu utgjør Island og Oak Grove parkene i Fargo, og en del av Moorhead.

Saaledes var der forskjellig fortjeneste at erholde, — om vinteren, vedhugning. 11 dampbaater gik op og ned efter Red River i flere aar og trengte en hel del ved for at brænde og gav settlerne langs elven anledning til at faa solgt ved. Dampbaatene og de mange flatbaater, som gik paa Red River gav arbeide for mange hænder i mange aar. Om sommeren havdes jernbane arbeide, høstslaat med mere. En sommer arbeidet Lars og Paul med flere paa jernbanen syd fra Crookston, Minnesota. En anden sommer satte de, sammen med Ole Strandvold, en hel del høi for Hudson Bay Kompani og kjørte det til Georgetown om vinteren.

Sommeren 1874 hadde græshopperne forladt engen, saa at settlerne vovet at brække op nogle acres til aker. Paul og Lars ca. 4 acres, som 1875 tilsaaedes med hvete. De fik ganske god avling; men for at faa træsket maatte Paul kjøre sin hvete op til Lars, (ca. 6 mil) so mhadde faaet træskemaskinen til sig.

Morten hadde forladt det sted han først tok land paa, da det befandtes at tilhøre jernbane kompani og paa grund av græshopperne, ikke tænktes at staa ind paa farming. Men da der nu var blit anledning til at "file" paa land, tok han 160 acres, som laa indtil Lars's land, — "Pre-emption" (forkjøps ret) . Lars hadde ogsaa tat sit land paa pre-emption. Paa "homestead" ret kunde dengang kun faaes 80 acres av land, som laa indenfor en jernbanes landegrant (land skjænket av regjeringen til en jernbane). Stykke efter stykke blev prærien opbrudt og snart var Tryslerne, saa vel som andre i fuld gang med farming, — i primitive i de første aar. Sæden maatte saaes med haand og bindes efter, eller ogsaa paa høste-maski-

ner, men efterhvert kjøptes saamaskiner og maskiner, som baade skar og bandt sæden; samt bedre ploge og forskjellige redskaper til at bearbeide jorden med, erholdtes.

Kjøreokserne blev ombyttet med heste, saa gik det saa meget fortere. Nogle aars gode avlinger gav mere mot i barmen og settlerne saa fremtiden imøte med lysere forhaapninger. Beregningerne slog ikke altid til. Om endskjønt der mange aar blev ganske god avling, saa blev dog indtæakterne mindre paa grund av at priserne paa kornvarer gik ned en hel del. En høst frøs en stor del av hveten og der blev svært litet at faa for den. Der blev betalt saa litet som 40 cents per bushel og det tok en hel sæk fuld (2 bushel) at veie op til en bushel.

Hvete priserne fra 1876-1893 har været:—

1876	90c per bu.	1886	59-75c per bu.
1877	86-98	1887	56
1878	70-75	1888	95
1879	93-1.00	1889	66
1880	78-90	1890	65-83
1881	1.05-1.30	1891	90
1882	85	1892	52-70
1883	80	1893	50
1885	65		

Omkostningerne av at avle hvete er beregnet til at være ca. 55c per bushel i gjennemsnit; i senere aar langt mere, — op til 75c per bushel. paa grund av høiere priser paa næsten alting.

En lang periode av regnstorme satte ind og meget av avlingen blev i flere aar skadet, ja mange steder paa lavland, totalt ødelagt av vand, som i længere tid kunde staa over akrene. Værst var det for settlerne paa prærien. Nogle av dem fik somme aar litet eller slet ingen ting til avling paa akrene. De hadde da kun kreaturene og lidt fortjeneste med arbeide at leve av. I 1891 blev det riktig god avling; men vedholdende regnveir utover høsten hindret træskingen og somme fik ikke træsket for næste vaar, deriblandt Lars og Morten. Mus og rotter levet riktig "rullan" i hvetestakkene om vinteren og meget av hveten blev ødelagt. I 1904 blev avlingen ødelagt av rust. I 1905 saa akrene meget lovende ut før harvesten og somme paabegyndte høstningen ; men saa satte det ind med voldsomt regn og akrene stod under vand og blev opblødte saa det

blev umuligt at bruke selvbinderen. Tørret det op somme tider saa et litet stykke kunde høstes, satte det i med regn igjen og saa holdt det paa utover hele høsten til det frøs op og somme kjørte da binderen paa frosten ; men saa blev det dyp sne og det meste blev liggende under sneen til fryd og glæde for mus som formeret sig i tusindvis under den dype sne.

Elvene har siden 1870 fire gange flommet over bredderne og oversvømmet store strækninger av prærien, første gang i 1873. Lars og Morten bodde tilsammen. En morgen Lars hadde vært ute kom han ind og forskrækket berettet at vandet stod som en sjø næsten over hele prærien og at vandet i Sheyenne strømmet opover elven. Det var da den røde "røver", som var saa vældig. I 1881 gik Sheyenne over brædderne og 1882 begge elvene. Sidste oversvømmelse var i 1906. Vandet stod da paa de lavere stader utpaa prærien op til 6 fot dypt. Flere gange har der ogsaa været oversvømmelse utover prærien foraarsaket av snemasserne, som smeltet og blev staaende i længere tid paa grund av utilstrækkeligt utløp av vandet. Oversvømmelserne av elvene kan ikke sige at have foraarsaket større skader i Trysil settlementet; kun skyllet bort lidt jord paa nogle akre og ødelagde veierne paa somme steder. Dog foraarsaket de meget besvær og ubehageligheter for mange, som bodde paa lavere pladse, idet vandet gik op i husene og der var dem, som maatte have creaturene staaende ute paa gjødseldyngen i flere dage. Lidt fornøielse var der ogsaa med det, idet man kunde seile i en baat utover prærien lange strækninger og der kunde fiskes like ved stuedøren.

Fra høsten 1872 utover hadde flere og flere Tryslinger ankommet og slaaet sig ned i settlementet; men i 1883 aapnedes de 13 townships i Minnesota og mange av dem, som hadde slaaet sig ned i settlementet flyttet da dit og tok sig land og en del flyttet til Marshall Co., Minn. Den første utflytter var førømtalte Erik Østby. Han var om vaaren 1875 til Moorhead og kjøpte et par okser, hørte der om guldfundet i Black Hills, drog paa hjemveien med okserne, men vendte tilbake, fik leveret okserne tilbake og drog ivei til guldlandet. Han forlot al ting hjemme som det stod; kjelderen halv fuld av poteter, osv. Et rykte gik senere at han var dræpt av Indianere ; men det var dog ikke sandt. I et brev ifra ham senere ber han nærmeste nabo at ordne med hans eiendele, som han forlot. Senere be-

rettet han at han hadde del i en mine. Mange aar derefter bad han i brev om underretning hvorledes det var med hans "homestead". Alt hadde ikke gaaet efter forhaapninger; men hadde dog nok penge til at kjøpe landet igjen. Han kom ikke.

Saaledes gik det nogle aar, — nogle flyttet ut og andre korn istedet indtil sidste halvdel av 90-aarene, da indvandringen næsten ophørte, og utvandringen vedblev. Mange, baade av unge og gamle, av settlementets indbyggere var i aarenes løp avgaat ved døden. Indbyggernes antal er gaaet ned til omtrent en tredjedel av hvad det var i settlementets blomstrings tid. Aarsaken for utvandringen har for det meste været: mislykkede avlinger og anledningerne til at faa frit land paa andre steder da der i Red River og Sheyenne settlementet ikke var noget Government land at faa.

I de senere aar har de utflyttede, for det meste reist til staterne Washington og Montana og til British Columbia og Saskatchewan, Canada.

Tryslernes interesser er ikke helt gaaet op i stræv for mat og materielle fordele.

Brødrene Lars og Morten sluttet sig til en menighet, som i 1872 organisertes av norske og svenske en 4-5 mil syd ifra dem, som betjentes av en Konferentseprest. Da norskerne og svenskerne senere skiltes (i al venskabelighet) sluttet de norske medlemmer sig sammen med nogle i Fargo og organierte en menighet der (Pontoppidan Mgh.). Lars og Morten stod i den nogle aar.

Paul og de andre Tryslerne med flere andre organiserte i 1873 Trysil menighet (senere omkaldt til "Nora" Mgh.). Den sluttet sig til den Norske Synode og efter Synodens splittelse, til den Forenede Kirke.

I 1893 bygget menigheten sig en vakker, bra stor og rum-melig kirke, lidt nordenfor og utenfor Trysil settlementet. Paul Mortensen har været klokker i menigheten siden dens stiftelse.

En liten menighet kaldet Østerdalen blev dannet av nogle, som ikke kunde like den norske Synode, nordest i Trysil settlementet. L. Berg og Halfdan Engemoen med familier med nogle andre Trysler hørte til denne menighet; men da nogle medlemmer flyttet ut blev det slut med den. Sommeren 1897 blev en menighet organiseret ved Sheyenne River, som ogsaa antok navnet Østerdalens menighet. Den organisertes av nogle Pon-

toppidan Mgh. (Fargo) førtilhørende medlemmer, de fleste av Tryslerne, som ikke stod i andre menigheter, samt tre familier fra Minnesota siden, samt nogle andre. To familier fra "Nora" sluttet *sig* til lidt senere. Menigheten sluttet *sig* til Konferentsen, fulgte med den ind i den Forenede Kirke, fra hvilken den senere traadte ut og staar nu i forbindelse med den norske lutherske Frikirke.

Gudstjenesterne holdtes i skolehuset ved Sheyenne. 1894 besluttedes at bygge kirke. Martin Strandvold skjænket to acres av sit land til byggetomt og kirkegaard. Et fint beliggende sted med en vakker skoglund valgtes. Sommeren 1895 byggedes skibet idet medlemmerne og andre samledes og saget, hamret og spikret saa det var stor lyst. Morten Mortensen fungerte som byggemester. Bygningen blev saa vidt færdig at den blev tat i bruk utpaa sommeren. Det første par, som blev gift i kirken var E. E. Løbeck, der blev ækteviet til Martha Nordby den 3die juni, 1896. Koret blev bygget til senere og i 1899 fik menigheten en kirkebygger til at sætte op taarn. E. F. Olson (fra Lima) skjænket kirkeklokke og en anden svenske, L. Simonson skjænket orgel. Klokken hentedes Nytaars aften og dens toner runget utover skog og prærie uti settlementet; medens aarhundreder omskiftedes: det 19de aarhundrede svandt hen og det 20de holdt sin indtrædelse.

Maa kirkeklokkeklangen stese faa lyde utover dalen, — kime og kalde. En velsignelsesrik vækkelse begyndte senere i settlementet og manges hjerter fyldtes av lovsang.

Religionsskole for børnene har været holdt i nogle uker næsten hvert aar siden skole gjordes nødvendig. Søndagsskole har ogsaa regelmessigt været holdt i senere aar.

To Kvindeforeninger og en Pikeforening har i længere tid været i virksomhet. Østerdalens Kvindeforening vel over 20 aar. Den har skaffet tilveie en stor del av midlerne til kirkens opførelse. En Debatforening blev dannet 1880-1881; men blev vist skyllet bort av vandflommen.

Skandia Læse- og Debatforening oprettedes i 1887. Den samlet over 200 bind, — mest norske, men ogsaa engelske bøker. Flere interessante themaer blev debateret over.

Sang hadde været dyrket siden settlementets første dage; idet brødrene Mortensen og Mrs. Paul Mortensen naar de samledes, ofte repeterte mange hjemiandstoner og sange. En sang-

forening, kaldt "Norden" blev i 1888 dannet og talte vel op til 20 blandede stemmer. Den sang til glæde og hygge ved mange festlige stunder og sammenkomster. Der sagdes av folk, som skulde forstaa sig paa det, at den sang godt. Den medlemmer adspredtes og for en tid var det kun en kvartet, (P. Mortensens børn og svigerdatter), som holdt interessen oppe med sin yndige sang; (P. Mortensens hjemsted var altid et sangens hjem). Emil Mortensen fik samlet og opøvet et nyt kor, som nu ledes av hans broder Peter og der synger kanske bedre endda end før.

Omkring 1888 organiseres Fram Total Afholdsforening, som endnu er virksom og holder, for det meste, regelmæssigt maanedlige møter. Fra den utgik initiativet og indbydelsen til dannelsen av Nord Dakota Total Afholdsselskab, som har virket mange aar til stor velsignelse for staten, — og hvem vet hvor langt utenfor.

Desuten har der været oprettet en "brass band" (musik korps), et skytterlag, en skiklub og en "base ball club". — Rosværdigt er det at danse- og drikkelag ikke har været organiseret; men kan ikke næktes at saadanne lag har været del-tat i.

Flere av Tryslerne har indehat "offices" (offentlige tillidshverv) inden sit township. Saaledes O. Strandvold, "Justice of the Peace" (Fredsdommer) . M. Mortensen, "Justice of the Peace" og "Town Supervisor". Knute Lee og G. M. Østby, "Town Supervisor"s. Emil og M. Mortensen, "Town Clerk". Alle ovennævnte har været medlemmer av skolestyret i sine skoledistrikter. Magnus Strandvold har været "Assessor" (Ligningsmand). Flere har været "Road Overseers".

Blandt de, som senere ankom til settlementet, enten fra Norge eller andre steder i Amerika, og som har bosat sig og for kortere eller længere tid opholdt sig der, kan nævnes:

1872. Lars C. Myhre, farmer. Familien kom senere. Set-let 2 mil nord fra O. Strandvold. Begge gamle er nu døde, likesaa en datter.

1873. Mr. og Mrs. Lars Bergh med yngre børn, farmer. Blev nordligste beboer i settlementet. Begge gamle nu døde. En søn død og en datter, senere Mrs. Thoresen. Hun var først gift med Per Paulsen, som blev indebrændt i Asylet i St. Peter, Minnesota. Sønnen Halvor og to sidstnævnte ankom ca. 1882.

1876. Mr. og Mrs. Martin Strandvold med familie setlet ved Sheyenne. Sønnen Knut blev gift med Johanne Johnsen. Hun er død. Halvor gift med Serine Mandfloden- hun avdød. Magnus. — Martin, gift med Marte Halvorsen. Døtrene Maria, Mina og Olive. Alle, undtagen Knut utflyttet. Halvor til Minnesota og de andre til staten Washington. Gamle Martin Strandvold er nu død.

1876. Mr. og Mrs. Halfdan Engemoen setlede nord fra Lars Myhre; flyttet senere til 13 township, Minnesota.

1877. Mr. og Mrs. Erik Li og fire yngste børn, setlede straks søndenfor Paul. (Næste ældste datter Maren, Pauls første kone døde 1880). Sønnen Knute Lee giftet sig med Hans Strandvolds datter Maria, købte land først utpaa prærien, senere ved Sheyenne, hvor de nu lever med sine seks gutter og en datter. — Sønnen Olav studerte ved St. Olafs College, og Forenede Kirkes Seminaire, blev prest og er nu professor ved St. Olavs College. Datteren Olive, senere Mrs. Pastor Grønli er nu avdød og datteren Kari nu Mrs. Pastor Giere. — Marthea, nu Mrs. P. Mortensen ifølge med Ingeborg, nu Mrs. Dahl ankom 1872. — Ældste datter Lina gift med Alun Lutnes ankom begge 1891. Sønnen Emil ankom 1888 — begge gamle er døde. Av de andre lever kun Knute og Marthea i settlementet.

1879. Martinus Pedersen Grønset. Farm paa prærie. Nu død. Martinus Galaasen utflyttet til 13 townships. Gjermund Nordli utflyttet. Senere død.

1880. John O. Lutnes med familie købte et litet stykke land indtil L. Mortensen, flyttet 1886 til 13 townships. Sønnen Otto nu prest i den Forenede Kirke. Datteren Marte nu Mrs. Pastor Finstad. Helene nu Mrs. Pastor Ostrum og Johanne, nu Mrs. Emil Mortensen, samt sønnen Meineck. John avdød.

1880. Johan M. Østby, farmer, nu død. — Ca. samme aar: John Nordhagen med familie, utflyttet til Marshall Co. Martinus Nordhagen med familie, utflyttet til Marshall County. Andreas Opset med familie utflyttet til Marshall County. Mrs. Lise O. Bergh med familie utflyttet. Nu død. Auden Nysæter, farmet 40 acres nogle aar, utflyttet.

1881. Anders Engemoen med familie utflyttet til 13 townships. Sønner: Martin, nu i Canada ; Olaf, nu bankør, samt

Karl og Emil. Datteren Marte døde straks efter ankomsten. 1881. Olaf Dahl, farmer, utflyttet.

1881. Ole Søberg, utflyttet til Holmes City. Mr. og Mrs. Per Moen ankom først i 1880 og bygget paa Pauls land. Han er død, hun utflyttet til Minneapolis.

1881. Gjermund Nymoen med familie, nu farmer. Sønnen John utflyttet til Canada. Datteren Marthea, stenographer i U. S. District Court.

1882. Brødrene Syver, Halvor og Kar Heggj utflyttet.

1882. Halvor Johnsen, senere gift med Mina Søberg, far-met først nær Argusville, nu to mil øst fra Harwood, har seks sønner og fire døtre. John og Peter har tat land i Canada. Halvor nylig gift med Bertha Kveen fra Trysil. Melvin og Olinus og yngre søskende er hjemme.

1883. Johanne M., Østby med søn Martin kom hele veien fra Christiania settlementet i Minnesota (ca. 300 mil) med okseskyds, kjøpte 25 acres paa odden mellem Red og Sheyenne Rivers. Martin kjøpte land utpaa prærien. Begge er døde.

1883. Ola Bakken med familie og svigersøn O. Ørnset samt Kerste Ørnset, alle utflyttet til 13 twp.

1883. Olinus Johnsen tok land ut paa prærien, kom ifølge med søsteren Johanni (senere Mrs. K. Strandvold). Begge døde.

1883. G. M. Østby med familie setlede først ved Sheyenne River, senere paa prærien nordøst fra Argusville. Sønnerne Per og Martin, samt datteren Ida, avgaaet ved døden. (Gina Mrs. Nelson, bor i Chicago, Utg.), Marie.

1883. Karinus Haugen, fra Holmes City, farmer, utflyttet, nu død.

1883. Torgal Nordby, senere gift med Johanni Grambo, farmet en tid, flyttet til Holmes City. Johanni Viken kom ifølge med Torgal, død. P. O. Nysæter, farmer, nu nær Fargo.

1883. P. J. Husfloen kom i Juni dette aar, kjøpte først land nordvest paa prærien, senere ved Sheyenne.

1883. Peder Grambo kom først 1883, var senere til Trysil, blev gift med Margrete Berg. Farmet nordøst fra Argusville. Hele familien utflyttet til Saskatchewan, Canada.

Andre, som kom i første halvdel av 80 aarene: Isaak Myhr, gift med Lise Haugen (Østby) og børn, — tok land nordvest paa prærien, utflyttet til 13 townships. Han er nu død.

Engebret Østby (Peders) med familie farmet 21/, mil øst fra Argusville, utflyttet til 13 twp. død.

Paul M. Galaasen med familie kom fra Ottertail County, Minnesota. Farmet paa skoleland. Han er død, hun flyttet til Marshall County.

Vigo Pedersen Melem, gift med Eline Haugen, farmet nord-vestligst i settlementet. Hun er død, han sendt til Jamestown. Per Storgjordet med familie. Begge døde.

Olinus Tørberget, druknet i Red River.

1886. Hannah Johnsen, nu Mrs. Eriksen, farmer.

Ca. 1886. John O. Lunde, utflyttet. Hans forældre og søskende kom senere. Oline, nu Mrs. C. Søberg.

1887. Mr. og Mrs. P. Nordby, med 8 yngste børn. Andre, som ankom omkring dette aar: Lars Mandfloden, søstrene, Serine (senere Mrs. H. M. Strandvold), Lise (Mrs. Ole Gram-bo) og Ingeborg (Mrs. Iversen) alle nu avdøde.

1888. G. G. Østby med familie, farmet først utpaa prærien, nu ved Sheyenne, har 7 børn.

1888. Mr. og Mrs. John Halvorsen (Strineset) med 5 yngste børn, hvorav Oline (Mrs. O. Tøraasen) nu er død. De andre bornene utflyttet, gutterne til Canada.

1888. Mr. og Mrs. Paul Grambo, med sønnerne Johan og Olaus. Mrs. Grambo er død, de andre utflyttet. Olaus er prest tilhørende Frikirken. Johan er farmer i Montana. Paul Gram-bo driver med fiske fremdeles. En datter, Pauline gift med Enock Lien. De var begge ankommet førut, utflyttet, hun er død.

1889. P. Grønstad med familie, farmet en tid. Mrs. Grønstad er død. Hans fader kom senere, men reiste straks tilbake til Trysil. Martin og Paul Li kom 1890-1891, utflyttet. Karl Smaamyren med familie og Mr. og Mrs. T. Westby og hans far stoppede en kort tid i settlementet. Første er død. De andre utflyttet.

1891. Mr. og Mrs. Alun Lutnes, med sønnerne Ola, Emil og Martin, samt datter Marie flyttede senere til 13 twp. Werner Sætre fik sin hustru, med to yngste sønner Martin og Hus-ten, efter sig nogle aar efter han kom til Amerika. Nedskriveren mindes ikke aarstallet. Sønnen Vigo kom senere over, driver nu handel i Brandon, Minnesota. John Sætre flyttede ca. 1873 til Wild Rice River, nær Hendrum, Minnesota, drev

farming der, flyttet senere vest til British Columbia. Hans forældre og yngste datter Lavine kom den tid John flyttet til Wild Rice. Kalle og Oline Dahl med søn Haakon har i længere tid boet i settlementet. Hans bror Ola Dahl med familie er av de sidst ankomne. De flyttet til Montana. Hun er nu død.

Paul Mortensen var født paa gaarden Pladsen i Trysil, den 2nd Januar 1839. Forældrene flyttet i 1851 til Langkjernaasen. Paul tok ved gaarden 1864 eller '65- ektede 1865 Maren Li. Solgte i 1870 gaarden og reiste til Amerika. Han hav-de et barn, datteren Karen, nu Mrs. Pastor Bueide. Stansede i Holmes City, hvor sønnen Martin blev født. Martin døde i 1892. Sønnen Emil blev født Julehelgen 1872. Emil gift med Johanna Lutnes, flyttet ut og farmer nu i Montana. Datteren Marie, nu Mrs. John Søberg. Begge nu i Montana og driver farming. Datteren Mina, nu Mrs. Pastor Øverby, bor nu i Aneta, N. D. Sønnen Otto, yngste barn efter Maren, har drevet bankier forretning, — nu handel med faste eiendomme. En søn Peter døde et aar før moderen. Paul giftede sig igjen 1883 med Marthea Li, fik tre børn, Peter, Mathilde og Bertha. Bertha døde 5-6 aar gammel. Mathilde bler 1910 gift med N. A. Petersen. Farmer nær "Sheyennebyen". Sønnen Peter er hjemme og hjælper faderen, — er der hos musiker og sangleder.

Erik og Maren Li bodde deres sidste aar hos Paul og Mar-thea intil de for nogle aar siden døde. Paul avdøde familiemedlemmer er begravne paa gravpladsen, anlagt paa L. Myhres farm.

Lars var født 26de April, 1848 og Morten født 3de December, 1850. Begge utvandrede ifølge med Paul og slog sig ned ved Sheyenne River og drev farming tilsammen til høsten 1882. Lars lever endnu paa sin farm enrammen som ungkar.

Morten var i 1883 og 1884 en tur til Norge igjen. Har siden drevet sin farm. Blev 15de Februar gift med Ingrid Youngberg, født paa Ljusnedals Bruk, Jemtland, Sverige 29de Februar, 1868. Har en datter. Deres førstefødte søn Martin Arthur blev født 19de December, 1900. Han døde 19de April, 1909. Anden søn Oliver Kenneth blev født 8de November, 1905.

TRYSIL BYGDEN VED WINGER, MINNESOTA.

Halfdan Engemoen var født paa gaarden Engemoen, Trysil, Norge, av forældrene Halvor og Christina Engemoen, og kom til Amerika i aaret 1868 og bor nu i Winger, Minnesota og beskjeftiger mig med gaardbrug. Som ung gut kom han sammen med sine forældre til Holmes City, Douglas County, Minnesota, hvor han der maatte opleve den sørgelige tildragelse, at hans forældre kun hans mor i hast blev rykket bort fra forkrenkelighetens land, idet en orkan feiet bort deres hus.

Nogle aar derefter tok han homestead i Winger hvor han nu bor, og maatte dele saaledes nybyggerlivets triste og haarde kaar. Paa grund av arbeide, flid og møisomhet er han nu i besiddelse av en vel opdyrket og anseet farm.

I 1887 blev han ekteviet til Marie Evenson, har i ekteskapet 10 børn. Deres navne er som følgende: Theodor, Ellemine, Carl, Albert, Inga, Lydia, Halvor, Martha, Harald og Ernest.

Emil ftsmo er født paa gaarden Øftsmo, Trysil, Norge. Hans fader var Engebret Lørdalen. Han korn til Amerika 1896, var hos en franskmand de første 4 aar, kjøpte saa land i Winger, Polk County, Minnesota, hvor han nu bor og beskjefter sig med gaardbruk. Blev ekteviet til Laura Furuset i 1894 og har i ekteskabet haft tre børn og deres navne er: Edith, Filip, Leif.

Per Søli er født paa gaarden Søli, Trysil, Norge av forældrene Jakob Isaksen Husflon og Kerste Halvorsdatter Kven. Kom til Amerika 1882 og tok "homestead" i Winger, Minnesota, hvor han nu bor og beskjefter sig dels med gaardsbrukeri og snedkering. Blev ekteviet til Karen Halvorsdatter Lykkeberget i 1886 og har i ekteskapet ti børn. Deres navne er følgende — Jenny, Tilda, Inga, Lydia, Petter, Clara, Oscar, Melvin, Arthur, Harald.

Halvor Søli er født paa gaarden Søli Trysil, Norge av forældrene Jakob Isaksen Husflon og Kerste Halvorsdatter Kven. Kom til Amerika i 1882 og tok "homestead" i Winger, Minnesota, hvor han nu bor og beskjeftiger sig med gaardsbrukeri. Han har en av de bedst opdyrkede gaarde deromkring. Blev i 1895 ekteviet til Johanne Persdatter.

Olaf A. Engemoen er født paa gaarden Engemoen Trysil, Norge av forældrene Anders O. Engemoen og Marthe Morten-

sen. Kom til Amerika i 1881. Han arbeidet paa gaard til 1904. Tog eksamen fra Concordia College 1905. Blev ansat som kontorist straks efter paa en bank i Sawyer, og i 1907 var med at organisere Farmer's & Merchant State Bank, Steel, Nord Dakota. Blev ansat som kasserer ved samme bank, en stilling, som han siden har beholdt. Blev ækteviet i 1908 til en fransk dame, frk. Esther Deshore og har haft i ekteskapet et barn, hvis navn er Markuerete. Hans hustru døde i 1910.

Marthe Hegg er født paa gaarden Søli i Trysil, Norge, av forældrene Jakob Isaksen Husfloer og Kerste Halvorsdatter Kveen. Kom til Amerika i aaret 1882 og bostte sig i Winger, Minnesota, hvor hun tok Homestead. Blev ækteviet til Halvor Hegg i 1885. Hun maatte opleve den sørgelige begivenhet at hendes mand i en hast blev borttrykket ved et ulykkes tilfælde. Sat igjen med syv sma børn, hvis nave er: Kaine, John, Lina, Clara, Haldor, Melvin. Mrs. Hegg har altid været en strævsom og mønsterværdig kvinde. Ved flid, møie og haardt arbeide har hun slaat sig gjennom tidens kamp og trængsel uten at lægge nogen byrde paa slægt, venner og naboer.

Engebret M. Østby er født paa gaarden Israels, Trysil, Norge av forældrene Martin Østby og Sofie Berg. Kom til Amerika i 1884 sammen med sine forældre og bosatte sig i Winger, Minnesota, hvor hans fader tok "homestead", og levde med sine forældre til 1902. Kjøpte da land i Winger, hvor han nu bor, og er gaardbruker. Blev i 1897 ækteviet til Gusta Enger.

Martin Engemoen er født paa gaarden Engemoen, Trysil, Norge, av forældrene Aders O. Engemoen og Marthe Mortensdatter Langkjernaasen. Kom til Amerika sammen med sine forældre i 1881. Var dagarbeider indtil aaret 1906. Reiste saa til Mildan, Saskatchewan, Canada, hvor han tok "homestead" og er nu i besiddelse av en vel opdyrket gaard.

John Soli er født paa gaarden Kveen, Trysil, Norge, av forældrene Jakob Isaksen Husfloer og Kerste Halvorsdatter Kveen. Kom til Amerika i 1886 og arvet sin fars "homestead" i Winger, Minn., hvor han nu bor og driver med snedkering og gaardbrukeri. Blev ækteviet til Inger Engebrets datter Øftsmo i 1880 og har i ækteskapet havt ti børn. Deres navne er som følgende: John, Karoline, Elise, Ingvald, Ida, Hendry, Oscar, Minda, Albert og Viktor.

Per Grambo er født paa gaarden Grambo, Trysil, Norge, av forældrene Paavel Grambo og Marthe Øftsmo. Kom til Amerika i 1888, og bosatte sig i Clay County, Minn., hvor han kjøpte gaard; solgte nævnte gaard i 1903 og flyttet til Winger, Minn., og kjøpte gaard, hvor han nu bor som gaardbruker, og er i besiddelse av en av de best opdyrkede farme i nabolaget. Blev i 1896 ækteviet til Inger alseth ; har i ækteskapet havt fem børn og deres navne er: Otto, Martha, Krestine, Palma og Petter.

Olaus Flermoen er født paa gaarden Flermoen, Trysil, Norge, av forældrene Ole "Vesleskomageren" og Ingeborg Flermoen. Kom til Amerika i 1888 og bosatte sig i Winger, Polk County, Minn., hvor han tok "homestead" og driver med gaardbruk. Han blev ækteviet i 1897 til Emma Gulbransen og har i ækteskapet havt fem børn. Deres navne er: Edvin, Ida, Llewelyn, Edella og Dennes.

Marthinus Galaasen er født paa Galaasen, Trysil, Norge, av forældrene Martin Galaasen og Kerste Galaasen. Kom til Amerika i 1878. Tok "homestead" i Knute, Polk County, Minneota, i 1881, hvor han nu bor og beskjæftiger sig med gaard-bruk. Blev ækteviet til Ingeborg Pedersdatter Husfloen i 1895. Han har i ækteskapet havt 8 børn, hvis navne er: Klara, Peder, Petra, Ida, John, Martha, Enny og Gyda.

Mrs. Elise Myhr er født paa gaarden Haugen paa Østby, Trysil, Norge, av forældrene Engebret Haugen og Marthe Mellemgaard. Kom til Amerika i 1879. Bosatte sig i Knute, Minnesota, i 1883, hvor hendes mand, Isak Myhr, som nu er død, tok "homestead". Han døde i 1907. Hun driver fremdeles det samme land og har en bra gaard. Hun blev i 1866 ækteviet til Isak Myhr og har i ækteskapet havt 11 børn. Deres navne er: Maren, Elling, Elline, Mina, Minda, Einar, Lars, Petter, Ida, Anna og John.

Martin Østby er født paa gaarden Pers paa Østby, Trysil, Norge, av forældrene Engebret Engebretsen og Maren Isaksdatter. Kom til Ameika i 1883 og tok "homestead" i Polk Country, Minnesota, hvo han nu bor og driver med farming. Han blev ækteviet til Eofie Jonasdatter Berg i aaret 1873. Han har i ækteskapet havt ti børn og deres navne er: Engebret, Beate, Jonas, Hans, Marta, Martin, Thilda, Emma, Mant og Oliver.

TRYSILBYGDEN VED THIEF RIVER FALLS, MARSHALL
COUNTY, MINNESOTA.

I aaret 1883 og 1884 brøt de første Tryslingerne sig gjennem et vildnis av morads, myrer, skog og ulænde og slog sig ned i Marshall Co., Minnesota. Crookston var deres nærmeste markedsplads — og meget av hvad de behøvde, bar de paa ryggen nord igjennem disse utmarker.

Dens navne bør mindes og opbevares. O gher er navnene paa de første banebrytere: Martinus og John Nordhagen, Peder Sørensen og O. O. Nyhus.

Siden kom Andreas Opseth, Ole Støa, Johan Støa, Kolos, Per Sagmoen og to av hans sønner, Per og Børe, Iver Westby, Martinus Evensen (Norges søn), Carl Nyhus, Even Andersen, Ole Bakken fra Skjærberget og enken efter Engebret Østby, John Sørensen, Lars P. Bakken og hans datter Lotte, nu gift med en H. Olsen.

Lars P. Bakken og Ole Skjærberget er de ældste i denne bygd. De er 83 aar gamle, men staar ranke som malmfuruer. O. L. Bakken, Lars Bakkens søn, driver skrædder forretning i Thief River Falls og staar sig godt. Olaf var fra vest paa Bakken i Tørberget og var den første der reiste direkte til Amerika fra det strøk. Lars Berg, Trolsberget, var dog den aller første til at forlate disse tørre knauser. O. L. Bakken og hustru reiste fra Trysil sommeren 1880, landet i New York den 23. juli. Her møtte dem en bitter sorg idet deres lille spædbarn døde en time efter de steg iland. De kom til Sacred Heart, Minn., hvor de bodde i tre aar, flyttet til Granite Falls, hvor de standset i 8 aar, derefter til Benson, hvor manden beskjeftiget sig med jernbane arbeide og gaardbruks arbeide og tilsidst med skrædderarbeidet. Dette sidste gik godt indtil krisen i 1893 kom, der drev mange, mange mot væggen og O. L. Bakken var en av dem, der maatte deran. Saa samlet han vrakstumperne sammen og drog til Marshall County, Minn., og tok sig land. Det gik godt og efter nogle aars forløp solgte han land og kreatur besætning, flyttet ind til den nylig anlagte by Thief River Falls, bygget hus og sitter nu i gode omstændigheter. Med sin hustru, Lina Paulsdatter Nyhus, har han havt 8 børn.

Per Sørensen har mangt at fortælle om gjenvordigheter og besvær fra nybygger livets dage. Han og O. O. Nyhus tok sig land side om side, bygget et fælles hus 14 fot bredt og 16 fot

langt, hvor to familier paa 16 medlemmer bodde sammen. Hjerterummet var stort og da gaar det an at leve i trange og smaa rum. Per Sørensen er en kjæmpe, der ser ut til at kunne flytte bjerge. Han har brudt op skog og mark, tat nybyggernes tunge tag, og nu sitter han i et vakkert vaaningshus, med store, vakre uthuse, en stor kreatur besætning og 320 acres (1280 maal) med godt land.

O. O. Nyhus sitter for nærværende som en liten konge, økonomisk talt. Han stred haardt med fattigdom de første aar i vildniset. Nyhus er ogsaa en kraftig prædikant.

Mange flere av de præktige Tryslinger der oppe skulde ha været nævnt, men jeg har ikke faat nogen oplysning angaaende deres livskaar. De har dog ikke glemt de høiere kald. Har bygget sig en vakker kirke, har tat kraftig del i avholds arbeidet. Hele Trysilbygden der oppe bærer præg av velstand og det er en sand fornøielse at komme der paa besøk.

TRYSLINGER, DER ER UTDANNET TIL PRESTER I AMERIKA.

Trysilbygden i Norge har skaffet det norsk lutherske kirkefolk herover en række flinke prester. De bør ogsaa nævnes her. Deres kaar har stundom vært smaa, strabadserne mange og paaskjønnelsen liten — dette især hvad de ældste av dem angaar.

P. G. Østby er allerede nævnt. Saa har vi pastor Erik Jensen, født i Osen. Han driver ikke nu prestelig virksomhet, men reiser rundt fortiden og holder foredrag om barneopdragelsen og imot katolikerne. Jensen var skolelærer fra Norge, og det er som at høre et eventyr, naar han fortæller om sine oplevelser som skolemand. Han har skrevet nogle bøker herover, som indlæg i kirkestriden, har ogsaa utgit bøker og skrifter imot katolikerne og sendt ut en række sangbøker med musik.

Halvor Jensen, der for nærværende er prest i Presho, Syd Dakota, er født av forældrene Jens Jensen og Gjertrud Halvorsdatter, paa husmandspladsen Burun i Slemdalen, Nordre Osen. Faderen var fra Skaveren og moderen fra Vika i Trysil. Halvor Jensens hustru er fra gaarden Rønningen, Vestby, Ulvsjøberget. De kom til Wiota, Wis., i 1890, hvor han dagen efter blev ansat som skolelærer og kirkesanger. Høsten 1891

kjøpte han 20 acres med land, som han næste høst solgte med lidt fordel og med dette lille beløp begyndte han høsten 1892 at studere ved Augsburg Seminarium i Minneapolis, Minnesota.

For at ha gjennom sin treaarige studietid kunde skaffe mat og klæde for sig og sine, maatte han gjennom sommerferien ut for at holde religionsskole og prædike. Ved hver høitid var han ogsaa ute og prædiket for at faa lidt til hjælp — endda blev der paa slutten av vinterhalvaaret smalhans, og da tok hans arbeidssomme og energiske hustru fat paa at vaske klæder for studenterne. Slik slog de sig igjennem. Siden hans ordination i 1895 har hans tid været delt mellem at være prest og professor. Jensen er i besiddelse av en ypperlig evne som lærer og er en god prædikant. Hans taler er logiske og klare. Han er far til 8 børn.

Pastor O. N. T. Sørhus er fra Trysilbygden. Han er en meget stilfærdig og bramfri mand. I trængslernes skole har han gaat, dype furer har han havt at pløie og stenet har grunden været, hvor han har vandret frem. Skridt for skridt har han kjæmpet sig fremover og staar nu som prest langt ute i Canada, hvor hans varme forkyndelse lyder til trøst og veiledning for søkende sjæle. Han er en flink taler.

Pastor Olaus Grambo, av forældrene Poul og Marthe Gram-bo er født paa Grambo i Trysil. Kom som en smaagut til Amerika i 1888. I ungdomsaarene kom han ind i aandelige brytninger og store sjælekampe — vandt sig frem til klarhet og fred og saa besluttet han sig til at bli prest. Studerte ved Augsburg Seminarium, hvorifra han gik ut med god karakter og god anbefaling. For tiden er han prest i Bagley, Minnesota. Varmt interessert er han i kristendom og avhold, er en meget flink, kraftig og begeistret taler.

Pastor Johan Thorvald Nordby av forældrene Halvor Nordby og Pernille Nordby, født Skaret, er født i Trysil og er for nærværende prest i Poulsbo, Washington. Pastor Nordby's far, Halvor Nordby, kom til Amerika i 1886, arbeidet dels som snedker, dels med høstarbeide paa gaardene, og dels med jernbane arbeide. Det gik ikke an at ligge paa latsiden. En ston familie sat igjen i Norge. Om høsten var han istand til at sende billetter til to av børnene, Kjerstine og Paul. Elise, den ældste, hadde kommet over i 1885. Et aar efter paa kunde han med hvad han hadde skrapet sammen og dels med hjælp

av laan, sende efter de andre. I juli 1887 var hele familien samlet i Blooming Prairie, Minnesota.

Halvor Nordby leiet et hus, satte det istand for familien; men vinteren 1888 blev de hjemsøkt av ildebrand — og det eneste familien fik reddet var livet og nateklæderne. Der stod de nu blottet for alt, midt paa cinteren i to fot sne. Gode naboer skaffet tilveie baade klæder og mat og ut paa vaaren drog Halvor sammen med sin ældste datters mand, Peter Clements til staten Washington, hvor de fik arbeide og god betaling. I 1889 blev atter familien gjenforenet, men denne gang i Port Townsend i staten Washington. Her blev to av døtrene Ingeborg og Kjerstine gift. Halvor flyttet med sin hustru og de tre yngste i 1890 til Hoodspport, Washington, hvor han tok sig frit regjeringsland; men der paafulgte tunge tak med at faa træerne ned og stubberne væk. Træerne var op til seks fot i tvermaal, men væk maatte de et for et, og om en stund hadde han et godt hjem og godt utkomme. Kreatur og høns bidrog meget til familiens underhold. Halvor tjente adskilligt ved garving og hans hustru praktiserte i mange aar som jordmor. Hun var en varm kristen og var til stor hjelp i baade legemlig og aandelig nød.

I Hoodspport levet de til aaret 1903. Da begyndte hustruen at lide av lammelse — reiste til Port Townsend for at søke lægehjælp. Kort efter fik Halvor Nordby et saar i munden, der utartet sig til kræft, saa maatte han ogsaa forlate hjemmet og reise til Port Townsend for om muligt at finde lægedom. Halvor døde i mars 1905 og hans hustru i november samme aar. Begge fik flytte hjem til den evige Sabbatsro. Døtrene, Elise, Kjerstine, Ingeborg, Ragnhild Pernille, samt sønnen Peter bor med sine familier i Port Townsend og staar sig godt. Paul blev gift med en Amerikanerinde, arbeidet i guldgruberne i søndre del av Oregon, hvor han paadrog sig en sygdom, der i 1905 lagde ham i graven. Halvor bor i Seattle, Washington, og arbeider for regjeringen med at stikke ut veie. Den yngste i familien er Johan Thorvald. Det siges at den, som er yngst blir mest mishandlet. Derfor blev han prest. Han er fornøiet i sin stilling, nidkjær og tro og det største han vet, er, at faa være med at hjelpe de søkende og de faldne at styre kursen mot de evige boliger. Han er gift med en kvinde fra Haugesund og rundt dem vokser der op tre Haugesunds-Tryslinger

ved navn Teofilus Johannes, Pernille Marie og Esther Lydia.

Pastor A. G. Lutnes, fra Lutnes i Trysil er stationeret i Hellsville, Minnesota i et godt prestekald. Han er en energisk, ung mand med et lyst syn paa livet. Se mer om hans slægt i optegnelserne fra Trysilbygden ved Red River og Sheyenne River, Nord Dakota.

Pastor K. G. Nilsen fra Nybergsund, Trysil blev den 6te juni dette aar ordineret til prest. Han er en meget haabefuld ung mand, med gode evner, levende interesser i alle gode reformer, sterk religiøs og en kraftig taler. Han har et kald i Slater, Iowa.

Olav Lee er ogsaa ordineret til prest, men har i mange aar været professor ved en stor skole i Northfield, Minnesota. Han har ypperlige evner som lærer og er vaaken og opvakt som faa. Ogsaa hans slægt vil findes nævnt i optegnelserne fra Trysil-bygden i Dakota.

John E. Løbeck har som før nævnt været professor ved en pikeskole i mange aar og er i besiddelse av en ypperlig evne, som lærer.

Vi skylder herover Trysilbygden i gamle Norge tak for hvad de har givet os av aandelige ledere og lærere baade paa det ene og andre omraade.

Tilslidst nogle spredte bemærkninger om Tryslinger, der fra
Holmes City og Red River dalen har gaat videre ut i
verden, og om Tryslinger, der i senere aar
har kommet fra Norge.

1. Olaf Ønseth, født paa gaarden Ønseth, kom til Cass County, N. Dak., sommeren 1880, er nu bosat som landmand i Enunclaw, Washington.

Broderen, Ole A. Sherberg, kom til Cass Co., N. Dak., paa samme tid, nu bosat som landhandler i Quatsine, paa Vancouver øen i British Columbia. Søsteren Kjersti eller Clara, nu bosat i Fargo, N. Dakota.

2. Brødrene Christopher og Carl Lunde, (Torgalnup) kom til Amerika omkring 1882, er nu bosat i Matsqui, ved Frazer River i Britisk Columbia, hvor de driver meieriforretning.

3. Hansten Werner, født paa Sætre av forældrene Werner og Marthe Sætre, kom til Cass County, N. Dak. omkring 1873, nu bestyrer av en elektrisk kraftstation i De Salla, Butte Co.,

California, eller bokholder av profession. — Broren, Martin Werner kom til Cass Co., N. Dak., sommeren 1887, nu bosat som lensmand ved Navate, California. Søsteren, Johanna Sætre, enke efter John J. Sætre (Svevad), korn til Amerika tidligt i syttiaarene? nu bosat paa en farm ved Santa Barbara, California. — Wiggo Werner kom over i 1887 og driver forretning i Branden, Minnesota, og han gjør det godt.

4. John Lunde, født paa gaarden Lunde i Trysil, av forældrene Ola Jansen og Ragnhild Lunde kom til Cass Co., N. Dak., omkring 1880, nu bosat som kjøbmand i Coeur D'Alene, Idaho.

5. Auden Hansen (Nysæter), født paa Nysæter i Trysil av forældrene Hans og — ? — Nysæter, kom til Cass Co., N. Dak., sommeren 1880. Formodentlig bosat i Kittitas Co., Wash., i nærheten av Leavenworth, som landmand og prospector (skjerper).

6. Lars L. Myhre, født paa gaarden Myhre i Trysil av forældrene Lars Christiansen og Ingeborg Myhre, kom til Cass Co., N. Dak., sommeren 1879. Fortiden bosat ved Elmo, Montana, som skjerper og bergmand (prospector & miner). Broderen, Gjermund Myhre, kom til Cass Co., N. Dak., sommeren 1887, nu bosat ved Elmo, Montana, som skjerper og bergmand. Søsteren, Elise McMillan, kom til Cass Co., N. Dak., sommeren 1887, nu bosat ved Elmo, Montana, hvor hun driver hotelforretning. Søsteren, Christiana Regan, bosat paa en farm ved Lloyd, Montana, kom til Cass Co., N. Dak., omkring 1882.

7. Peter Johnson, født i Trysilbygden, kom til Amerika i 80-aarene, nu bosat som hotelbetjent i Kalispell, Montana.

8. Martin Bakken, nu Mrs. Lee, kom til Cass Co., N. Dak., i 1883, født paa gaarden Bakken i Skjærberget av forældrene Ola og Olea Bakken, nu bosat i Snahoniesh, Washington. Søsteren, Oline (Lena) nu Mrs. Nore, kom til Amerika paa samme tid, nu bosat ved Bonner, Montana.

9. Halvor O. Bergh, født paa gaarden søndre Trolsberget av forældrene Ola Mattisen Tørberget og Marte H. Bakken, kom til Cass Co., N. Dak., sommeren 1887, nu bosat som land-mand og skjerper (prospector) i nærheten av Somers, Mon.

Ved Prosser, Washington, har vi en del Tryslinger, nemlig Ole O. Strandvold, Olaf O. Strandvold, Harald Strandvold og Martin M. Strandvold og hans mor og en del søskende, Peter Larsen (Mandfloden), Theodor Norvi og Ole Grambo.

Carl L. Myhre driver gaardbruk ved Addy, Washington. Han kom til Amerika i 1887. Kristopher Haugen, søn til Engebret Haugen Østby, driver smede forretning i Kalispell, Mon.

Renholdt Ønberk opholdt sig paa forskjellige steder i landet og døde for flere aar siden hos Ole Søberg.

Halvor Torgalsen Westby og hans hustru, Kari Halvorsdatter fra Sjoli, Westby, Trysil, kom til Wiota, Wisconsin i 1891 og bor nu ved Sebeka, Minnesota.

Ole Torgalsen Westby, Thea Torgalsen Westby, Anders Andreassen og Ole Andreassen Westby, bor ved Clayton, Wash.

Per A. Myhrhaug, søn av Andreas Torgalsen og Oline Persdatter Østby og hans hustru, en datter av Enock Eliassen og Anne Larsdatter, samt Per Moberget har slaat sig ned i St. Louis County, Minn. De driver jordbruk og tar sine tunge tak, men vinder sig frem.

Pastor O. N. T. Sørhus, Ole Skaaret og Calenus Bjørkholden bosatte sig i nærheten av Camrose, Canada. Calenus er nu død. Ole Skaaret er en søn av Ole P. Skaaret og Gjertrud Pedersdatter Grambo. Han har meget at fortælle om Amerika-reisens besværligheter og nybyggerlivets trængsler. Han tilbragte den første jul i Amerika i tømmerskogen. Han arbeidet og graat hele juledagen, men det var nøden, som drev. Saa reiste han fra skogen og til Leeds, N. Dakota og naar billetten var betalt, hadde han akkurat 25c igjen i lommen. For dette beløp kjøpte han en norsk bok. Han kom sig til Leeds uten penge, hungrig og motløs. Han gikk rundt i byen for at finde nogen, der kunde snakke norsk. — Jo der var et par, som strævet med at faa spænde hestene for slæden og under dette forsøk bandet de paa norsk saa det sang i husvæggerne. Der var i allefald et par, som kunde snakke norsk. Disse slog han sig i snak med for om muligt at finde ut hvor hans halvbror Nils Viken var. Enden paa historien blev da den, at han fulgte med disse utover landet da en av dens naboer vilde ha sig en dreng — og der blev Ola om vinteren og arbeidet for maten. Om vaaren tok han tjeneste hos en norsk bonde i nærheten av Grand Harbor, Nord Dakota. Denne mand hjalp saa Ole til at kjøpe billet saa han fikk sende efter sin hustru og glad var han midt i fattigdommen, naar hun kom over. Den næste sommer leiet han sig ut for 25 dollars maaneden, og hans hustru blev paa samme sted og skulde som løn faa en hvit ko. Saa tok han sig land,

kjøpte sig aktier og vandt sig frem skridt for skridt. Nu bor han i et godt hjem i Canada.

Peder Grambo reiste i selskap med Nordhagens og Opgaards Ola til Amerika i 1881. Ola blev syk og døde ombord og blev begravet i havet. Reisens maal for Peder var Holmes City. Efter 6 aar besøkte han atter Trysil og standset der i 16 maaneder — kom atter hit til Amerika med sin mor og fire søskende samt Margrete Jonsdatter Berg, som sin hustru. Efter 12 aar var han atter i Trysil med hustru og børn og korn til Amerika igjen i 1901. I 1904 reiste han til Spring Grove, Canada, og tok sig land. Her var han den første Trysling til at ta sig land. Den næste var Per Engebretsen Skjæraasen. I 1905 kom Johan T. Opseth med familie direkte fra Trysil. Siden er per Olsen Skjæraasen, med sin mor Gjertrud og brødrene Henning, Kristopher og Olinus kommet. Jens Kilden fra Østby flyttet dit med sin familie i 1911. Ingeborg Johnsdatter Berg med familie og Helmer A. Nyborg fra Østby korn ogsaa i 1911. En god begyndelse til en Trysilbygd i Canada.

Paul Berg, søn av John Berg ved Østby, korn til Amerika i 1904. Driver for nærværende med landmaaling. Han bor nu i Duluth. (utg.)

Bertine Danielsen fra gaarden Hammeraasen kom i 1881 til Fargo, N. Dakota. Levde i Fargo i fire aar. Blev gift med en Hans Pedersen og flyttet til Barnesville, Minn., hvor hun nu sitter som enke med 3 barn. Hun har git sine barn en god op-dragelse.

En slægtning av denne familie, Lars Nygaard er fotografist i Fargo, N. Dakota.

Peter P. Paulsen fra Ljørdalen korn i 1901 til E. E. Løbeck i Farwell, Minn. Han er skrædder, men da han ikke fik ansættelse med det samme i den forretning hug han fat i jernbane arbeide. Snart fik han ansættelse som skrædder og siden har han brugt naalen. Ved siden av har han gaat paa tilskjærer-skole og da kom han sig frem idet han fik ansættelse, som tilskjærer i forbindelse med store firmaer. I de sidste fem aar har han drevet egen forretning og er for tiden den fonæmste skrædder i byen Everett, Washington.

John Mittby, søn av Martin og Pernille Mittby, Trysil, korn 1905 til Duluth og har nu i fem aar været konduktør paa sporvognene i byen.

Peter Søberg kom med sin familie i 1885. Hans hustru og børn standset en tid hos et søskendebarn, den bekjendte landhandler Gjermund Jensen Strete, søn av Jens Strete, der før er nævnt. Peter drog ut paa arbeide — sterk og frisk som han var kjæmpet han sig frem. Det siges at man skal faa søke gjennom syv kongeriker inden man finder en, som kan hvinge bilen som han. Han fik nøie sig med 75c (3 kroner) dagen i løn for det første. Nu sitter han paa et landstykke og trives godt. Han sitter omgivet av 6 børn og to børnebørns børn — alle friske og sterke.

Peder og Martin Nordhagen, født paa gaarden Myren, Sundalen, Trysil av forældrene Martinus Syverson og Marthe Pedersdatter kom ; Peder i 1885 — Martin i 1887.

Halvor Halvorsen, født paa gaarden Taleggen i Trysil av forældrene Halvor og Ingri Taleggen kom i 1896. — H. P. Dahl fra nordre Aasen født av forældrene Peder P. Opdalen og Anne Halvorsdatter Husfloden i Trysil, kom til Amerika i 1893. Alle disse bor i Lake Preston, Syd Dakota.

I Lake Preston bor ogsaa Ole O. Jordet født i Søndre Asen Annex til Trysil, av forældrene Ole Jordet og Eline Germundsdatter Sveen. Ole Jordet med familie kom til Amerika i 1886, hvor altsaa børnene vokste til. Forældrene er begge døde. Ole O. Jordet driver forretning i Lake Preston og har med sin hustru 4 børn. Anton Jordet, en bror av Ole O. valgte brøndboring som sit haandværk, men døde i aaret 1904. — Gunder Jordet, ogsaa en bror av Ole O. eier og driver en 320 acres farm ved Grønna, N. Dak.

I St. Paul, Minnesota, bor Einar Nyhus, født av forældrene Ole Nyhus og Oline Vestby. Han kom til Amerika i 1881 og driver bakerforretning. Han har tre børn, den ældste, Thea, 23 aar gammel er korrekturlæser ved West Publishing Company i St. Paul.

Louise Frøiland, født Carstens, bor ved Cooperstown og hendes bror John Carstens er for nærværende i New England, N. Dakota.

John Aslegaard, skrædder, bor med sin familie og far og mor i Portland, Oregon.

Gudlaug Johnsen, født Engebretsen fra Heggeriset, Trysil, bor i Brainerd, Minnesota. Hun har tre børn, Edward G. Johnsen, der arbeider paa de Forenede Staters krigsflaate station

i Bremerton, Washington. Mabel er gift med en Amerikaner, bor i Seattle, Washington og Signe bor hjemme hos forældrene. Gudlaug Johnsens søster, Gjertrud, bor i Etna, Washington.

Christine Holmberg fra Trysil har ogsaa sit hjem i Brainerd, Minn.

Haakon Hammerstad har slaat sig ned i North Yokima, Washington.

Adolph Evensen Nerhagen, søn til Anton Evensen, Ola og John Kolbo, Kristopher Midtberg, Ole og Halvor Stengrundet og andre bor ved Audubon, Minn. Her bor ogsaa Carl Enge og hans hustru Ida Gunderson, Hans Bakken, Elise Nordhagen og Johan Løberget med hustru.

Martin Olsen, søn til Ole Flenaasen og en Oscar Opgaard fra Trysil er ogsaa her i landet, men deres opholdssted kjendes ikke.

Otto Rønningen, søn til Johan Rønningen Østby kom til Madison, Minn., i 1905. Tok et specielt kursus ved Normalskolen der og graduerte 1906. Reiste til Canada og blev ved tilbakekomsten, Juni 1906 ansat som bokholder ved Lac Qui Parle Co. Ban., hvor han endnu er. Indehar ogsaa stillingen som assisterende kasserer og har ved siden av dette indehavt forskjellige tillidshverv. Lot sig i 1908 hverve som menig soldat i Minnesota National Guard. Forfremmedes til korporal 1908 — sergeant 1909 — Regiments kommissær sergeant 1910, løytnant 1911 og meddeltes kommission efter bestaaet eksamen. Otto Rønningen er en av de mest begavede unge mænd, Trysilbygden har sendt til Amerika, og vi er stolte av ham.

Serino Gudmundsdatter Skaveren bor i South Bend, Wash. Hendes bedstefar var Tollef Olsen Heggeriset. Saa snart hendes far, Gudmund var konfirmeret tok han tjeneste hos pastor Dybdahl i Trysil, og denne utdannet han til religionsskolelærer. Sytten aar gammel tok Gudmund skoleskrinet paa ryggen, salmodiken under armen og skierne paa føtterne for at begynde sin skolegjerning paa Grøndalen. Serine Gudmundsdatter er født paa Mobek, kom til Amerika i 1885 og slog sig ned i Wisconsin. Natten før hun og hendes mand skulde holde sølvbryllup brændte deres hus ned og sølvbryllupsdagen sat Serine paa bar bakke under nogle bord lagt over stager slaat ned i jorden. Efter at have levet i Wisconsin 15 aar drog de til South Bend, Washington, hvor de nu har et pent hjem og er i

bedste velgaaende. Hun er av gammel vikingæt — der findes ikke endnu et graat haar paa hendes hoved endskjønt hun er 65 aar. Hun blev i 1874 gift med Johan Olsen Stensrud fra Grue Solør. Har havt 4 børn, hvorav kun en datter lever. Serines mor kom til Amerika i 1887 og blev gift med en norsk mand, veteran fra krigens dage, efter hun hadde været enke i 12 aar. De bodde en tid i N. Dakota — senere i Wisconsin og sidst i Portland, Oregon, hvor hun døde høsten 1910.

Halvor Teppen og børnene efter Johan Østby med flere Tryslinger bor i Duluth og Gjermund Teppen sitter paa et godt land i nærheten of Aitkin, Minn.

Halvor P. Nordby driver gaardbruk ved Northome, Minn., Peder P. Nordby er skolelærer og eier for tiden et stykke land ved Sebeka, Minn. Maria Nordby, gift med lensmand O. J. Anderson, bor i Hallock, Minn. Martha Nordby er gift med E. E. Løbeck og er bosiddende i Alexandria. Ragnhild Nordby, gift med en Civil ingeniør, P. A. Daly, bor i Wadena, Minn. — Olaf, Petra og Ida Nordby er døde.

Johan Grambo har lagt under sig en hel del land i Montana og bor for nærværende i nærheten av Wibeaux. Her bor ogsaa Ole Dahl, Halvor Dahl, Olaf Dahl og John Dahl.

Pastor Jensens avdøde søsters 6 barn er i Amerika, men spredt — har ikke deres adresse. Fra Osen har vi mange her i landet. I nærheten av La Crosse, Wis., Bradley, S. Dak., og Moscow, Idaho er hele kolonier av dem. Der er ogsaa nogle Tryslinger i nærheten av Lilly, S. Dakota.

Hans H. Øverby, Wiota, Wis., er far Søndre Osen og er en søstersøn av avdøde missionær Skrefsrud. Han kom til Wiota i 1891.

I Fargo bor følgende fra Trysil : Eivind Nysæter, Pauli Nysæter, Mathilde Nysæter, Lina Carlson, Carrie Grøndalen, Gustav Grønaas, Emil Grønaas, handelsmand i Fargo, Hannah Nilsen, gift med en Herman Brevik, Jennie Nilsen (nu i Williston, N. Dak. (utg.), Erling Foss og hans hustru Mina Bakken, Sigvart Melby, Halfdan Melby, Ida Mathisen, Marthe Faldet, Pernille Norderhaug, Petra Norderhaug, Bertine Volen.

I Duluth har vi August Nelson, nu i Fargo (utg.), Petter Nelson, Emil Lund, Kalin Lund og hans hustru Maria Nordgaard, Siri Lund, Hilda Nabben, Emil Nabben, Bernhard Nab-

ben, Olaf Dybsand, Rudolph Bjertnes, Bernhard Bjertnes og Torgal Bjertnes.

Dortinus, Spooner, Wis.

Johan Gønaas, Great Falls, Montana.

Martin Nyhus driver med jernbane arbeide i Canada og *gjør* det godt.

I Minneapolis — Mathilda Beiersen, Mina Tjernet og hendes søster, Agnes, Halvor Engemoen og hustru Maria Halvorsdatter Strandvold, med børn. Ogsaa Halvor Tørrison Ness med hustru og børn.

I Binford, N. Dak., bor Carl Ovre, Torvald Ovre, Christian Ovre, Johan Carlson og Martin Beck.

Olaf og Eivind Østgaads er i Portland, Oregon. En søster av dem er i Seattle, Washington.

Ingerinus Tangen og hans hustru Nina Nilsen er ved Big Forks, Minn.

Karl Engemoen og Oluf Dahl er i Shevling, Minnesota.

Peter og Sivert Carlson bor i Bemidji, Minnesota.

TRYSLINGER PAA VESTKYSTEN

Halvor Norby og hustru Pernille, født Skaaret var blandt de første Tryslinger som tok homestead ved Hood Canal, Washington. De utvandret i 1886. Bosatte sig først i Blooming Prairie, Minn. Men reiste i 1889 vestover og tok land i lien mellem Hoodsport og Lake Cushman. Tømmerhuset som fremdeles staar er vel bevaret og det er tømret paa ækte Trysil vis. Et rørende minde om de gamle pionerer. Børnene bor paa vestkysten. Peter i Port Townsend, Henry i Seattle, Pastor J. Torval i Bellingham ; han var tidligere prest i Paulsbo. Fru Ranghild Norby Olberg, Seattle. Fru Kjerste Norby Anderson, Seattle og Fru Karen Norby Clements, Port Townsend.

Ved Potlatch, ved Hood Canal, bor Harald Strandvold og hustru Johanne, født Halvorsen. Harald kan fortælle flere historier fra Trysil end de fleste, han er ogsaa en fremragende felespiller. Børnene George, Clifford, James og Harvey bor nær forældrenes hjem, og datteren, Fru Hazel Marie Nelson bor i Everett, Washington.

Ved Patlatch bor ogsaa skribenten og dikteren Halvor O. Bergh, som for endel aar siden tok del i en livlig diskussion i aviserne angaaende Kensington stenen, og er fremdeles meget

interessert i runeforsking, han levet i mange aar ved Quatsino paa vestsiden av Cacouver Island, men har nu boet ved Patlatch de sidste atten aar.

Lidt længere nord bor Myhre karene, George og Oliver og søsteren Fru Dell Beattie. Det er sjelden at finde nogen som er saa interessert i norskdom, fra politik til huldrefolket, som disse Myhre folkene.

I 1913 kom fire søskende fra Dybækmoen i Trysil og bosatte sig i Seattle. Ola, Karl, Ida og Hilda; de tok navnet Moen her i landet. Pauline — Fru Andersen — Kjerste og Johan var her i landet før. Kjerste og Ida er nu døde. Karl og Johan bor for tiden i San Francisco, Cal., og Hilda i Oregon. Fru Anderson har seks børn: Oscar i Chicago, Ill., Harry, Olga Lillian og Ella i Seattle og Ida i Washington, D. C. Fru Ida Moen Beck efterlot sig to barn, Floyd og Rodney.

I Seattle bor Johan Grønaas, formand av Østerdalslaget paa Vestkysten. Han bodde i San Francisco i mange aar før han bosatte sig i Seattle. Hans adresse er: 714 7th Ave.

Ragnhild Tørmo kom først til Fargo, N. Dak.; men reiste senere til Seattle. Hun er gift med John VanDyne. De har fire døtre, Gladys, Ragna, Florence og Hazel. Ved Paulsbo bor Halvdan Amundsen Sandkvea og hustru Gunhild, født Flendalen. Deres børn er: Kjerste (Fru May), Aslaug (Fru Falkner), Olia (Fru Johnson), Gjermund, Haldis, Gudrun, Berthe Harry og Ruth Solveig.

I Everett bor Hr. og Fru Peter Paulsen. Peter er fra Lørdalen i Trysil, han har skrædder forretning. I Everet bor ogsaa Hr. og Fru O. C. Brubakken. Fru Brubakkens pikenavn var Kvebak. De har to børn, sønnen Kaare og datteren Margaret, (Fru Dahl), som bor i Grand Forks, N. Dak.

I Everet bor ogsaa Johan og Mathilde Stengrund. Mathilde, født Haug, var sekretær for Østerdalslaget paa vestkysten. Deres barn er: Milford, Arnold og Gladys.

I Portland, Oregon bor Fru Caroline Østgaard. Hendes børn er: Karen, Mina, Johan, Olaf og Edwin. Karen (Fru Lund), var før gift med avdøde Paul Aas, (Hill). Hendes børn er: Arnold, Ethel, Walter, Henry og Alice. Søsteren Mina's (Fru Egberg), børn er: Floyd, Roy og May. Johan er ogsaa gift og har børn.

I Rassland, Canada bor Hr. og Fru George Jørgensen, hustruen hedte Jakobine Høiberget, de er begge fra Engerdal.

Fru Marie Wentzel Donnum, bor i New Port, Washington; hun er fra Trysil indbygd.

DE FØRSTE UTVANDREDE FRA TYNSET PRESTEGJELD

De første utvandrede fra Tyldalen var Ole Thorud og piken Goro Thoresdatter Troen (1849). Og de forblev i Wisconsin 20 mil sydvest fra Milwaukee i et norsk settlement som kaldtes York Ville. I 1850 reiste Thore Thorud og familie og Iver Vold og familie og Lars Thronsen fra Brydalen med familie og piken Kari Thoresdatter Broen og fra Tynset Nils Nilsen Neby med familie. De standset paa samme plads som de der reiste aaret forut, nemlig i York Ville. I aaret 1851 reiste Bersvend Broen med familie og hans fader Thore som var enkemand og Ole Graven med familie og ungkarlen John I. Lund og Lars L. Moen og Anders Eggen og pikerne Dortha Vold og Kari Graven og Ingeborg Eggen. En del av dette følge blev igjen i Shreveport, Louisiana. John Lund og Lars Moen kom til Dodgeville. De arbeidet der i nogle aar i en bly mine og reiste derfra til Idaho for at søke sin lykke i guldgravning. Siden kom de til Piere County, Wisconsin og bosatte sig i skoken, hvor de forblev til sin død.

I 1852 reiste Ole O. Moen med kone, tre sønner og en datter, Thron O. Moen ældre blev gift nys før avreisen med piken Marit Embretsdatter Stortrøen og Ole O, den yngre, og Thron, den yngre, og datteren Marit kom ogsaa over. Iver J. Eggen med familie og sin gamle far Iver Eggen og Bersvend Riseggen med familie og Morten Tuvengmoen med familie og ungkarl Tøllef O. Øien og piken Frk. Holmen og piken Kari Haugen, og i samme følge kom Jens Erlingmoen og familie. De var fra Tolga.

Iver J. Eggen og Morten Tuvengmoen blev igjen paa et sted i Canada, hvor de skulde faa arbeide, de hadde ikke midler til at komme længere, og siden den tid har vi ikke hørt hvor det blev av dem.

Ole O. Moen og Bersvend Iverson og Tøllef Øien og de førnævnte piker i samme følge kom til Yorkville, hvor de andre bodde, som hadde reist aaret forut. Da blev det slut med utvandringen fra de bygder til i 1857 da Paul Estenson Bjerkeng

og Ole Faadalen reiste. De kom til Green County, Wisconsin og blev der til 1858 ; da kom Paul Bjerkeng til Pierce County og bosatte sig der.

Ole O. Moen, ældre, og Thore Broen og flere med dem fra Østerdalen styret kursen vestover, og efter en lang og strævsom reise havnet de i Pierce County, Wisconsin og settlet ned i tykke skogen og deres hele eiendom var et par okser og en vogn med buer som var overtrækt med almindeligt lærret. Der var hele deres utstyr med husgeraad og kreaturer. Det tok mellem fire og fem uker at gjøre denne reise, og tænk hvilken fordel vi haar nu tildags. Nu kan vi gjøre denne reise paa en dag.

Anders Baardson og Carl Olsen og Ingul Erekken kom ogsaa i 1855 til Pierce County og bosatte sig i Town av Martell og der levede de til sin død.

Ole O. Moens familie blev igjen i Yorkville et aars tid og kom saa til Pierce County aaret 1856 og da kom Bersvend Riseggen og Iver Vold og hans søster Dortha og Nils Neby. Alle bosatte sig i Town av Martell, Pierce County. De eneste som lever endnu av de ovennævnte eller av de første som kom til Pierce County er Thron O. Moen, yngre, og Embret I. Vold. Thron O. Moen lever i Town av Ellsworth, Section 2 og Embret I. Vold lever i Section 13 i Town av Martell.

I 1865 reiste Ole og John Overby og Oline Johnsdatter Overby. Ole og John blev igjen i Milwaukee. Oline Johnsdatter Overby fortsatte reisen til Pierce County, Wisconsin. I 1869 blev hun gift med John Lund og de blev boende i Town av Martell, Pierce County, Wisconsin til deres død. I samme aar, nemlig 1865, kom Morten Johnson Neset, født Tynset. Han bodde i nærheten av Trondheim nogle aar og utvandret derfra med familie. I aaret 1866 kom Ole Stortrøen med familie og hans gamle fader. I 1867 kom Arne Flotten med familie og Johan Flotten med familie og Otter Flotten med familie og Ole Overby og Beret (Anstengjeldet) Overby og Olava Smestuen, og Brynjuls Braaten med familie. I aaret 1867 kom Mathias og Iver og Embret Helbred. I aaret 1869 utvandret Rasmus Haugros med familie og de kom til Pierce County, Wisconsin og bosatte sig i Town av Gilman, Section 331 og der bodde de til sin død.

MINDER FRA PIONERTIDEN I TOWN OF HOLMES CITY,
DOUGLAS COUNTY, MINNESOTA

Ved Ola Løbeck.

Det var tirsdag den 1de januar, 1873. Jeg kjørte til skogen paa morgenen for at hente et læs ved. Veiret var mildt og behageligt, stille og overskyet himmel. Da jeg var paa hjemveien begyndte det at sne ganske heftigt. Da det var vindstille dalte sneen ned i store flokker saa det var meget vakkert at se paa. Det var saavidt jeg kunde se at det lille drag i luften var fra øst.

Da jeg kom hjem snedde det ndnu heftigere, men var like stille og mildt endda. Kom hjem omkring klokken et paa dagen og satte mig ned for at spise middag. Om en liten stund kom der en av mine brødre indspringende og bad mig komme ut straks og hjelpe ham at faa ind kreaturene. "Vi har stormen for os," sa han, og for paa døren og jeg efter saa fort jeg kunde.

Vinden hadde allerede kastet om til nordvest og hvinte i trærne. Vi fik ind kreaturene i en hast. Saa var det at skaffe dem foder, men det var heller ikke saa greit, da vi hadde høiet ute og døren til fjøset vendte mot vinden. Vi gav da ikke op, førend vi hadde faat ind en stor portion til hver av dem, ti vi vidste av erfaring, at det kunde ta flere dage, inden stormen fik rase ut. Vinden øket paa eftersom tiden gik. Næste morgen var vinden ganske voldsom. Jeg fik det indfald at jeg vilde se til fjøset paa morgenen og se om vi kunde komme ind og se at faa give mere høi til dyrene. Da jeg kom ut av døren var snekavet saa tykt, at jeg ikke kunde se nogen ting. Veistien til fjøset laa nu høi og bar da sneen var blaast væk fra begge sider av den. Jeg kunde ikke se den, men kunde føle den og vidste, at jeg ikke kunde tage feil av retningen, naar jeg bare holdt mig til den. Stien gik forbi et litet hus som stod nogle fot til sides og omkring 40-50 fot fra huset. Jeg gik da, til jeg vidste, at jeg var midt for det lille hus, og stod der en stund og ventet paa at faa se det, men fik ikke se det. Saa fortsatte jeg til jeg vidste jeg var midt mellem huset og fjøset. Jeg stod der en lang stund og ventet paa at faa se et glimt av det ene eller andet, men fik ikke se noget for luften var saa tæt av sne. Vinden var saa voldsom at det var med nød jeg kunde holde

mig paa den smale veien, og den turde jeg ikke miste om jeg skulde komme til huset igjen. Saa stirret jeg bent ned, om jeg kunde se mine egne føtter. Heller ikke dem kunde jeg se — og da følte jeg mig ensom. Jeg kunde ikke skimte noget av overkroppen og ned til knæerne.

Saa opgav jeg forsøket og kravlet tilbake til huset. Vinden Øket paa utover dagen og natten og var paa det voldsomste torsdag. Fredag begyndte stormen at aftage mer og mer, saa mot kvelden kunde vi skimte noget av landskapet bortover.

Lørdags morgen var det ganske stille, men bitende kaldt. Mange mennesker frøs ihjæl i denne storm. Mange, som var ute, frøs fordærvet baade paa hænder og føtter. Flere blev krøblinge for livet. Nogen skulde til fjøset og se til kreaturene, gik vild og blev ute, andre skulde til skogen og for vild, andre **var** i skogen og skulde hjem og mange av dem døde.

Denne storm kaldte vi storstormen.

Da denne storm kan tjene som en god type paa alle andre voldsomme vinterstorme vi hadde de første aar vi var her, skal jeg nedenfor ogsaa beskrive en av de vældige regnstorme som gik over Minnesota om somrene.

Det var sommeren 1877 jeg hyret mig ut til en kreaturhandler som kjøbte kreaturer her i omegnen, og drev dem til Winnipeg, Canada, og solgte dem. Det var den 28de juni, vi var komne omtrent tyve mil nord fra Fargo, N. Dak., hvor vi hadde leir for natten. Den 29de fortsatte vi reisen nordover. Veien laa paa vestre side av Red River. Vi kom ikke langt før vi mødte regnstormen. Jeg var saa heldig at det var min tur at sitte i en vogn med dække over, og drive okserne. Nogen av de andre hadde tur til at sitte paa hesteryggen og holde styr paa kreaturene, saa de holdt sig nærved vognene, og de fik nu tage styrtbadet over sig. Det lynet og tordnet heftigt, og regnet øste ned i strømme. Da landskapet i Red River dalen er ganske flat, blev vandet liggende hvor det faldt. Det varte ikke længe, før det gik op til hjulene paa vognen. Vinden var saa sterk at jeg fryktet at vognen skulde velte om, krøp derfor ut av dækket og satte mig paa fremenden av vognkassen og gjorde mig færdig til at hoppe i "sjøen", om det var nødvendigt. Kreaturene standset og trængte sig sammen i en tæt klynge og brølte og holdt et svare væsen. Det gik store bølger over landet; det saa ut som om vi var paa vilde sjøen.

Vi kunde, naturligvis, ikke se langt, ti luften var fuld av vand som pisket til støv av den heftige vind.

Det var omtrent klokken 10 formiddag at stormen brøt løs; hvorlænge den varte husker jeg ikke, men det regnet noget næsten hele eftermiddag.

DENGANG FOLDØLERNE KOM TIL AMERIKA

Langt oppe i den øvre ende av Osterdalen, nordenfor Gudbrandsdalen og Rondane, ligger Foldalen. Der er vist ingen bygd i Norge som ligger saa fjernt fra andre nabobygder. Mot nord og syd, mot øst og vest strækker Dovrefjelds snedækte fjelde sig i endeløse avstande, og Foldalen selv er kun en liten spræk i den store fjeldkjæde, hvori samles noget av dens overflødige vandsamme. Men langs denne lange, smale spræk i fjeldet har folk strævet og bygget fra umindelige tider og utviklet karakterer likesaa faste som fjeldene omkring dem.

Der er ogsaa en Foldalen i Amerika. Naar man reiser paa Green Bay bane vestover fra Merrilan, Wis., til Winona, vil man ved Hixton se nogle svære aaser taarne sig op nogle mil mot nord. Deroppe, i nogle trange, smaa dale med høie aasrygge omkring, har Foldølerne i Amerika skaffet sig lune hjem og et større virkefelt. Der er saa mange av dem, at settlementet kaldes Foldalen. Amerikas Foldal er vistnok ikke noget fint sted at betragte med en jorddyrkers øine. Men det er uten tvil bedre end Foldalen i Norge.

De to første mænd som utvandret fra Foldalen var Jørgen Olsen Strømbuen og Hans Øien. De kom egentlig fra Atnedalen som er en sidedal til selve Foldalen. I 1866 reiste de til La Crosse, men kom senere til Eau Claire, hvor de førstes efterkommere endnu bor.

I 1867 reiste Simon Simonson Flyen og hans broder Mikkell fra Foldalen til Sparta, Wisconsin. I de dage begyndte man at opsettle det haugede landskap i Jackson og Trempealeau Countier, som tidligere landsøkere hadde vraket, da det var saa bakket der samt trist og nøkent. Indianerne hadde nemlig fra umindelige tider havt for skik at avbrænde græsset hver vaar, for at gjøre det mye mere lækkert for hjorten. De store aaser som nu staar skogbevokset og luner for uveiret, var derfor dengang for det meste træløse.

Paa grund av disse ulæmper, var ikke vestre Wisconsin i de aar meget tiltrækkende og emigrantstrømmen hadde draget forbi disse nu saa vakre dale og fordelte sig utover Minnesotas sletter. Men Simon Flyen var blandt dem som ikke var saa fordringsfulde. Han syntes, at landskapet i den nordre del av Jackson County, Wisconsin, var herligt at skue og tok sig homestead i town av Northfield i 1868.

Da det som sagt var smaat med tømmer der i landskapet i de dage, grov han sig en kjelder i bakken, 14x16 fot størrelse. Ovenpaa var det bedækket med torv, men indvendig var det beklædt med bord. Et litet vindu paa hver side av døren gav lys. Her bodde han hint i mange aar.

Simon Flyen og hans kone syntes de nu var kommet saa godt ivei med at faa gaard og hjem, at de skrev takkefulde breve hjem til Foldalen om dette. Disse breve blev læst og drøftet av venner og frender og følgen var, at et helt selskap av folk det næste aar bestemte sig til at utvandre og opsøke deres gamle kjending i hans nye hjem.

Nu blev der auktion i mangel en gaard med vidtløftige overslag, for det tok mange penge at reise saa langt avsted. Man spinket og sparet og laante penge og gjorde nye overslag. Endel fandt til sin græmmelse, at de ikke kunde klare det og "ombestemte" sig. Men ikke mindre end 22 blev tilsidst færdige og drog avgaarde tilsammen en dag paa sommeren i 1869.

De hadde havt det saa travelt med at gjøre sig færdig, at de ikke hadde hat tid til at tænke paa avskedens betydning. Men nu paa avreiseos dag, da de sat paa sine kister og kjørte nedover dalen, syntes hele avreisen saa unaturlig. Var de virkelig paa vei til at forlate alle disse kjendte folk og tomte? Langs veien stod gamle, trofaste venner og viftet farvel til dem, saa at kvindfolkene og barna maatte graate. Lunt laa gaardene op gjennem dalen og mindet om mangel en hyggelig stund, saa at karene, helt brydd, maatte vende øinene fra dem for at se paa de gamle kjendte fjeldtoppene langt borte. Men det hjalp ikke, for

"Dei gamle fjell i syningom
Er altid eins aa sjaa,
Med same gamle bryningom
Og same toppom paa."

Disse haardfaste karer, som livet endnu ikke hadde givet noget andet end haardt arbeide, følte sig med en gang ganske beklemmt om hjertet. Hvad var det for forunderlige følelser som rørte sig derinde? Da de saa de gamle fjeldtoppe spinde i det fjerne, følte de pludselig, at det var en del av deres eget liv som blev borte. Disse fjeld —

"So stod dei gjennom tiderna
Vel mange tusend aar;
Og graset yaks urn liderna,
Og lauvet korn kvar vaar;
Og vinden tok urn topparne
Og vatnet tok urn fot;
Men dei gjilde gamle kropparne
Dei toko traust imot — —"

Men avsted bar det nedover den lange Østerdalen til Kristiania. Derpaa ut paa det øde hav for at seile i maanedvis. Saa tilsidst op i mylderet i et fremmed land, hvor kun fremmed sprog var at høre, derpaa en endeløs jernbanereise, indtil de til syvende og sidst stod i en styg liten by ved navn Black River Falls. Men det var endnu langt igjen til nybygget Northfield langt nord i countiet, hvor Simon Flyen var bosat. Vistnok vidste byens mænd, hvor Northfield var, men det var jo endnu kun et ubeboet vildnis, langt nord over alle hauger. Tilsidst fandt man to Amerikanere som paatok sig at skydse dem frem til Simon Flyen, hvor nu han kunde være at finde.

Veiene dengang i nybyggets første dage var ubeskrivelig skrøpelige, og disse velvoksne Østerdøler med sine mange kister og sækker utgjorde to tunge læs. De skaket og skumpet fremover og flere gange var de i fare for at sitte fast, da de skulde over et eller andet av de mange bækkeleier. Men da der var mange til at hjelpe til, gik det stadig fremover omend smaat. Og dagen gik, og solen sank og endnu var der mange bakker som de skulde over. Som de sat der og halvsov, kjørte de plutselig fast i et myrhul. Det hjalp ikke hvor meget de skjøv og skrek til hestene, her stod de aldeles fast. De maatte nu avlæsse sine kister og vadsække og spinderokker og lade dem staa der paa marken, medens de gik resten av veien tilfots. Det var dog ikke mere end en mils vei igjen til Simon Flyens.

Det var nu langt paa natten og alle skikkelige folk hadde lagt sig. Da de nærmet sig den beskjedne og mørke lille jordhytte, som en av deres kjørekarer hadde været istand til at finde op i bakken, sagde en av kvindfolkene: "Det er jo for galt at forstyrre folk slik midt paa natten." — "Ja," svarte en av mændene forlegen, "vi er vist riktig et fantefølge, som kommer slik uindbudne til fremmed mands hus." Men deres veiviser lot sig ikke opholde av slike beskjedne tanker. Han skridtede frem til døren, dundret kraftig løs paa den og ropte : "Hi! Simon, roll out of your bunk. Here is company for you!"

Simon vækkedes plutselig av sin sunde søvn og fattet ikke hvad der var sagt. Hvad kunde dette nattebesøk betyde? I en hast fik han bukserne paa og døren aapnet. Da var det som om hele Foldalen kom væltende ind paa ham, for ind kom den ene efter den anden av gamle kjendinger, til stuen blev pakkende fuld. I en hast kom ogsaa konen op og nu blev der hilsen og prat og latter og graat og barneskrik over al maate. De som var trætte satte sig — paa gulvet, paa bordet; og de som kunde staa, stod hvor de kunde. Men kveldsmat maatte til og nu blev det et svært matstel med en fire, fem om hver kop. Melk for de smaa og smørrebrød og stekt flesk for de store. Omsider kom man til ro igjen, og Simon bar da ind store kniper høi som blev bredt utover gulvet. Da alle fik lagt sig var baade stuen og fjøset fuld av sovende folk.

Disse 22 som kom til Simon Flyen den nat, var følgende: Tollef og Peder Amundson og deres mor Marit. Kari Pedersdatter, som siden blev Tollef Amundsons hustru. Halvor P. Kvensletten med kone og fire børn. John Aasegaard med kone og et barn. Peder Aasegaard, Martin Larson, Ole Samuelson Vandsnes, Johan Slaaen og Peder P. Elgevaslien.

Den næste dag hadde Simon Flyen og hans besøkende mandfolk det travelt med at fare over alle huer for at søke efter husly. Vistnok var der endnu ikke mange nybyggere i marken, men hist og her bort i en dal var der en jordkjelder, hvis eiermand nok var villig til at dele husrum med en nykommer. Tilsidst var det besørget, og de forskjellige kister og spinderokke var alle komne paa sin plads. Derefter var det at vælge sig land, grave sin egen kjælder. Da det var gjort var ogsaa sommeren gaaen, og nu maatte mandfolkene langt avsted i furuskogene. Der blev de gjenem vinteren og mange vintre efter-

paa for at tjene op sin "start" som Amerikanske farmere. Imidlertid sat konen og barna hjemme og ventet paa en bedre tid.

Der kom nu fort væk flere Foldøler til settlementet, indtil der nu er flere daler fulde av dem. Av dem som kom først, maa nævnes Jørgen Gaashovdet, Iver Odden, Peder Bihaug, Hans Furuhovdet, Simon Kjøle, Esten Nilsen Kjølmoen, Erik Lien, Tom Jørgesen Aasen, Henrik Embretson, Ole Eide, Ole Hovdet, Esten Samuelson Brandsnes og Ole Rismoen. Der er ogsaa et betydelig settlement av Foldøler ved Stanley, Wisconsin, samt mange i Eau Claire.

Kjære læser! Hvis du vil træffe riktig lune, koselige folk, med ægte norsk gjæstfrihet og fløtegrøt, saa reis til Foldalen i Amerika.

Ole Samuelson, Stanley, Wis.

FOLDØLINGER RUNDT STANLEY, WISCONSIN

Dette er lidt lokalhistorie fra Stanley, Wisconsin. For 50 aar siden var her vilde urskogen, paa sine steder svr furuskog, ogsaa trakter med den sværeste pene løvskog, saasom Ek, Alm, Løn og Basswood. Disse løvskogtrakter var anseet som utmærket skikket for farming. Saa var det i begyndelsen av ottiaarene, at nogen unge Foldøler, som var vant med skogen kjøpte sig land nær jernbanestationen. De første var vist Simon og Andrew Pederson (Odden) og deres søster Mrs. Goro Johnson. Saa var det vist i 1883 at Simon og Hans Anderson (Flyen) ankom og i 1884 kom Ole Krogen og Ole Samuelson ((Staaan). Lidt senere kom flere fra samme bygd, saasom Martin Anderson (Flyen), Hans Aasegaard med familie, Sven og Adrias Samuelson (Staaan). Peder Thompson, Ed Larson, Andrew Embretson (Furuhovder), Peter Simonson (Kakeloien), Peder Brandsness (nedre), Anton Brandsness (Gjelten) og flere. — Alle disse folk kjøpte land her og de og deres familier har ryddet og bygget op gode 80 til 120 acres farme, som i avlingsydelse kan maales med de bedste i staten. "Siloes" og gode melkekuer har de alle forskaffet sig. Ysterier er der mange av, og i byen er der en saakaldt "flexible milk plant", hvor kondenseret melk frembringes eller fløten uttages og markedsføres som sød fløte og skummet melken vendes i melkepulver og kacum.

Med pinaktige tider er det som manden sa om veiret, alle snakker om det, men ingen kan gjøre noget ved det. Vi maa vist selv efter bedste evne brøite os ut av det uføre, som vi var saa ivrige at komme in i. Kanske den nye administration kan arrangere lidt lavere renteforhold paa laante penger, det tror vi er den eneste praktiske farmhjælp plan. Resten maa vi nok selv geie, om saa hver eneste farmer blir nødt til at samarbeide med sine naboer for at bestaa imot alle sammenslutninger, som omringer os.

Jeg undres ofte paa hvor det blev av alle de Foldøler, som forlot Heimbygden i perioden fra 1860 til 80-aarene. Endel av dem vet jeg findes i Jackson, Pierce og St Croix Countier, Wis., men vi ser aldrig nogen Foldøl lade høre fra sig i de norske aviser, omend jeg vet mange av dem kan baade skrive og læse, for vi hadde gode skolemestre i bygden, saasom Joe Klokke, Just Pederson, Lærer Rønning og Ole Aspeggen, allesammen samvittighetsfulde pliktopfyldende karer, som gjorde sit bedste for at gjøre os til nyttige mennesker. Nu ja, jeg har da seet endel av Foldølers pionerarbeide utført i ovennævnte Countier, pene farmhjem, skoler og kirker, der hvor storskogen eller grubegen stod før de tok fat.

Meget er diktet og skrevet om nybyggernes slit, savn og stræv paa vestens prærier, og alt er interessant, men hvis en kompetent person vilde give en sandfærdig beskrivelse av pionerernes liv i Wisconsin, Minnesota og Michigan's skogtrakter, saa vilde den vist bli likesaa underholdende. Denne hersens "Depression" som nu vel snart er dyp nok, har da iallefald sat os alle paa samme brett, enten vi bor her eller der, i by eller paa land.

Min bedre halvdel, som forresten ikke er hverken Foldøl eller anden slags Østerdøl, men født og opvokset paa vestens prærier, sitter og læser "Decorah-Posten" og venter i spending paa fortællingen "Østerdalskongen", som er lovet os i "Ved Arnen." Hun sender sin bedste hilsen til slægt og venner i Minnesota og Syd Dakota. Hendes pikenavn var Petra Dahl.

HISTORIEN FRA SAUM SETTLEMENTET I MINNESOTA

Indsendt av Ivar Stengel.

Nord østlige parten av Beltrami County, Minn., og kuns 2 mil bent øst, som Kraaken vinger, fra den store innsjø Red Lake, ligger Saum og Tolgegrenna. Den grænser like op imot Indianer reservationen. Altsaa vor nærmeste nabo mot vest, er den, fordums, saa mæktige Chippewa Nation. Bent igjen-nem Brenna, stille og ærverdig, ikke med bulder og braak, snor *sig*, med mange slynger og bukter, elven Battle River, og mun-

Kirken i Saum, Minnesota. Bygget av Tolginger.

der tilslut ut i Red Lake. Den har jo sin saga at vareta i akt og ære. Sagnet vil ha det, at ved dens bredder, stod et avgjørende og vældigt slag, imellem Sioux og Chippewa Nationerne, om de nordlige jaktfelter. Dens vande blev rød av blod, og farvet sjøen blod-rød, hvorav den har sit navn Red Lake likeledes elven Battle River.

Tolgingerne var iblandt de første settlere i Saum, saa tidligt, som i 1900 har vi den første. Den egentlige store indvandring, aarene 1902-03-04. De første kom ind med frakt

baat, som gik rute over Red Lake, til de forskjellige nye settlementer, senere tilfots fra Kelliher, Minn. Ingen veier at snakke om, al fraktning førtes i rygsækken, efter krokete stier, gjennom ulænde og morads. Men vante, som vi var fra hjembygden, med skog og ulænde, var vi her, i vort rette element. Vi tok straks fat paa det store rydningsarbeide. Hytter og fjøs blev tømret op, veier bygget, maal efter maal av skog hugget ned, ryddet og lagt under plog. De første aarene kjøpte forskjellige kompanier tømmer paa elven, senere fraktes alle skogprodukter den lange vei, om vinteren, i sprængkulde til Kelliher, et slitsomt stræv paa mad og hest.

Høsten 1902 oprettet Ole Wolden, (bedre benævnt Gammel Wolden) et landhandleri, med Post Office, som fik navnet Saum, efter Telemarkingen John Saum. Post blev fraktet paa ryggen 3 gange i uken fra Battle River P. O. Aaret 1906 blev ruten forandret med post fra Kelliher, 3 gange i uken, som ogsaa for det meste blev fraktet tilfots og paa ryggen. Varer til Landhandleriet blev kjørt fra Kelliher, 13 mil, om sommeren en lysttur, som tok 2 a 3 dager, at baske sig igjennem sølen. Sure og slitsomme dage; men det gik. Naturen møtte rikeligt halvveis med nræingsmidler, da skogen vrimlet av hjort, elg og fugl. Og elv og brakker forsynte os med fisk. Desuten hadde vi han Ola paa bua, og om det, til tider, manglet lidt paa mynt, vara ikke det, saa nøie fra hans side. I 1903 blev Township og Skoledistrikt organiseret. Det første skolehus blev bygget høsten 1903. Et eneste værelse tømmer bygning, som staar den dag idag, hvor skole holdtes følgende vinter, og like til den store nye 4 værelse skole blev bygget i 1912. Store forandringer er skjedd til dato. Nu føres post per auto daglig. Moderne veier paa kryds og tvers. Telefon og radio. Borte er oxen paa akeren, — nu er det hester og traktors, moderne maskineri av alle slags. Det mest betydningsfulde jordbruk er meieridrift. Særdeles avles høi, havre, byg og corn, forresten avles alt muligt, da vi har rikeligt regnfald, og masse sne om vinteren. Følgende er navne paa Østerdøler og Tolginger som nu er bosat og har været bosat i Saum:

Jens Wolden utvandret fra Tolgen aar 1896, kom til Fosston, Minn., drev i flere aar som snedker, og kom i 1900 for første gang til Saum, som dengang var et vildnis, og som først to aar senere fik sit navn. Jens blev i 1904 gift med Betzy

Rotstad av Totenslægt. Hun døde i 1919. De hadde 5 barn som alle leve, men kun den yngste, en datter er hjemme med faren paa farmen.

Ole J. Wolden utvandret fra Tolgen aar 1881, og kom i 1901 til Saum. Gift to gange, først med Kvensbøen Salen, anden gang med Sigrid Boness født Østgaard. Wolden døde i 1922, enken i 1924. Wolden drev handelsforretning, og var ogsaa den første postmester i Saum, samtidig som han ryddet land og farmet. Av barn er kun John, av første ækteskap her. Han overtok i 1912 farens forretning og blev i 1911 gift med Ingeborg Helblad som utvandret fra Tolgen i 1905, og kom direkte fra Norge til Saum. De har 3 barn hvorav de to yngste er hjemme; mens den ældste søn driver egen forretning i Blackduck, Minnesota.

Peder Krogseng utvandret i 1880 fra Tynset. Han kom til Dalton, Minn., og i 1903 til Saum, gift aar 1881 med Anne Eide som i 1868 med sine forældre utvandret fra Tolgen. De kom først til Fillmore Co., derfra til Ottertail Co., derfra til Polk County. Krogseng med familie reiste derfra tilbake til Norge, hvor de var i flere aar for saa atter at sætte kursen over "blaamyra." De hadde 11 barn hvorav 3 er døde — 3 er hjemme. Arthur driver hjemmefarmen, medens datteren Maria har bygget sit eget hus, hvor bedstemor Krogseng, som hun populært kaldes, nu har sit hjem. Krogseng døde i 1924.

Ole Helblod utvandret fra Tolge aar 1903. Kom først til Climax og kom samme aar til Saum. Gift i 1908 med Tora Krogseng. De har havt 3 barn. Datteren Alflied døde i 1932. Den ældste søn er hjemme, medens den yngste studerer ved Concordia College. Helblod overtok landet efter broren Johan som druknet under tømmerfløtning i 1904.

Esten Rice utvandret fr Tolga aar 1906. Korn direkte fra Norge til Saum. Gift i 1913 med Hannah Krogseng. De har 5 barn hvorav alle fortiden er hjemme paa farmen.

Einar Stengel utvandret fra Tolgen aar 1906. Kom direkte fra Norge til Saum. Gift i 1917 med Johanna Krogseng. De har 5 barn, hvorav 4 lever.

Paul Florhaug utvandret fra Tolgen aar 1901. Kom til N. Dakota, derfra til Climax, Minn. Blev i 1895 gift med Ingeborg Johnsdatter Trøan fra Vingelen. Hustruen kom til Amerika i 1905. Florhaug kom i 1925 hit til Saum, hvor han kjøpte

farmen efter avdøde Ole J. Wolden. Hustruen døde 1925. De hadde sammen 4 gutter, 3 jenter, hvorav en gut faldt i Verdenskrigen, og en jete er død. De to yngste sønner er hjemme paa farmen. En datter er gift med Kruger Krogseng og lever sammen med Mona Krogseng i hendes hjem.

Sam Dølgaard utvandret fra Tolgen aar 1896. Kom til Strum, Wis., derfra til Climax og i 1903 til Saum. Gift med Julia Thoreson fra Climax. Har havt 5 barn hvorav 4 lever, men for tiden er ingen av dem hjemme. Dølgaard har i de senere aar været bosat i Kelliher, Minn., og arbeider for Staten Minnesota.

Ivar Rusten utvandret fra Oversjødalen, Tolgen i 1906. Kom til Lake Park., Minn., og høsten 1906 til Saum. Siden 1908 har han været i Kelliher, Minn., hvor han er første mand i byens største handelsforretning. Gift med Olga Moen, har 4 barn hvorav 3 lever. En datter er hjemme.

Pete Moe (Kotmo) utvandret fra Tolgen aar 1896. Kom til Jackson County, Minn., og hit til Saum i 1902. Gift i 1908 med Mina Holden fra Valdres. Flyttet i 1917 til Canada hvor de nu lever.

Anne Saum, født Østgaard utvandret fra Dahlsbygden 1896. Kom til Saum 1906. Gift med Telemarkingen John Saum, flyttet til Canada 1913.

John Gjeltton utvandret fra Tolgen aar 1906. Kom først til Bottenow, N. Dak., til Saum 1907. Gift med Nina Florhaug fra Climax, hvor de nu lever.

Ole O. Stortroen kom til Amerika fra Tynset 1877, til Saum 1904. Gift med Maret Estensen, forældrene fra Faaset eller Tynset. Solgte farmen her og reiste til Climax. Stortroen døde 1928. Hustruen og flere barn overlever ham.

Martin Wolden utvandret fra Tolgen aar 1902. Kom til Fosston, Minn. Til Saum 1902. Var hjem til gamlelandet, kom tilbake, men hjemlengselen var for stor, hvorfor han solgte sit land og reiste tilbake til Tolgen, hvor han nu lever. Sammen med ham reiste ogsaa to andre Tolge-gutter, nemlig Olaf og Magne Hagen.

Ole Dølgaard utvandret fra Tolgen aar 1905. Kom direkte hit til Saum. Er for tiden i Bones Ferry, Idaho.

Laurits Lie fra Tolgen besøkte ogsaa Saum et par gange de første aar. Er nu død.

Rickard Wolden utvandret fra Tolgen aar 1895. Var i flere aar i Thief River, Minn., hvor han var handelsbetjent. Hadde ogsaa i flere aar egen forretning i Brady, Mont. Har flere gange vært i Saum. Er for tiden i California.

Den første gudstjeneste blev holdt i Saum vaaren 1903 av Pastor O. Bondahl, som dengang var prest i Blackduck, gode 20 mil herfra. Pastoren tok den spadserturen mer end en gang. Han reiste i 1909 til Norge. Allerede i 1910 blev menighet stiftet her. Kirkebygning var dagens samtaleemne og Pastor Sumstad som betjente denne Missions mark, tilbød at holde en maanedes religionsskole frit, om vi vilde gaa igang med arbeidet. Dengang var der snak om tømmerkirke, og især var avdøde Ole O. Wolden ivrig for at bygge ottekantet ilikhet med kirken i hans hjembygd Tolgen, hvorfra denne menighet har sit navn.

Sommeren 1910 blev gravplads indviet og jordpaakastelse paa 2 lik som var nedsat der forrettet. Grund til gravplads og kirketomt var skjænket menigheten av P. Krogseng. Sumstad resignerte i 1912, og dermed blev ogsaa kirkebygningen lagt paa hylden. Ikke før i 1920 kom der virkelig liv i bygningsarbeidet igjen. Materialer skaffedes til veie og endelig i 1923 blev kirken paabegyndt. Den blev reist sommeren 1923, men grundstens festligheterne holrites først aaret efter. Det var vanskelig at tilveiebringe penge for et sligt foretagende og da stemningen var for at staa gjældfri bestemtes at bruke kirken som den var indtil videre. En kvindeforening som stiftedes 1904 har i alle disse aar ufortrødent arbeidet for kirken, men nu var kassa tom. Lidt efter lidt har efterhaanden blit gjort indtil den i 1934 stod fuldt færdig utvendig som indvendig. En dag, av de som aldrig glemmes, var indvielsesdagen den 13de mai 1934. Saa staar den der Tolgekirken i Saum med det gyldne spir rakende høit mot sky, og klokken i taarnet kalder om søndagen gammel og ung sammen til bøn og andagt. Faa kirker er som denne, bygget fra kjelder til spir med frivillige arbeide med undtagelse av reisningen og indklædningen som sættes ut paa kontrakt; men ogsaa der var det menighetens medlemmer som gjorde arbeidet; kvindeforeningen, sammen med en pikeforening har tilveiebragt hver eneste cent og kirken og menigheten er gjældfri. Skal ailing lægges sammen og regnes ut, blev det adskillige tusind som her er nedlagt. —

Ære være slike

folk som paa samme tid som egne hjem skulde bygges, saa ut over hverdagslivets kav og fuldførte et sligt "storværk". Den nuværende prest er O. M. Hanson, født Nordlænding.

Større Østerdølsetlementer og Døler i Amerika

Minnesota

OSTERDOLER I MINNEAPOLIS, MINN.

Anderson, Mrs. Mary	Eastby, Gina
Anderson, Lillian	Eastby, Paul S.
Anderson, Mrs. Martha	Ebeltoft, Kermit
Bakke, Mrs. Inga Haldorson	Ebeltoft, Ada
Berg, Edward	Erlingson, Mrs. Caroline
Berg, Mrs. Edward	Erlingson, Mrs. E. M.
Berg, John Thomas	Eide, Mrs. Christ
Berg, Edmund Leonard	Eng, Sam
Berg, Oluf	Eng, Mrs. Sam
Berg, Mrs. Oruf	Eng, Grace
Berg, Lillian	Eng, Sylvia
Berg, Archie	Eng, Mrs. John
Berg, Ole	Erickson, Mrs. Gurine
Berg, Josephine	Dybekkemoen
Berg, Eleanor	Flor, Mrs. Thomas
Berg, Christian	Flor, Mrs. Haldorson
Berg, Mrs. Borghild Dieseth (d.)	Falkanger, Mrs. Gunda
Berg, Mrs. C. P.	Finstad, Ole
Berg, Martin	Finstad, Mrs. Lillie Søgaarden
Berg, Mrs. Martin	Foss, Peter
Berg, Betty	Foss, Mrs. Mina Kjernet
Berg, Marilen	Frederickson, Chas.
Berg, Irene	Frederickson, Mrs. Chas.
Beekkeen, Mrs. John	Frederickson, Lilrian
Bell, Mrs. Lydia Engemoen	Frederickson, Lirlian
Beitrusten, Lars	Frederickson, Roger
BergsethBerseth, Erik	Giere, Signe
Bergseth, Mrs. Sirine	Green Tom
Bolstad, Mrs. Marie Dieseth	Grötting, John
Borg, Olaf	Grötting, Mrs. John
Brom, Mrs. Mina	Grötting, Martha
Brom, Lorraine	Greer, Mrs. Marjorie Klungnes
Cast, Mrs. John	Hanson, Anton
Carlson, Mrs. Ida Tangen	Hanson, Fred
Carlson, Ore	Hanson, Mrs. Carrie Otnes
Dalsby, A.	Hanson, Iryne
Dahl, Waldemar	Hanson, Henry
Duvick, Mrs. Margaret Dieseth	Hanson, Mrs. Emma
Emanuelson, Ruth	Hanson, Arthur
Enger, John	Hanson, Evelyn
Enger, Mrs. John	Hanson, Winston
Engemoen, Carl	Hagen, Christian
Engemoen, Mrs. Carl	Hagen, Mrs. Ingeborg Bustad
Ebers, Mrs. Gertrude	Hagen, Arvin
Ebers, Helen	Hagen, Erling
Edwards, Lorraine	Hagen, Kenneth

ØSTERDØLER I MINNEAPOLIS, MINN.

Hagen, Christ	Matson, C. W.
Hagen, Roy	Messelt, John
Hagen, Evelyn	Moen, Albert
Hamilton, Gust	Moen, Ole
Hamilton, Mrs. Gust	Moen, E. T.
Hagen, Mrs. Fredrika Holmgren	Mohn, Mrs. Alma Berg
Hardorson, Mrs. Flor	Mohn, Lillian
Haugan, Hans	Mohn, Archie
Haugen, N. E.	Mohn, Ole
Haugan, Mrs. N. E.	Mohn, Josephine
Haugan, Alfred	Mohn, Eleanor
Haugseth, Knut	Mykleby, Tollef
Haugseth, Mrs. Knut	Mykleby, Mrs. Torlef
Haugseth, Roy Kenneth	Nelson, Harvor
Hegstad, Mrs. Anna	Nelson, Thore T.
Henke, Mrs. A.	Nelson, Mrs. Bertha
Hoganson, Mrs. Thomas	Nelson, Ole
Hoganson, John	Nelson, Henry
Hoganson, Hogan	Nilsen, Rev. K. G.
Hudson, Guy	Nilsen, Mrs. K. G.
Hudson, Henrietta Guy	Noren, Gust
Klungnes, Marius	Nordby, Peter
Klungnes, Mrs. Marius	Nordby, Lloyd
Krungnes, Marius	Nordby, Georgee
Krungnes, George	Nordby, Martha
Krogen, Ingrid	Nordby, Pearl
Krogen, Martha	Opseth, Prof. Henry
Kirkeide, Mrs. R.	Otnes, Mrs. Ingeborg
Kirkeide, R.	Olson, Ole
Kirkeide, Roald	Pederson, Mrs. Carrie S.
Kirkeide, Agnes	Peterson, Olof
Kirkeide, Margaret	Peterson, Mrs. Nelrie
Kirkeide, Gelen	Peterson, Phyllis
Kirkeide, Harold	Peterson, Samuel
Larson, Mrs. Rhea	Peterson, Mrs. Samuel
Larson, Mrs. Anna	Peterson, Mrs. Lydia
Lindstas, I.	Peterson, Mrs. Gertrude
Lindstad, Mrs. Helen	Tangvald Rustad, Arne
Lindstad, Peter	Rustad, Mrs. Arne
Lindstad, Mrs. Peter	Rusten, Einar
Lindbloom, Mrs. C. M.	Rusten, Mrs. Einar
Lindstad, Otto	Rierson, Gustav
Lindstad, Mrs. Otto	Rierson, Mrs. Gustav
Lien, Stanley	Rierson, Veryl Gwen
Lier, Peter (d.)	Rierson, Raymond
Lier, Mrs. Arma	Rierson, Ole
Lier, Dr. E. M.	Rierson, Mrs. Ole
Lund, Roy	Rishovd, Mrs. Ole
Lund, Mrs. Roy	Ryhaug, George
Lund, Myrtle	Reese, Rev. Andrew A.
Løbeck, Mrs. E. E.	Reese, Mrs. Alberta Søgaarden
Løbeck, Evangeline	Reese, Oriver
Løbeck, Dagny	Reese, Marcus
Løbeck, Torarin Engebret	Sand, Harold
Løbeck, Constance	Sande, Marver
Løbeck, Aagot	Sandgren, F. C.
Madson, Mrs.	Sandgren, Mrs. F. C.

ØSTERDØLER I MINNEAPOLIS, MINN.

Sandgren, Therma	Steien, Mrs. Anna
Sandgren, Dorothy	Steen, Tom
Sandgren, Marie	Steen, Mrs. Tom
Sandgren, Frank	Steen, Arthur
Sather, Peter M.	Steen, Agnes
Semingson, Mrs. Henry	Stein, Mrs. Marit
Semingson, Florence	Stein, Edward
Semingson, Harry	Stein, Simon
emingson, Mae	Stein, Ralph
Silberg, P. K.	Stein, Harry
Silberg, Mrs. P. K.	Swenson, Mrs. Ivar
Silberg, Evelyn	Swenson, Arne
Silberg, Henry	Swenson, Mrs. Arne
Silberg, Reynold	Swenson, Marion
Silberg, Lorraine	Swenson, Odney
Sletten, Melchior	Swenson, Sophie Lou
Sletten, Mrs. Melchior	Tangvald, Mrs. Emily
Smith, Mrs. Margaret	Tangvard, George
Smith, Everyn	Tangvald, Lester
Smith, Frances	Tangvald, Lester
Schiel, Mrs. Beatrice Smith	Tangvald, Lorenz
Solie, Arthur	Thorson, Amund
Solstad, Arne	Thorsen, Mrs. Amund
Selstad, Mrs. Arne	Tjessing, Mrs. Arne
Soberg, Prof. George	Udby T. O. (d.)
Soberg, Mrs. George	Udby, Mrs. T. O. (d.)
Soberg, June	Uri, Mrs. Sigurd
Soberg, George, Jr.	Ween, Christine
Soberg, Mrs. O.	Ween Marcerla
Seward, O.	Ween, Phillip
Seward, Mrs. O.	Ween, Lorraine
Steen, O.	Ween, Edward
Steen, Mrs. O.	Ween, Mrs. O. J.
Steen, I. O.	Wick, Fred
Steen, Mrs. I. O.	Wick, Mrs. Fred Wick
Steien, Edward	Østby, Marie Johnson
Steien, Mrs. Edward	Østmoe, Phillip

ST. PAUL, MINN.

Bakker, Miss Mabel (R. N.)	Foss, Mrs. Edward
Brustad, Mrs. Kaare Lund	Foss, Elmer
Bergseth, Sigrid	Foss, Myrtle
Day, Mrs. Gina	Foss, Melvin
Day, Marion	Foss, Kenneth
Day, Martha	Foss, Clayton
Engemoen, Carl	Foss, Donard
Engemoen, Mrs. Carl	Giere, Adolf
Engemoen, Harald	Kvernes, Olaf
Erickson, Peder	Nevis, Mrs. Selma Ryan
Erickson, Mrs. Peder	Rustad, John
Erickson, John	Rustad, Mrs. John
Erickson, Oscar	Sageng, Martin
Evje, Elling	Sageng, Mrs. M. Sageng
Evje, Mrs. Nina	Slipto, Mrs. Mabel P.
Fagerwick, Mrs. Jennie	Sjøberg, Martha
Fagerwick, Alfred	Solum, Magne
Fagerwick, Eugene	Solum, Roy
Foss, Edward	Solum, Agnes

ST. PAUL, MINN.

Solum, Alice
 Steihaug, Berit
 Stennes, Mrs. Martha
 Sønsmør, Selma

Wilke, Mr. E.
 Wilke, Mrs. E.
 Wilson, Mrs. Jennie

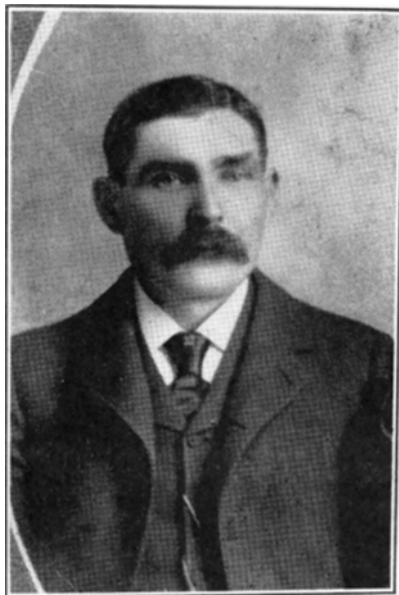
DULUTH, MINN.

Anderson, Mrs. P. E.
 Berg, Paul
 Berg, Mrs. Paul
 Berger, Alf
 Elstad, Inga
 Engen, Arne
 Gunderson, Gust
 Gunderson, Mrs. Gust
 Gunderson, Gaylord
 Gunderson, Wayne
 Hellerud, Marit
 Hagel, Ben
 Hayes, Mrs. Helen Teppen
 Hayes, Martin
 Holterud, Marit
 Holterud, Mrs. M.
 Holterud, Charline
 Holterud, Elaine
 Holterud, Frida
 Holterud, Gorden
 Holterud, Mabel
 Holterud, Roy
 Hanson, Halvor
 Hager, Ben
 Johnson, Mrs. John
 Johnson, Christine
 Hanson, Gina
 Kent, Mrs. Harry
 Kent, Ann
 Kent Orlando
 Kent, Robert C.
 Kvernes, Pernille
 Laren
 Landstrom, Mr. Saul
 Landstrom, Mrs. Saul
 Mobeck, Bertha
 Momb, Mrs. Ole
 Momb, Gudrun
 Momb, Evelyn
 Midtby, Mrs. John
 Myhren, Gina
 Myhren, Harold
 Myhren, Stanley
 Myhren, Elinor
 Nelson, Mrs. Betsy Duclett
 Orchard, Mrs. Edith Teppen
 Ostern, Mrs. B.

Peterson, Mrs. Inga
 Peterson, Mrs. C. C.
 Peterson, Lester Sherman
 Peterson, Mildred
 Peterson, Milton
 Peterson, Richard
 Refseth, A.
 Richard, Mrs. Edna Teppen
 Ruhlmyr, Mrs. Carine Bjørseth
 Ruhlmyr, James
 Ruhlmyr, Kenneth
 Ruhlmyr, Marion
 Røe, Anders
 Ramon, John
 Ramon, Mrs. John
 Sætre, Ed.
 Sætre, Ole
 Solberg, Tom
 Strand, Mrs. Carrie
 Strand, Hjalmar
 Strand, Borghild
 Stevens, Mrs. Henry
 Støver, Axer
 Støver, Berntine Carlson
 Støver, Alice Krogh
 Støver, Fritz
 Sund, Mrs. Martha
 Sund, Harald
 Sund, Joseph
 Sund, Esther
 Sanders, Helen
 Sundal, Jennie Thorson
 Sundal, Nick C.
 Sundal, Ramona Constance
 Sundal, Jerry Lyder
 Svenson, Sigurd
 Teppen, Gjermund
 Teppen, Halvor O.
 Teppen, Olaf C.
 Teppen, Walter
 Teppen, Roy
 Tronshaug, Olof
 Tronshaug, Mrs. Olof
 Young, Mr. Christian
 Young, Mrs. Christ
 Young, Louis

FERGUS FALLS, MINN.

Anderson, Mrs. O.
 Arnolds. Mrs. Bertha
 Berger, Jens P.
 Berger, Mrs. Jens
 Berger, Magda
 Bjerkeng, Peder P.
 Bye, Johannes
 Bye, Mrs. Johannes
 Bye, Eyvind

P. P. BJERKENG
 Fergus Falls. Minn.

Bye, Mrs. Anne
 Dunlap, Mrs. Fredeen
 Fredeen, E. A.
 Fredeen, Mrs. E. A.
 Fredeen, Maber
 Fredeen, Ruth
 Fredeen, Edith
 Fredeen, Naomi
 Gunderson, Iver

Gunderson, H. B.
 Hagen, Ole
 Hagen, Mrs. Ole
 Hagen Ole
 Hagen, Olaf
 Hagen, Mrs. Olaf
 Hagen, Mrs. Fritz
 Hagen, Edwin
 Hagen, Arthur
 Hoff, Mrs. Olga
 Halvorson, Mrs. E.
 Harstad, Mrs. Olive
 Herseth, Mrs. Christine Søgaarden
 Helseth, Rev. Arnold
 Kilde, Samuel
 Kvilvang, Gunder
 Kvilvang, Mrs. Sigri
 Kvilvang, Gustav
 Kvilvang, Mrs. Bertha
 Larson, Ole
 Larson, Mrs. Ore Larson, Leif
 Larson, Olga
 Larson, Sophie
 Larson, Emma
 Larson, Stella
 Larson, Luthard
 Lillevold, Mrs. Emma
 Lysne, Mrs. John
 Monson, Phillip
 Monson, Mrs. Emma
 Moen, N. T. (død)
 Nelson, Mrs. Ruby Fredeen
 Nelson, Tollef (død)
 Nelson, Mrs. Marit (død)
 Nelson, N. T. (død)
 Nycklemoe, Mrs. Jessie
 Olson, Mrs. O. S.
 Olson, Oliver
 Olson, Mrs. Oliver
 Oberg, Esther
 Rosberg, Haakon
 Rosberg, Mrs. Anne
 Skramstad, Peter
 Skramstad, Mrs. Peter
 Skramstad, Gudrun
 Swanson, Mrs. Mildred
 Songsjøen, P. N.
 Zellner, Mrs. E.

WINGER, MINN.

Aasen. Mrs. Harald
 Abrahamson, Isaac
 Abrahamson, Mrs. Isaac
 Abrahamson, Ingvald
 Bolstad, Carl
 Bolstad, Jens
 Eggen, John

Eggen, Mrs. John
 Engemoen, Halvdan
 Engemoen, Mrs. Halvdan
 Engemoen, Theodor
 Frermoen, Olaus
 Flermoen, Evelyn
 Flermoen, Emma Guldbranson

WINGER, MINN.

Flermoen, Dennis	Mykleby, Ole O.
Grambo, Otto	Messelt, Mrs. S. J. Johnson
Hagen, Karinus	Messelt, Mrs. Alfred
Hagen, Mrs. Karinus	Messelt, Nicolai
Hagen, Martin	Messelt, Haakon
Hagen, Richard	Messelt, Mrs. Haakon
Hagen, George	Messelt, Einar
Harstad, Mrs. William	Messelt, Ingval
Hegg, Halvor	Messelt, Clifford
Hegg, Mrs. Martha	Messelt, Otto
Hegg, Jennie	Messelt, Elmer
Hegg, Haldor	Messelt, Olaf
Heistad, Mrs. Henry	Nohre, Mrs. S. K.
Høidahl, Mrs. S.	Nornes, Mrs. B.
Holseth, Otto	Pederson, Mrs. Martin
Holseth, Mrs. O.	Sølie, John Jacobson
Holseth, Arne	Sølie, Mrs. Inger
Holseth, Olav	Østmo Sølie, John
Koppang, Mrs. Ole G.	Sølie, Minnie
Lutnes, Ole	Sølie, Albert
Lutnes, Mrs. Ole	Sølie, Victor
Lutnes, Olaf	Sølie, Halvor
Lokken, Mrs. Peder	Sølie, Mrs. Halvor
Lokken, Mrs. Lasa	Sølie, Per
Lutnes, Sigurd	Sølie, Mrs. Per
Lutnes, Eugene	Ulane, Mrs. P.
Martin, Mrs. Oline	Wiggerson, Mrs. I.
Mithun, H. J.	West, Mrs. Hilda
Messelt, Karl	Østby, Engebret
Messelt, Nels	Østby, Mrs. Engebret
Messelt, Mrs. Christ	Østby, Gustav
Myhre, Johannes	Østby, Hans
Myhre, Mrs. Johannes	Østmo, Emil
Myhre, Johnnie	Østmo, Mrs. Emil
Myhre, Hilda	Østmo, Leif
Myhre, Mrs. J. L.	Østmo, Ida
Mork, Mrs. R.	

CLIMAX. MINN.

Aas, August	Florhaug, Martin
Berg, Mrs. Olga H.	Florhaug, Mrs. Martin
Bruun, Ole F.	Florhaug, Piander
Bruun, Mrs. Ole F. (d.)	Florhaug, Julia
Bruun, Fred	Gjelton, John
Bruun, Harold	Gjelton, Adeline
Bruun, Georgia	Gjelton, Norman
Bruun Norman	Gjelton, Vance
Davidson, Mrs. C. M.	Grove, Mrs. Thelma
Dahlen, Mrs. Clara	Hanstad, Mrs. Tilda
Estensen, Esten	Holm, Mrs. Christine
Estensen, Mrs. E. O.	Jevning, Mrs. Ingeborg
Estensen, Ole	Koppang, Ole
Estensen, Mrs. Ole	Koppang, Mrs. Ole
Estensen, Peder	Koppang, Hans O.
Florhaug, Nils P.	Koppang, Olaf
Florhaug, Mrs. Nils P.	Koppang, John
Florhaug, Paul	Koppang, Hans

CLIMAX, MINN.

Koppang, Oline	Setermoen, Palmer
Koppang, Arthur	Setermoen, Conrad
Koppang, Hannah	Seeverson, Mrs. Emma
Larson, Mrs. Josephine M.	Stortroen, Erik
Lunos, Mrs. Mabel	Stortroen, Mrs. Erik
Lunos, Mrs. Valborg	Stortroen, Ole
Melimg, Mrs. Ida	Stortroen, Jennie
Quam, Mrs. Julia	Thoreson, Johannes
Setermoen, Per	Thoreson, Eddie
Setermoen, Mrs. Elizabeth	Thoreson, Ingeman

MOORHEAD, MINN.

Geraghty, Albert	Mortenson, Thelma
Geraghty, Mrs. Helen	Mortenson, Emil
Geraghty, Gloria Maxine	Mortenson, Mrs. Emil
Geraghty, Marlys	Mortenson, Paul
Geraghty, Darrell	Mortenson, Evelyn
Henrickson, Edward	Mortenson, Otto
Johnson, Mrs. Henry	Mortenson, Ethel
Kilde, Mrs. Hanna	Mortenson, Carroll
Kilde, Orville	Mortenson, Phipp
Kilde, Donald	Mortenson, Wilbur
Kilde, Marorie	Mortenson, Robert
Knutson, George	Mortenson, Arthur
Knutson, George, Jr.	Mortenson, Robert
Mortenson, Peter	Mortenson, Arthur
Mortenson, Mrs. Josephine	Mortenson, Maybelle

PINEWOOD, MINN.

Bruun, Conrad	Negaard, Mrs. Nels
Bruun, Arthur	Negaard, Mrs. Anne
Bruun, Iver	Negaard, Olga
Bruun, Mrs. Iver	Olson, Helga
Dieseth, Emil	Roen, Karinus O.
Dieseth, Mrs. Emil	Roen, Halvor
Helgeson, Anton	Rognstad, Ole
Helgeson, Harold	Rognstad, Mrs. Ole
Helgeson, Olaf Jr.	Rognstad, Bennie
Halverson, Gedine	Rognstad, Olaf
Hanson, Heline	Rognstad, Tina
Hogenson, Carl	Rognstad, Helga
Koppang, Edvard H.	Stai, Halvor
Koppang, Mrs. Edvard	Stai, Mrs. Halvor
Kpooang, Halvor K.	Stai, George
Mrs. Gedine Koppang	Tronnes, Halvor
Koppang, K.	Tronnes, Halvor O.
Marthinusen, Halvor	Tronnes, Bella
Mykleby, Tollief	Tronnes, Ragna
Messelt, Helga Helgeson	Tronnes, Alice
Negaard, Nels O.	

DALTON, MINN.

Bakke, A. L.	Blikstad, Solveig Ann
Bakke, Mrs. A. L.	Fossan, Mrs. Kari
Berg, Edward	Halverson, Mrs. Ole
Berg, Mrs. Edward	Johnson, John H.
Blikstad, Rev. B. J.	Kvernstøen, Inga
Blikstad, Mrs. B. J.	Kvernstøen, Carl
Blikstad, Corrine	Kvernstøen, Marie

DALTON, MINN.

Kvernstøen, Laura	Moen, Mrs. Carrie Dybdal
Kvernstøen, Otilie	Nelson, Mrs. Lars
Kvernstøen, Ruth	Nelson, L. T.
Kvernstøen, Ole	Nelson, Mrs. L. T.
Kvernstøen, Otto	Sageng, Ole O.
Kvernstøen, Mes. E. L.	Sageng, Mrs. Ole O.
Langsjøen, Peder	Sageng, Marit
Langsjøen, Mrs. Peder	Sageng, Mathilde
Lindbo, Otto	Svensrud Mrs. P. C.
Nelson, Lars	Spitsberg, Mrs. Ole

ERSKINE, MINN.

Benson, Mrs. Arthur Østmo	Lutnes, Martin
Bodahl, Daniel Danielson	Llutnes, Daniel
Bodahl, Mrs. Daniel Danielson	Lutnes, Mrs. Daniel
Bodahl, Ottar	Lutnes, Odin
Bodahl, Dianna	Lutnes, Peter
Bodahl, Bernard	Lutnes, Carl
Haugan, Mrs. Casper	Lutnes, Mina
Knutson, Knut	Lutnes, Karen
Knutson, Mrs. Knut	Mathisen, Mrs. Olaf
Lutnes, Alund	Oien, Simon
Lutnes, Mrs. Alund	Stermes, Mrs. Halvor
Lutnes, Ole	

AUDEBON, MINN.

Anderson, Mrs. Carl	Enget, Carl
Bakken, Hans	Enget, Ida
Bakken, Mrs. Hans	Gronaas, Emil
Bakken, Elsie	Gronaas, Nina
Bakken, Gladys	Gronaas, Morris
Bakken, Ingvald	Gronaas, Oscar
Bakken, Wilford	Gronaas, Lloyd
Bakken, Gunnar	Gronaas, Gustav
Bakken, Mrs. G.	Langseth, Oscar
Bakken, Jane Ann	Langseth, Mrs. Alpha Bakken
Bakken, Curtis LeRoy	Loberg, Johan
Bakken, Reidar C.	Loberg, Trygve
Bakken, Alf	Loberg, Elvin
Bakken, Mrs. Alf	Loberg, Elvin
Bakken, Betty Lou	Loberg, Willie
Bakken, Kaare	Loberg, Isabelle
Bakken, Mrs. Kaare	Wollum, Chester
Bakken, Dennis Duane	Wollum, Mrs. Jenny Loberg

BAGLEY, MINN.

Bruen, Ole	Halstenson, Ole
Eliason, Anton	Halstenson, Mrs. Ole
Eliason, Mrs. Anton	Messelt, Henry
Eliason, Sigurd	Nelson, N. O.
Eliason, Alma	Olson, Bennie
Eliason, Simon	Oversea, Halford
Eliason, Mrs. Simon	Oversjøn, John
Engebretson, Severin	Stenstad, Mrs. Oscar
Engebretson, Mrs. Severin	

BEMIDJI, MINN.

Bueide, Rev. H. M.	Negard, Nils
Hogenson, Mrs. Ole	Negard, Mrs. Nils
Hogenson, Ole	Nelson, George
Hoganson, John P.	Reise, Mrs. Sina
Hoganson, A. O.	Stortroen, Ole
Haarklau, Olga	Stortroen, Mrs. Ole
Hodgdon, Mrs. W. J.	

FOSSTON, MINN.

Johnson, Halsten	Tuving, Mrs. John
Johnson, Mrs. Halsten	Wald, Anders E.
Johnson, Carl R.	Wald, Mrs. Anders
Johnson, Peter	E. Wold. Selma
Johnson, Mrs. S. A.	

SAUM, MINN.

Boness, Mrs. Olof	Stengel, Einar
Florhaug, Paul	Stegel, Mrs. Einar
Florhaug, Norman	Steget, Johanne
Florhaug, George	Stengel, Bjarne
Hilblad, Ole	Stengel, Paul
Hilblad, Mrs. Ole	Stengel, Eva
Hilblad, Tora	Wolden, Jens
Hilblad, John	Wolden, Margaret
Hilblad, Per	Woldeen, Peder
Krogseng, Mrs. Anna	Wolden, Alvin
Krogseng, Maria	Wolden, Janethe
Krogseng, Richard	Wolden John
Krogseng, Peter	Volden, Mrs. John
Rise, Esten	Woldeen, Irene
Rise, Mrs. Esten	Wolden, Arnold

THIEF RIVER FALLS, MINN.

Dahlen, Mrs. John	Nordhagen, Sina, død
Norbeck, Christ	Nordhagen, Olaf
Norbeck, Mrs. Christ	Sater, Peter
Øien, C. E.	Brandvild, Sam
Øien, Ole Iver	Brandvold, Mrs. Sam
Øien, Marie	Oien, E. O.
Oien, Ruth	Brendon, Mrs. G.
Hedeen, Clara Øien	Bakken, O. L.
Fossum, Mrs. J. A.	Nordhagen, G. J.
Rolfson, Mrs. Bergette	Daly, Mrs. Ragnhild
Nordhagen, John	Erickson, E. O.
Nordhagen, Mrs. John	Lokken, Mrs. Martha
Nordhagen, Øline, død i Norge	Nabben Mr. H. P.
Nordhagen, Gjermundå død i Norge	Nabben, Mrs. H. P.
Gulseth, Mrs. Anton, død i Norge	Nabben, Mattis
Remmen, Mrs. Anton	Nabben, Simen
Mair, Mrs. Archir, død	Nabben, Haagen
Nordhagen, Sina, død some spedbarn	Oien, C. E.

KELLIHER, MINN.

Anderson, Oscar	Dolgaard, Sam
Anderson, Emil	Dolgaard, Mrs. Sam
Anderson, Roy	Dolgaard, Elmer
Anderson, Mrs. J. A.	Dolgaard, Maria
Dolgaard, Semund	Dolgaard, Sigurd
Dolgaard, Julia	Dolgaard, Johanne

- Nielsen, N. J.
 Nielsen, Carrie
 Nielsen, Solveig
- KELLIHER, MINN.
 Nielsen, Kenneth
 Rusten, J. O.
 Torud, Esten
- ULEN, MINN.
 Branvold, P. A.
 Branvold, Mrs. P. A.
 Branvold, Lawrence
 Branvold, Cathryn
 Evans, Mrs. Lisa
 Helseth, Carl
 Lee, Mrs. Ragna
 Storbeck, M. N.
 Storbeck, Mrs. M. N.
 Storbeck, Marie
 Storbeck, Erling
 Storbeck, Erling
 Storbeck, Carrol
 Smebak, Paur
 Smebak, Mrs. Paul
- HITTERDAL, MINN.
 Anderson, Inga
 Anderson, Lillian
 Anderson, Mrs. Olaf
 Eide, Emil Eide,
 Nels Eide, Mrs. E.
 O. Florhaug, Ole
 Hammer, Nils
 Hammer, Mrs. Nils
 Melby, Johnnie
 Melby, Peter
 Omang, Ingmar
 Schloesser, Mrs. C. C.
- OSLO, MINN.
 Aaseth, Ole P.
 Aaseth, Mrs. Ole
 Aaseth, Andreas
 Aaseth, Oscar
 Aaseth, Peder
 Aaseth, Olger Pal
 Foss, Mrs. Carr
 Haugen, John
 Haugen, John J.
 Haugen, Mrs. John
 Haugen, Anton
 Haugen, Eilert
 Haugen, Carl
 Paulson, Mrs. Gyda
 Swanson, Mrs. Bernard
 Swanson, Mrs. Anton
 Swanson, Mrs. Tilda
- LAKE PARK, MINN.
 Ebeltoft, Mrs. S. C.
 Ebeltoft, Donald
 Eide, Mrs. Johanne
 Gjeltun, Oscar
 Grue, Lars
 Grue, Aagot
 Kvilvang, Peter
 Kvilvang, Mrs. Peter
 Mikkelsen, Esten
 Severinson, Mrs. Torsten
 Troan, Lars
- FERTILE, MINN.
 Bolstad, Charles
 Bolstad, Mrs. Charles
 Bolstad, Andrine
 Bolstad, Josephine
 Bolstad, Alfred
 Bolstad, Emma
 Bolstad, Charlotte
 Engebretson, Mrs. Arvid
 Flaten, Anna
 Lutnes Lutnes, Ole A.
 Messelt, Christ
 Messelt, Mrs. Christ
 Olson, Olaf
 Rosten, Paul
 Sjørbund, Peter
 Sjørbund, Mrs. Peter
 Sjørbund, Frank
 Sjørbund, Bennie
 Sjørbund, Emil
- LOWRY, MINN.
 Anderson, Mrs. C.
 R. Grøndahl, Carl
 Grøndahl, Mrs. Kari
 Guldbranson, Lauritz
 Guldbranson, Emil
 Jacobson, Mrs. Julia
- FARWELL, MINN.
 Guldbranson, Mandt
 Soberg, Halvor
 Soberg, Grant
 Myhr, Henry

EAGLE BEND, MINN.

Solheim, Rev. E. S.	Solheim, Evelyn
Solheim, Mrs. E. S.	Solheim, Arthur
Solheim, Odella	

Mc INTOSH, MINN.

Bratlie, John	Rasmussen, Mrs. A.
Brien, Mrs. Mike O.	Solie, Oscar
Goodboe, Mrs. Ile	Østby, E. M.
Heideman, Mrs. T.	Østby, Mrs. E. M.
Redman, Mrs. Idella Flermoen	

BIG FALLS, MINN.

Bovold, Per	Rudd, Mrs. Jennie Tangen
Bovold, Adolph	Rudd
Hegg, Per	Rudd, Patricia
Rudd, Eugene	Tangen, Ingrinus

PELICAN RAPIDS, MINN.

Olson, Alfred	Sethre, Ole
Olson, Mrs. Isaac	Sethre, Mrs. Ole
Olson, Nabel	Sethre, O. J.
Olson, Melvin	Sethre, Burnett K.
Rivers, Mrs. Roy	Sethre, Harold I.

HALSTAD, MINN.

Halverson, Mrs. Alvin	Ohnstad, Lois
Ohnstad, Oscar	Ohnstad, Osborn
Ohnstad, Mrs. Aagot Tangen	Ohnstad, Paul

HAWLEY, MINN.

Anderson, Mrs. Theo.	Mikkelsen, Mikkell
Hammerstrøm, Oscar	Mikkelsen, Mrs. Mikkell
Hammerstrøm, Eline	Mikkelsen, Lars
Hammerstrøm, Ludvig	Mikkelsen, Simon
Hammerstrøm, Anna	Mikkelsen, Martinus
Hammerstrøm, Oden	Mikkelsen, Ida
Hammerstrøm, Mable	Mikkelsen, George

DILLWORTH, MINN.

Carstens, David	Carstens, Earl
Carstens, Ovidia	Carstens, Mary

MIDDLE RIVER, MINN.

Skramstad, Henry	Skramstad, Daniel
Skramstad, Mrs. Henry	Skramstad, Esther
Skramstad, Enok	Skramstad, Helga

CROOKSTON, MINN.

Dahlen, Mrs. Clara	Thoresen, Mrs. Helge
Martin Mrs. Blanche	Thoresen, Ole
Quam, Mrs. Julia	Norseth, Ole
Thoresen, Helge	

EAST GRAND FORKS, MINN.

Bodahl, Durwin	Newgard, Mrs. E.
Newgard, E.	Newgard, Olaf

DAN RIVER, MINN.

Berger, Peter	Johnson, Mrs. Elize
Berger, George	

ST. JAMES, MINN.

Enden, Peder	Frami, Marit
Eggen, Peder	Hanson, Henry O.

WATSON, MINN.

Iverson, Mrs. Joe	Ronning, Mrs. P.
Ronning, Peter	

ØSTERDØLER I MINNESOTA

- Anderson, Mrs. P. Amundson
 Gully, Minn.
 Anderson, Mrs. A. H.
 Ortonville, Minn.
 Akre, Mr. Akre, Mrs.
 Underwood, Minn.
 Bjerknes, Torgal
 Big Fork, Minn.
 Brusven, Mrs. Emil
 Asby, Minn.
 Bakke, Carl
 Walker, Minn.
 Butlum, Mrs. Lina
 Stephen, Minn.
 Carlson, John
 Margie, Minn.
 Dahl, John,
 Mizpah, Minn.
 Dahl, Mrs.
 Mizpah, Minn.
 Dahl, Olaf
 Mizpah, Minn.
 Dahl, Jennie
 Mizpah, Minn.
 Erickson, Haakon
 Enderlin, N. D.
 Eidet, Olof
 Wilton, Minn.
 Finseth, Mrs. Anna
 Beaudette, Minn.
 Fossum, Mrs. Gullaug Bengert
 Cottonwood, Minn.
 Fossum, Mrs. Gina Bengert
 Cottonwood, Minn.
 Finseth, A. J.
 Underwood, Minn.
 Garlid, Martin
 Wabasha, Minn.
 Gilbertson, Ed.
 International Falls, Minn.
 Gulbranson, Ole
 Holmes City, Minn.
 Gulbranson, Mrs. Ole
 Holmes City, Minn.
 Graff, J. H.
 Badger, Minn.
 Hell, Mrs. Alfred
 Alvarado, Minn.
 Heiren, Mrs. Bertha O.
 Montevideo, Minn.
 Halverson, Mrs. Beate
 Barnesville, Minn.
 Hanson, Mrs. Mat
 Coleraine, Minn.
 Hanson, Mrs. Cyrene
 Byrd Island, Minn.
 Hoff, Mrs. John
 Shevlin, Minn. Haarstad,
 Mr. and Mrs.
 Aarstad, Minn.
 Hendrickson, Helge
 Underwood, Minn.
 Isaacson, John
 Henning, Minn.
 Hanson, Ruby
 Middle River, Minn.
 Haugaard, Gunder and Mrs.
 Gunder, Gully, Minn.
 Jaspersen, Knut
 Glenwood City, Minn.
 Jaspersen, John
 Glenwood City, Minn.
 Johnson, Mrs. Anna Momb
 Virginia, Minn.
 Haug, C. O.
 Greenbush, Minn.
 Haug, Mrs. C. O.
 Greenbush, Minn.
 Kvernes, Erick
 Biwabik, Minn.
 Kvernes, Seming
 Biwabik, Minn.
 Kvikstad, Karen
 Hanson, Mrs. Rudolph
 Gonvick, Minn.
 Lee, Ole O.
 Oklee, Minn.
 Lee, Mrs. Ole O.
 Oklee, Minn.
 Langsjøn, N. P.
 St. Peter, Minn.
 Langsjøn, Mrs. N. P.
 St. Peter, Minn.
 Lomnes, Elmer
 Bayport, Minn.
 Hagen, E. P.
 Newfolden, Minn.
 Melby, Adolph
 Georgetown, Minn.
 Moen, Mrs. Lillian
 Bayport, Minn.
 Moseng, Mrs. Marcus
 Byron, Minn.
 Mjøvik, Mrs. Ida. Flermoeen
 Red Lake, Minn.
 Munson, Mrs. Petra
 Kenyon, Minn.
 Krogen, Mrs. Kjersti
 Vining, Minn.
 Krogen, Henry
 Vining, Minn.

ØSTERDØLER I MINNESOTA

Nordhagen, G. J. Rosewood, Minn.	Werdner, Mrs. Peder Fisher, Minn.
Olson, Christine Ganwick, Minn.	Westby, Iver M. Rosewood, Minn.
Peterson, Mrs. M. F. Glenwood, Minn.	Opseth, Gust A. Rosewood, Minn.
Legaard, Peter and Mrs. Peter Clarissa, Minn.	Opseth, Olaf Rosewood, Minn.
Momb, John B. Rockert, Minn.	Peterson, Mrs. Lawrence Newfolden, Minn.
Momb, Arnold Rockert, Minn.	Ronning, Peder Watson, Minn.
Mykleby, P. O. Plummer, Minn.	Ronning, Clara Watson, Minn.
Nelson, J. M. Grove, Minn.	Rugsveen, A. J. Wilton, Minn.
Nelson, Mrs. J. M. Grove, Minn.	Ruud, Ed. Getske, Minn.
Negard, Gunnar Benson, Minn.	Strand, John Jackson, Minn.
Negard, Martin Warren, Minn.	Storbak, Knut M. Detroit Lakes, Minn.
Nabben, Simon Goodrich, Minn.	Fossum, Reier Oklee, Minn.
Nerby, Olof Newfolden, Minn.	Fossum, Mrs. Reier Oklee, Minn.
Nerby, Mrs. Olof Newfolden, Minn.	Smebak, Joe Brainerd, Minn.
Nordhagen, G. J. Raswood, Minn.	Smith, Mrs. Bulah Borup, Minn.
Olson, Clifford Wilton, Minn.	Storbakken, Knut Detroit Lakes, Minn.
Olson, Mrs. Clifford Wilton, Minn.	Sølie, Oscar Langby, Minn.
Overby, Edward Roseau, Minn.	Sølie, Peter Bovey, Minn.
Olson, Ole A. Battle View, Minn.	Tøraasen, Olinus Island Lakes, Minn.
Olson, Mrs. Ole A. Battle View, Minn.	Tøraasen, Christian Island Lakes, Minn.
Stai, John Montevideo, Minn.	Troan, Lars Atlanta, Minn.
Stay, Julian Benson, Minn.	Utheim, Anne Dawson, Minn.
Svensrud, Carrie Detroit Lakes, Minn.	Wardener, Peder Fisher, Minn.
Strandlie, O. T. Clearbrook, Minn.	Williams, Mrs. Ida Engemoen Lakeville, Minn.
Sollin, Thorvald Rugby, Minn.	Jensen, J. N. Badger, Minn.
Tøraasen, H. P. Puparhy, Minn.	Jensen, Mrs. Martha Badger, Minn.
Werdner, Redor Fisher, Minn.	Johnson, Lars Grygla, Minn.
Werdner, Peder Fisher, Minn.	Jarshow, Mr. and Mrs. Newfolden, Minn.

ØSTERDØLER I MINNESOTA

Johnson, Mrs. Ole
Detroit Lakes, Minn.

Rud, Norman
Winona, Minn.

ØSTERDØLER I NORD DAKOTA

FARGO, N. D.

Akeson, Mrs. Lina
Balke, Mrs. Inga
Balke, Thora
Balke, Clarise
Balke, Erling
Balke, Eva
Balke, Edna
Balke, Irene
Balke, Erling
Balke, Eva
Balke, Edna
Balke, Irene
Backe, Erling
Backe, Erling
Backe, Arline
Brekke, Christ
Brekke, Edward
Brekke, Agnes
Brenden, Sylvia
Brenden, J. L.
Brenden, Ole
Brenden, August
Brenden, Avery
Brenden, Edith
Brenden, Hazel
Brenden, Archie
Brenden, Vernon
Brenden, Elaine
Brevik, Herman
Brevik, Mrs. Hanna
Brevil, Alfred
Brevik, Lillian
Brevik, Lillian
Brevik, Marcella
Chelness, Emma
Chelness, Orville
Ellingson, Mrs. T. H.
Garske, Hanna
Grondadahl, Martin
Grønaas, Olaf
Grønaas, Gustav
Hall, Lee
Hall, Mrs. Grace Tangen
Hall, Shirley
Hall, Phillip
Hagen, K. M.
Hagen, Fred
Hagen, Bertha
Hagen, Minnie
Hagen, Clarence
Hagen, Lillian
Hagen, Helen

Hatle, Marut
Hatle, Mrs. H. A.
Helgeson, Gustav
Helgeson, Sylvina
Helgeson, Hazel
Helgeson, Herman
Helgeson, Rudolph
Haaland, Paul
Haaland, Grace Tangen
Haaland, Marlene
Haaland, Jack
Jenson, Mrs. M. B.
Johnson, Mrs. Rina
Johnson, John
Lee, Mrs. Ida
Lier, A. J.
Legget, Mrs. Alpha
Legget, Raymond
Legget, Donna
Legget, Jay
Legget, Glen
Legget, Joan
Legget, Lois
Miller, Mrs. Nellie
Miller, Carl
Miller, Jorgan
Miller, Harald
Miller, Helen
McCullough, Kenneth
McCullough, Mrs. Connie
Mikkelsen, Mrs. Ida
Mikkelsen, Esther
Mikkelsen, Marie
Myers, Mrs. Olga
Myers, Marvin
Myers, Arline
Myhra, Mrs. N.
Myhra, Mildred
Nelson, Paul A.
Nelson, Mrs. Paul
Ness, Mrs. Sivert
Ness, Beatrice
Ness, Bernard
Ness, Mrs. Olga
Ness, Alpha
Ness, Harald
Ness, Paul
Nymon, Mrs. Martha
Nymon, Wigo
Nymon, Marvis
Nymon, Kent
Nymon, Mrs. Clara

FARGO, N. D.

Nymon, Gjermund	Trønnnes, Dr. Nils
Nymon, John	Tronnes, Hans (Detroit Lakes)
Nymon, Gina	Undseth, John S.
Nwmon, Minnie	Undseth, Mrs. John S.
Nymon, Roda	Undseth, John, Jr.
Nymon, Jennie	Uthus, Martin
Nymon, Oline	Uthus, Oline
Nymon, Sigvart	Uthus, Margaret
Nymon, Cora	Uthus, Carl
Nymon, Marjory	Uthus, Knut
Nymon, Evelyn	Uthus, Ole
Nymon, Shirley	Uthus, Oline
Nyhus, Ben	Uthus, Karen
Olseth, Magnus	Uthus, Mabel
Olson, Iver	Uthus, Ealenor
Peterson, Mrs. Lina	Uthus, Grace
Peterson, Roy	Uthus, Kenneth
Peterson, David	Uthus, Helen
Selvig, Mrs. Thora	Uthus, Earl
Selvig, Abner	Uthus, Vernon
Selvig, Davis	Wallen, Mrs. Sylvia
Schwanson, Matt.	Wallen, Orris
Skjerbek, Peter	Wallen, Ann
Tangen, Mrs. Nina	Østby, George
Thorson, Carrie	Østby, Miles
Trønnnes, Fredrick	Østby, Jewel
Trønnnes, Krabbe	Østby, Phyllis
Trønnnes, Margaret (Mrs. D. Scott)	Østby, Harry
Trønnnes, Mary Ann	Østby, Gertrude
Trønnnes, Evelyn	Østby Helen, Østby

ARGUSVILLE-HARWOOD, N. D.

Bueide, Paula	Kvebek, Marine
Bueide, Marion	Kvebek, Parker
Bueide, Oscar	Kvebek, Margit
Gronstad, P. P.	Lee, E. H.
Haugan, Christ	Lee, Mrs. E. H.
Haugan, Mrs. Fertha	Lee, Donald
Haugan, Mildred	Lee, Helga
Haugan, Hattiet	Lee, Roy
Haugan, Milo	Lee, M. R.
Haugan, Eleanor	Lee, Earl
Haugan, Beatrice	Lee, Clifton
Johnson, Mrs. Bertha	Lee, Gilbert
Johnson, Henry	Løberg, Henry
Johnson, Floyd	Løberg, Mrs. Petra
Johnson, August	Løberg, Kenneth
Johnson, Mrs. Mina	Løberg, Mildred
Johnson, Peter	Løberg, Lowell
Johnson, Melvin	Løberg, Gerald
Johnson, Olinus	Løberg, C. C.
Johnson, Magnus	Martinson, Martin
Johnson, Bertha	Martinson, Martin, Jr.
Johnson, Olga	Nymon, John
Johnson, Frances	Nysæter, P. A.
Johnson, Olaf	Nysæter, Pauline
Johnson, Martinus	Nystæter, Caroline
Kvebek, Halvor	Østby, Gelenus

ARGUSVILLE-HARWOOD, N. D.

Østby, Mrs. Karl	Østby, Paul
Østby, Gertrude	Østby, Gina
Østby, George	Østby, Marie
Østby, Hary	Stangeland, Mrs. Karen Bueide
Østby Clara	Strandvold, Knut
Østby Norman	Strandvold, Oliver
Østby, Helen	Strandvold, Elmer
Østby, G. M.	Strandvold, Marie
Østby, John	Strandvold, Jennie

EDMORE, N. D.

Benson, Thorvald	Fossan, Gjermund P.
Biri, Mrs. John F.	Holm, Bertinus
Christianson, Mrs. Oline Evenson	Holm, Bertina
Diseth, Martin	Nabben, Hans
Diseth, Jens	Nabben, Peder
Diseth, Elma Danielson	Søbak, Jørgine E.
Diseth, Edda Søbak	Søbak, Severin E.
Diseth, Sigurd	Søbak, Even O.
Diseth, Martin Benson	Søbak, Martha Peterson
Diseth, Lena Larson	Søbak, Selmer
Diseth, Hansine Hermansen	Søbak, Cora Diseth
Egeland, Lorens Diseth	

SCHAFFER, N. D.

Arnstad, Mrs. Ella Holden	Arnstad, Anabeth
Arnstad, Erling	Nordeeng, Erik
Arnstad, John	

WILDROSE, N. D.

Bakken, Martin	Eide, Margit
Bakken, Emma	Eide, Leif N.
Eide, Lars L.	Mohler, Frances
Eide, Marit	Nygaard, Mabel
Eide, Olga	Nygaard, Joseph

WHITE EARTH, N. D.

Lie, Ole	Rice, Ingeborg
Lie, Mrs. Ole	Rice, Joseph
Lie, Arthur	Rice, Carrie
Lie, Helen	Rice, Rudolph
Rice, P. J.	Rice, Gudrun

MINNEWAUKON, N. D.

Johnson, L. H.	Johnson, Thores
Johnson, Mrs. Lisa	Ness, Peder
Johnson, Agnes	Ness, Mrs. Peder
Jilhson, Lillyan	Ness, Laurice
Johnson, Mabel	Ness, Grace
Johnson, Josephine	

MONTPELIER, N. D.

Holand, Thore O.	Holand, Mildred
Roland, Mrs. Annette	Holand, Agnes
Holand, Ole	Holand, Orville
Holand, Arthur	Ronngren, Mrs. Carl

HANKS, N. D.

Ellevold, O. S.	Sandvold, Reidar
Finstad, Johannes	Strøm, Hans
Finstad, Gunnar	Sandvold, Sverre
Rønning, Mrs. Goro	

BANKS, N. D.

Berg, Ole	Nordeng, Mrs. Rena
Berg, Mrs. Ole	Ryan, Ole A.
Berg, George	Ryan, Mrs. Bretha
Berg, Martin	Satter, Ole A.
Berg, Ellen	Satter, Martha
Gunderson, Thorvald O.	Sather, Olaf
Gunderson, Mrs. Gina	Satter, Erling
Hagen, Jacob	Sween, Jens
Lee, Gilbert	Skogheim, Lawritz E.
Nordeng, Erik	

GRAND FORKS, N. D.

Berg, O. O.	Lutnes, Mrs. Alpha
Berg, Anne	Melby, Mrs. Hans
Berg, Marit	Nygard, E.
Berg, Martin	Olson, Daniel
Berg, Christine	Olson, Mrs. Christine
Christianson, Mrs. Olinda	Olson, Alice
Heyerdahl, Ole	Olson, Oswald
Hererdahl, Sophie	Olson, Kathleen
Heyerdahl, Halvor	Pederson, Mrs. Tomine Momb

WILLISTON, N. D.

Brevik, Theodor	Doctorman, Mrs. Helga
Brevik, Jenny	Doctorman, Ellen
Brevik, Arthur	Peterson, Mrs. C. A.
Brevik, Orville	Thompson, Mrs. Oline
Brevik, Ernest	Thompson, Samuel
Brevik, Theodore	Thompson, Mark
Brevik, Beatrice	

OBERON, N. D.

Hauge, Mrs. Ella Steien	Steien, Fritz
Olson, Almer	Steien, Johan
Steien, Olaf	Vang, Mrs. Elizabeth Steien

FINLEY, N. D.

Grunset, Hans	Grunset, Roy
Grunset, Mrs. Hans	Grunset, Jordis
Grunset, Inger	Grunset, Hans

BOTTEMAN, N. D.

Eide, P. L.	Eide, Elinor
Eide, Thea	Eide, Mildred

GRAFTON, N. D.

Bjørnstad, Mrs. Valdine	Nabseth, Christian
Bjørnstad, Mrs. Olava	Nabseth, Jens
Matroen, M.	Nabseth, Ole

COOPERSTOWN, N. D.

Froiland, Hans	Froiland, Ovidia
Froiland, Mrs. Louise Carstens	Knutson, John
Froiland, John	Knutson, Mrs. John
Froiland, Alvin	Newgaard, Lars
Froiland, Lloyd	

REEDER, N. D.

Munro, Donald	Munro, Katherin
Munro, Howard	Munro, Mina
Munro, Pete	

MADDACK, N. D.

Olson, Edvard	Olson, Mabel
Olson, Mrs. Anna	Olson, Otto
Olson, Vivian	

ØSTERDØLER I NORD DAKOTA

Aakran, A., Minot	Knudson, Mrs. Peder, Anetta
Bakken, Sven, Noonan	Knudson, Alfred, Anetta
Bakken, Olga, Noonan	Koppang, Herman, Milton
Bakken, Orville, Noonan	Koppang, Nils, Adams
Bakken, Einar, Noonan	Koppang, Marit, Adams
Branvold, Alice, Minot	Koppang, Alfred, Adams
Brandvold, Mrs. Mary, Valley City	Larson, Lars, Appan
Brekke, J. M., Hatton	Lien, Mrs. Hegg, Noonan
Brovold, Mr., Gardner	Løvaas, Mrs. Carrie Grøndal, Berg
Brovold, Mrs., Gardner	Moen, Mrs. Albin, Buxton
Below, Mrs. Clarence, Hazen	Moseng, Granvil, Crosby
Bjerkager, Mrs. Ole, Colfax	Olson, Emil, Benford
Bolstad, Torger, L., Fairdale	Olson, Inga, Minot
Broen, Anders, Nome	Ryan, Tom., Thompson
Brendon, J. L., Mandan	Strand, Mrs. P. E., Colgan
Brendon, Carolyn, Mandan	Storbeck, Ole, Carrington
Dieseth, K., Hamburg	Grambo, Rev. Olaus, Kintire
Dieseth, M. B., Edmore	Norgaard, Olaf, Valley City
Dahl, Peter, Lichville	Negaard, Theodor, Rugby
Dahl, Mrs. Peter, Lichville	Otnes, Enok, Hazen
Christenson, Ed., Rugby	Otnes, Mrs. Enok, Hazen
Eggen, N. P., Lignite	Rae, E. I., Kathryn
Eggen, Mrs. N. P., Lignite	Nygaard, Olof, Noonan
Eide, Ole, Ryder	Olsberg, Hasten, Valley City
Fossen, G. P. Edmore	Olsberg, Mrs. Halsten, Valley City
Erickson, Haakon, Enderlin	Reitan, Sivert, Hastings
Heien, Peter, Churches Ferry	Ryan, Ole, Watford City
Heiberg, Olaf, Kathryn	Ryan, Mrs. Ole, Watford City
Heiberg, Ole, Kathryn	Rasberg, Haakon, Watford City
Hovi, Mrs. Einar, Hannaford	Strom, Mrs. Otto, Hastings
Hovi, Tina, Hannaford	Stenbak, Ole K., White Earth
Illsberg, Rasmus, Kathryn	Smestad, Andrew, Saures
Moen, Peder M., Kindred	Smestad, Mrs. Andrew, Saures
Mikkelsen, Iver, Valley City	Strom, P. E., Colgan
Mikkelsen, Mrs. Ivar, Valley City	Strom, Mrs. P. E., Colgan
Gleason, Kasper, Hamar	Thorud, P. L., Eastidge
Gleason, Mrs. Kasper, Hamar	Tollefsrud, Mrs. H., Gardner
Haug, Olaf, Fairdale	Undseth, Peter, Kathryn
Isaacson, Ingmar, Fairdale	Winstad, August, Bottineau
Isaacson, Oscar, Fairdale	Winstad, Mrs. August
Knudson, Peder, Anetta	Thorud, P. L., Eastedge

ØSTERDØLER I WISCONSIN

STANLEY, WIS.

Anderson, Mrs. S. F.	Olson, Mrs. Martin
Bransnæs, Mrs. Peder	Samuelson, Mrs. Andrew
Bransnæs, Minnie	Samuelson, Art
Dahl, Mrs. Norman	Samuelson, Alva
Embretson, Andrew	Samuelson, Sam
Embretson, Mrs. Andrew	Samuelson, Ole
Embrigton, A. F.	Samuelson, Mrs. Ole
Embrigton, Mrs. A. F.	Simonson, Anton (død)
Heian, George	Simonson, Mrs. Anton
Heian, Mrs. George	Simonson, Peter
Krogan, Ole	Simonson, Mrs. Peter
Larson, Edward	Simonson, Harry
Larson, Leonard	Simonson, Myrtle

STANLEY, WIS.

Simonson, Borghild	Grinde, Nellie
Simonson, Ebelyn	Haagenson, Ole
Simonson, Hazel	Haagenson, Mrs. Ole
Simonson, Pauline	Haakenson, Mrs.
Simonson, Viola	Hogenson, Henry
Simonson, Edora	Hogenson, Mrs. Ragnhild
Simonson, Roald	Hougrose, Eddie
Simonson, Lloyd	Jacobson, Arthur
Simonson, Donna Mae	Jacobson, Mrs. Arthur
Simonson, Marcus	Jacobson, Mrs. Henry
Simonson, Arthur	Jacobson, Ole O.
Staaen, Sven Samuelson	Johnson, Mrs. Ole
Staaen, Ole Samuelson	Jacobson, Jacob
Anderson, Mrs. Albin	Jacobson, Mrs. Lena
Anderson, Mrs. Adolph	Kaasen, Ole A.
Anderson, Mrs. A. D.	Larson, Mrs. M.
Anderson, Margaret	Madson, Mrs. Lars
Beck, George	Nyeggen, Mrs. Olaf
Beck, Mrs. Louise	Nyeggen, Mrs. Selma Bjerkeng
Beck, Mrs. Theoline	Olson, Jul
Beck, Mrs. A. Beck	Peterson, Mary
Bjerkeng, Mrs. Jens	Peterson, Seming
Carlson, Mrs. Nels	Preston, Mrs. Walter
Carlson, Carl	Steien, Mrs. Anna
Cunningham, Gladys	Stein, Mrs. Adolph
Dahlman, Mrs. Simon	Tragnor, Esther
Finstad, A.	Wang, Edwin
Grinde, Joe	

SPRING VALLEY, WIS.

Amundson, Gjermund	Iverson, Mrs. Anne
Amundson, Mrs. Brynhild	Iverson, Mrs. Marie Lund
Albertson, Albert	Johnson, Morton
Albertson, Mrs. Albert	Johnson, Mrs. Morton
Albertson, Ralph	Johnson, Karen
Baardson, Anders	Lien, Mrs. Ingeborg
Baardson, Mrs. Neby	Lien, Redon
Baardson, Sarah	Lien, Stanley
Baardson, Motley	Losgaard, Asbjørn
Baardson, Nels	Losgaard, Mrs. Johanne
Bjerkeng, Paul	Loeseke, Pauline Schaller
Bjerkeng, Sigri Hektoen	Lund, John
Bjerkeng, Paul Estenson	Lund, Mrs. Oline Overby
Bjerkeng, Esten	Lund, Iver
Bjerkeng, Elizabeth	Lund, Jul
Brekke, Caroline	Lund, Mrs. Jul
Bjerkeng, Mrs. Jens	Loeseke, Sarah Schaller
Easby, Peder A.	Larson, Mrs. Ida
Eastby, Ingeborg	Moseng, Melving
Eastby, Embret	Moseeng, Marit
Eastby, Peter	Moseng, Ellen
Fløtten, John	Moseng, Morton
Fløtten, Mrs. John Overby	Moseng, Gusta
Garlid, Emil	Moseng, Grace
Heacoy, Mrs. Hougrose	Moseng, Oscar
Howe, Melvin I.	Moseng, Mrs. M. J.
Iverson, Iver	Moseng, Mrs. Siri

SPRING VALLEY, WIS.

Moen, Trond	Moen, Mrs. Petrine
Moen, Gurro	Ness, Mrs. Christ
Moen, Malie	Nilsen, Nils O.
Moen, Olga	Nilsen, Mrs. Nils O.
Moen, Eddie	Nilson, Theodor
Moen, Marvin	Nilson, Ida
Moen, Otis	Nilson, Netta
Moen, Simon	Nilson, Emma
Moen, Carl	

BELDENVILLE, WIS.

Olson, Arne	Schaller, John
Olson, Almen	Shiern, Mrs. Emma
Overby, Lars	Steen, O. O.
Overby, Mrs. Lars	Steen, Mrs. O. O.
Overby, Melvin	Swensonâ Thore
Overby, Adolph	Swenson, Mrs. Thore
Olson, Siriana Bjerkeng	Swenson, Thore
Piedson, Mrs. P.	Swenson, Mathea
Place, Mrs. Mali	Swenson, Trina
Place, Lestor	Swenson, Ole
Place, Theodore	Swenson, Mrs.
Place, Mrs. Julius Iverson	Nicoline Swenson,
Place, Mrs. W. Briggs	Mrs. Karen Swenson,
Schaller, Mrs. Maren Bjerkeng	Mrs. Bersven
Schaller, Frank	Østby, Ingebrette
	Østby, Mrs. Ingebret

HUDSON, WIS.

Beggs, Siri	Lomnes, Andreas
Finstad, Chester	Lomnes, Mrs. Mary
Hanson, Martin	Lomnes, Serma
Hanson, Mrs. Martin	Lomnes, Alexander
Hanson, Ruth	Lomnes, Carl
Hanson, Lula	Lomnes, Phillip
Kværnes, Ingmar	Pederson, Mrs. P. A.
Kværnes, Mrs. Ingmar	Stamoen, John
Kværnes, John	Stamoen, Mrs. Henrietta
Lemnes, Mrs. A.	

ELLSWORTH, WIS.

Anderson, Mrs. Berit Flaten	Hougrose, Emil
Anderson, Oscar	Hougrose, Melvin
Anderson, Gustav	Hougrose, Orin
Anderson, Mrs. Sigrid	Hougrose, Elmer
Anderson, Anton	Hougrose, Mildred
Anderson, Amilie	Hougrose, Inga
Anderson, Adolph	Iverson, L. E.
Anderson, Wilhelmine	Iverson, Orvle
Anderson, Albertine	Odalen, Mrs. Ole
Anderson, Anna	Pederson, Peder J.
Finstad, Mrs. Sophie	Peterson, Selima
Florneess, Jennie Hougrose	Pederson, Martin
Garlid, Mrs. Bereth K.	Pederson, Peter
Garlid, Knut M.	Pederson, Petrina
Garlid, Ida	Pederson, John
Garlid, Ole	Pederson, Sigri
Hougrose, Elling	Pederson, Jørgen

Anderson, Mrs. Ray	Olsen, Mrs. Martha
Hagen, Knut	Olsen, Oscar
Hagen, Myron	Olsen, Ludvig
Hagen, Borghild	Olsen, Edward
Hagen, Eleanor	Osel, Mrs. R.
Hagen, Alice	Snyder, Mrs. Margaret
Jensen, Mrs. E.	Steffenson, E. M.
Klungness, John Harald	Steffenson, Alvin
Klungness, Mrs. Erling	Steffenson, Ray
Melvold, Sivert	Steffenson, Ellen
Melvold, Louise	

WILSON, WIS.

Anderson, Halvor	Leibke, Mrs. Stella
Anderson, Mrs. Kari	Nevis, Mrs. Selma
Anderson, Inga	Nilsen, Sarah
Ames, Sylvia A.	Peterson, O. J.
Brandvold, Ole	Peterson, Mrs. Belle
Brandvold, Oliver	Peterson, Grace
Brandvold, Ingeborg	Peterson, Lillian
Brandvold, Christ	Peterson, L. A.
Brandvold, Martin	Peterson, Markus
Brandvold, Louis	Ryan, Mrs. Mary
Christianson, Mabel	Ryan, Mrs. Brandvold
Devine, Mrs. Emma	Ryan, Mrs. Anna
Eng, John	Ryan, Ole
Eng, Mrs. Mary	Ryan, Mrs. Ole
Eng, Selma	Ryan, Blanda
Eng, Olga	Ryan, Johnnie
Eng, Simon	Ryan, Orville
Eng, Marion	Ryan, Lillian
Johnson, Harlow	Ryan, Ben
Hanson, Henry	Ryan, Arthur
Hanson, Sigrid	Ryan, Martin
Hanson, Ben	Sather, John
Herdahl, Ole	Sather, Guri Ømoen
Herdahl, Marit	Sather, Joseph
Herdahl, Nils	Sather, Emma
Herdahl, Oliver	Sather, Severt
Herdahl, Martin	Sather, Martin
Johnson, Mrs. Inga	Sather, Mrs. Martin
Johnson, John	Sather, Mrs. Martin
Johnson, Mrs. Theo.	Sather, Selmer
Johnson, Phillip	Sather, Edward
Johnson, Mrs. Phillip	Sather, Jennings
Johnson, June	Sather, Mabel
Johnson, Arlis	Sather, Lestor
Johnson, Roger	Sather, Stella
Haagen, Johnson	Sather, Glen
Johnson, Mrs. Haagen	Sather, Marvin
Johnson, Georgia	Simonson, Mrs. Brandvold
Johnson, Myrtle	Sønmør, J. N.
Johnson, Joseph	Sønmør, Mrs. J. N.
Johnson, Harald	Sønmør, Ida
Johnson, Joe	Sønmør, Nils
Kunst, Mrs. Clara	Westby, Josie
Kunst, Mrs. Art	

ØSTERDØLER I WISCONSIN

Brandvold, Julius, Phelps	Larson, Melvin, Hixton
Brandvold, Oliver, Phelps	Larson, Johanna, Hixton
Brandvold, Peeter, Menomonie	Nysveen, Ida, Madison
Bustad, Anton, Knapp	Nysveen, Anna, Madison
Bjerkeng, Milwaukee	Nysveen, Mathias, Rio
Carter, Mrs. Alice Arbertson,	Nysveen, Mrs. Valborg, Rio
Reinlander	Omdalen, Mrs. O., Rice Lake
Dahly, Bert	Peterson, Mrs. Ole P., Colfax
Dahly, Mrs. Bert	Role, Oliver N., Wentworth
Eidet, Mrs. Peter H.	Role, Ellen, Wentworth
Eideet, Peder, Hixton	Role, Eunice, Wentworth
Eidet, Julia, Hixton	Role, Alton, Wentworth
Eidet, Norman, Hixton	Rud, Norman, Whitehall
Garlid, George, Peppin	Sage, Mrs. S. B. Johnson, Downing
Haagenon, Rev. Helmer, Viroqua	Stene, Mrs. Hans, Baldwin
Holden, John, Eliva	Swenson, Mrs. John, Woodruff
Jensen, Margit, Stockholm	Sommerfeld, Sigrid, West Allis
Johnson, Harold, New Richmond	Strand, Olof, Madison
Larson, Mrs. Lillian, Cadatt	Strand, Mrs. Olof, Madison
Larson, Mrs. Gina Momb, Cadatt	Stubsen, Edvin, Viroqua
Larson, Mrs. Sander, Amery	Stubsen, Edward, Virginia

RIVER FALLS, WIS.

Anderson, Anton	Finstad, George
Hanson, Mrs. Oliver	Finstad, Earl
Finstad, John P.	Finstad, Frank
Finstad, Mrs. John P.	Finstad, Mabel
Finstad, Effie	Finstad, Carl
Finstad, Leater	

EAU CLAIRE, WIS.

Bakker, Martin	Pederson, Dalvin
Bakker, Mrs. Martin	Sorhus, Morris
Bakker, Mr. Halmer	Søther, Mrs. Maria
Olsen, Miss Emma	Stai, Mrs. Chas
Pederson, Miss Thelma	Tangen, Johan
Pederson, Mrs. Bert	Tangen, Mrs. Johan

HERSEY, WIS.

Hansen, Simon	Haldorson, Haldor
Haldorson, Thorvald	Haldorson, Ingeborg
Haldorson, Avis	Haldorson, Lars
Haldorson, Lars	Haldorson, Pete
Haldorson, Mrs. Haldor	Haldorson, Hans
Haldorson, Haldor	Olson, Mrs. Anna Haldorson
Haldorson, Theoline	

WOODVILLE, WIS.

Johnson, Mrs. Martin	Haldorson, Mary
Haldorson, Peder	Haldorson, Josephine
Haldorson, Mrs. Margaret	Haldorson, John
Haldorson, Haldor	Haldorson, Mrs. Marit

STRUM, WIS.

Berg, Anne	Hammer, Martha
Berg, Ole P.	Kleven, Emil
Berg, Mathilde	Kleven, Ellert
Dahl, Olga	Kleven, Anne
Erlien, Joseph	Larson, Oline
Hammer, Knut	Thomasgaard, Ed.
Hammer, John	

ØSTERDØLER I WASHINGTON

Berg H. O., Prosser	Langsjøn, John, Stanwood
Brubakken, Mrs. Martha Kvebak,	Langsjøn, Henry, Sylvana
Everett	Langsjøn, Cornelius, Arlington
Botten, Mrs. Clara Prestlien, Sylvana	Langsjøn, Nils, Sylvana
Eide, Mrs. Kirsti Wold, Stanwood	Lasson, Mrs. Caroline, Norman
Engebretson, John, Sylvana	Loberg, Mrs. Marion, Everett
Engebretson, Mrs. Anna, Sylvana	Larson, Mrs. Olga Prestlien, Seattle
Engebretsen, Martin, Granite Falls	Moe, Mrs. Inga, Leavenworth
Engebretson, Cornelius, Marysville	Molland, Mrs. Clarissa, Everett
Engebretson, George, Stanwood	Molland, Mrs. Huldah, Eneverett
Fredrickson, Mrs. Brit Lillekrogen,	Norby, Peter, Port Townsend
Spokane	Olsen, Olaf, Olympia
Fosse, Mrs. Elise, Ballard	Olson, Mrs. Ingeborg Westli, Everett
Fossee, Mrs. Mabel, Everett	Oliverson, Mrs. Erevine Prestlien,
Fournier, Mrs. Tina Prestlien, Seattle	Bellingham
Grady, Mrs. Mary, Seattle	Oliverson, Gordon, Bellingham
Grambo, Per, Spokane	Paurson, Mrs. Nina, Richmond Beach
Grambo, Mrs. P., Spokane	Peterson, John, Arlington, Wash.
Grambo, Johan, Spokane	Prestlien, Andrew, E. Stanwood
Grambo, Ole, Prosser	Prestlien, Melvin, E. Stanwood
Grambo, Mrs. Martha, Prosser	Prestlien, Joseph, E. Stanwood
Grambo, Brorson, Cathlanete	Prestlien, Raymond, E. Stanwood
Guell, Mrs. Clara, Summer	Prestlien, Nels, E. Stanwood
Grønaas, Johan, Seattle	Prestliene, Elias, Concrete
Grønlund, Pauli, Everett	Prestlien, Melvin, Everett
Grønlund, Theodore, Everett	Prestlien, Donald, Everett
Grambo, Milton, Ellensberg	Rice, Oscar, Everett
Gusk, Olaf, Port Angeles	Rice, Clarence, Everett
Hanson, Mrs. Oline Wold	Rice, Mrs. Clarence, Everett
Hanson, Mrs. Petra Westli, Everett	Rice Donald, Everett
Hanson, Mrs. Hatti, Seattle	Rice, Margaret, Everett
Hanson, Mrs. Cora, Seattle	Rice Lawrence, Everett
Hanson, Mrs. Emma, Seattle	Rice, Mrs. Lawrence, Everett
Jessen, Mrs. Ellen, Stanwood	Rice, Shirley, Everett
Jessen, Mrs. Ellen, Stanwood	Rice, Mary Jacqueline, Everett
Johnson, Ivar, Everett	Stranvold, Olaf Halverson, Prosser
Johnson, Johan, Everett	Sønsmør, Gina, Seattle
Johnson, Julia, Everett	Swanson, Josie, Seattle
Johnson, Minnie, Everett	Schroeder, Mrs. Caroline, Everett
Johnson, Irene, Everett	Schroeder, Wayne, Everett
Johnson, Arthur, Everett	Stuart, Mrs. Wanda, E. Stanwood
Johnson, Mrs. Minnie, Bremerton	Stasvik, Mrs. Minnie, Everett
Kulbak, Mrs. Ingrid Westli, Everett	Sullivan, Mrs. Lillian, Everett
Kulbak, Eunice, Everett	Stengrund, John, Everett
Kulbak, Evelyn, Everett	Stengrund, Mrs. John, Everett
Kulbak, Raymond, Everett	Storbeck, Marvin, Bremerton
Kulbak, Maynard, Everett	Tenning, Mrs. Thea Røsten, Seattle
Knutson, Mrs. Hanna, Sylvana	Torgerson, Olaus, Everett
Kristianson, Mrs. Ragna Lohn,	Taurtellot, Mrs. Emma, Seattle
Redmond	Storbak, Lars, Seattle
Lancaster, Mrs. Clara, Tacoma	Smebak, Elias, Bremerton
Langsjøn, Johannes, Stanwood	Westlie, John E., Norman
Langsjøn, Mrs. Kristine, Stanwood	Westlie, Andrew, Everett
Langsjøn, Edwin, Stanwood	

ØSTERDØLER I SYD DAKOTA

LEBANNON, S. D.

Buflod, Jofrida	Jordeth, Harald
Jordeth, Ole	Jordeth, Norman
Jordeth, Ole	Jordeth, Laila
Jordeth, Ole Jr.	Jordeth, Irene
Jordeth, Thorvald	Jordeth, Victor
Jordeth, Thora	Jordeth, Edwin
Jordeth, Rex	Jordeth, Edwin
Jordeth, Paulena	Jordeth, Alf
Jordeth, Erling	Jordeth, Olaf
Jordeth, Palma	Jordeth, Gjermund

WALLACE, S. D.

Jordeth, Einar	Jordeth, Olaf
Jordeth, Inga	Solback, Phyllis
Jordeth, Elmer	Solback, Mildred
Jordeth, Margaret	Solback, Pernille

GETTYSBURG, S. D.

Haanstad, Mrs. Inga	Haanstad, Pearl
Haanstad, Ruth	Haanstad, Joseph
Beck, Melvin, Lake Preston	Jones, Cora, Volga
Beck, Mrs. Marie Lentz, Lake Preston	Jones, Evelyn, Volga
Beck, Josephine, Lake Preston	Keller, Gyda, Tolstoy
Buflod, John, Goodwin	Luvaas, O. H., Bradley
Buflod, John, Jr., Goodwin	Lillernoe, Ragna Vollum, Highmore
Buflod, Nordis, Goodwin	Moen, Mrs. C. Albertson, Ellingson
Buflod, Thora, Goodwin	Naas, O. H., Bradley
Buflod, Helen, Goodwin	Sparby, Harold, Homequist
Buflod, Dorothy, Goodwin	Sparby, Mrs. Harold, Homequist
Engstrom, O. P. J., Summit	Vollum, John L., Highmore

ØSTERDØLER I MICHIGAN

Branvold, Louis, Bergee	Kværnes, Olaf, Two Harbors
Cook, Mrs. Mollie Bjerkeng, Detroit	Kværnes, Mrs. Mabel, Two Harbors
Cunningham, Mrs. Cora Bjerkeng,	Kværnes, Lucille, Two Harbors
Grand Rapids	Swanson, Mrs. Mathilde Nysæter,
Holemo, M., Ironwood	Kalamazoo
Holemo, Mrs. M., Ironwood	Swanson, Carl, Kalamazoo
Holemo, Elizabeth, Ironwood	Swanson, Thelma, Kalamazoo
Holemo, Olivia, Ironwood	Swanson, Carl, Kalamazoo
Huss, Mrs. Clara Grambo, Sturges	Tingstad, Anton (d.), Kalamazoo
Henrikson, O. og Familie, Grand	Tingstad, Mrs. Pernille Melby (d.),
Rapids	Kalamazoo
Iwerks, Mrs. Charles, Pontiac	Tingstad, Sigurd, Flint

ØSTERDØLER I CHICAGO, ILL.

Beck, Inez	Melseth, Mr.
Buel, Mrs. E. M.	Nelson, Mrs. Gina
Hamlander Kaare	Østby Skranstad, Olaf
Hamlander, Dagfin	Toren, Mrs. Ragna
Hangaard, Anna	Pederson Skranstad, Olaf
Harris, Mrs. Anna Stein	Ralstad, Olaf
Herdahl, Martin	Ralstad, Mrs. Olaf
Johnson, Mrs. Ida Stein	

ØSTERDØLER I MONTANA

Anderson, Mrs. Odhild Hagen, Polson	Gjelton, Emil, Dale
Anderson, Mrs. Gudrun, Polson	Gustayson, Mrs. Kydia, Billings
Berg, Melvin, Cutbank	Hanson, Mrs. Marie, Bilrings
Bondry, Mrs. Casper, Wibaux	Halverson, Mrs. H., Peerless
Dahl, Ole H., Wibaux	Isaacson, Elmer, Glasgow
Dahl, Halvor, Wibaux	Jasperson, Henry, Sudney
Kerste, Wibaux	Oberg, Mrs. Rhoda, Wibaux
Eide, Hans, Carlyle, Mont.	Stone, Mrs. John, Fairview

ØSTERDØLER I CALIFORNIA

Dykes, Mrs. Nellie, San Francisco	Høye, Sigrid, Los Angeles
Grindahl, Ole, San Francisco	Soli, Ingvald, Los Angeles
Haldorson, John, Los Angeles	

ØSTERDØLER I FORSKJELLIGE STATER

IOWA

Anderson, Selmer, Kenawa
 Johnson, E., McGregor
 Ronningen, Col. Otto, Ames
 Ronningen, Mrs. Grace Isaacson,
 Ames

IDAHO

Stralsjø, Iver E., Cour d'Alene

INDIANA

Myhre, Thorbjørn, Hobart
 Neher, Mrs. Martha, Munsie

KANSAS

Branvold, Clara, Topeka

OREGON

Østby, E. E., Eugene
 Østby, Mrs. E. E. Eugene
 Engemoen, Karl, Portland

ARKANSAS

Ebeltoft, Alta, Hot Springs

NEBRASKA

Ebeltoft, Evert, Omaha
 Ebeltoft, Harold, Omaha

OHIO

Niemeyer, Mrs. Elsie Eastby,
 Cleveland

Severens, Mrs. Mali Bjerkeng, Toledo

NEW YORK

Snyder, Ole, Buffalo, N. Y.

PENNSYLVANIA

Nyhus, Iver, Philidelphia

NEVADA

Sølie, Harold, Reno

ALASKA

Peterson, Melchior, Alaska

TEXAS

Knutson, Mrs. Tobias

ØSTERDØLER I CANADA

Aronson, Karen Mo, Ettington, Sask. Nabseth, Anton, Canada

Anderson, Mrs. Carrie, Allbright,

Nabseth, Mrs. Oleana, Canada

Cunningham, Mrs. Inga Sætre,

Nabseth, Arne, Canada

Mazenod, Sask.

Norbeck, Mrs. E. L., Wildwood,

Cunningham, Inga, Mazenod, Sask.

Alberta

Cunningham, Mary, Mazenod, Sask.

Prestlien, Kenneth, Van Couver, B. C.

Cunningham, Sam, Mazenod, Sask.

Prestlien, George, Alberta

Cunningham, Christine, Mazenod, Sask

Prestlien, Nels, Alberta

Engemoen, Halvor, Wadena

Prestlien, Kjerste, Alberta

Engemoen, Albert, Wadena

Prestlien, Ivar, Alberta

Glomlien, John, Goven, Sask.

Prestlien, Mikkell, Alberta

Glomlien, Mrs. John, Goven, Sask.

Prestlien, Norman, Alberta

Grambo, Peter, Sask.

Prestlien, Mildred, Alberta

Heydahl, Christine, Sask.

Prestlien, Simon, Alberta

Jørgensen, Jacobine Hølberget, Ross-
 land, B. C.

Prestlien, Ella, Alberta

Lutnes, Arthur, Sask.

Prestlien, Nora, Alberta

Mathisen, Louis, Sask.

Prestlien, Emelia, Alberta

Nelson, Anton T., Canada

Prestlien, Esther, Alberta

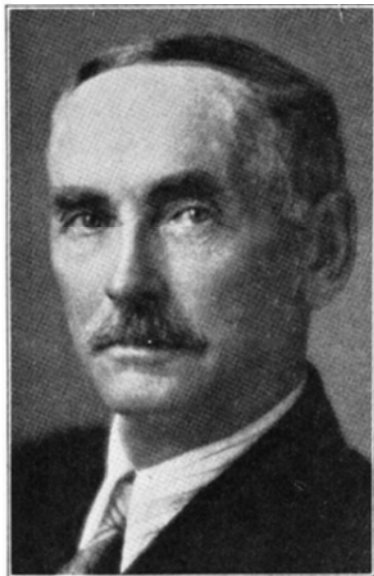
Prestlien, Elvina, Alberta

*Martin Bakker, Eau Claire, Wis.-
Mangeaarig Vice-formand.*

*Pastor B. I. Blikstad
Østerdalslagets Mangeaarige vice-form.
Dalton, Minnesota.*

*Amund Thorson, Fhv. Viceformand,
Medlem av Bydelagenes Fællesraad
Minneapolis, Minnesota*

*Paul Berg, Duluth
Han er Duluth Østerdalslags formand.*

ØSTERDALSLAGET I AMERIKA.

Eftersom Østerdølene blev mere velstaaende og kampen for tilværelsen blev lettere, begyndte tanken mere og mere at løfte sig op over døgnets stræv; og eftersom aarene gik steg barndoms minderne frem med stedse skjønnere smil. Dermed steg ogsaa længselen frem efter at faa se igjen dem man havde kjendt i barndommen. Denne længsel efter at faa træffe ungdomskammerater og andre kjendte fra Norge. fødte tanken om at sammenkalde møte av disse. Ledende Østerdøler i Nordvesten besluttede derfor at beramme tid og sted for Østerdalslagets første stevne.

Dette stevne blev holdt i Fergus Falls, Minn. den 18de juni, 1910. Østerdalslaget blev da stiftet med følgende bestyrelse: Formand, Hon. N. T. Moen, Fergus Falls, Minn. Første vice formand pastor Thore Eggen, Minneapolis, Minn. Anden vise formand Hon. E. E. Løbeck, Alevandria, Minn. Tredje vice formand farmeren K. H. Brandvold, Dalton, Minn. Til sekretær og kasserer Ole Høiberg, Kathryn, N. Dak.

Siden hint første møte har Østerdølene avholdt stevne næsten hvert eneste aar. Stevnerne har været avholdt i sommertiden, og de har næsten altid været i tre dage, med et alsidigt program, med høimessegudstjeneste søndag og med en banket lørdag aften. Vi holdt stevne i:

Fergus Falls, Minn.	aaret	1910	Cameron, Wis.	aaret	1924
Minneapolis, Minn.	"	1911	Minneapolis, Minn.	"	1925
Fergus Falls, Minn.	"	1912	Fargo, N. Dak.	"	1926
Fargo, N. Da.	"	1913	Spring Valley, Wis.	"	1927
Minneapolis, Minn.	"	1914	Fergus Falls- Minn.	"	1928
Fargo, N. Dak.	"	1915	Stanley, Wis.	"	1929
Cumberland, Wis.	"	1916	Minneapolis, Minn.	"	1930
Eau Claire, Wis.	"	1917	Fargo, N. Dak.	"	1931
Minneapolis, Minn.	"	1919	Alexandria. Minn.	"	1932
Superior, Wis.	"	1920	Chicago, Ill.	"	1933
Spring Valley, Wis.	"	1921	Fargo, N. Dak.	"	1934
Detroit, Minn.	"	1921	Fergus Falls. Minn.	"	1935
Minot, N. Dak.	"	1921	Bemidji, Minn.	"	1936
Alexandria, Minn.	"	1922	Thief River Falls, Minn.	"	1937
Fergus Falls, Minn.	"	1923	Minneapolis, Minn.	"	1938

Østerdalslaget har været medlem av Bygdelagenes Fællesraad siden "raadet" blev indkorporert og Østerdalslagets formand N. T. Moen var formand av Fællesraadet de to første aar.

Østerdalslaget ved dets nuværende formand bygget "Restaurationen" paa statsutstillingen for 100-aars festen i 1925. Vi er ikke stolte av dette foretagende, ti der kom ikke ind penge nok til at fuldføre arbeidet, men foretagendet gjorde fuldt saa meget som noget andet til at avertere hundreaarsfesten, og hensigten var da god.

I 1930 sendte Østerdalslaget en mindegave til Glomdalsmusæet i Elverum, og valgte lagets formand til at representere Østerdølene ved en umaatelig stor folkefest som holdtes i Elverum i den anledning.

Paa jubilæums festen i 1935 besluttet Østerdalslaget at der skulde gjøres anstrengelser for at organisere lokale lag i de større Østerdøls-settlementer og lagets bestyrelse blev paalagt at ordne med detaljerne. I den forbindelse utnævnte bestyrelsen Fru Mina Kjernet Foss og Fru K. G. Nilsen. Disse damer organiserte Tvillingbyernes Østerdalslag, Red River dalens Østerdalslag, Thief River Falls Østerdalslag, Duluth Østerdalslag. Disse lag har gjort et godt arbeide ved at holde fester, samle penge for "Østerdølenes Saga" og i det hele samle dølene og holde interessen varm for fædrearven. De holder regulære møter.

Paa Stillehavskysten har Østerdølene holdt et Østerdalslag gaaende i mange aar. Vore frænder fra Østerdalen som bor i dette fjerne vesten maa gratuleres for det arbeide de har utført derute.

Trysil laget i Minneapolis, har eksistert i mange aar. Det møter maanedlig og avholder sine sammenkomsten i en mere ensidig men god kristelig aand.

Tvillingbyernes Østerdalslag derimot avholder andethvert møte med underholdning som er av meget friere art.

Det Nationale Østerdalslag har altid avholdt sine stevner i en direkte kristelig atmosfære. Der har været dem som har anstrengt sig for at faa indført dans, kortspil og lidt drik av og til- men dette har aldrig vundet bifald blandt det brede lag av Østerdalslaget, og lagets bestyrelse har aldrig tilstemt den aandsretning. Den nuværende bestyrelse er: Pastor K. G.

Nilsen, Minneapolis, Minn., formand; Pastor B. J. Blikstad, Dalton, Minn., første vice formand; Olof Peterson, Minneapolis, Minn., anden vise formand; Ole Sætre, Duluth, Minn., tredie vice formand; Fru Nina Tangen, Fargo, N. Dak., sekretær og kasserer.

I 1935 avholdt Østerdalslaget sit 25de aars jubilæum. I den anledning indbød laget Hr. Ivar Sæter fra Tolga, Norge.

I anledning sølvbryllupsfesten fik laget mange hilsener fra Norge og Amerika. Lagets formand som var reist til Norge i julehøitiden 1934-35 talte i Trysil kirke første juledag, i Hodalen kirke tredie juledag og i Storelvdalens kirke første nytårsdag. Alle disse menigheter bad formanden bringe sognets moderlige hilsen til utflytterfolket. Skriftlige hilsener blev sendt til laget fra Hamar Biskop, som ogsaa er Østerdalens Biskop; likeledes en hilsen (digt) fra Provsten i Elverum og fra Provsten i Tolga. Hilsen blev sendt fra Nordmands-Forbundet ved generalsekretær Arne Kildal; fra Glomdalsmusæet ved Magne Hamlander, Elverum; fra Bygdelagenes Fællesraad Ved Eilev O. Bakke; fra den norske Amerika linje ved Jacob Stefferud; fra Trønderlaget ved O. Hegdal, sekretær; fra Stillehavskystens Østerdalslag; fra Jon E. Røe, Vingedalen, Ivar Moen, Tynset, Lærer Per Simonsen, Ivar Eide, Pastor Hans Finstad og andre.

VELKOMST TALE VED ØSTERDALSLAGETS 25-AARS FEST

Der falder idag paa vort *øre en* kjendt lyd, og der svæver for vort øie et fagert syn. Det er vor mor, Østerdalen. Hun kalder idag sine sønner og døtre. Hun staar foran os, skjøn. I selve navnet er der klang, en harpe-lek stemt ved Glommens brusen og i Trysil-skogens stilhet. Vi bærer hendes navn ved vort bryst lik en blomst der spreder yndig duft for hver gang hjertet slaar. Sæt dig paa Glommens eller Klaras strand; sæt dig oppe i bakken hvor du sat i yngre dage; sæt dig paa fjeldet. Luk dit øie, — drøm! Skjønne billeder svæver forbi dit øie. Solen skinner mildt. Hør fuglesangen! En linerle vipper paa torv-taket. Hør lærkesang! Bjælden blandt buskaben! Du hører sæterjenten lokke langt borte i lien; tømmerøksen klinger. Tømmerfløterne skaper nyt liv nede paa elven. Borte ved stuen ringer middagsklokken. Rokkehjulet standser ved

lyden av den gamle grind. Se de grønne skogvidder; langt, langt utover. Se gaarde og enge langs dalen! Et skjønt panorama!

Du sitter og drømmer indtil solefald. Aftenrøden har aldrig vært saa fager. Ut paa kvelden hører du rene toner. Det er sang av ungdommen ute paa elven. Den synger idet dalens gondola glider sagte nedover det stille vand. Om lidt ser du stjeren paa kveldens klare himmel — din barndoms stjerne, som i alle disse aar har skinnet over Østerdalens aaser. Var det denne stjerne lik den fordum i Østerland, som lokket dig til vestens Bethlehem?

Slik sitter vi idag oppe i høiden og ser i drømmen vort hellige land. Vi er hjemme. I tankerne staar vi under hyttens tak; er samlet rundt far og mor. Hun stryker sin haand over barnets pande og siger: "Du faar være velkommen, da." Saa 'siger vi til eder alle:

Sønner og døtre fra Østerdalen, velkommen til Utflytterfolkets jubilæum!

I, døler fra Elverum, Aamot, Stor-Elvdal, Alvdal, Sollia, Tynset, Tolga, Kvikne, Rendalen, Engerdal, Trysil, — velkommen. I, døler fra Illinois, Iowa, Wisconsin, Dakotaerne, Minnesota, Montana og de andre stater og fra Canada, velkommen! I fra de store skoge og fra de brede prærier, farmere, forretningsfolk, professionelle og arbeidere, fra by og land, mænd og kvinde, olding og barn, Østerdalslaget som har prydet sig til sølvbryllupsfest smiler til eder som brud og hilser eder alle velkommen til bryllupsgaarden.

Vi hilser særlig dem av eder som var med og stiftet laget 25 aar siden. I er blandt dagens hædersgjæster. Vi uttaler ogsaa en særlig velkomsthilsen til de brudepar som under denne fest skal feire sit sølvbryllup. Og vi haandhilser paa dem, der nu er her tilstede for at feire guldbryllup. Og særlig det brudepar Paul A. Nelsen og Mabel Groff som er her for at feire bryllup for første gang.

Vi mindes ogsaa idag dem av lagets stiftere saavel som dem av de andre gamle som ikke kunde være med os her. Vi ber til Gud for alle gamle. Maa de som pilgrimme paa veien til Jerusalem forfriske sig av den kilde som flyter op fra Guds evige dyp. Maa de i livets skumre kveld se lyset som skinner fra storstuevinduerne deroppe i bryllupsgaarden.

Og saa vil vi i en stille tanke mindes dem av vore ledere og vore kjære som aldrig mer blir med os, men som saa ofte i tiden gav os glæde og gavn ved sin nærværelse. Vi ser i aaden først i rækken formand Nils T. Moen. Han var lagets fanebærer i mange aar. Vi ser endnu dit lyse aasyn komme ind i vort stevne. Vi mindes ogsaa dig, Engebret E. Løbeck. Du var Østerdalens kjæmpe. Du var lagets store sjæl. Din skikkelse lik Saul rager endnu op i vor forsamling og din stemme høres end i Østerdalslagets haller. Vi minder dig, vor ven, K. K. Brandvold, som lagets eneste æresformand. Vi mindes dig T. O. Udby, lagets mangeaarige kasserer. Vi mindes dig vor ær-værdige ven, sekretær Anton Simmonson. Vi mindes dig, vor kjære ven Halvor Johnson, samt P. A. Myrhaug, O. J. Ween, osv. Det sidste blik fæster vi paa dig, vor kjære bror og mand Peter Albert Nelson. Og endelig tilslut vil vi indbefatte alle dem vi aldrig mer faar se, idet vi i mindets hellige oplevelse omfavner hende som engang bar os under sit hjerte, vor mor Gullaug Tørmo. De taarer vi fælder i avskjeden er juvelerne hvormed vi bedækker dit kistelaag.

Vi ønsker velkommen vor æresgjæst fra Norge, Hr. Ivar Sæter fra Tolga.

Vi ønsker at fremlægge tre anbefalinger for stevnet:

1. Vi ønsker, at laget iaar vil anbefale at der organiseres lokale Østerdalslag i de store døle-settlementer, for blandt andet at støtte arbeidet og utgifterne forbundet med utgivelsen av "Østerdølenes Saga." Og at laget vælger en eller flere til at reise rundt i dette øiemed.

2. Vi ønsker, at laget vil ta under overveielse utarbeidelsen av en plan som kan hjelpe Østerdølenes ungdom her i landet til at bevare det gode i vor fædrearv.

3. Vi ønsker, at laget vil ta under overveielse hvad der kan gjøres for at bevare og forsterke vor forbindelse med hjemlandet og særlig Østerdølen. (Disse tre anbefalinger blev under møtet enstemmig antat av laget og lagt paa bestyrelsen at utarbeide. — Utg.)

Somme av eder har vi ikke set paa 34 aar, somme paa 20, somme 10 aar. Velkommen!

Vort møte vil opfriske gamle minder, gode minder, hellige tanker, troen paa det gode i os selv og i vort folk. Nationalfø-

lelsen har her en ny opstandelse. Vi er stolte av at være nordmænd. Vi forstaar med tak til Gud at vi er bra mennesker.

Vi glæder os ogsaa over, at vi faar bo i et godt land.

I Amerikanske Østerdøler — Velkommen!

HILSENER TIL ØSTERDALSLAGET!

"KIRKEN DEN ER ET GAMMELT HUS".

Av Biskop Henrik Hille, Hamar, Norge.

I 1900 aar har kirken hørt hjemme i Norges bygder. Midt i bygden, helst paa det vakreste sted, laa den. Den var kanske ikke saa stor og ruvende altid. Men den var god det største hus i bygden, dens spir rak over grantopperne, og klokkeklangen bar vidt utover. Og inde var det høit under taket, og alt de evnet i kunst og skjønhed, det prydet de kirken med.

I kirken skulde der være høitid, kirken skulde være anderledes end alle andre hus. For den var det hellige sted, den var Guds hus.

Der var det godt at komme, der var himlen aapen, der kom Gud nær. Der mødte de hellige ord om Guds vilje med menneskene, om retfærd og godhet og selvtukt. Der mødte de forunderlig milde ord om tilgivelse og naade, om trøst og tryghet, om fred og salighet. Det var Kristus som lyste mot dem, den Hvite Krist.

Slægt efter slækt drog paa kirkevei og fik kirkens helg ind i sit liv. He bøides trassige viljer i bot, her smeltet haarde sind, her fandt tunge hjerter trøst og bange sjæle fed. Fra den gamle kirke midt i bygden gik der gjennem alle slækter en strøm av gode tanker, av barmhjertighet og forsonlighet, av kraft i livsstriden, av haap i døden.

Den gamle kirke levde med i bygdens liv. Den tok imot barnene ved døpefonten, den samlet de unge paa kirkegulvet, den signet pakten mellem brud og brudgom, den ringte over graven og helliget de dødes hvilested paa gravbakken.

Slik var det i gamle dager. Kirken den er et gammelt hus, den bærer saa sterke minder til os fra fædrenes liv.

Men kirken hører ikke bare fortiden til, den har ikke bare mindeglansen over sig. Den har noget av evigheten i sig, den fornyes fra tid til tid. Den ligger endnu midt i Norges bygder og "kalder paa sjælen træt og tung, syk for den evige hvile."

Den eier noget som menneskelivet ikke kan undvære og ikke maa miste: aandssynet, evighetsværdiene, Gudslivet.

I vor tid da materialismen er saa sterk, da menneskelivet undergraves av ondskapens kræfter, er krkens opgave saa stor som nogen gang.

Trods motstand og likegyldighet viser det sig at folket ikke har glemt sin kirke. Der gaar over Norges land idag en ny bølge av kjærligheten til kirken. I bygd efter bygd restaurerer de sin gamle kirke, smykker den, ofrer for den. Og i grænd efter grænd bygger de nye kirker, flere kirker. Ikke paa meget længe har der været bygget saa mange kirker som i denne tid. — Det fortæller at dt norske folk lsker sin kirke og vet hvad den betyr for folkets liv.

Er det ikke netop det som gjør at nordmænd naar de drar ut for at finde nyt hjem i frmmet land, tar kirken med? Saa-dan er vi norske.

Slik gik det til at der reiste sig norske: kirker i dette store land vestenfor havet. I Amerika var det vel ingenting som sam- let de utvandrede nordmænd slik som kirken og ingenting som bandt dem sterkere til gamlelandet. Kirken i det nye land minder Om kirken i gamlelandet, i dalen derhjemme, i fædrenebygden. Det er samme tro, samme Gud, samme Frelser. Det er samme tukt og samme trøst, ramm hjælp og frelse i liv og død.

Naar derfor Østerdalslaget feirer sin jubilæumsfest og tankene gaar mot det land som for nogen er barndomslandet, for andre fædrenes land, da skal dere møtes av en hilsen fra kirken derhjemme i Østerdalene. Somme av dere husker selv kirken derhjemme i bygden, der kanske far og mor sover paa gravbakken. Andre har et billede gjemt i hjertet, et billede de fik av fars og mors fortællinger.

Som biskop i Hamar bispedømme er jeg Østerdalens biskop. Og det er mig en stor glæde at faa sende dere alle en hilsen fra kirken i Østerdalens bygder. Og dette er vor hilsen:

Kirken den er et gammelt hus, men den staar endda og den skal staa i alle kommende slækter, for den er som en kilde midt i bygdens liv, en kilde som strømmer med velsignelse og frelse for mennekesjælene og folkene.

La os staa sammen om det, alle vi av norsk ætt, at vor kirke vil vi elske og værne, saa vi kan overgi den til dem som kommer efter os. Dertil hjelpe os Gud i Jesu navn.

En gruppe Østerdoler ved Vergelandsstatuen i Fargo, Nord Dakota.

En gruppe Tolginger ved Østerdalsstevnet i Fargo, Nord Dakota.

PROST KLUTES HILSEN TIL ØSTERDALSLAGET I
AMERIKA PAA 25 AARSDAGEN

Efter opfordring — men med glæde — sendes hermed en hilsen med dikteren Ivar Sæter til Østerdalslagets 25 aars stevne i Fergus Falls fra kirkerne i Nord Østerdal.

Jeg vil da minde om bibelens fortolkning om Abraham som i tro til Gud drog ut fra sit land og sin fars hus til et fremmed land — og Gud lovet at velsigne ham og gjøre ham til et stort folk og med et stort navn. Og overalt hvor Abraham festet bo bygget han et alter for Herren for der at paakalde Gud.

Dette kan i store træk — dypt og sandt — anvendes paa vore utvandrede landsmænd i Amerika.

De drog ut til et land langt borte — paa det uvisse. Mange var vel grundene dertil — men trods alt var dog Gud med i det — for Gud er ogsaa folkenes og historiens Gud. Det blev et liv i arbeide og slit — et jernliv — som meislede karakter og aasyn. Der vokste frem blomstrende bygder — et helt utflyttet Norge. Gud velsignet dem — har gjort dem til et stort folk — git dem et stort navn.

De har gjort sit land og sit folk ære — derfor takker vi Ham. Og alle tok et med fra gamlelandet: kjærligheten til Norge og hjemmet og slægten — og føler sig sterkt knyttet til moderlandet som vi har set saa mange beviser paa.

Og med kjærligheten til Norge førte de ogsaa med sig til det fjerne — ogsaa kjærligheten til Norges kirke, og den religiøse arv som den har skjænket vort folk. Noe av det første de gjorde overalt hvor de fæstet bo var likesom — fordum Abraham — at bygge et alter — en kirke — for der at paakalde Gud og samles til norsk gudstjeneste. Og tilsist er vel dette den dypeste Brund til fremgangen, styrken og hæderen — for Guds velsignelse er fra slækt til slækt over dem som frykter ham.

Saa sendes da en hilsen fra kirkene i Nord Østerdal — der de ligger i skog — under fjeld — ved elv og sjø — og med den fredhellige kirkegaard om sig — hvor slakterne har paakaldet Gud.

Der ligger en kirke i Norge i hver grænd — kirken hører med i billedet av hjembygden — og stiger frem naar hjembygden mindes og nævnes.

Derfor vil kirkerne være med ogsaa i denne hilsen til Østerdølene i det fremmede land — kirkerne hilser med taarn og klokker — minder, maner og ber: "Gud velsigne vore landsmænd i det fjerne."

Tillykke med jubilæet og med stevnet — maatte glæde og velsignelse komme derav.

Maatte I mærke noe av skogsus o gelvebrus og kirkeklokkeklang i denne enkle hilsen.

Tolga, den 5. mai 1935

—Trygve Klute.

Sogneprest i Tolga siden 1916.

Prost i Nord Østerdal siden 1926.

HILSEN FRA NORDMANDS-FORBUNDET

Østerdalslaget i Amerika:-

Nordmands-Forbundets styre sender en hjertelig hilsen til Østerdalslagets 25-aarsjubilæum med de bedste ønsker om trivsel og fremgang for laget i fremtiden.

Det er med stolthet og taknemlighet vi herhjemme har vært vidne til hvorledes norske mænd og kvinder har hævdet sig i Amerika og gjort en betydningsfuld indsats i det nye land, og det er vort haap at østerdølene fremdeles vil være med og bidra til at dette maa fortsætte og at de vil være med og hegne og værne om de norske traditioner overalt i Amerika hvor de har slaat sig ned.

Vi hilser alle Østerdøler paa jubilæumsdagen med tak for hvad de har gjort for at hædre Norges navn og med ønske om fortsat fremgang for laget i aarene som kommer.

Heil og sæll

For Nordmands-Forbundets styre.

—Arne Kildal,

Generalsekretær, Oslo.

TIL ØSTERDALSLAGET I U. S. A.

Glomdalsmusæet, som iaar gaar i sit 24de aar og saaledes er omtrent jevnaldrende med aarets 25 aars jubilant: Østerdalslaget i U. S. A., vil gjerne være med i gratulantenes række og sende Østerdalslaget de bedste ønsker for jubilæet.

Disse to institutioner er nær beslæktet: de har begge til opgave at værne om fædrearven og holde fædrenes minde høit og hellig. Opgaven er ikke altid let, det har vi herhjemme faat erfare i vort arbeide. Og opgaven er sikkert ikke lettere derute i det fremmede samfund. Men kjærligheten til opgaven og en fast tro paa at den skal lykkes og maalet naaes, bærer over mange vanskeligheter. Og naar Østerdalslaget nu kan samle utvandrede frendefolk fra Østerdalens mange bygdelag til jubilæumsstevnet, er det en begivenhet som sikkert vil glæde mange norske hjerter, i dyp taknemlighet til dem som gjennom aarene har baaret byrdene for at lede laget gjennom motgang og vanskeligheter frem til dets stilling idag.

Maatte laget gaa en lys og lykkelig fremtid imøte.

Det er vaar i Norge nu, en straalende solskinsvaar, og paa Glomdalsmusæet ligger tun efter tun fra dalens ømsle bygder i det friskeste vaargrønt inde i gran- og furuskogen og med nysprungen bjørk som det fagreste tun-træ. Og længst inde ligger sætra og drømmer i soldisen. Over døra paa sæterstua staar det — og vil staa til alle tider — at denne stua er en gave fra østerdøler i U. S. A. gjennom Østerdalslaget.

Og nu hilser sæterstua og alle de andre gamle stuer og hus — det er 50 av dem ialt — de hilser Østerdalslaget i U. S. A. i taknemlighet og ønsker alt godt for dets fremtid.

"Gud signe vort dyre fedraland".

Gud signe Østerdalslaget i U. S. A.

I styret for Glomdalsmusæet, Elverum, —

Magn. Hamlander.

NORGESDAGEN, 17de MAI

Til vort frendfolk, Østerdølene i Amerika:—

Med glæde sender jeg min hilsen til Dere paa Deres 25aarige festdag. Og De kan da være forvissat om at jeg er med Dere i festglæden. Jeg har selv været i Amerika i 1902-1903 saa jeg fik et lite begrep om Deres nybyggerliv og de vilkaar De var stillet under. Det var nærmest det min Amerika-reise gjaldt. Som en fattig utvandrer kom ogsaa jeg derover, og maatte øieblikkelig komme i beskæftigelse. Min første glæde var da jeg hadde tjent saapas at Amerikabilletten var betalt. Den første sommeren var jeg med farmere i Red-Riverdalen. Da jeg sel er opvokset som gaardbruker, var det interessant

for mig at studere det Amerikanske jordbruk. Aa, for et præktig syn at se de store vidder med modent korn. Et herligt land. Jeg vil rope hurra for Nordmændene som overveiende er jordbruksfolk derover. Saa var lidt industriarbeider, og da jeg var en arbeidsvant mand, gik det bra. Hele tiden derover hadde jeg følelsen av at Nordmændene var godt introducert over Amerika, saa det var ingen skam at være Nordmand. Vi er stolte av Dere Østerdøler, og vil gjerne at släktskapsbaandet haa holde os sammen frem over tidene. Den opvoksende slækt derover maa ikke tape bort det norske maal, — det er netop det som binder os sammen. Maatte Norrøna-folket vokse og trives der. Tillykke med festen og hilsen til slækt og kjendinger fra Østerdalen.

—John E. Roe,
Vingelen, Tolga.

LÆRER PER SIMENSEN SKRIVER:

Jeg erindrer godt talen om de første pionerer til U. S. A. En søster av min far var gift med Embret Slaabakken, der var en framifraa kar i mange maater, men han spredte sine kræfter. Familien reiste til Amerika, like indtil Indianer territoriet i Minnesota. Ofte var pionerene utrat for de rødes overfald. De brændte og røvet. Familien maatte flykte i største hast. Den yngste gutten kunde de ikke faa med sig, og derfor tullet de den ind i en skindfæld og kastet barnet i et elendig skjul. Det reddet gutten. Han blev fundet i bedste velgaaende og levet længe. Familien arbeidet sig op til velstand. Den ældste søn Ole blev en grepa kar. Da borgerkrigen brød løs, lot han sig med flere norske hverve til et rytterkompani og avancerte til løytnant og blev dekorert. Naar kompaniet paa de hvite hester hugg ind blev det blodige pander. Kompaniet vek aldrig. Aa, hvor mit barneøie tindret og glædestaarer randt. Jeg vokste ved berømmelsen over min nære slæktnings heltedaad derover i sit nye hjemland. Saa en dag fik far et brev hvori var indlakkert en gulddollar. Den blev til en tabu.

Saa blev det en krise. Lars Hulbækdal, Ole Thomasgaard-Esten Flatgaard med flere reiste over. Præktige karer alle sammen i aand og haand. Under indseilingen til New York støtte skibets ammen med et andet skib og fik et stort hul i bau-

gen. Skibets last og passagerer blev kommandert til bakstavnen, saa skibets baug blev hævet, saa vandet ikke flommet saa voldsomt ind. Lars Hulbækdal skrev, at han stod færdig til at kaste sig i sjøen med et bord under armen. Skibet kom frelst iland. At reise til Amerika nu er som de gamle forestillinger om at reise til Himmelen, og vel saa det. En lystreise bare. Et pengespørsmål.

Det blev stille en stund ,men da jernbanen blev færdig fik reisefeberen for alvor tak i ungdommen. Anders J. Volden, Ole Brændmoen, Anders A. Broen og Amund Thorsen, Tellebondeguttene Jon og Per — barndoms- og arbejdskamerater. Skulde læseren av brevet træffe nogen av disse, saa bring dem min hjerteligste hilsen. Knut E. Storbækken en elev av mig i min grønne lærertid i Erliens skole. Han er jo blit en Krøsus. Det er ikke mit eksempel han har tat da ihvertfald. Fra min første lærertid i Tufsingdalen husker jeg Tobias Jonsen Moen, det ogsaa blev en Seminarkamerat paa Hamar 77-99. En livlig knekt. Vi fra Nordre Østerdalen stod noe tilbake for de andre, iallefald det første aaret før vi blev klimatisert. Tobias var tyk og kort. En kunstner til at gaa paa hænderne for at ærrge de gamle konstabler. Da disse skulde gripe ham sprat han op som en viskelærball og borte var han som en svidske. Den gang vidste han ikke teologiske anlæg. Det var først i U. S. A. at teologien grep ham. Tobias blev prest. Billedet av ham henger i statsstuen i Siksjølien. Intet billede har grepet mig saa sterkt. Det har brændt sig ind i sind og sjæl. Aa, hvor ansiktet lyser av sjælsrenhet og godhet. Utvilsomt var han en god prest og ærlig sjælesørger. Saa mindes jeg Broen, nu professor i U. S. A., en fremragende prædikant tillike. Som barn hadde jeg ham paa skolen. Vi blev gode venner. Vingene vokste, fuglen blev til en aandelig ørn. Norge har ikke hat skam av sine pionerer. De har i fuldt mon hævdet mor Norges ære. Hjertelig tak for Deres indsats, saavel materiel som aandelig. Slik skal det være. Utflytterne skal ved al sin færd prøve paa at kaste glans over sit barndoms hjem og folk til ære for dem selv og den bygd som har fostret dem. Jeg skulde ønske at træffe mine venner derover. Den tanke er nu dukket op at jeg skal ta mig en flyvetur gjennom stratos. Ingenting er umulig nu. Vell møtt.

—Per Simensen.

DIKTEREN HR. IVAR SÆTER

Det har glædet os Østerdøler meget at du i aar da vi feirer 30-aars jubilæet for Norges fulde selvstændighet i 1905, reiser over for at besøke østerdølerne i Amerika. Alle har vi jo mange slæktninger og venner derover. Det er ikke hver maaned vi veksler breve med vore kjære i den nye verden, men de er stadig i vore tanker og intet budskap er os kjærere end naar vi mottar hilsener fra dem — og endda kjærere naar de kommer over til Østerdalene for at besøke os herhjemme i vore skoge og fjeld.

Jeg sender de bedste østerdalske hilsener til alle norske i Amerika, idet jeg særlig ber om min hjerteligste hilsen til mine nære slæktninger, Iver Moens enke og barn i Cummings samt de to døtre efter Peder Moen og Anders Urseth i Fergus Falls.

Særlig hilses min nærstaaende ven Amund Thorson, Minneapolis, samt Storbækken, Lars Eide med familie, Fergus Falls, og fotograf P. L. Eide, Photo Studio, Bottineau, N. Dak., og for-øvrig særlig alle utvandrede Tolginger med barn og barnebarn.

I hengivenhet —Ivar Moen.

PRESIDENT, ØSTERDALSLAGET, FERGUS FALLS, MINN.

Tillat mig at bringe en hilsen og et ønske om fortsat held og fremgang til Østerdalslaget samlet til festligt stevne i en av Minnesotas vakreste smaabyer.

Jeg er sikker paa at mine medarbeidere i Trønderlaget, er enig med mig, naar jeg siger at vore naboer fra Østedalens mange gaarde og grænder, er et folkeslag, som er til ære for hvilken som helst folkegruppe. Vi trøndere akter eder for eders retsind, for eders paalitelighet, og ikke mindst fordi at De ikke har git op i denne vanskelige tid.

Vi hilser eder nu naar i fester! Maa denne feststemning følge eder i de travle arbeidsdage, der altid kommer efter et stevne.

De røtter de har festet i gamle Norges jord maa ikke avhugges, det varmer os alle om hjertet naar det gaar nogen av os godt; maa der bli mange varme hjerter nu ved Østerdal-stevnet i Fergus Falls. Varmer, paagrund av de hilsener der bringes eder fra Norge, og varme fordi venner og kjendinger møtes.

Minneapolis, Minn.

Paa Trønderlagets vegne, —O. Hegdahl, sekretær.

HILSEN FRA BYGDELAGENES FÆLLESRAAD

Bygdelagenes Fællesraad sender herved de bedste ønsker og gratulerer Østerdalslaget paa dets 25-aars jubilæum. —Eilev O. Bakke, sekretær.

OS I ØSTERDAL

Herr forfatter Ivar Sæter, Tolgen:—

Jeg har hørt du skal ut paa langreise — til Amerika. Jeg vil da først ønske dig en riktig god reise i alle henseender. Det vil bli en stor oplevelse, og at du faar en mottagelse som sier "seks" av dine landsmænd i det fjerne Vesten tviler jeg ikke paa. Vær god og ta med min varmeste hilsen til mine slæktfinger, onkel Lars og Per Eide og tante Eline Hammerstrøm, født Eide. Det er mange flere baade slæktninger og kjendinger. Hils alle! Mor og far kommer antagelig op en tur til dig før du reiser for at medsende helsing.

Ved siden av dette var det ogsaa en bøn om hjælp til vort kirkeorgels gjæld. Du kjendte dets historie og tilbliven. Far hadde loven paa store bidrag til indkjøpet, men naar tiden kom at orglet skulde betales var størstedelen av de utlovede bidrag redusert til smaa beløp. Min far har git adskillige kontanter til orgelet. Jeg har kanskje git mest av alle, men det vil jeg netop ikke skryte noe av. Jeg tænker som saa : "Hvad du evner kast av i de nærmeste krav." Gjælden er nu kommet ned i kr. 6500. -- Den var paa kr. 13,000.

Jeg takker dig Sæter for at du altid ivret for at faa denne gjæld ordnet samtidig med kommunens akkord, men det gik ikke som du ønsket desværre.

Hvis det skulde gis dig anledning, er jeg dig meget taknemlig om du paa det varmeste vilde tale Tolgen kirkeorgels sak for Tolginger der borte. Med dette ønsker jeg dig lykke paa reisen og velkommen tilbake til Gamlelandet.

Med aktelse og hilsen,

—Ivar Eide.

PAA GAMLE TUFTER

Amund Thorson, Minneapolis.

Under mine besøk i gamle Norge i 1914, 1924 og 1930 var det min største fornøielse at færdes paa steder, hvor jeg til-

bragte barndom og ungdom. Alle gamle minder likesom passer revy for tanker og øie. Den gamle røststue, hvor jeg blev født, det rødmalte, gamle skolehus, hvor jeg lærte noget for livet og mangen gang boltret mig i vild lek. Den hvitmalte store kirke paa det ophøiede sted, hvor jeg var døpt og konfirmeret — to betydelige milepæle i ens liv — og hvor det saliggjørende ord saa ofte var forkyndt, var altid et attraaværdigt syn.

Dalen, skogen, fjeldet, sjøer, tjern, elver, bækker — kort sagt alt — likesom takker en for sidst og ønsker en velkommen tilbake. Der kunde vært reist nye bygninger og nedrevet gamle, ryddet nyt land; men dalens natur var den samme. Vindens susen i den dystre, svaiende furuskog var den samme hvor tiuren om vaaren i elskovsrusen omgit av sit harerh av røier, hverken saa eller hørte. De fleste av de gamle skogkjæmper hadde undergaat forvandlingens lov under sag og øks, enten blit omgjort til materialer eller "reist sørover" paa Glommens brede, svulmende ryg.

Bjerkelieerne med de gamle sæterstøler opimot fjeldet var de samme, hvor haren om vaaren kom frem "paa groen" og or-hanen rundt omkring holdt sit buldrende spil; ikke at forglemme de sorgløse dage, da ens barnesko blev traadt skjæve som gjeter med lurlok og al den øvrige sæteridyl saa rikelig beskrevet baade i poesi og prosa.

Født og opvokset i en fjeldbygd finder jeg ingen større fornøielse — enten med fiskestang eller gevær — at ta lange turer i fjeldet. Fjeldets store stilhet og friske luft har en egen dragende makt. Heiloens monotone næsten klagende toner og fjeld-rypens sang høver godt i omgivelseerne og er likesom en forundret velkomsthilsen til vandreren. Den deilige ørret i fjeldvandene faar ens mund til at løpe i vand bare ved tanken.

Ransjødalen i Tolgen og Spekdalen hvor jeg tilbragte flere aar som gjetergut, er altid et paradys for mig under Norges besøk. I den første dal har man Ransjøpiggen mere end 1000 meter over havet og hvorfra i klart veir kan sees 9 kirker. Elgpiggen er endda høiere. Ransjøen er den første kilde til Glommas største bielv Rena, og som kjært barn har mange navne saa ogsaa Rena elv. Gjennem Ransjødalen heter den Ransjøaa, ved sammenløpet med Speka fra Spekesjøerne i Spekdalen tar den denne elvs navn for igjen naar den naar Brydalen — kapell

sogn til Tynset — at omdøpe sig til Bryaa, som rinder ind i Finstadsjøen; ved utløpet av denne sjø antar den navnet Finstadaa gjennom Finstad og Undset bygden og naar den kommer frem til hovedbygden Rendalen antar den navnet Rena, hvilket den beholder til den former sig med Glomma ved stationsbyen Rena i Aamot. Paa dette sted bor en gjæv Østerdøl, Tollef Kilde, hvis livsdrøm, arbeide i tale og skrift har været at Rena skulde kanaliseres til Storsjøen i Rendalen. En vandvei fra Glomma her vilde nok bli nyttig, men koste mange penge. Maaske en gang i fremtiden ideen kan virkeliggjøres.

Vi vil ta en liten trip og følge Rena elv paa dens løp, hvor den snart i strømme, snart i fossestup, snart i stille og gjennom blinkende fiskerike sjøer, snor sig paa sin vei. Akrestrømmen, Hornsetstrømmen og Finstadsjøen i Rendalen blir om sænket — væsentlig paa statens bekostning — hvorved store arealer av dyrkbart land indvindes til bureisning.

I nedre del av Ransjødalen gjenstaar endnu grundmurene av landets ældste andelsmeieri.

I Spekdalen rinder elven gjennom dette saakaldte "Spek-hugg" som er i to avdelinger, øvre og nedre. Dette er en seværdighet av rang; berget er likesom saget lodret ned paa begge sider og det er op til 100 meter ned til vandet med en bredde av 30 til 50 meter. Paa steder hvor man kan naa ned med fiskestang og snøre har man straks en graadig, sprællende ørret paa kroken. Paa et sted med møisommelig adkomst fra begge sider forefindes den saakaldte Jutulbro, som bestaar av 5 a 6 meter træstammer likesom støpt ind i bergvæggen. Jeg har selv kravlet over denne og det er ikke for gamle folk i 70 aarene i storflom og teleløsning om vaaren førte elven saa meget grus, sten og sand med sig at flere gaarder i Brydalen blev lagt øde. Landskapet paa begge sider av disse jutulhug er svært brat, ulendt med stenurer og granskog. I 70 og 80 aarene var her, saavelsom i den nærliggende Gammeldalen meget bjørn, som hadde hi paa disse steder og hvor mange blev skudt paa æte av gampskrotter. Brydalsfolk fortæller om en mand ved navn Magnhild-Simen, som i 1879 stod ansikt til ansikt med Bamse Brakar paa 30-40 meters avstand. Heldigvis for Simen, som intet gevær hadde, var jutulhugget mellem ham og bjørnen; denne var øiensynlig sint, brummet stygt, for omkring paa bakbenene, rev op mindre træer, stubber og sten, som den

kastet mot manden, som bamsen ansaa uberettiget at trænge ind paa dens enemærker. Simen betraktet bamsen en stund, hvorpaa han med hjertet i halsen løp saa hurtigt benene kunde bære ham ned til bygden.

Nu er bjørnen en saga blot i alle Østerdalene, og storskogen gaar hurtig den samme vei.

Tilslut endnu nogen ord om jutuler og deres gjennom sognet utførte bedrifter. Ved Spekas indgang i Brydalen straks nedenfor disse jutulhug er en liten slette, hvor der ligger tre kulerunde stener, som veier ca. 100 kilo, hvorom sagnet fortæller at jutulene brukte disse naar de lekte sig med at "kaste kil", saa det har nok vært kraftige karer.

Der findes et andet jutulhug mere tilgjengelig for turister ved Barkald-fossen i Glomma og Barkald station. Det er større og meget dypere end Spekhugget — næsten 300 meter dypt, om hvis tilblivelse sagnet fortæller, at Rendalsjutulen og Glomdals-jutulen engang blev uvenner og som en hevnaakt vilde Rendals-jutulen faa Glomma til at rinde gjennom Rendalen og i det øiemed gjorde han med et eneste hug, dette skar i Barkaldkjølen og hadde ikke solen rundet idet han var færdig til det andet hug, hvormed han sprak, saa vilde kanskje Glomma ha strømmet gjennom Rendalen istedetfor gjennom Storelvdalen.

*Til Hans kongelige Hoibet Kronprins Olav av Norge
I Anledning Amerika-Hilsenen.*

Stolte navn i en verdens-stimmel,
Olav, helligt blandt fyrsters tal,
Staar i guldskrift paa Nordens himmel,
Pryder Norrøna konge-hall.
Kronprins Olav os jubel bringer: Vesterheimen
faar konge-bud —
Festens deilige klokker ringer;
Folket bøier sig — takker Gud!

Friske vindpust fra Norges aaser,
Sang fra storskogen suser ind
Mægtig fædrene's aand nu blaaser
Over utflytter folkets sind. —
Prinsens budskap er gjeve retter,
En Ambrosia, nektar fin,
Hjemlandslængselen rigt de mætter
Stemmer hjertet lik idel vin.

Der er hellige baand som binder
Nordmænd til deres barndoms strand:
Tro og kjærlighed — ungdoms minder
Ædle tanker for fædreland
Disse baand blir nu skjønt forstærket
Ja- velsignet ved prinsens flid
Saa forhærliges *Olavs-mærket* —
Spredes glans fra vor velmagts tid.

Norges *kjærlighet* gir Dem rangen
Ære, troskap blandt høi og lav;
Dyd som nynnnes i vuggesangen,
Duft i blomsten ved folkets grav
Denne kjærlighets fagre flamme,
Blusser ogsaa paa Vestens strand,
Ja, vi elsker vor folke-stamme,
Kongehuset og fædreland.

Hils til mor fra den fjerne verden.

Bøn vi fletter i festens sang

"Gud, som ledet den lange færden

Seklers korstog til stormagts rang

Varm op folket ved fredens alter,

Hett av fædrenes blod og brand.

Salv de tingmænd som lov forvalter.

Døb med Ridderaand Olavs land."

Norges Ledere.

Her skuer vi ut over stormende vande

Hvor mægtige dønninger hæver sig op.

Og bølgerne bruser langs fædrenes strande

Og løfter mot solen den *skumbvite* top.

Naar stormen paa Norrøna folkehav yrer

Da klarest vi ser disse lys langs din strand

Ti de er genierne, disse som styrer

Og spreder forklarelsens lys rundt vort land.

H. M. Kongen.

Utflytterfolket har smaakonger nok

I loger, i lag—ja, i kirken, desværre!

Formænd og farmere, prester i flok

Vil være kong Harald, kong Magnus, kong Sverre

Dog enhetens tanke fra ældgammel tid,

Som samlede Norge er ogsaa naadd hid:

Vi samles som nordmænd. Vor tanke gaar flyvende,

Kjærlighetsvaren til kong Haakon den Syvende.

TIL ØSTERDALSLAGETS DAMER

Østerdalslagets damer begyndte at røre paa sig, for første gang, under vort stævne i Fargo. Og naar nu interessen er vaaknet blandt lagets kvinder, behøver vi ikke længer at staa i tvil, hvad lagets skjæbne angaar.

Kvinderne ved stævnet i Fargo besluttet blandt andet at sy flere sengetæpper. Ledende damer i Fargo staar i spidsen for et tæppe. Ledende kvinder i Minneapolis garanterer et andet

tæppe — kanske to. Mrs. P. L. Norbeck fra Wildwood, Canada, lovet at skaffe et tæppe. Tanken er at sy navne paa tæppet, og hver en, som faar sit navn indsyd paa tæppet, maa betale ti cent pr. navn. Undertegnede beder nu indstændig, at alle damer blandt Østerdølerne hurtigst mulig sætter arbeidet igang. Vil hvemsomhelst ta det paa sig at samle navne og

ØSTERDALSLAGETS DAMER.

Ledende damer i Østerdalslaget som besluttet at hjælpe til med utgivelsen av "Østerdalenes Saga". De latet og solgte sængtæppr.

sende dem til os? Gaa til alle kjendte, bed om ti cents og giverens korrekte navn. Spørg andre kvinder om de vil hjælpe dig at samle navne, og naar du har samlet saa mange navne som mulig, send dem og pengene til undertegnede. Vi maa be om at faa ind alle navne saa snart som mulig — la os si inden den første oktober. Vi skal selv sy navnene, men dere maa sende dem ind til os. Om det er mulig, vilde det være ønskelig at faa navnet paa bygden, hvor disse folk er fra i Norge. Det er ikke absolut nødvendig, men vi tænker at faa alle fra en bygd paa en "square block."

Komiteens navne og adresser er: Mrs. Mina Kjernet Foss, 3501 24th Ave. S., Minneapolis; Mrs. Emily Erickson Tangvald, 2309 23rd Ave. S., Minneapolis; Mrs. K. G. Nilsen, 2625 Park Ave., Minneapolis; Mrs. Nina Tangen, 1208 2nd Ave. S., Fargo, N. D.; Mrs. H. L. Brevik, 820 8th St. N., Fargo, N. D.; Mrs. Hans Bakken, Audubon, Minn.; Mrs. Lars Eide, Wildrose, N. D.; Mrs. Ole Berg, Banks, N. D.; Mrs. Ole Johnson, Detroit Lakes, Minn.; Mrs. Martin Baker, Eau Claire, Wis.; Mrs. J. R. Buflod, Lebanon, S. D.; Mrs. P. L. Norbeck, Wildwood, Alberta, Canada, og Miss Olga Johnson, Argusville, N. D.

For komiteen

Mrs. K. G. Nilsen, President og Kasserer

NOGLE BEMÆRKNINGER OM VORE REISER I ØSTERDØL-SETLEMENTERNE

Bestyrelsen av det nationale Østerdalslag utnævnte undertegnede og Mina Kjærnet Foss til at reise rundt blandt Østerdølene her for at samle oplysninger for vor bok "Østerdølenes Saga", som lagets formand pastor K. G. Nilsen blev valgt av laget til at redigere. Mina Foss er baade en morsom og dygtig ledsagerinde. Vi to hadde en lærerik reise.

Vi reiste i flere stater og besøkte de fleste store Østerdøl-settlementer. Hvor vi kom mødte dølene os med velvilje. De fremviste at de var interesserte i saken vi representerte. De fremviste, at de endnu bærer varme følelser for fædrelandet og hjembygden. Endog de av den anden og tredje generation av utflytterfolket talte med ærbødighet om det land forældrene hadde elsket og om minderne som hadde staaet saa lyse for far og mor.

Hvad farmerne angaar fandt vi at dølene i Wisconsin har mindre farme end de i Minnesota og Nord Dakota. Men til gjengjæld har de i Wisconsin penere farme idet de ser ut til at ha tat bedre vare paa sit land. Farmerne i Wisconsin har lagt sig mere efter meieridriften, medens de længere vest avler mere korn, saasom hvete, mais, byg, havre, lin osv.

Østerdølene i Wisconsin er de mest gjæstfrie folk paa jorden, og de har saan grepa god kaffe! Tak for kaffen, fru Berith Garlid i Ellsworth. Tak for rømmegrøten, fru Theoline Beck, Spring Lake. Alle dere Wisconsin døler tak for besøket. Og

saa vil vi sige at vi fik saa mange pene breve. Wisconsin-karene har sandelig ikke glemt at skrive pent. Men mesteren av alle i at skrive nydelige breve er Martin Bakker, Eau Claire.

For at ikke dølene i Minnesota skal bli fornærmet maa jeg sige lidt om dem ogsaa, og det vi siger maa være sandheten. Vi gikk rundt og aat og drak blandt dem indtil vi blev runde om ribbene. Mr. og Mrs. Einar Stengel i Saum burde vælges til assisterende rømmegrøt-kokere av Østerdalslaget. Tak! Vil sige til Mrs. Olaus Flermoen i Winger, Anna Krogseng i Saum, Mr. Halvor Stai i Pinewood, Emil Østmo, Winger og mest av alt til Mr. og Mrs. Ole Bruun i Climax, aa nei, hvor godt vi hadde det hos eder. Alle de andre ogsaa mottag vor tak.

Vi fandt mange døler baade i by og paa land, farm og fa-brik. Vi har set dem grave guld og arbeide i oljefelt. Vi har set dem i fabrik og i maskinshop og paa kontoret. Vi har hilst paa østerdøl læger, prester og kommanderende i hæren. Østerdølene er idet hele tat akkurat lik andre folk som Gud har skapt. Vi har truffet kun nogle faa av de 40,000 østerdøler, som kyndige mænd paastaar skal være i Amerika. Deres be skjæftigelse er omtrent som følger:

Farmere	15000	Handelsfolk	700
Fabrikarbeidere	7000	Minearbeidere	70
Tjenestefolk	5000	Oljegravere	30
Mekanikere	5500	Utilities	500
Kontorarbeidere	4000	Dagdrivere	150
Professionelle	1900	Forskjellige andre	150

Venligst Deres

—Mrs. K. G. Nilsen.

SKATTERNE I AMERIKA OG ROOSEVELTS "NEW DEAL"

Skattene er store, og det ser ut til at størstedelen av dem gaar til uærlige politikere og unødvendige statsfunktionærer. Enten maa dette rovgjærrige snyteri stanse eller ogsaa staar en revolution for døren.

Ved siden av den direkte føderale skat og statsskat, er der inkorporationsskat, obligationsskat, inkomstskat, arveskat, eiendomsskat, løsoreskat, osv. Der er skat paa alt vi æter og ifører os og nyter og der er luksusskat. Der er femti forskjellige skatter paa et brød vi kjøper hos bakeren. Der er 26 skat-

ter paa din automobil. Der er 200 forskjellige skatter paa olje og oljeprodukter. Vi betaler sytti skatter paa den apothekvare vi kjøper. Og der er høie skatter paa den kiste vi snart skal ligge i og for likbesørgeren. Folk har neppe raad til at leve; de har slet ikke raad til at dø.

President Franklin Delano Roosevelt, som gir sig ut for at være Amerikas berømte læge har git følgende prescription for landets kur. Han kalder kuren "The New Deal" Han mente at hvis Amerika tok ind disse mediciner skulde hun bli frisk. Her gjengives nogle av pillerne i kuren:

THA	FSA	FCC
TCA	HOLL	REA
RFA	NIRA	CCC
FFMC	AAA	NRS
FLB	NRA	TVA
PCCA	PWA	SEC
FERA	WPA	SSB

Men Amerika fik vondt i maven av disse mediciner. Hun er sykere idag end nogensinde. Statsgjelden er nu mere end hundre og firti milliarder kroner, og landet har mere end ti millioner arbeidsløse.

CYKLONEN NÆR WINGER, MINN.

Den 29de juni 1877 gik der en fryktelig cyklon over Winger.

Halvor Engemoens far og mor og hans yngste bror Olaf stod i stuen og iagttog den ankommende storm. Eftersom stormen nærmet sig øket deres frygt. Det blev klart for dem at de stod foran en fryktelig tragedie. Hans mor og bror skyndte sig ned i kjælderen, medens manden forblev ovenpaa for at se efter forskjelligt. Da Engemoen ikke straks kom nedenunder gik Mrs. Engemoen op for at se efter ham. Og netop som hun løftet hovedet op over gulvlæmmen var cyklonen der. Hun dræptes øieblikkelig. Det siges at en bjælke skar hendes hoved ret over. Gutten Olaf blev løftet op og blaast væk og havnet nede i en sjø. Men de fandt ham og reddet hans liv. Engemoen selv kom saa fælt tilskade at han døde straks etterpaa. Huset blev aldeles Ødelagt. Møblene blaaste væk og fandtes senere hængende i træer og nogle strøet viden om. Somme av møblene hadde blaast tværs gjennom laavevæggen.

NEKROLOGI.

Ole Jørgenson, 81 aar gammel, far til Carl O. Jørgenson, Fargo, city auditor, døde nylig i Fargo hospital. Mr. Jørgenson var kolonialhandler i Milnor i ca. femti aar. Han var født i *Østerdalen*, Norge. Han kom til Amerika med sine forældre og bosatte sig først i Wisconsin. Senere flyttet familien til Belgrade, Minn. Av efterladte kan nævnes hans søn Oliver M. Jørgenson, Billings, Mont. Jørgenson var medlem av den Lutherske kirke og "Modern Woodmen of Amerika."

Nils Hagen der i mange aar var utgiver og redaktør av "Oklee Herald", Oklee, Minn., døde i sit hjem fredag den 3die september 1937. Han var født i Elverum, Norge, 1870 og kom til Amerika 1893. Han overlenes av hustruen.

AMERIKA REISE 87 AAR SIDEN

Trykt i "Fjelljom" 16. juni 1930.

Vi har faatt anledning til at offentliggjøre et Amerika-brev fra **1851**, hvori der meget interessant fortælles om hvordan emigrantenes reise over "blaamyra" dengang foregikk og om forholdene derborte. Brevet er skrevet av en **Ingul Eriksen Sagen** til hans brødre i Oversjødalen; men det findes nu i John N. Feragens eie.

Efter nogen indledende ord med hilsen og takk for sidst kommer skildringen av reisen:

— Det har gaaet os meget godt paa hele Reisen. Den 15de April reiste vi fra Christiania, den 16de kom vi til Aasgaardstrand, og der steg vi ombord paa et Skib som heder "Christiana". Den 21de April afseglede vi fra Aasgaardstrand. Den 27de April saa vi Skotlands Kyster. I den Tid var der en frøgtelig Storm i Nordsøen ; men Guds vældige Haand stod os alle bie. Den 3die Mai seglede vi giennem Den Engelske Cannal. Den 8de og 9de Mai var der en Storstorm i Atlanterhavet. Den 13de Mai fangede vi en stor Fisk, som var 4 Alen lang. Den 22de Mai saa vi store Isberge. Den 28de Mai gik den store Master tvert af. Der kom ogsaa til Verden et Barn paa Søee, og ingen døde. Den 31. Mai saa vi Amerikas Kyster. Den 4de Juni kom vi til Qvebek. Den 7de afgik vi paa Dampskibet fra Qvebek. Første Pintsedags Morgen kom vi til en stor Stad som heder Montreal, anden Pintsedag steg vi paa Dampvogn heri-

fra. Montreal var den største Stad vi saa paa hele Reisen. Fra Qvebek til Milwaukee var vi snart paa Dampskib snart paa Dampvogn; vi var 3 Gange paa Dampvogn, 4 Gange paa Dampskib. Det er 300 Norske Mile fra Qvebek til Milwauke, og derfor betalte vi 5 Dollars for hver voksen og det halve for min Datter Ingri; hun var 4 Aar gammel. Børn som er under 4 Aar gik fri, og alt vort Tøi gik frit. I Milwauke maatte vi betale 1 Dollar i Brygpenge. Fra Milwauke til Yorkville betalte jeg 4 Dollars for vort Tøi og Skyss til os selv. —

Over Søen var jeg frisk hele Tiden; men hele min Familie var syg, undtagen min Datter Dorte som var frisk paa hele Reisen. Men da vi kom paa den sidste Dampbaad blev hun syg, og hun var syg i 5 Uger, og den 21de Juli tog hun sin Afsked i fra Verden. For nærværende Tid er vi alle gudskelov med Hilsen og Sundhed. Nu har jeg leiet Huus paa et Aar af en Norsk Mand som heder Monssen, og derfor skal jeg betale 6 Dollars. Iver Iversen fra Tyldalen er og i same Huus. Jeg var paa arbeide hos en Mand i 10 Dage, og derfor fik jeg 7 Bushel Hvede. Dette var min første Fortjeneste. Derefter kom jeg til en Norsk Mand og fik 10 Dollars og 1 Bushel Hvede om Maaneden. Den 25de Juli købte jeg en Koe og gav 18 Dollars for den. Den 12te September købte jeg atter en Koe, som jeg gav 13 Dollars for, og til den forede jeg, saa jeg har Foer nok.

Den 19de September kom de som reiste i fra Tolgen i Somer. Den 23de September blev min Søster gift med en Enkemand i fra Norge, der heder Erlant.

Min Søster Ingebor tiener i Rusine som er en Kiøbstad, og hun har ikke fuldt 1 Dollar for Ugen. Jeg arbeider omtrent 8 Engelske Mile i fra mit Hiem, og der har jeg 10 Dollars for Maaneden og Kosten. Her er nu Somer, og naar jeg tenker tilbage paa den sidste Høst (fjor) sidste October i Norge, saa havde vi fuld Vinter. Bliver det iaar som sedvanligt, saa haaber vi endnu at have Somer 1 Maaned eller ogsaa enda noget længere, saa jeg angrer slet ikke paa min overreise til Amerika.

Jeg indser nu at jeg kan komme i en sorgfri Stilling, hvis Gud forunder mig Hilsen og Sundhed. Derimod i Norge kunde jeg ikke naa dette Maal, om jeg arbeidede baade Dag og Nat. Om Vinteren her kan jeg sove trygt paa min Seng til Dagens Lys fremkommer. Her er ikke just det bedste Sted; men længere i vest i Landet er det bedre, der er rindende Vand og bedre

Klimat, og did agter jeg at reise med Tiden og flere til med mig. Det er mit Hjertes Ønske, kjære Brødre, om I kunde komme næste Aar. Det same ønsker jeg ogsaa vor Moder og vore Søstre, og dette tror jeg ogsaa vilde tiene Eder bedst. I Norge tror jeg at I ikke kan slæbe Eder frem.

Hvis I reiser saa maa I paabegynde Reisen same Tid som jeg, og er der flere i Omegnen som vil reise, saa maa I give Eder sammen og skrive et venligt Brev til Mægler Klod i Christiania og lægge det i Posten og betale Postportoer naar I lægger det ind; men I maa skrive i betimelig Tid for di det er mange i fra andre Kanter som vil tinge sig til ham. Jeg kan ikke hjælpe Eder med Penge førend I kommer til Milwauke; da skal jeg hjælpe Eder hvis I kommer. Det gaar ikke for sig at sende Penge herifra, thi jeg ved ikke hvor jeg skulde lægge dem ind. Forsvarlig Pruviant maa I have med Eder hjemme ifra, saa som tørt Kjød, Ost og Mysmørst og Smør. 1 Btt. Smør, 1 Btt. Ost, 1 Btt. Mysmørst, og det skader ikke om I tager mere med. 1 Vog tørt Kjød. Naar I kommer til Christiania, maa I se Eder for at købe god Pruviant, saa som Melgryn, Erter og Potedes, hvormeget I skal købe faar I vide naar I kommer til Christiania, samt 3 Pund Kaffe og Sukker. Flesk behøver I ikke at Kjøbe der, I kan hellere bringe med Eder godt Faarekjød i Ste-den derfor. Brød maa I have med hjemme ifra som er godt tørret og vel virket, 1 Pot Franskbrændevin, 1 Pot Kamferbrændevin og 1 Pot Sirup. I maa lægge Mærke til at det er Taksten jeg har opgivet.

P. S.—Klæder maa I bringe med Eder saa meget som I har og Sengeklæder samt en god Fæld. 1 Vafeljern, 1 Hovtang, 1 Taxel, en god liten Øxbile, og I bringe med Gulbergs Salmebok og Lindrod Postille. Vadmaal kan I bringe med til mig og barkedede Kalvskind, 6 Potter Tjære kan I bringe med til mig. da Tjæren er her meget dyr. Med Fragten gaar det næsten med det same. — —

Efter at ha omtalt en række mere familiære ting, kommer brevskriveren tilslut i en efterskrift med en opregning av endda flere ting de maa ta med sig paa reisen: en Madkjedel med Laak forat koge i, en Kaffekjedel, en god Trækop at tage Vand i, en god Spunsbøtte, en Natkop m. m. — Det var anderledes at reise dengang end nu!

Tryslinger paa stevnet i Fargo, Nord Dakota, 1931.

Østerdølen i Amerika.

Av Pastor Bersvend J. Blikstad, Dalton, Minn.

Det er sandt!
Han kom! Tok fatt!Og vandt!
Saa efter mange slitsomme aar
Sitter han nu i taalelige kaar.

Men de kommer, de stille stunder,
Naar hverdagslivets stræv maa bukke under
For den længtende, dragende stemme,
Som ei saa let lar sig forglemme.

I hjertet længselens ildflammer luer,
I tanken ofte han dalen skuer.
Det er saa vanskelig helt at glemme
Dalen, skogen, folket, — livet derhjemme!

Hans livssol daler imot vest.
"Kommer ei hjem!" — det han ønsket mest.
Landet i vest vil gi ham en gray.
Amerika — der han livet sit gav.

Men leve vil han i barnet sit,
Hvor han indelsket arven fra far og mor.
Ved ham faldt dalens sædekorn vidt,
— omplantet i Amerikas mottagelige jord.

Han har vært dalen sin en trofast søn,
Baaret den frem i virke og bøn.
I al sin færd har han vært sig sjøl
— en fribaaren, menneskelig Østerdøl.

Gud signe dig min kjære bror!
Og slægten din hvorend den bor!
At det gode i vort folk faar vokse frem!
Og vi alle naar — det evige hjem!

*Fru Mina Kjaernet Foss.
Bestyrerinde av Trysil Laget i Minneapolls og vice-bestyrerinde av Tvillingbyernes Østerdalslag.*

*Gust Gunderson.
En av bestyrelsen og en av de mest fremtrædende Østerdøler i Duluth. Var en av stifterne av Duluth Østerdalslag.*

9. BIOGRAFIER AV ØSTERDØLER I AMERIKA

Senator Nels T. Moen.

Østerdalslagets Første Formand.

Nels T. Moen var født i Freeborn County, Minnesota, den 26de mai 1866 og var saaledes ved sin død i sit 64de aar. Hans forældre var fra Tynset. Da han var to aar gammel flyttet hans forældre pioneer parret Tollef Nelson og hustru med okseskyds i 1868 til Otter Tail County og bosatte sig i Town of Tumuli ved Ten Mile Lake. Her voksede Nels og hans søskende op. Han fik den skolegang som hine primitive forholde hadde at yde, og blev i en ung alder sendt til Red Wing Seminar, hvorfra han graduerte fra College avdelingen i 1893. Der-efter studerte han ved Minnesota Universitet og blev uteksaminert fra den juridiske avdeling. Han holdt skole nogle aar

paa forskjellige steder i studenterdagene. En tid var han principal for skolen i Halstead, Minnesota. Om aftenerne var han beskjaeftiget med lovpraksis. I 1897 flyttet han til Ada i Norman County og forblev der i ti aar. I denne tid var han i to terminer skifteretsdommer og County advokat i en termin.

I 1907 blev Moen statsadvokat for Anti-Saloon Ligaen og opofret sig en tid utelukkende i kampen mot saloon-trafiken. En gang var han prohibitionspartiets kandidat for kongressen.

(Fra høire): 1. Mrs. K. G. Nilsen, formandens hustru som reiste rundt i forskjellige stater og sammen med Mrs. Foss (venstre) organiserte for lokale Østerdalslag, og samlet materiale for "Østerdølenes Saga". Hun er sekretær av Tvillingbyernes Østerdalslag, og kasserer for Østerdølenes Dameforening samt kasserer for "Nina Grieg" sangforenings "Norges fond".

2. Carrie Otnes Hanson, flere aar sekretær av Tvillingbyernes Østerdalslag. En dyktig østerdøl.

3. Mina Kjærnet Foss. Bestyrerinde av Trysillaget. Vicebestyrerinde av Tvillingbyernes Østerdalslag. Hun reiste sammen med Mrs. Nilsen og organiserte lokale Østerdalslag.

Da byretten blev oprettet i Fergus Falls i 1911 blev han av Guvernør Eberhardt utnævnt til bydommer der. Han var da flyttet tilbake til hjemtrakterne igjen og bodde der til sin død. Senere blev han valgt til medlem av Minnesota Legislature og tjente som saadan med megen dyktighet i fem terminer. Han var direktør for folketælling-en for det 9de kongressdistrikt, som omfattet ti Countier i nordvestre Minnesota.

Moen tok flittig del i bygdelagsbevægelsen og var i 1925 vitepresident for komiteen der forestod hundreaarsfesten i

Minneapolis. I to aar var han formand for Bygdelagenes Fællesraad. I de senere aar har han været meget aktiv i den norsk-danske presseforening og har siddet i bestyrelsen som vicepresident. I flere aar var han formand for Østerdalslaget. I sine yngre aar var Moen meget interesseret for bruken av det engelske sprog, særlig i kirken. Men i de senere aar blev han en norskdomskjæmpe, der bidrog kraftigt til bevarelsen av denne del av fædrearven.

I atten aar var han redaktør for Fergus Falls Ugeblad. Han er den tredie redaktør bladet har havt i dets 46de aars virksomhet.

Moen og familie var blandt de mange der rammedes av den fryktelige tornado, som gik over Fergus Falls. Han og hans hustru reddet sig i kjælderetagen av deres hjem, medens huset reves væk av stormen. I det paafølgende gjenreisnings arbeide tok han en fremstaaende plads og bidrog meget med raad og daad for de mange forulykkede. Da Bethlehem kirken det følgende aar blev gjenopbygget, tjente han paa byggekomiteen, og det skyldes for en stor del hans interesse og ind-sikt, at dette Gudshus blev saa vakkert og hensigtsmæssigt.

Et andet byggeforetagende, som han interesserte sig meget for og tok aktiv del i, var opførelen av alderdomshjemmet i Fergus Falls. Han var sekretær og skapte megen interesse for hjemmet med sine indtrængende oppraap i Ugebladet.

Pioneerhistorie var han meget interessert i ,og en av hans aidste offentlige taler holdtes ved 60 aarsfesten i Ten Mile Lake Menighet, hvor han var opvokset. Den aandede av inderlig kjærlighet og .aktelse for de gamle pionerer og deres virke i stat og kirke.

Den 21de januar, 1893 blev Hr. Moen gift med Miss Betsy Johnson, som døde i 1908. Den 27de december 1911 blev han gift med Miss Ingeborg Stortrøen.

Denne elskværdige mands løpebane endte pludselig.

Begravelsen foregik fra Bethlehem kirke, hvorav Moen var medlem, samt trustee. Menighetens prest, pastor J. A. Quello samt dens forrige prest S. C. Simonson fra Aastad forrettet. En mindekrans fra den norske presseforening blev lagt paa baaren av Hr. Halvard Askeland fra Minneapolis. En hel del mindekranse i form av penge til fattighjelp ved gamlehjem-

met blev lagt paa baaren av venner og slægtninge. Blomsterkransene var meget vakre. Som æresvagter fungerte pastorne A. J. Hulteng, Tjørnholm, O. G. Aasen, H. H. Hagen, H. M. Thoresen, Elias Pedersen samt M. G. Stang, K. Sletto, A. G. Anderson og Hj. Soderholm. Aktive likbærere var pastor O. F. Braaten, dommer J. N. Haagenen, K. H. Bergerud, F. P. Johnson, Geo. Berger og Andrew Urseth.

FÆDRENES TRO BLANDT UTFLYTTERFOLKETS UNGDOM

Av Dommer Oskar H. Bakke, Ada, Minn.

"Skuer hen til den klippe av hvilket I er uthugne, og til den gravhule av hvilket I er utgravne". (Es. 51-1)

Naar vi vil mindes utflytter folket's efterkommere, deres kaar, arbeide, interesser, deres stilling og indflydelse her i landet, deres kald og opgaver, de aandelige og intellektuelle værdier de er i besiddelse av — da finder vi straks at vi har for os et "Norge i Amerika".

Den som vil forstaa utflytterfolket's efterkommere — de her i landet fødte og opvoksne norske folk, av første, anden og senere generationer — maa se dem i lyset av deres fædre her i landet og i Norge.

Jeg skal ikke forsøke at gaa ind i dette emne utførligt — men, som en der er født her i landet av Norske forældre av den første generation, skal jeg kun nævne nogle tanker der kommer for mig, i betraktningen av vore fædre og den arv de har bragt os og betroet os, hvis arv vi er ansvarlige for at bevare og føre med os ind i det fremtidige Amerikanske folk.

Norge er ikke et stort land, men Gud har velsignet det med mange store gaver.

Det store og brede lag av det Norske folk er og har været et evnerigt og begavet og religiøst folk. Naar vi finder igjen disse aandelige og intellektuelle værdier eller gaver ogsaa her blandt Amerika's Norsk-fødte barn, da er dette en arv som er bragt os — ikke saa meget fra de saakaldte høiere klasser eller høiere lag av det Norske folk — thi faa av disse utvandret til dette land — men fra det almindelige og brede lag av folket.

Det overveiende flertal av immigranterne bestod nemlig av

husmænd, haandverkere, fiskere, og almindelige arbeidsfolk.

Jeg skal ikke forsøke at gaa ind i, eller nævne de mange omstændigheter eller faktorer som har været med at danne den Norske aand og folkekarakter, og som har fostret frem de evner og gaver, vi, som et Norsk folk er i besiddelse av — det er ikke hensigten med denne korte avhandling — men jeg skal forsøke at nævne et av de faktorer eller grundtræk i det norske folkeliv, som har øvet stor indflydelse i utviklingen og dannelsen av det norske folks karakter.

Jeg hentyder til den dype religiøsitet — det dype alvor med hvilket det norske folk har omfattet sin religion.

Vi finder denne dype og alvorlige religiøsitet blandt nordmændene længe før Kristendommen's indførelse i Norge. Det var denne dype og alvorlige religiøsitet i hedenskapets tid og under Asadyrkelsen som frembragte den Norske Mythologi, saa dyp og skjøn som intet andet folk har maktet at frembringe. Det var med alvor vore fædre dyrket asatroen. Saa-ledes har det religiøse altid været et grundtræk i det norske folkeliv. Dette vedblev ogsaa efter kristendommens indførelse. Kirkehus og skolehus blev oprettet over hele landet. Barn og ungdom blev grundigt undervist i kristendommen. Kristentroen skulde bli befæstet blandt dem. Den skulde bevares for deres efterkommere. Religiøsiteten laa saaledes dypt i folkekarakteren. Den var en del av mennesket selv.

Denne religiøsitet kom altsaa hit da utvandrerene kom, og den fødtes i de nye slechter av nordmænd her. Og kirken de bygget her har været det baand der mer end noget andet har knyttet det Norske folk sammen her i landet og som ogsaa her har ledet og ført det i sundere spor i sin utvikling. Den har ogsaa havt en stor andel i bevarelsen av det norske sprog og de norske eiendommeligheter blandt os, og kirken vil i lange tider vedbli at holde sammen folket av norsk herkomst endog efter det norske sprog er forsvundet som hjertesproget blandt utflytterfolkets børn.

Vi blandt de yngre her har lært at tro at kirken er en gave fra Gud til det norske folk, og at vi, har faat den i arv. Og, i samme mon — vi gjør bruk av den, værner om den og utbreder den blandt det folk vi bor sammen med — i samme mon skal Gud faa velsigne os. Vi tror at vi skal kunde bli til velsignelse for de folk vi smelter sammen med. Kirken og vor kristentro

skal fortsætte at være en makt i vort liv som de var for vore fædre.

Derved vil ogsaa de norske ævner og gaver gaa ind i og smelte sammen med det amerikanske folk og øve sin indflydelse paa Amerika's fremtidige folkeliv og kultur. Det norske sprog som er os saa kjært fordi det er vort morsmaal der makter at tolke vore tanker og følelser, sorger og glæder, som intet andet sprog kan tolke det, vil desværre med tiden mere og mere forsvinde som hjerte-sprog blandt vore efterkommere. Men, den del av arven, Kirken — vor Kristentro og bekjendelse — den kan vi ta med os og bevare for vore efterkommere, ti de er ikke avhængig hverken av det norske sprog eller andre norske særegenheter.

Hvorledes bør da vi, utflytterfolkets efterkommere, stille os likeoverfor denne opgave, som arvetagere av Kirken — vor Kristentro og bekjendelse — saa vi maa faa beholde dem og bibringe dem til **vore** barn?

Det sker derved — og kun derved — at vi fortsætter at bygge paa den grundvold vore fædre her i landet allerede har lagt for os — og de har lagt en solid grund. Vi utflytterfolkets barn, har bygget paa denne grundvold.

Utflytterfolket var fattige paa jordiske midler, men da de drog ut fra hjemmet glemte de ikke at ta med sig sin Bibel, sin salmebok, sin huspostil, sin katekismus, og i aarene som gik medens de ryddet og bygget sine hjem, før de fik menigheter og skoler, underviste de i hjemmet sine barn kristendommens sandheter. Dette vil vi gjøre mot **vor** ungdom.

Frukten av deres arbeide ser vi igjen i de mange menigheter, kirkehus, samfund, skoler og hospitaler, barne- og alderdomshjem, osv., som de har oprettet og efterladt os.

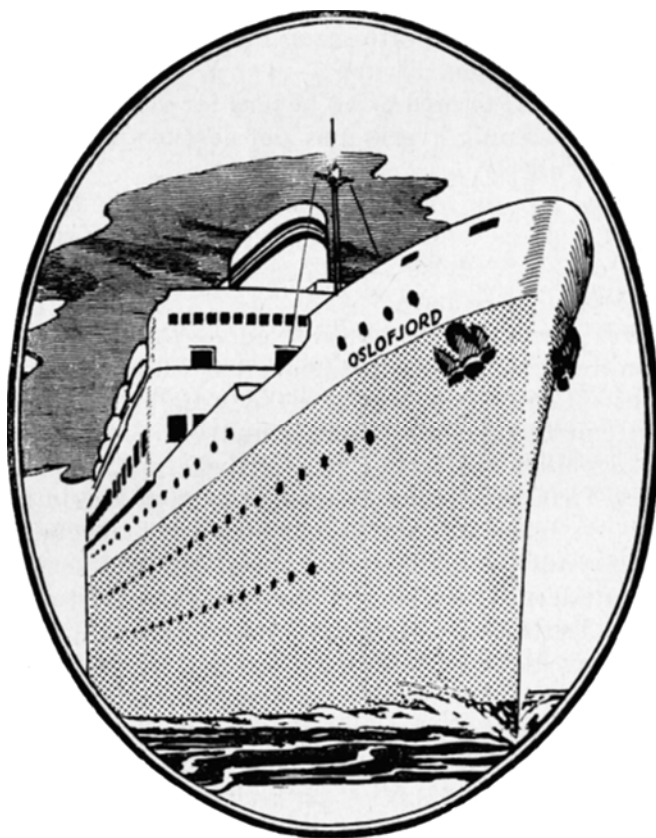
Vi vil fortsætte i fædrenes spor. Vi vil opta arbeidet efter dem og føre det videre. Vi staar ærbødige foran de værdier vi har arvet av vore forældre.

HILSEN FRA DEN NORSKE AMERIKALINJE.

(Telegram)

"Paa vegne av Den Norske Amerikalinje gratulerer jeg Østerdalslaget med 25-aars dagen med bedste ønsker for de næste 25 aar."

—Jacob Stefferud, Minneapolis, Minn., Agent.

Ovenfor er et billede av Den Norske Amerikalinjes nye, store, elegante motor skib. Efter 19 reiser over havet kan jeg sige, at den hyggeligste av dem alle var den sidste reise med den Norske Amerikaline. Amerikalinjen er bindeled mellem nordmænd paa begge sider av havet. Man kan faa fuld underretning fra linjens kontorer i Minneapolis, New York, Seattle, Wash., Chicago, Ill., og Winnipeg og Montreal i Canada. (Utg.)

SENATOR E. E. LØBECK.

"Naar lyden av de sidste norske salmer dør, skal jeg gaa til et ensomt sted og stri-graate. Kunde da Ønske mig til Norge bare for at høre de norske salmer. Der er malm i dem, som mister sin klang, naar de omsættes i et andet sprog." — Slik skrev Løbeck engang til Per Olaf Torgals i Trysil.

Den første gang jeg saa og hørte Løbeck var i Norge før jeg kom hit til Amerika, nemlig da han var paa besøk derover i 1900. Han holdt en gripende tale. Her i Amerika reiste jeg sammen med ham da han var paa avholdsturne. Jeg opholdt mig i hans hjem flere gange i sommerferien. Jeg kjendte ham godt. Jeg har et diplom med hans underskrift. Jeg anser Løbeck for en av de mest fremragende Østerdøler som har utvandret til Amerika.

Jeg gir ordet til andre:

Angaaende hans slægt skriver Per Olaf Torgals, Trysil:

"Senator E. E. Løbeck, født lite oktober 1864, død 30te oktober 1922, var altsaa en liten smaagut den gang Løbeck-Embret i 1867 kom over til Amerika; og Douglas County i Minnesota, hvor han slog sig ned, var saa omtrent endda bare vildnisset." Et ord angaaende hans far:

"Under presten Dybdals tid, (1831-1831) gik der en mæktig vækkelse over hele Trysil, og mange blev alvorlig grepet. Prest og legmænd arbeidet side om side under den bedste forstaaelse. Men under pastor Jarmann's tid (1853-1859), blev forholdene slike, at en større part av de vakte fandt, at de maatte ut av statskirken og istedet danne en Luthersk frimenighet. Blandt disse var vor dygtige Løbeck-Embret. Han blev valgt til menighetens forstander, en stilling han indehavde helt til 1867, da han utvandret til Amerika." Løbeck-Embrets egentlige navn var Engebret Persen Løvbaksæteren. Han blev eier og bruker av fjeldgaarden Løbecksæteren. Herav navnet Løbeck. E. E. Løbecks mor hedde Inger Olsdatter.

E. E. Løbecks bedstefar hedde Peder Jonsen, kaldt Per-Klokke. Han var flink som lærer, og berømt for sin vakre sangstemme. Han var kirkesanger i Trysil.

Løbecks oldefar hedde Tekt-Jo, født 1751; og hans oldemor hedde Eli Olsdatter Torgals, Lørdalen, født 1754. Hans tip oldefar, Tekt-Per, var født 1727 og hans tip oldemor Kari Em-

bretsdatter Eltdalen. Her kommer Embretsnavnet ind i familien. Hans tip, tip oldefar hedte ogsaa Tekt-Jo; tip, tip oldemor hedte Gullaug Knutsdatter. Hans tip, tip, tip oldefar var Jon Jonsen, født 1656, død 1733. Han bygget Erikstuen, opført ca. 1705. I 1902 blev denne stue flyttet til Trysil indbygd og blev der begyndelsen til Trysil bygdemusæum. E. E. Løbecks tip, tip, tip, tip oldefar, født ca. 1600 hedte ogsaa Jon, vistnok ofte kaldt Jo."

Saalangt Per Olaf Torgals i skrivelse til forfatteren.

"Østerdalslagets Aarbok", 1923 har følgende om E. E. Løbeck :
Av Dr. N. N. Rønning: "Løbeck var slik en god mand, og han gjorde saa meget godt. Slik som han skildret en mors kjærlighet og opofrelse, hjemmets skjønnhet, og himmelens herlighet har jeg aldrig hørt maken til. Han elsket sine medmennesker, og han stod der og saa paa folk som om de var alle hans brødre og søstre. Der straalte godhet, kjærlighet og vennesel-het ut av hele hans ansigt. Løbeck lyste altid velsignelsen over almuen. Han er hos Gud. Han var et Guds barn. Tak da, Lø-beck, for hvad du var og hvad du gjorde. Velsignet være dit min de !"

Pastor J. E. Løbeck skriver (ibed.) : "Det var kristendoms-undervisning han fik i hjemmet. Sin høiere utdannelse fik han ved Willmar Seminar, Minn., og ved Wraamans Academy, Augsburg Seminar og Statsuniversitetet. I 1892 begyndte han sit store livsværk, kampen mot den Amerikanske saloon. Han var efter en stor mands kjendelse den største avholdstaler i landet.

Han blev valgt til Minnesotas Legislatur i 1906. Senere blev han valgt som senator. I 1912 var han prohibitionspartiets guvernørkandidat, og senere kandidat for kongressen i Washington. Han var medlem av baade statens og nationens prohibitions komiteer. Fra september 1919 til april 1922 var han bankchef og direktør for Park Region State Bank, Alexandria, Minn.

Han skrev meget i forskjellige aviser. I 1894 utgav han en digtsamling "Forglemmigei" som blev utsolgt paa nogen faa maaneder. I 1899 utgav han en liten bok: "Billeder fra Dødens Dal," som skildrer drikkeondet i levende farver."

I 1896 blev han gift med Martha Nordby, en Trysling fra

Harwood, N. D., en begavet kvinde, som altid stod trofast ved hans side til det sidste.

"Folkebladet", redaktionelt, 8de nov. 1922 siger om Løbeck: "Det han er bedst kjendt for er hans arbeide for avholdssaken. Hans mæktige fantasi hadde skapt billeder for ham som han var istand til at male med en stilistisk dygtighet og korrekthet, som vakte opmærksomhet." Han hadde en stor digteraare i sin sjæl. Det var ofte ikke siddepladse naar Løbeck talte. Hans stemme var den stærkeste jeg har hørt hos nogen taler. Naar han talte i skolehusene utover landet var det som væggene vilde sprenges og taket løftes ved hans tales kraft. Det var avholdssaken som skulde ind i folk, mente han, og den kom ind. Løbeck var 6 fot høj og bred tillige, med krøllet haar og ørnenæse. Allikevel var han det store barn der drog alle mennesker, med noget av barnets sind, til *sig* i beundring og kjærlighet."

"Reform" redaktionelt skriver paa samme tid som ovenfor :

"Han var blandt dem som det er umuligt at glemme. Løbeck brugte klubben, storslæggen. Han var hensynsfuld kun paa den maate at han svimeslog motstanden. Han stiftet avholdsforeninger. Han fik en "masse" mænd, der laa under for drikken, til at frigjøre *sig* fra dens herredømme. Det var ogsaa et pioneer-arbeide, da de første avholdstalere drog ut. Den første vinter Løbeck reiste i Wisconsin hadde han kun en tynd regnkappe — ingen overfrakke. Det bedste Løbeck har skrevet var vel hans reiseskildringer: "Under Blyanten". I flere aar var han medlem av styret ("Reform"). Bladet skylder Løbeck stor tak for hans utrættelige virke."

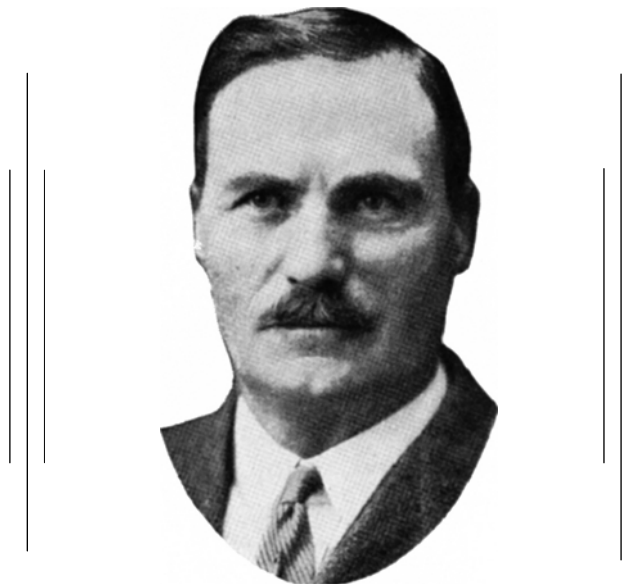
Det var en ualmindelig stor deltagelse ved begravelsen.

Mange prester og andre fremtrædende mænd var tilstede og talte ved bisættelsen i Alexandria, Minn. Senere blev en mindegudstjeneste holdt i Minneapolis hvor flere prester og ledende mænd tok del.

E. E. Løbeck var med og stiftet "Østerdalslaget" og var længe medlem av bestyrelsen, og ellers meget aktiv i laget helt til sin død.

BIOGRAFI AV SENATOR O. P. J. ENGSTRØM,

født paa Moseng i Os 24de december 1868 av forældrene John O. Engstrøm og Ingeborg Engstrøm (f. Hummelvold). Utvandret til Amerika vaaren 1880 hvor familien bodde i LacQui Parle Co., Minn., indtil 1883 da de flyttet til Syd Dakota. I 1892 tok han homestead paa Sisseton Reservation og efter at ha faat skjøte paa landet blev han ansat som hovedopkjøper i Summit og fortsatte dermed til høsten 1906, da han blev indvalgt fra Roberts county som medlem av statens representant-

O. P. Engstrøm.

Medlm av S. D. Legislatur og fremragende forretningsmand i Summit, S. D.

hus. Efter tilbakekomsten fra den legislative session oprettet han en fast eiendomsforretning i byen Summit og ved siden derav indehavde han til forskjellige tider lokale embeder samt representerte Roberts county i statens senat i to terminer fra 1918 til 1922. Om høsten 1924 blev han valgt til commissioner for statens skoleland og blev gjenvalgt i 1926-1928 og 1930. Efter endt tjenestetid i statskapitoliet i Pierre flyttet han tilbake til Summit og driver nu en fast eiendom og assurance forretning. Han er gift og har en datter som nu er lærerinde i en nærliggende høiskole.

FORMAND K. G. NILSEN.

Født 10de okt. 1883 i Trysil, Norge av forældrene August Tormo og Gullaug Nilsen. Gjennemgik Folkeskolen og to aars sløidskole i Norge. I 15-aarsalderen utsendt til Karlstad, Sverige i et længere forretnings ophold. Immigrerte til Benson, Minn. 1902, hvor han bodde hos de elskværdige folk Toni Smith og Julia Lea.

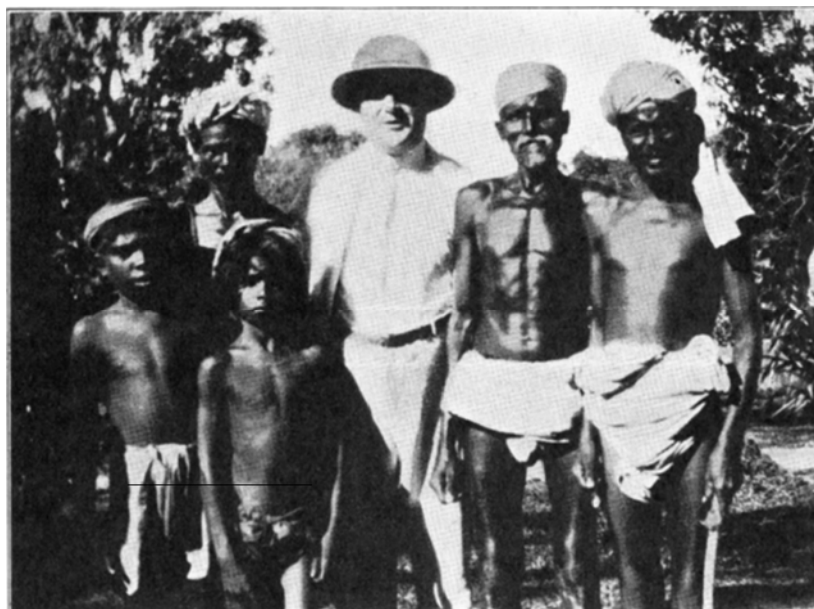
Studier: Augsburg Akademi 1903-05; Augsburg College 1905-09. Theologische Schule, Bielefeld, Tyskland 1909-10. Augsburg Seminar 1910-11. Forenede Kirkes Seminar 1911 —12. Des Moines College, DesMoines, Iowa 1914-15. Ludwig Detektiv Skole, Kansas City, Missouri, 1915-16. Princeton Theol. Seminar, Princeton, New Jersey, 1916-17. Chicago Universitet, Chicago, Illinois, 1917-18. Louisville Universitet, Louisville, Kentucky, 1918. Sydens Theologiske Baptist Seminar, Louisville, Kentucky, 1918-19. "American Extension University", Los Angeles, Californien, 1923-24. Chicago Theologiske Seminar, Maywood, Illinois, 1924-25. Medlem med diplomer fra flere nationale organisationer.

Stilling: Religionsskolelærer og prædikant 9 aar. 1903 —1912. Ordineret 1912. Prest av Den Forenede Kirke og Den Norsk Lutherske Kirke i følgende kald: Slater, Iowa, 1912-16. Mt. Horeb, Wis. (midlertidig) 1917. Emmetsburg, Iowa, 1918-22. Osage, Iowa, 1921-26. Distrikts Missioner, Chicago og omegn 1926-30, og som saadan var med og organiserte tre av Chicago's menigheter. Første Lutherske Kirke, Chicago, Illinois, 1931-32. Kredsformand, Des Moines Kreds, 1913-14. Organisatør og Avholdstaler for staten Minnesotas Prohibitionsparti 1907-08. Delegat fra staten Iowa til den nationale konvention av Forbudspartiet 1914. Redaktør, "Belmont Park Herald", Chicago, 1926-30. Forfatter av: "Skilsmisse I Lyset av Det Nye Testamentes Lære" (1925) : Flere dikte, "Østerdalslagets Aarbok", 1926, og "Østerdølenes Saga" (1938). Vice-formand "Østerdalslaget" 1922-25. Formand av samme, 1925-31 og fra 1933-37. Valgt til Østerdalslagets utsending til Island og til at overrække mindegaven til Østerdalen 1930. Byen Chicago's officielle utsending til 900 aars festen i Norge i 1930.

President "United States Mortgage Company", 1927-1938. President, Kulage Brick Works, 1927-1938. President, Michigan Petroleum Ass'n Limited, 1938. President, Nilsen Oil Company, 1938.

Reiser: Har gjort mange reiser gjennom Europa, og foretok en verdensomseiling i 1920-21, og besøkte da næsten alle norsk-amerikanske missionstationer i Kinas indre og holdt mange taler indbefattende et foredrag som "Kristne General" Husieng Fengs gjest.

Ægteviet til Magdalena Bakke, 1912.

Formand Nilsen paa øen Ceylon.

FERGUS FALLS OG DALTON, MINN.

Andre biografier indsendt av Past. B. J. Blikstad, Dalton, Minn.

Peder Nilsen var født den 6te december, 1829 paa Sætersmyrmoen i Tynset, Østerdalen av forældrene Nils Pedersen og Kari Tollefsdatter. Han var gift med Kari Dalen fra Tynset. Hun var født den 25de september, 1841. De ankom til Amerika sidst i mai, 1878 med sine tre ældste barn: Nils, Ole og

Peder. De kom først til Cambell, Minn. De bosatte sig i Tumuli, nær Dalton, Minn., hvor fire av Hr. Nilsens brødre ca. ti aar i forveien hadde tat sig homestead. Her kjøpte han sig "state land", hvor han siden bodde. Han var med at bygge Ten Mile Lake kirke, som staar paa hans land. Hr. Nilsen døde den 20de december 1888. Mrs. Nilsen døde den 19de juni, 1910. Der var seks barn i denne familie: Nils Moen, født paa Tynset. Var urmaker i Pelican Rapids. Er nu død. -- Ole Moen, var folkeskole-lærer her i landet. Ved sin død var han "city clerk" i Fergus Falls, Minn. — Peder P. Moen, født paa Tynset bor paa forældrenes farm. Har hat syv barn, hvorav fem lever. — Karinus Moen døde som ganske ung. Likeledes en yngre bror av samme navn; disse to var født her i landet. — Kari Moen nu Mrs. Gilbert Halvorson er født her. Var i sin tid folkeskole-lærerinde. Hun bor i Tumuli. Har fire barn.

* * *

Carsten Bersvendsen Kilde var født paa Kjøllbakken i Aamot, Østerdalen den 7de november 1850. Han ankom til Otter Tail county, Minn., den iste mai, 1882. Her i landet var han mest beskjeftiget med snedker-arbeide, ved siden av at han drev sin farm nær ved Parkers Prairie, Minn. I Norge hadde han lært jernbro-bygning. Han var ikke saa litet av en musikanter og da især paa fele. Den 17de juli, 1893 blev han gift med Inga Jurgine Johnson fra Namsos, Norge. De har hat elleve (11) barn, hvorav ni lever. Den ældste, en datter, Emily, og den yngste Annie Gladys er døde. De ni som lever er følgende: John Kilde, bestyrer for Northwestern Sash and Door Co., Fergus Falls, Minn. — August, farmer ved Black Duck, Minn. — Carl, farmer ved Black Duck, Minn. — Olaf, bane-formand (section foreman) for G. N. Ry., Dalton, Minn. — William, ansat ved Wheeler-Osgood Co., Tacoma, Wash. — Samuel, automobil mechanic i Fergus Falls, Minn. — Joseph, bor paa hjemstedet ved Parkers Prairie, Minn. — Einar, som ogsaa standser paa hjemstedet. — Benjamin, dagsarbeider, bor i Fergus Falls, Minn.

Carsten Bersvendsen Kilde døde den 12te december 1916. Han tilhørte den Norsk Lutherske kirke (den gang Den Forenede).

Tollef Nilsen var født den 24de mars, 1833 paa Sætersmyrmoen i Tynset, Østerdalen av forældrene Nils Pedersen og Kari Tollefsdatter. I tyveaarsalderen kom han til Amerika ifølge med sit søskendebarn Anders Stortroen ogsaa fra Tynset. De kom først til Freeborn county, Minn. I 1861 blev han gift med Marit Larsen fra Tynset. I 1867 flyttet de til Tumuli, nær Dalton i Otter Tail county, Minn., hvor de tok "homestead". Her bodde de indtil Mr. Nilsens død den 11te oktober, 1895. Disse var med at grundlægge Ten Mile Lake Lutherske menighet av den forrige Hauges Synode, nu av den Norsk Lutherske kirke. Dette er den ældste menighet av noget samfund paa disse trakter. De hadde 12 barn, ni gutter og tre piker, hvorav fem gutter er død. Den sidste, som døde, var Nels T. Moen, som var med at stifte Østerdalslaget, og som i mange aar var dets president. Han sat ogsaa i statens styre, var advokat, og indtil sin død redaktør av Fergus Falls Ugeblad. Mr. Tollef Nilsens gjenlevende barn er: Kari, Mrs. T. O. Udby, Minneapolis, Minn. (Udby var længe i lagets bestyrelse). — Inger, Mrs. P. C. Svendsrud, som bor paa forældrenes "homestead". — Lars, velkjendt farmer i Tumuli ved Dalton, Minn. — Martin, restaurantør i Fergus Falls. — Anton, farmer ved Provost, Canada. — Tore, barberer og flink landskapsmaler. — Eline, Mrs. Emil Brusven, Ashby, Minn., som driver restaurant.

Tollef Nilsen hadde tredive (30) barnebarn. Alle Nilsens barn er medlemmer av den Norsk Lutherske kirke.

* * *

Lars Nilsen var født den 12te september 1835 paa Sætersmyrmoen i Tynset, Østerdalen av forældrene Nils Pedersen og Kari Tollefsdatter. Han utvandret først til Iowa, siden til Freeborn County, Minn. Kom saa til Tumuli ved Dalton, Minn., hvor han "homesteaded". Var gift to gange, først med Sigrid Andersdatter, siden med Johanna Pedersdatter fra Tynset. Han var ogsaa en av grundlæggerne av Ten Mile Lake menighet. I denne familie er der 13 barn, hvorav 3 er død: Nels, driver restaurant og garage i Ada, Minn. — Kari, Mrs. Emil Bakken, paa farm ved Mentor, Minn. Er død. — Peder, paa farm ved Kindred, N. Dak. — Serina, Mrs. Anton Brenden, Schafer, N. Dak. — Anton, clerk i Mentor, Minn. — Siri, Mrs. Henry R. Halvorson, Van Hook, N. Dak. Er død. — Ole, snedker, Dalton. Minn. — Inger, Mrs. Edward Svingen, Frazer,

Mont. — Lisa, Mrs. Ole A. Halvorson, farm ved Dalton, Minn. — Peder, restaurantør i Kindred, N. Dak. — Dorand, Dalton, Minn. Er død. — Anna, Mrs. Einar Nessel, Van Hook, N. Dak. — Lena, Mrs. A. L. Hanson, bankier, Dalton, Minn.

Lars Nilsen bodde paa sit "homestead" indtil sin død i december, 1911. Alle hans barn er medlemmer av den Norsk Lutherske kirke. Der er 40 barnebarn.

* * *

John Nilsen var født den 5te juli, 1841 paa Sætersmyrmoen i Tynset av forældrene Nils Pedersen og Kari Tollefsdatter. Kom først til Iowa, siden til Freeborn county, Minn. Reiste saa til Tumuli, nær Dalton, Minn., hvor han homesteded. Han var ogsaa med at organisere Ten Mile Lake menighet. Han bodde hele tiden paa farmen indtil sin død den 2den september, 1909. Han har tre barn, som alle lever: Kari, Mrs. Dybdahl-Moen, som bor ved Dalton. — Nels, som driver forældrenes "homestead". — Serianna, Mrs. H. E. Hellekson ved Elbow Lake, Minn. Disse er ogsaa alle medlemmer av den Norsk Lutherske kirke. John Nilsen har ti barnebarn.

* * *

Ole Nilsen var født den 24de april, 1848 paa Sætersmyrmoen i Tynset av forældrene Nils Pedersen og Kari Tollefsdatter. Han bodde ogsaa en tid ved Dalton, Minn. Drev saa bu-tik en tid. Settlet siden ved Foston, Minn. Han døde den 13de april, 1897. Han har ti barn.

* * *

Disse fire sidstnævnte Nilsen brødre, Tollef, Lars, John og Ole var av de første settlere paa disse strøk. Pioneerer i saahenseende, saavel som paa det kirkelige.

* * *

John H. Johnson ved Dalton, Minn., utvandret fra Øvre Rendalen i 1889. Reiste fra Oslo den 22de februar. Landet i Halifax. Reiste med jernbane til Madison, S. Dak., hvor han hadde en søster og en bror. Arbeidet hos forskjellige til at begynde med. De sidste 30 aar har han farmet for sig selv. Han bor nu paa sin egen farm i Tumuli township ved Dalton, Minn. I 1897 blev han gift med Besse Hellickson av Howard county, Iowa. De har ti barn som alle lever. Alle undtagen de to yngste er gift. Mr. Johnson, medens han var i Norge,

brugte gaardsnavnet, Haugaard. Familien er medlemmer av den Norsk Lutherske kirke.

* * *

Kersti Pedersen var født i Tynset, Østerdalen den 29de august, 1850, av forældrene Hr. og Fru Ole Pedersen. Da hun var 1½ aar gammel, kom hun med sine forældre til Waseca county, Minn. Her blev hun gift med Esten Larson ogsaa fra Tynset. Reiste saa til Tumuli nær Dalton, Minn., hvor de "homesteaded". De var med at organisere Ten Mile Lake menighet. Mr. Larson døde ca. 57 aar siden. I dette ekteskap blev født seks barn: Serine, Mrs. John Spenningsby, Ada, Min. — Louis, som driver forældrenes "homestead." — Edward, som farmer ogsaa i Tumuli, nabo til sin bror. — Kristine, Mrs. Martin Stangvik, Fergus Falls. — Martin i Fergus Falls. — Maria, Mrs. Skaug, Moorhead, Minn. Hun døde tre aar siden. Nogen aar efter hendes første mands død blev hun gift med Louis Bothum ved Dalton. Han døde i 1921. Han var ikke østerdøl, skjønt han kom til lagets møter og regnet *sig* næsten som en. I dette ekteskap blev der født tre piker, som alle lever: Caroline, Mrs. Lars T. Nelson i Tumuli ved Dalton. — Oline, Mrs. Marius Jørve, LaMoure, N. Dak. — Mabel, Mrs. Wm. Edmonds, Sauk Rapids, Minn. Alle hendes barn, med undtagelse av den sidstnævnte, er medlemmer av den Norsk Lutherske kirke. Mrs. Bothum hadde 37 barnebarn. Hun døde den 27de mars, 1935. Blev omtrent 84½ aar gammel.

* * *

Ole Spitsberg var gift paa Spitsberg i Aamot, Østerdalen, den 27de mai, 1868, av forældrene Ola Amundsen og hustru Valborg. Gjennemgik eksersisen før han kom til Amerika. Om vaaren 1893 kom han til Jens Berger ved Underwood, Minn. Mr. Berger og Mr. Spitsberg var naboer i Norge. Mr. Spitsberg blev gift den 30te oktober, 1896 med Hilda Sell fra Bohuslen, Sverige. Siden 1914 har han bodd paa sin farm ved Dalton, Minn. Han døde den 28de juli, 1933. Der var ni barn i familien, hvorav otte lever: Henry, som driver hjemfarmen. — Victor, som driver en liten sag og "feed-mill". — Clara, Mrs. Herbert Weiby. — Gunda, Mrs. Elmer Synstelién, hvis mand driver kolonial forretning. — Olga Mrs. Cyrus Synstelién- hvis mand er i kompani med Victor. — Magna, Mrs. Oscar Rude,

er bokfører ved det lokale meieri. — Anton og Ruth, som begge er ugifte.

Mr. Spitsberg tilhørte den Norsk Lutherske kirke. Og alle barn *gjør* likedan. Han har elleve barnebarn.

* * *

Ole Larson i Fergus Falls, Minn., blev født den 14de september, 1868, paa Heien i Aamot, av forældrene Lars Olsen Dille-rod fra Hedemarken og Stina Hendrikson fra Græsmark i Sverige. Han utvandret i 1892. Aarsaken dertil var reiselyst. Han kom om New York og ankom til Fergus Falls, Minn., den 8de juni, 1892. Han blev utlært hos Peder Norseng Vognfabrik paa Hamar, Norge. Siden han ankom har han drevet smedforretning i Fergus Falls, hvor han endnu driver paa. Han tilhører den Norsk Lutherske kirke. Han var med at stifte Østerdalslaget.

* * *

Følgende har jeg mottat fra Mr. og Mrs. Peder Nilsen Langsjøen ved Dalton, Minn:

Peder Langsjøen er født paa gaarden Langsjøen i Sømaadalen i Nordre Østerdalen, i aaret 1861, av forældrene Nils Jakobsen og hustru Karoline Johannesdatter Sømaahaugen. De var seks brødre, Jakob, Johan, Nils, Johannes, Kornelius og Peder og en søster Johanna. Hun døde da hun var bare 1½ aar gammel. Nils døde sommeren han blev konfirmert. Han faldt av hesten paa Narbuvold hos sin faster Gjertru. Disse ligger begravet paa Narbuvolds kirkegaard. Hans forældre døde ogsaa i Norge og er begravet ved Holøien kirke. De fem andre brødre reiste til Amerika. Først reiste Johan, efterpaa Johannes. Disse kom til Battle Lake, Minn. Jakob, Kornelius og Peder kom efter i 1880. Jakob blev gift med Karen Thoresen fra Halland, Norge. De reiste senere til N. Dak., hvor de tok *sig* land. De er nu begge døde. Johan blev gift med Johanna Knudsdatter Joten fra Sømaadalen. De reiste til Silvana, Wash., hvor de kjøpte *sig* land. De er begge døde; men deres syv barn, fem gutter og to jenter, lever der ved Silvana endnu. Johannes blev gift med Kristina Esten Olsen. De reiste ogsaa til Silvana, Wash., hvor de kjøpte land. Har tre barn. Hans hustru er død, men han lever endnu. Kornelius reiste ogsaa til Silvana. Levet ugift og er nu død. — Peder blev gift i 1883 med Gjertru Nilsdatter Jordet i Øversjødalen. Hun

var datter til Nils Svendsen og hustru Sigrid Marie Iversdatter Prestelien i Holøidalen. Hun kom til Amerika med sine forældre i 1869. Hun var da fem aar gammel. Hendes forældre tok land i Town of St. Olaf i nærheten av Dalton, Minn., og hvor Langsjøen nu lever, og hvor de har bodd i 51 aar. Mrs. Langsjøens far blev dræpt i skogen ved at et træ faldt, andre vinteren han var her i landet. Vinteren efter blev hans bror Even Sensen dræpt paa lignende maate og nær samme sted. Mrs. Langsjøens mor blev sittende ensom med tre barn Svend, Gjertru og Kari. Nilsine blev født efter farens død. Hendes søskende er nu alle døde. Mrs. Langsjøen lever endnu. Hun blev født den 7de februar, 1864.

Mr. og Mrs. Peder Langsjøen tilhører den Lutherske Frikirke. De var med da Østerdalslaget blev stiftet i Fergus Falls, Minn. Mr. Langsjøen sendte med en sang, han selv har diktet. Du faar selv bedømme om den kan tages med:

Vintræet.

Jesus, du er vintræ god,
Du er stamme, du er rod.
Du er livet, du gir kraft,
Du er sødme, du er saft.
Du gir vekst til grenen din,
Som i dig er podet ind.

Fader du er vingaardsmand,
Har din vekst i alle land.
Jesus la mig være kun,
Gren paa dig til sidste
stund. La mig vokse, bære frugt,
Uti hellighet og tugt.

Mr. og Mrs. Peder Langsjøen har hat ni barn, hvorav otte lever. Nils den ældste er professor og lærer i sprok ved Gustavus Adolphus College, St. Peter, Minn. (Den svenske kirkes skole). — Serine, Mrs. Gilbert Løken bor i Superior, Wis. — Karoline, Mrs. Wagnhil ogsaa i Superior, Wis., er enke og har to barn. — Svend er hjemme. Arbeidet i sin tid paa bank i Chicago. — Jacob er prest ved Farmington, Minn., i den Lu-

therske Frikirke. — Pernille døde da hun var 11 aar gammel. — Live Ottilie, Skolelærerinde. — George Julius, graduent fra St. Olaf College (Norsk Luthersk kirkes skole). — Carrie, Mrs. Len Gjermundson, St. Cloud, Minn.

* * *

LeRoy Urseth er søn av Andrew Urseth, Fergus Falls. Han er fremragende som musikanter og en mester paa pipeorglet. Han blev tilbudt stilling ved Det Nationale Kringkasting System. Han er paa turne gjennem Amerika sammen med Alex Kominski, Amerikas bedste violinist.

BLIKSTAD-BRØDRENE.

Ingmar Johnsen Blikstad var født den 27de august 1889 i Aamodt, Østerdalen av forældrene Johan Bersvendsen Blikstad og hustru Mathilde Karinusdatter Øvre. Far var fra Aamodt, mor fra Elverum. Ingmar utvandret til Amerika i aaret 1908. Landet i St. John, Canada. Derifra til Jackson county, Wis. Det meste av tiden har han opholdt sig i Fergus Falls, Minn. Arbeidet en længere tid ved Statshospitalet dersteds, siden drev han butik "The Bee Hive". Arbeider nu for the Sash and Door Co. sammesteds. Han er gift med Elnora Gar-berg. De har ingen barn. De er tilknyttet den Norsk Lutherske kirke.

* * *

Einar Johnsen Blikstad blev født den 6te november 1891 i Aamodt, Østerdalen av forældrene Johan Bersvendsen Blikstad og hustru Mathilde Karinusdatter Øvre. Einar utvandret til Amerika i aaret 1909. Ankom til St. John, Canada. Derifra til Wisconsin. Arbeidet paa flere steder, men har opholdt sig det meste av tiden i Fergus Falls, Minn. Blev først gift med Emily Kilde. Blev snart enkemand. Siden blev han gift med Clara Christofferson. I sidste ækteskap er der fem barn, to jenter og tre gutter. Han er beskæftiget ved the Northwestern Sash and Door Company, som estimator og handelsreisende. For en kort tid var han ogsaa kasserer for Østerdalslaget. De tilhører det Lutherske Brodersamfund. Er en av dette samfunds "trustees". Er ogsaa med i direktionen for Otter Tail Indremissionsforening. Er benyttet meget som taler og sanger.

Martin Johansen Blikstad blev født den 1ste februar, 1894 i Aamodt, Østerdalen av forældrene Johan Bersvendsen Blikstad og hustru Mathilde Karinusdatter Øvre. Martin utvandret i 1916. Ankom til New York med "Bergensfjord" i mai maa-ned. Ankom til Fergus Falls, Minn. den 8de mai samme aar. Bodde en tid i Fargo; men har opholdt *sig* det meste av tiden i Fergus Falls, Minn. Er gift med Ina Bluhm. De har en datter. Han er "Frame maker" ved Northwestern Sash and Door Co. Tilhører intet kirkesamfund, men er vel i navnet luthersk.

DE FØLGENDE ØSTERDØLER TJENTE OGSAA I
VERDENSKRIGEN

Nærmere oplysninger om disse kan faaes ved Regjeringskon-
torene. Derfor gjengives her den Leir, hvor vore
gutter blev hvervet eller indstationert.

Navn	Leir	Navn	Leir
Akern, Martin, Ft. Dodge, Ia.		Hangaard, George, Grant, Ill.	
Anderson, Ener, Ft. Snelling, Minn.		Hanson, Wilhelm, Charrston, S. C.	
Anderson, Oscar, Ft. Dodge, Ia.		Hanstad, Henry, Ft. Dodge, Ia.	
Aspaas, Peter, Ft. Dodge, Ia.		Hagen, Harold, Grant, Ill.	
Anderson, Selma, Ft. Snelling, Minn.		Hornseth, Jacob, Green, N. C.	
Anderson, Arthur, Funston, Kan.		Holm, Anton, Lewis, Wash.	
Anderson, Milton, Newport News, Va.		Hornseth, Trygve, Lewis, Wash.	
Berg, Knut, Green, N. C.		Hagen, Carl, Ft. Dodge, Ia.	
Brandon, John, Sherman, Ohio		Holemo, M. J., 347 Inf. Music Corps.	
Brandon, Benjamin, Ft. Snelling		Hoye, Simon, Sanders Co. Mont.	
Brommer, Tom, Ft. Warden, Wash.		Ingvaldson, Einar, Grant, Ill.	
Bjerkager, Henry, Ft. Dodge, Ia.		Jespersion, Henry, Greenleaf, Ga.	
Berger, Calmar, Lewis, Wash.		Ingvaldson, Ole, Grant, Ill.	
Berger, Odin, Hemstead, L. I.		Jacobson, Arthur Wm., Grant, Ill.	
Berg, P. M., Vancouver Barracks		Jespersion, John, Greenleaf, Ga.	
Brandvold, Oscar, Grant, Ill.		Johnson, Henry, Grant, Ill.	
Bodahl, Ottar, Great Lakes		Jordet, Oscar Emil, Great Lakes	
Berg, Edward, Pike, Ark.		Jordet, Sigurd M., Winnepeg, Canada	
Berg, Conrad, Grant, Ill.		Krogseng, Olaf, Jefferson Barr. Mo.	
Berg, Martin, Cody, N. M.		Krogseng, Helge, Minneapolis, Minn.	
Beck, Louis, Camp Taylor		Krogseng, Per Toralf, Helena, Mont.	
Brydahl, Inga, Cody, N. M.		Knutson, Peter, Ft. Casey	
Dahl, Alfred, Lewis, Wash.		Knutson, Alfred P., Custer, Mich.	
Dahl, Edwin, Grant, Dl.		Kaasen, Herbert Torvald,	
Eide, Arthur, Grant, Ill.		Jefferson Barracks, Mo.	
Engemoen, Halvor, Winnepeg, Can.		Ligaard, Henry, Grant, Ill.	
Engelbrigtsen, Andrew,		Lee, Harold Peter, Acto, N. D.	
Camp Lewis, Wash.		Larson, Levi Melton, Wadsworth, S. C.	
Erikson, John, Cody, N. M.		Laken, Lawrence J. G.,	
Erikson, Oscar, Ft. Snelling, Minn.		Ft. Leavanworth, Kan.	
Eggen, Herman, Calgary, Canada		Lear, Morris C., Great Lakes	
Florhaug, John, Green, N. C.		Luvaas, Magnus, Funston, Kans.	
Grindahl, Ole, Grant, Ill.		Luvaas, Oswald, Sherman, O.	
Garlid, George, Cp. Nichols, La.		Lier, Edorf Menton, Minneapolis	
Glomlien, Olav, Regina, Canada		Lier, Dr. A. C., Minneapolis, Minn.	
Haugan, Alfred, Base Hospital 36		Lutness, Arthur, Wadsworth, S. C.	
Haldorson, Hans, Grant, Ill.		Lunos, John P., Lewis, Wash.	
Haldorson, Simon, Grant, Ill.		Molde, Olof O., McArthur	
Huseby, Christian, Pike, Ark.		Momb, Axel Oswold, Dodge, Ia.	
Husher, George, Goat Island, Cal.		Moen, Milford Allen, Charleston, S. C.	
Husher, Joseph, Johnston, Ga.		Moen, Neal, Goat Island, Cal.	
Hoganson, Henry, Lewis, Wash.		Moen, Thomas O., Jefferson Barr., Mo.	
Hagen, Anders, Ft. Dodge, Ia.		Messelt, Einar Harold, Grant, Ill.	
Haugseth, Knut, Ft. Dodge, Ia.		Myrhaug, Osborn, Logan, Tex.	
Hanson, Carl, Lewis, Wash.		Momb, Albert P., Grant, Ill.	
Rusher, Edwin, Decatur, Ill.		Melbye, Peter, Dodge, Ia.	
Hagen, Olaf, Grant, Ill.		Momb, Eddie C., Dodge, Ia.	

Navn	Leir	Navn	Leir
Moe, Emil, Dodge, Ia.		Torgerson, Oscar, Dodge, Ia.	
Moe, Oscar, Dodge, Ia.		Wang, Edwin T., Kelley Field, Tex.	
Messelt, John, Dodge, Ia.		Anderson, Salmer B., Dodge, Ia.	
Momb, Arnold, Caswell, N. C.		Anderson, Parker Oscar, Jefferson Barracks, Mo.	
Neby, Peter, Barron, Wis.		Crogan, Johnny, Dodge, Ia.	
Nelson, Sigurd B., Grant, Ill.		Anderson, Oscar, Green, S. C.	
Nelson, George, Jefferson Barr., Mo.		Anderson, Edward	
Nelson, Knut, Barron, Wis.		Albertson, Rolph Melvin, Grant, Ill.	
Neby, Theodore C., Logan, Tex.		Andershaug, Carl Olaf, San Diego, Cal.	
Neby, Martin, Grant, Ill.		Anderson, Herman O., Dodge, Ia.	
Nystroen, Martin Pederson, Leavenworth, Kan.		Anderson, Obert, Dodge, Ia.	
Nystroen, Peder, Grant, Ill.		Anderson, Sigurd Ferdinand, Great Lakes, Ill.	
Nelson, Signor C., Minneapolis, Minn.		Reitrusten, Lars T., Jefferson Bar racks, Mo.	
Negaard, Raymond, Ft. Riley, Kans.		Bronken, Sewell, Grant, Ill.	
Negaard, Norvald, Dodge, Ia.		Brandvold, Julius, Funstan, Kan.	
Olson, Oscar L. J., Grant, Ill.		Bjerke, Elmer, Grant, Ill.	
Olesberg, S. C., Grant, Ill.		Boness, Olaf O., Ft. Winfield, Scott, California	
Olesberg, Albert H., Meade, Maine		Bue, Peter, Lewis, Wash.	
Olsberg, William H., Great Lakes		Bue, Melvin Norvald, Lewis Wash.	
Oseth, Ingomar Marens, Ft. Snelling		Bergseth, John S., Wadsworth, S. C.	
Peterson, Peter, Grant, Ill.		Bakken, Oscar Carl, Dodge, Ia.	
Pederson, Jens, Custer, Mich.		Bakken, Halmer Ludvig, Fifth Brigade, U. S. Marine	
Prestlien, Melvin, Hughes		Bakken, Harald, Dodge, Ia.	
Prestlien, Andrew, Calgary, Can.		Bjøntegaard, Ingmar Hartvig Berner Great Lakes	
Rogstad, Edwin O., Bemidji, Minn.		Bue, Borghild, Lewis, Wash.	
Røsten Harry C., Dodge, Ia.		Bue, Arnold, Meade, Ma.	
Ryan, J. C., Dodge, Ia.		Brandsnes, Emil Leonard, Great Lakes	
Ryan, Arthur H., Paris Island, S. C.		Brandvold, Ole, Greens, N. C.	
Ryan, O. B., Ft. Snelling		Bue, Christian, Lewis, Wash.	
Rustad, Emmet T., Dunwoody, Mpls.		Brandvold, Andrew, Lewis, Wash.	
Stortroen, Anders L., Crookston, Minn. 54 Inf.		Bolstad, Alf A., U. of M. farm skole	
Smebak, Marvin, Grant, Ill.		Borge, Albert, Grant, Ill.	
Stone, H. H., Dodge, Ia.		Brandvold, Olaf, Dodge, Ia.	
Smestad, Einar O., Dodge, Ia.		Brekke, Haakon, Dodge, Ia.	
Stortroen, L. A., Dodge, Ia.		Christensen, Albert L., Ft. Logan, Col.	
Stortroen, Jens, Dodge, Ia.		Christenson, John, Dodge, Ia.	
Stortroen, Engar, Slagskibet Utah		Christenson, Charlie L., Ellington Field, Tex.	
Skaaret, Ingvald, Grant, Ill.		Christenson, Oscar, Grant, Ill.	
Solie, Henry Peter, Lewis, Wash.		Christenson, Herman C., Great Lakes	
Stubson, Ingram, Custer, Mich.		Christenson, William A., Lewis, Wash.	
Stubsjøen, Sigurd J., Dodge, Ia.		Davidson, Edward, Wadsworth, S. C.	
Stubsjøen, Frithjof P., Jefferson Barracks, Mo.		Davidson, Oscar, Nicholls, La.	
Solie, Henry, Dodge, Ia.		Danielson, Emil, Lewis, S. C.	
Stai, William R., Mare Island, Cal.		Dybsand, Bennie K., Co. A4, A.A.M.G.	
Stai, Clarence Melvin, Fremont, Cal.		Daley, George M., Dodge, Ia.	
Søberg, Martin, Grant, Ill.		Dahlvang, Perry, Lewis, Wash.	
Søberg, Orlando C., Dodge, Ia.		Dahlvang, Selmer Alfred, Lee, Va.	
Stai, Finn S., Great Lakes, Ill.		Dahlvang, Peter, Wadsworth, S. C.	
Stein, Albert J., Grant Ill.			
Stein, Robert C., Jefferson Barracks, Mo.			
Sønsmør, Nels, Great Lakes, Ill.			
Thorson, Sigurd, Ft. Strong, Boston.			
Thompson, Thron B., Lewis, Wash.			

Navn	Leir	Navn	Leir
Daly, Eugene Nordby, Ft. Sill, Okla.		Holman, John, Ft. Snelling	
Eggen, Henry, Wadsworth, S. C.		Holm, Helge, Ft. George Night, Wash.	
Eng, Sam, Hill, Va.		Haougrose, Elmer Ingval, Grant, Ill.	
Eide, Erik, Camp Hancock, Ga.		Iverson, John, Dodge, Ia.	
Engen, Alfred, Spruce Div., Aloha, Wash.		Iverson, Bennie, Dodge, Ia.	
Eliasson, Emil, Meade, Ma.		Jenson, Albert, Grant, Ill.	
Ellevold, Albin, Sherman		Johnson, Alfred J., Grant, Ill.	
Eide, Henry, Grant, Ill.		Johnson, John, Great Lakes, Ill.	
Erickson, Monroe, Jefferson Barracks, Mo.		Johnson, Harald, Jefferson, Barracks, Mo.	
Erickson, Ernest A., Mare Island, Cal.		Johnson, William L., Port Arthur, Tex	
Harold B., U. S. S. Termate		Jensson, Ingvald, Wadsworth, S. C. Eggen,	
Ellingson, Lars, U. S. Marine		Johnson, John O., Fort Benjamin Harrison, Ind.	
Ellingson, Edwin, Canadas Arme		Johnson, Carson, Van Couver Barracks, Wash.	
Estenson, George, Cody, New Mex.		Jerde, Ingb. Leo, Fremont, Cal.	
Fossan, Nels, Wadsworth, S. C.		Jensen, Jens Torgal, Wadsworth, S. C.	
Fonaas, Peder Johan, Meade, Ind.		Jacobson, Harvey, N., Forest, Ga.	
Faldæe, Carl J., Grant, Ill.		Knutson, Selmer, Dix, N. J.	
Finstad, Lester Herbert, Grant, Ill.		Kjelson, Albert, Flyve Av., Tex.	
Finstad, Carl Benjamin, Grant, Ill.		Kvarnes, Melvin, Eric, Grant, Ill.	
Finstad, George Wilfred, Grant, Ill.		Kvarness, John O., Lewis, Wash.	
Forrest, Erik, Co. 4th Provisional Training, Reg. 2		Kveberg, Embert, Lewis, Wash.	
Gunnerius, Peter, Ft. Warden, Wash.		Kveberg, Ole, Funston, Kan.	
Granby, Toralf, Dodge, Ia.		Kvilvang, Emil J., Dodge, Ia.	
Graven, Leif F., Grant, Ill.		Kaasen, Edwin, Mare Island, Cal.	
Graven, Anker, S., Great Lakes, Ill.		Kvilvang, Gustav, San Francisco, Cal.	
Grindahl, Ole, Dodge, Ia.		Kaasen Carl Joseph, Mare Island, Cal.	
Himley, Maurice Hilmen, Dunwoody, Mpls.		Larson, Martin, McArthur, Tex.	
John, Wadsworth, S. C. Lunaas,		Leet, Leo George, Great Lakes Hagen, Edwin	
Haugrose, Eddie M., Grant, Ill.		Helmer Peder, Cody, N. Mex.	
Haugrose, Orin William, Grant, Ill.		Leet, Peter Martin, Great Lakes	
Hanson, Christian, Boston, Mass.		Lindberg, Hovind J., Taylor, Ind.	
Hovde, Henry M., Jefferson, Mass.		Lee, Hubert Waldemar, Great Lakes	
Hoganson, Otto Melvin, A. C., Fargo, N. D.		Lee, Eugene Winfred, Leavenworth, Kan.	
Hovde, Nellie Esther, Washington, D. C.		Lindberg, Guy, M., Great Lakes, Ill.	
Howe, Casper Edwin, Paris Island, S. C.		Lindberg, Julia A., Washington, D. C.	
Haugen, Carl O., Jefferson Barracks		Larson, Louis J., McArthur, Tex.	
Hanson, Carl Simon, Wadsworth, S. C.		Larson, Ben., Seivern, S. C.	
Hagen, Fred, Dodge, Ia.		Larson, Lief, Wadsworth, S. C.	
Halstenson, Halsten, Grant, Ill.		Lee, George G., Funston, Kan.	
Haug, Oluf, Funston, Kan.		Larson, Leonard, Joseph, Grant, Ill.	
Howe, Hans Claus, Flyve Stasjon, Pensacola, Fla.		Lee, Oscar Lyman, Grant, Ill.	
Hoganson, Henry, Dodge, Ia.		Leet, George, Jefferson Barracks, Mo.	
Hoganson, Rudolph, Dodge, Ia.		Larson, Lief, Dodge, Ia.	
Hanson, Simon, Grant, Ill.		Leet, Edwin, Hastings Park, Wis.	
Olaf Johannes, Hancock, Ga.		Larson Philip La Serne, Mare Island, Cal.	
Hokstad, Ole, Custer, Mich.		Grøndahl, Henry, Dodge, Ia.	
Holmen, Eddie, Co. H. 3rd Reg. 128 Inf. 32 Div.		Grindahl, George Gilman, Grant, Ill. Howe,	
Hanson, John, Grant Ill.		Gunderson, Paul R., Mare Island, Cal.	
		Grotting, Olaf, Jefferson Barracks, Mo.	
		Grøndahl, Oliver, Grant, Ill.	
		Hanson, Oscar, Jackson, S. C.	

Navn	Leir	Navn	Leir
Hagen, Ludvig, Dodge, Ia.		Nordby, Ole, Lewis, Wash.	
Hegg, John H., Grant, Ill.		Nyeggen, Johan Arthur, Eustis	
Hagen, Martin, Dodge, Ia.		Neby, Embert, Sherman, Ohio	
Hagen, Carl, Wadsworth, S. C.		Nymon, Carl G., Dodge, Ia.	
Himley, Seymour, Ft. Snelling		Nymon, Sigvart G., Custer, Mich.	
Lund, Ole, Douglas, Wis.		Nytrøen, Bjarne, Dodge, Ia.	
Lien, Ragnvild, Leavenworth, Kan.		Nygaard, John, Wadsworth, S. C.	
Lien, Louis, M., Shelby, Miss.		Nelson, Peder L., Green, N. C.	
Lee, Martinus, Morrison, Newport,		Nelson, Paul August, Jefferson Bar-	
News, Va.		racks, Mo.	
Lien, Magnor, Douglas, Wis.		Nordby, Paul, Lewis, Wash.	
Lee, Edward, Dodge, Ia.		Olsen, Alfred S., Mare Island, Cal.	
Leet, Benjamin, Lewis, Wash.		Olsen, Harry A., Fort Louis	
Langsjøen, Jacob, Robinson, Wis.		Olsen, Elmer O., U. S. S. Nevada	
Langsjoen, Sven, Dodge, Ia.		Olson, Oleen S., Funston, Kan.	
Larson, Ludvig Ingvald, Mt. Arthur,		Olson, Harry Joseph, Custer, Mich.	
Tex.		Olson, Louis, Indianapolis, Ind.	
Lohn, Clint, Ft. Snelling, Minn.		Olson, Oscar Alfred, Kelley Field, Tex.	
Lohn, Arthur, Andrews, Mass.		Otnes, Hans, Lewis, Wash.	
Lohn, L., Dodge, Ia.		Olsberg, Jens Lenny, Custer, Mich.	
Langsjoen, Nils O., Mare Island, Cal.		Osten, Elmer C., Lewis, Wash.	
Langsjøen, Kornelius J., Zachary		Osten, Edward, Grant Ill.	
Taylor		Pederson, Ole Conrad, 193 Batt.	
Larson, Toby, Shelby, Miss.		Canada	
Madson, Melvin, Grant, Ill.		Peterson, Joseph W., Grant, Ill.	
Monson, Philip R., Kearney, Cal.		Peterson, Oluf, Sevier, S. C.	
Mellesmoen, Emil A., Lewis, Wash.		Pederson, Gustav, Dodge, Ia.	
Mellesmoen, Bennie, Mills, N. Y.		Pederson, Peder A., Ft Lawton, Wash.	
Moen, Helmer C., Alden, Wis.		Peterson, Halvor P., Dodge, Ia.	
Moen, Marvin, K., Paris Island, S. C.		Place, Marvin, Jackson, S. C.	
Mellem, Emil M., Green, N. C.		Romsoe, Malvin, Ft. Benjamin Har-	
Monson, Alfred, Vancouver Barracks		rison, Ind.	
Mikkelsen, Martin, Wadsworth, S. C.		Rasmussen, Hjalmar Richard, Taylor,	
Moen, Henry, Robinson, Wis.		Ky.	
Moen, Esten, Ambul. Co. 59, Min-		Regan, Henry, Co. L164 Inf.	
neapolis.		Running, Harry, Ft. Ogelthorpe, Ga.	
Mykleby, John, Ft. Logan, Colo.		Rue, Thomas H., Dodge, Ia.	
Mykleby, Peter, Dodge, Ia.		Running, Ralph, Grant, Ill.	
Moen, Ole J., Billingham, Wash.		Rustvang, Richard, Custer, Mich.	
Moen, Albert, Grant, Ill.		Rønning, Andrew J., Cody, N. M.	
Moen, Bennie, Ingemar, Grant, Ill.		Simenson, Delmar Ingeman, Jefferson	
Moen, Gerhart Albin, Jefferson Bar-		Barr, Mo.	
racks, Mo.		Simenson, Melvin C., Jefferson Barr,	
Myrvang, Embert, Hasting Park,		Mo.	
Vancouver		Sorenson. John S., Wadsworth, S. C.	
Megaard, Henry, Seattle, Wash. Co.		Stai, Peter, Kearney, Calif.	
B. 7 M. G.		Stai, Clarence A., Lewis, Wash.	
Madsen Melvin, Grant, Ill.		Sætermo, Ralph, Waldo C., Lewis,	
Moen, Peter A., Hancock, Ga.		Wash.	
Myhre, Oliver, Lewis, Wash.		Stubson, George, Lewis, Wash.	
Moen, Neil Mervan, Grant, Ill.		Stortroen. Anders, Doale Barr, Paris	
Nyhus, Sigvart Martin. Grant, Ill,		Is. S. C.	
Nyhus, Edward, Taylor, Ky.		Sheldrew, Frederick H. Custer, Mich.	
Nyhus, Peder Magnus, Syracuse, N. Y.		Swanson, John H., Custer, Mich.	
Nygaard, Johan Ludvik, 102 Can.		Swanson, Arthur H., Ft. Logan, Ark.	
Batt. C. C. F.		Swanson, Otto L., Taylor	
Nelson, Iver, Jefferson Barracks, Mo.		Stortroen, Albert, Great Lakes, Ill.	

Navn	Leir	Navn	Leir
Søberg, Palmer O., Lewis, Wash.		Thompson, Louis B., Cody, N. M.	
Søberg, Osear G., Sewell, Sask, Can.		Thompson, Peter K., Paris Island,	
Søgaard, Theo. L., Ft. Snelling		S. C.	
Søberg, Paul John, Pike, Ark.		Tibbles, Frank B., Cody, N. M.	
Strandwold, Peter, Lewis Wash.		Thompson, Clarence Melvin, Grant, Ill.	
Strandwold, Melvin M., Dodge, Ia.		Thompson, Theodore Ingvald, døde i	
Strandvold, Melvin K., Dodge, Ia.		Madson, Wis.	
Søther, Severth, Grant, Irl.		Utgaard, Sigurd Bjørn, Eagle Pass,	
Stevens, Raymond C., Mills, N. Y.		Texas	
Solie, Ingvald, Lewis, Wash.		Westgaard, Conrad, Lewis, Wash.	
Steen, Irvin O., Harvard Radio Shole		Wange, P. L., Jefferson Barr, Mo.	
Straalsjø, John Erickson, Lee, Va.		Wang, Peter E., Greenley, Ga.	
Stenberg, Peter Larson, Dodge, Ia.		Wolen, Carl Olav P., Dodge, Ia.	
Simenson, Henry O., Douglas, Wis.		Wold, Melone, Dodge, Ia.	
Sletten, Harry Oliver, Wadsworth,		Wang, Joseph, Grant, Ill.	
S. C.		Øien, Scipio A., Tuftfloods, Acorn, O.	
Stai, Alf, Dodge, Ia.		Øverby, Melvin Leonard, Hancock, Ga.	
Stai, Axel, Mills, N. Y.		Øverby, Peder, Columbus Barr, O.	
Sletten, Clarence Edward, Wadsworth,		Østby, Harry, Custer, Mich.	
S. C.		Østby, Martin J., Dodge, Ia.	
Skancke, Christopher, Dodge, Ia.		Østby, Joseph E., Dodge, Ia.	
Sorenson, Milfred, U. of Minnesota		Østby, John, Sevier, C. C.	
Sagmoen, Rudolph, Grant, Ill.		Øversjæen, Halford Clarence, 9 Co., 11	
Søgaard, Leonard T., Pike, Ark.		Reg. U. of Minn.	
Stortroen, Arthur, Ft. Andrews, Mass.		Øverby, Geo. Sinclair, U. S. S. Mass.	
Sogard, Elmer M., S. A. T. C., Ames,		Brunn, Seming, De følgende har ogsaa	
Iowa		stjerner paa vort Krigs flag. Sletten,	
Oscar Peter, Great Lakes, Ill.		Eide, Erik	
Thompson, Milton, Grant, Ill.		Pederson, Peder	
Thompson, Thomas, McArthur, Texas		Antonsen, Arvid	
Thompson, William, Robinson, Wis.		Krogen, Abner	
Thompson, John, U. S. Navy		Steihaug, Ole	
Thompson, Iver R., Mare Is. Calif.		Davidson, Eddie	
Torgerson, Melvin, Lewis, Wash.		Davidson, Helmer	
Torgerson, Otto, Wadsworth, S. C.		Anderson, Emil J. Nytroen, Sam	
Torgerson, Theodore, Harry Jones,		Larson, Ludvig	
Douglas, Ariz.		Anderson, Arthur	
Tysse, Alfred M., Logan, Texas		Sagen, John	
Thompson, Tom, Afm. Ft. Dodge, Ia.		Shelned	
Thompson, Anton B., Wadsworth,		Husfloen	
S. C.		Olson, Oscar	
Thorud, Ole, Dodge, Ia.		Westby	
Thompson, Thelmer Odin, Travis, Tex.		Rønning, A.	

PRESTER I AMERIKA UTVANDRET FRA ØSTERDALEN
NOGLE FØDT HER

Paul G. Østby.

Paul G. Østby var født den 12te august 1836 i Trysil, Østerdalen, Norge, av forældrene. Gjermund Jensen og Inger Johnson (Østby). Frekv. Asker Normal Skole, 1859-61. Utvandret 1868. Frekv. Augustana Sem., Paxton, Ill., 1868-69; Augsburg Sem. 1869-71, (C. T.). Prest, St. Ansgar, Iowa, 1870-71; Austin, Minn., 1871-78; Lake Mills, Iowa, 1878-93; Emmons, Minn., 1893-15. Visitator, 1885-90, 1896-08 ; com. over "Bibel Historie", 1907-08. Redaktør "Luthersk Børneblad", 1882-85. "Sangbog for Børn", 1885. I 1871 gift med Garo Thronby, som døde i 1908. I 1909 gift med Ranvig Gavle, som døde i 1911. Pastor Østby døde den 15de juni, 1917. Pastor Østby var lærer ved den første presteskole i Amerika. Han var en meget nidkjær og begavet Herrens tjener.

Engebret Mikkelsen Broen.

Engebret Mikkelsen Broen var født den 1de oktober 1863 i Tolga, Østerdalen, Norge, av forældrene Mikkjel Engebretsen og Ingeborg (Olson). Utvandret 1882. Frekv. Augsburg Sem. 1885-93. (A. B. C. T.). Prest, Ellsworth Iowa, 1893-97; Osa-kis, Minn., 1897-03. Indre Missions Supt., 1911-14. Pres. og lærer Luther Bibelskole, Wahpeton, 1905-11, 1914-18; Luth. Bibelskole, Grand Forks, N. D. (samme skole), 1918-26. Pres. "Luth. Brethren", 1908-15; Pres. "Board of Missions", 1920. Forfatter, "Den Helligaand", 1899 ; "Konfirmationen" 1901; "Vore Privilegier og vort ansvar", 1903; "En Mission-menighet av Guds Naade", 1905; "Gjensvar til Pastor Lunde-berg", 1911; "Ekko fra Camrose Uken", 1918; "Letfattelige Sjælelærere", 1923; "I fjerde nattevagt", 1924; "What Would I Do If I Were Young?", 1925; "Pierson's Evangelist-virksomhet i teori og praksis" ; "Børnenes stilling i Guds rige", 1927. Redaktør "Broderbaandet", 1911-12. Prof. Broen var en av

de mest fremragende kirkemænd blandt utflytterfolket. Han døde den 25de februar 1938 i Moss, Norge, medens han var paa verdens omseiling.

Olav Lee.

Olav Lee var født den 21de mai, 1859 i Trysil, Norge, av forældrene Erik Pettersen Lee og Maren (Ørbækkedalen). — Frekv. Hamar Normal Skole, 1876-77. Utvandret 1877. Frekv. Luther College 1878-83 (A. B.; A. M., 1904) ; Luther Sem. 1883-85 (C. T.) ; Wisconsin Universitet, 1904. Pest, Northwood, N. D., 1886-90; suppl. Canton, S. D., 1891-92; Holden og Dale, Minn., 1889; Kenyon, Minn. 1909; Grand River, S. D. 1910; Hayfield, Minn., 1911-12; Lyle, Minn., 1912-13 ; Northfield, Minn., 1917-18 ; Coon Valley, Wis., 1920. Lærer, Augustana College, Canton, S. D. 1890-04; St. Olaf College, 1894. Komite "Deaf and Blind Missions", 1899-1800; Komite "Plan for Charities", 1906-08 ; "Supply Editor", "Lutheraneren", 1903, 1907; "Editor, History of St. John's Norw. Luth. Church", 1920 ; Forfatter, "The Religious Training of Our Children", 1915; oversætter av "St. Olaf Choir Series", 1918. Gift med Bertha Marie Schmidt 1887.

Thore Eggen.

Thore Eggen var født 6te juli, 1859, i Tolga, Østerdalen, Norge, av forældrene Nils Eggen og Marit (Nygaard). Utvandret 1870. Frekv. Luther College 1873-79 (A. B.) ; Luther Seminar, 1879-82 (C. T.). Prest, Decorah, Iowa, 1882-92; Grand Forks, N. D. 1892-95; pres. Grand Forks College, 1893-94; prest, Madison, Wis., 1895-06 ; redaktør "Christian Youth", 1891-98; "Lutheraneren", 1906-20. Pres. "Luth. Botherhood" (assurance), 1920. Oversat Margrethe; "After Confirmation"; "Board of Missions", 1892-93; "Board of Education", 1893-96 ; pres. "Organization Com." 1913-16; "Board of Directors", Fairview Hospital, 1906. Gift med Regina Neprud. Der har været faa geistlige blandt utflyttede nordmænd, som har hat større plads blandt vort folk end Thore Eggen. Han døde den 28de februar 1936 i Los Angeles, Cal. og blev begravet i Coon Valley, Wis.

Bersvend Johanson Blikstad.

Bersvend Johanson Blikstad var født den 15de august, 1899, paa Rena i Aamot prestegjeld, Østerdalen, Norge, av forældrene Johan Bersvendsen Blikstad og Mathilde Karinusdatter Øvre. Han graduerte fra Rena Middelskole i 1915. Utvandret vaaren 1916. Ankom til New York paa "Bergensfjord" den 3die mai. Han reiste direkte til Fergus Falls, Minn., hvor han ankom den 8de mai, samme aar. Det første aar i dette land var han optat med forskjellige beskæftigelser, som han ogsaa var i sommer ferierne, medens han var student. Han arbeidet for eksempel som kontorist og mønster-skjærer ved uldmøllen i Fergus Falls; som oppasser ved statens hospital i samme by; ved skibsrederiet i Superior, Wis.; paa farmen; som handelsreisende, osv. Han var ogsaa en tid medlem av "Battery E of the Minnesota Field Artillery". Han er graduent fra de følgende skoler her i Amerika :

Park Region Luther College, Fergus Falls, Minn., hvor han tok et to-aars handels kursus; The Lutheran Bible School, Grand Forks, N. Da.; The Concordia College, Moorhead, Minn. med graden B. A.; The Northwestern Lutheran Seminary, Minneapolis, Minn., hvor han mottok graden B. D. De to sidste aar ved skolen tjente han som "student pastor" ved Glyndon, Minn. Den 6te juni 1926, paa kald fra dette sted blev han ordinert til prest paa aarsmøtet av Den Norsk Lutherske Kirke i Amerika. Vaaren 1929 antok han kald fra Dalton, Minn., hvor han fremdeles arbeider. Den 21de juni, 1927 blev han gift med Hazel Hagen fra Pelican Rapids, Minn. De har to døtre, Corrine Marjorie og Solveig Ann. Han utgir sit eget kirkeblad og skriver ofte for "Fergus Falls Ugeblad" og andre blade. Han er "Contact-Man", samt finance sekretær for Fergus Falls-Alexandria kreds i samfundet.

Otto Johnson Lutness.

Otto Johnson Lutness var født den 6te juli, 1879 nær Harwood, N. D., av forældrene John O. Lutness og Magdalene (Dennis). I 1886 flyttet han til "Thirteen Towns", Polk County, Minn., hvor han opvokset. Han blev snedker og tjente ved dette arbeide for sin utdannelse. Frekv. Concordia College, Moorhead, Minn., hvor han graduerte i 1906. Var en tid lærer ved

folkeskolen; arbeidet ogsaa som handelsbetjent en tid i forskjellige forretninger. Samme aar tok han "homestead" i Mountrail, N. D., og "proved up" i 1907. Høsten 1908 begyndte han ved den Forenede Kirkes Seminar og graduerte derfra vaaren 1911. Var prest i Nielsville, Minn., fra 1911-16 og i Per-ley, Minn., fra 1916-23. I 1923 overtok han stillingen som "Field man" for Concordia College, men blev senere "Field Superintendent" i N. D. Distrikt av den Norsk Lutherske Kirke i Amerika. Denne post fylgte han til 1924, da han igjen optok preste-gjerningen paa kald fra Enderlin, N. D., hvor han fremdeles virker. For tiden er han formand for Oakes Kreds, finans sekretær for N. D. Distrikt og sekretær for avholds komiteen for distriktet. I 1911 blev han gift med Geline Lee, av Houston, Minn. De har otte børn.

Erik Jensen.

Erik Jensen var født den 17de januar 1841 i Osen, Østerdalen, Norge, av forældrene Jens Eriksen Brevig og Thea (Tollefsen). Frekv. Asker Normal Skole, 1859-61. Lærer Osen, 1861-65; Kongsvinger, 1865-67. Utvandret 1867. Frekv. Concordia Sem., St. Louis, 1867-70 (C. T.). Prest, Mound Sorings, Wis., (12 menigheter) 1870-73. Til Norge 1873-74. Prest, Jefferson Prairie, Wis., 1874-82; Coon Valley, Wis., 1882-93. Suppleant, Callander, Iowa, 1906; Princeton, Minn., 1908. Bodde i Minneapolis, 1893-21; Skaalen Alderdoms Hjem, 1921-27. Forfatter, "Klage" osv. 1897; "Foreningssagen og Dr. F. A. Schmidt", 1901; "Hvad Lærer Dr. F. A. Schmidt?" 1903; "Jesuiterne," 1906; "Levnet og oplevelse", 1914; "Til aarsmøtet", 1915; Redaktør, "Koralbog", 1880; "Sangbog for Børn og Ungdom", 1878. "Børneharpn", 1-1, 1883-94; "Sange til Børneharpn", 1890; "Scandinavian Songs", 1886; "Sangbog for Søndagsskolen", 1894; "Regiliøse Korsange", 1894; "Klokke-toner", 1896; "Sangbog for Kirkekor", 1896; "De Unge Sangbog", 1900; "Gustav Adolph og Trediveaars-Krigen", (Fryxel) 1908. I 1870 blev han gift med Petronelle Olsen Brevig, som døde i 1915. Pastor Jensen døde den 28de juni, 1927.

Olaus Paulson Grambo.

Olaus Paulson Grambo var født den 22de april 1874 i Trysil, Østerdalen, Norge, av forældrene Paul Grambo og Martha (Olsen Østmoe). Utvandret 1888. Frekv. "Concordia College", Moorhead, Minn. 1892-94; "Mission School of the Northwest", Belgrade, Minn., 1894-96; Augsburg Seminarium, 1896-03 (C. T.). Prest, Cormorant, Minn. 1903-08; Bagley, Minn., 1908-16; Bemidli, Minn., 1916-22; Finley, N. D., 1922-24; Ellensburg, Wash., 1924-27; Silvertown, Ore., 1927-33. Han var sekretær for Fargo Kreds, 1904-07; Fosston Kreds, 1909-12; kasserer Fosston Kreds, 1912-22; "Board of Org., North Central Minnesota Luth. Hospital Ass'n.", 1921-22; kasserer Aneta Kreds, 1922-24; medlem "Board of Trustees, Oak Grove Ladies Sem." 1922-24; kasserer "West Coast Circuit, Luth. Free Church", 1925. Pres. "Puget Sound Dist. Luth. Free Church", 1926. Gift med Palma K. Andersen 1903.

John Engebretsen Løbek.

John Engebretsen Løbek var født den iste oktober, 1862, i Trysil, Østerdalen, Norge, av forældrene Engebret Løbek og Inger (Olsen). Utvandret 1867. Frekv. Augsburg Seminar, 1881-83, 1884-86; Minneapolis Academy, 1886-87; Valparaiso Universitet 1887-88; Augsburg Seminar, 1888-89 (A. B.) ; Minensota Universitet, 1890-91; Lærer, Wraaman's Academy, Minneapolis, 1889-90; "Public School", Farwell, Minn., 1890-98; "Northwestern Bible School", Belgrade, Minnesota 1899-01; "Wartburg Mission School", 1901-06; "Oak Grove Ladies Seminary", 1906-12; Augsburg Seminar, 1912-15; "Augsburg Academy", 1925; "Norw. Luth. Deaconess Institute, 1912-13. Frekv. Augsburg Seminar, 1912-13 (C. T.) . Prest, St. Paul, Minn., 1913-17 ; Assisterende redaktør: "History of Norw. Luth. Schools" og "Menighetskalenderen", 1918-19; betjente Trefoldighets Menighet, Minneapolis, 1919 —20; Assisterende redaktør, "Folkebladet", 1921-22. Foredragsholder, "Biblical Subjects", Minneapolis Menigheter 1919. Medlem Board of Directors", Augsburg Seminar, 1910-11 ; Sekretær, "Board of Trustees", Diaconess Hospital, Minneapolis; Boghandler ved "The Luth. Free Church Publ. Co., Minneapolis, fra 1923. Han betjente et midlertidig kald i Marinette,

Wis. i 1931. Hans sidste kald var i Aniwa, Wis., hvor han virket 1932-36. Hans helbred svigtet ham saa han maatte resignere fra dette kald. Flyttet saa til Minneapolis, hvor han døde den 17de mai, 1937.

Earle Gerhart Lier.

Earle Gerhart Lier var født den 28de juli, 1898 i Ashby, Minn., av forældrene Peter og Alma Lier. Frekv. Minneapolis folkeskole og høiskole. Graduerte fra "N. W. Bible & Missionary Training School", 1924. Frekv. Minnesota Universitet tre aar. Graduerte fra Princeton Teologiske Seminar, Princeton, N. J., i 1927 ("honor student"). Frekv. "Potomac Biblical Seminary", Washington, D. C. ("Instructor and graduate student"). (Doctor Graden i Teologi), 1929. Har tjent i følgende stillinger: "Vicar; Chapel of the Epiphany", Washington, D. C.; "Curate, Church of the Incarnation", New York City; "Rector, Christ Church," Tarrytown, N. Y.; "Present Rector", St. Georges by the River, Rumson, N. J.

Ivar Ramseth.

Ivar Ramseth var født den 28de december, 1876, i Tynset, Østerdalen, Norge av forældrene Paul Ramseth og Barbro (Gamleudstumo). Utvandret 1888. Frekv. Skandinavia Acad. 1899-01 ; St. Olaf College, 1901-05 (A. B.) Pres. St. Ansgar Sem. 1905-07; Frekv. U. C. Sem. 1907-10 (C. T.) ; Lærer (Græsk) ; U. C. Sem. 1909-10; Prest, Merrill, Wis., 1910-13; Luther Valley menighet nær Beloit, Wis., 1913-25; Waseca, Minn., 1925. Finenssekretær 1912-23 ; eksekutiv sekretær av "Board of Elementary Christian Education", Østre Distrikt. 1921-25. Gift med Bertha Mason i 1905.

Almer Norman Eggen.

Almer Norman Eggen var født den 20de mai, 1887, i Trempealeau Co., Wis., av forældrene Paul N. Eggen og Betsy (Anderson) . Frekv. Madison Høiskolen 1901-03; "International Business College", 1906-07; "American Correspondence School" 1908-10; Forenede Kirkes Seminar, 1913-16 (C.T.). Lærer, "Minnesota State Reformatory", 1909-13; Prest, Rhame, N. D., 1919-23; La Moure, N. D., 1916-17 ; Mohall, N. D., 1917-19; Milnor, N. D., 1919-23 ; La Moure, N. D.,

1923-27; Chinook, Wash., 1927-28. I 1928 flyttet han til Bend, Oregon, hvor han fremdeles virker. I 1908 giftet han Geoline Braaten.

Harold Martinus Bueide.

Harold Martinus Bueide var født den 31te januar, 1894, i Britton, S. D., av forældrene Pastor Lars H. Bueide og Karen (Mortensen). Frekv. Moody Bibel Skole, 1920. Augsburg Seminar, 1920-23 (C.T.). Prest, Westby, Mont., 1923-26; Se-beka, Minn., fra 1926. Er nu prest i Bemidji, Minn.

P. K. Lawrence Bueide.

Paul Kenneth Lawrence Bueide var født den 3die mars, 1902, i Britton, S. D., av forældrene Lars Haraldson Bueide og Karen (Mortensen). Hans far utvandret fra Austefjorden, Søndmøre, Norge i 1884 og hans mor fra Trysil, Østerdalen, Norge i 1870. Graduerte fra folkeskolen nær Argusville, N. D.; fra Sebeka, Minn. høiskole i 1927. Frekv. Augsburg College, 1927-31 (A.B.) ; Augsburg Seminar, 1931-34 (C.T.). Hjælpeprest Olivet Luth. Kirke, Minneapolis, Minn., 1934. Hjælpeprest Zion Luth. Kirke, Thief River Falls, Minn., 1935. Prest Carpio, N. D., 1935. "Dean, Cooperstown Lutheran Bible Camp", 1938. "Secretary, Minot Regional Lutheran Brotherhood Conference", 1936.

Theodor Tollefsen Norseth.

Theodor Tollefson Norseth var født den 4de november, 1856 i Rendalen, Norge av forældrene Tollef Norseth og Berthe (Johnsen). Frekv. Hamar Normal Skole, 1873-75. Lærer Rendalen, 1875-76. Frekv. en skole i Oslo, 1876-77. Lærer 1877-83. Frekv. Oslo Universitet, 1883-91 (Art., Philos., C.T.). Lærer, Oslo, 1885-90. Utvandret 1891. Prest, Wausau og Merrill, Wis., 1892-94. Reiste tilbake til Norge 1894. Emisær, Gudbrandsdalen Jernbane, 1895-98. Asst., Modum, 1898 —1900; suppleant, 1900-03. Asst. Hole, 1903. Lyngdal, 1903-05; sogneprest, Lesje, 1905-14; provst, Frenen, 1914-27; Emeritus, 1927. Gift med Margit Emilie Nordby, 1891. Bor paa Lillehammer, Norge.

Johan Torval Norby.

Johan Torval Norby var født den 8de december i Trysil, Østerdalen, Norge, av forældrene Halvor Paavelsen Norby og Pernille (skaaret) . Utvandret 1887. Frekv. St. Olaf College, 1900-03. Red Wing Seminar, 1904-07. (C.T.). Prest, Bellingham, Wash., 1907-09; Paulsbo, Wash., 1909-18; Bellingham, Wash., 1918.

Anton Andersen Sandmel.

Anton Andersen Sandmel var født den 23de mars, 1872 i Tolga, Østerdalen, Norge, av forældrene Anders Johnsen Sandmel og Anne (Johnsen Moen). Utvandret 1895. Farmer 1895-09. Frekv. Augsburg Seminar 1903-05; Wahpeton Bibelskole, 1905-06; Luther Seminar, 1919-12 (C.T.) ; Prest, Seattle, Wash., 1912-13; Petersburg, Alaska, 1913 (Organiserte første Norsk Luth. Menighet i Alaska) ; Spokane, Wash., 1913; Port Madison, Wash., 1913-16; Lyman, Wash., 1916. Gift med Gea Svensen Elgaaen, 1895. Bor i Sedro Wooley, Wash.

John P. Øien.

John P. Øien var født i Tyldalen, N. Østerdalen, Norge av forældrene Peder Tangen Øien og Marit O. (Olsbeg). Frekv. middelskole, 1889-91. Utvandret 1891. Frekv. Luther College, 1894-96. Religionslærer, Rock Dell, Minn., 1896-99; Frekv. Augsburg Seminar 1899-03 (C.T.). Prest. McHenry, N. D., 1903-10; Winnipeg, Man. Canada, 1910-15; Hendricks, Minn., 1915-18; Gift med Aase Marie Hendrickson, 1904. Pastor Øien døde den 21de februar, 1927.

Halvor Olsen Sageng.

Halvor Olsen Sageng var født den 25de mai, 1873 i Tynset, Østerdalen, Norge, av forældrene Ole Hansen Sageng og Mali (Olsen Dahlen). Utvandret 1873. Frekv. Park Region College, 1893-94; Augsburg Seminar, 1895-02 (A.B. C.T.). Missionær, St. Augustine, Madagascar, 1902-07; Til Amerika, 1907. Opfinder, "Sageng Threshing Machine". Manufaktør, 1907-13 ; Farmer, 1914. Gift med Marie S. Heskin i 1902. Hun døde i 1904. Gift med Eva M. Hjermstad i 1913. Bor i Milaca, Minnesota.

Paul Moen.

Paul Moen var født den 14de august 1873 i Ellsworth, Wis., av forældrene Thron O. Moen og Guro (Bjerkeng). Frekv. Willmar Seminar 1892-03; Luther College, 1893-99 (A.B.) ; Luther Seminar 1899-02 (C.T.). Prest Spokane, Wash., 1902-04; Spring Valley, Wis., 1904-12; Canby, Minn., 1912-17; Gift med Mabel C. Jensen i 1909. Døde den 7de december, 1917.

Olaf Hoel.

Olaf Hoel var født den 16de december i Tynset, Østerdalen, Norge, av forældrene Haldor H. Hoel og Ingrid (Grimsbo). — Frekv. Asker Norman Skole, 1862-64. Lærer, Tynset, 1864-66; Dønn s. 1866-68; Utvandret 1868. Frekv. Luther College, 1872-73; Concordia Seminar, St. Louis, 1873-75; Springfield, 1875-76 (C.T.). Prest, Canby, Minn., (for to menigheter i Minn. og S. D.), 1876-12; Nær Canby, (Marble og St. John) 1876-14. Emeritus, Canby, 1914. Gift med Marie Elizabeth Lund. Død.

Henry Thoresen.

Henry Thoresen var født den 14de november, 1865 i Alvdal, Østerdalen, Norge, av forældrene Thore Thoresen og Ingeborg (Haldorson). Utvandret i 1869. Lærer "Public School", Wis., 1886-90. Frekv. Wis. "Teachers Training School" ; St. Olaf College, 1890-04. Lærer "Public School", Minn., 1894-96. Frekv. "Valder's Business College". Decorah, Iowa ; U. C. Seminary 1896-99 (C.T.). Prest, Bagley, Minn., 1899-03; Prairie Farm, Wis., 1904-13; Wyndmere, N. D., 1913-19; Walhalla, N. D., 1918-23; Coulee, N. D., 1923. Gift med Jessie Sandvig i 1904.

Halvor Jensson.

Halvor Jensson var født den 15de august 1857 i Osen Østerdalen, Norge, av forældrene Jens Jensson og Gjertrud (Vika). Frekv. Hamar Normal Skole 1876-78. Lærer, Trysil og Vaaler, 1878-90. Utvandret 1890. Frekv. Augsburg Seminar, 1892-95 (C.T.). Prest, Farwell, Minn., 1895-99; Belgrade, Minn., 1899-01; Lærer, "Mission School of the Northwest", Belgrade, Minn., 1897-03 ; Prest, Hanley, Sask, Canada, 1903-04; Northome, Minn., 1904-08. Lærer "Wahpeton Bible

School", 1908-09. Prest, Presho, S. D., 1910-15; Rapid City, S. D., 1915-18; reisende kreds prest, vestre S. D., 1910-20; Roosevelt, Minn., 1920-27 ; Rainy River, Ont. Canada, 1927.

Embret A. Norson.

Embret A. Norson var født i Vingelen, Østerdalen, Norge, den 8de november, 1874, av forældrene Amund J. Røe (Norsen) og Kirsti E. (Nygaard). Utvandret 1897. Frekv. Concordia College, Moorhead, Minn., 1898-05; U. C. Sem., 1905-08 (C.T.). Prest Macoun, Sask., Canada, 1908-10; Meridean, Wis., 1910-17; Mondovi, Wis., 1917. Var gift med Anna Emely Hultgren 1908.

Tobias Johnsen Moen.

Tobias Johnsen Moen var født den 14de august, 1859 i Tolga, Østerdalen, Norge, av forældrene John Johnsen Moen og Sarah (Torgersen). Frekv. Hamar Normal Skole, 1876-79. Utvandret 1881. Frekv. Augsburg Sem., 1889-92 (C.T.). Prest, Fairhaven, Wash., 1892-02; Bellingham, Wash., 1902. "Board of Directors", Bethany College, 1895-16; "Board of Trustees" Bethany College, 1916. Forfatter, pamphletter, "Menigheten", 1903; "Barnedaaben", 1909. Gift med Bergit Halvorsen, 1892. Han døde den 5te januar, 1931.

Olav Nicolai Torgalson Sørhus.

Olav N. Sørhus var født den 30te juni i Trysil, Østerdalen, Norge, av forældrene Torgal O. Sørhus og Helene (Nilsen, Viken). Frekv. Vonheim Folkehøiskole, 1882-83; Askov Folkehøiskole, Danmark, 1884. Utvandret 1889. Frekv. Concordia College, 1891-93; Forenede Kirkes Seminar, 1893-1900; St. Olaf College, 1900-03; Forenede Kirkes Seminar, 1903-06 (C.T.). Prest, Enderlin, N. D., 1906; Camrose, Alta, Canada, 1906-11 ; Outlook, Sask., 1911-12; Conguest, Sask., 1911— 16 ; Bagley, Sask., 1910-19; Little Woody, Sask., 1920-26; Langham, Sask., 1926.

Reinholt Kilen.*

Reinholt Kilen var født den 14de mai, 1873 i Aasnes, Østerdalen, Norge, av forældrene Martin Kilen og Martha (Danielsen) . Utvandret 1882. Frekv. Pleasant View Luther College, 1894-95; Grand Forks College, 1896-97; "Northwestern

Bible School", 1898-1900; Augsburg Sem.; Hamline Universitet 1901-02; Missionær, Tsaoyang, Hupeh, China, 1902-13. Gift med Juline M. Olsen i 1902. Døde den 9de mars, 1913.

Ibraim Livius Lundeby.*

Ibraim Livius Lundeby var født den 20de april, 1848 i Vaaler, Østerdalen, Norge av forældrene Ole Lundeby og Berthe (Bergesen Gisti). Frekv. Aas "Agricultural College", 1865-67; Utvandret 1868. Frekv. Augsburg Seminar, 1876-79 (C. T.) . Bestyrer Augsburg Bubl. House, 1878-80; Prest, Lyle, Minn., 1880-82; Hjemme Missionær, N. D., vest for Red River, 1882-84; Prest, Bue og andre menigheter, Nelson Co., N. D., 1885-97; Visitator, 1888-90, 1891-96. Redaktør, "Red River Tidende", 1882-84; "Fra Misionsmarken i Dakota", 1884. 11886 giftet han Jensine Jensen, som døde i 1890. I 1892 giftet han Anna Bakken, som døde i 1909. Pastor Lundeby døde den 22de september 1897. — *Der er tvil om at denne prest var Østerdøl. — (utg.).

Pastor Hans Syversen.

Pastor Hans Syversen var født i Sollia, Østerdalen, 1838 av forældrene Syver Olsen Næsset og Marit Hansdatter (Solliens Historie av Carl Lassen, side 92). Hamar biskop H. Hille, har assistert i undersøkelsen angaaende pastor Syversen. Sogneprest Jørgen Thronsen, Hamar har sendt os følgende attest: "Kirkeboken for Hamar by viser at Hans Syversen, gift, fhv. Amerikansk prest, som blev født i 1838 i Sollia, døde den 9de mars 1914 i Storhamareie, blev begravet 19de mars 1914 paa Hamar kirkegaard og jordfestet den samme dag".

Biskop Hille har ogsaa sendt brev erholdt av klokkeren paa Hamar; det lyder slik: "Efter avtale har jeg besøkt snedker Bjørlo, Storhamar." Det han kunde berette var at pastor Syversen kom til Hamar i 1903. Like utenfor bygrensen bygde han *sig* en villa og anla en liten frugthave, hvor han i sommertiden syslet med sine frugttrær og blomster. Om vinteren læste han engelsk med lærelysten ungdom. I sit sidste leveaar var han syk især paa sindet — og var et halvt aar tid indlagt paa asyl. Han døde 1914 og blev begravet paa Hamar kirkegaard. Hans hustru Synøve døde 1923. Før sin død testamenterte hun 10,000 kr. til Hamar barnehjem og 10,000 kr. til "Ja-

cobine Ericksens Minde," et alderdomshjem for tjenestepiker." (Sammenlign "who's who among pastors" — 1843-1927 side 527).

Omtrent halvdelen av vore Østerdalske prester er Tryslinger. Følgende prestefruer er Tryslinger: Olive (pastor) Grønli, Kari (pastor) Giere, Marthe (pastor) Finstad, Helene (pastor) Ostem, Karen (pastor) Bueide, Mina (pastor) Overby, Helen (pastor) Solem. Der er mange flere.

Deres barn er da Tryslinger. Vi tror sikkert der er flere Tryslinger i vore Norsk Amerikanske prestegaarde end der er folk fra noget andet prestegjeld i Norge.

*Nina Tangen, Østerdalslagets mangeaarige sekretær og kasserer.
Hun er født i Trysil; bor nu i Fargo, No. Dak.*

Mrs. Nina Tangen var født i Trysil, Østerdalen den 24de august 1881 av forældrene August og Gullaug Tormo. Hun blev gift med Ingrinus Tangen og hadde fire døtre, Jenny, Aagot, Borghild og Grace. Hun utvandret til Amerika i 1906 og ankom den iste april til Fargo, N. Dak. Senere flyttet familien til Margie, Minnesota og bodde paa homestead i flere aar. Familien flyttet tilbake til Fargo, hvor hun nu lever.

Hun har vært sekretær for det Nationale Østerdalslag siden 1931 og baade sekretær og kasserer for laget siden 1933. Hun blev utnævnt av formanden til at besøke Østerdølene paa vestkysten. Hun foretok en reise til Norge i 1930.

Dr. Nils Laurantz Trønnes, født den 14de oktober 1876. Hans far Karinus Trønnes var fra Store Elvdal. Hans mor var Laura, født Krabbe. Familien bodde i Oslo, hvor Trønnes studerte og tok eksamen artium i 1894. Han virket en tid som huslærer i Nordland. Senere studerte han medicin og graduerte i 1903 med "Laudabilis". Han praktiserte som læge i Halesund, Norge omtrent et halvt aars tid. — Han utvandret til Amerika høsten 1903, ankom til Fargo og sluttet sig til Dr. Thomas, senere til Dr. Olaf Sandø, som sammen med Dr. Kochelmacter grundla St. Lukes hospital i Fargo. De tre praktiserer endnu ved dette hospital, dr. Trønnes i egenskap av kirurg. I 1905 blev han ækteviet til Randi Larson fra Skien. De har fire barn: Hans, Margaret, Mary Ann og Evelyn. Dr. Trønnes er en av de ledende og populære læger i Nord Dakota. Han er utnævnt medlem av "American College of Surgery".

Oberst Otto Rønningen.

Oberst Otto Rønningen var født i Trysil 1883 av forældrene Johan og Oline Rønningen, Østby. Han tok et handelsskolekursus i Oslo 1897, og studerte sprog og andre specielle studier ved universitetet. Han gik en tid paa aftenskoler, og fungerte en tid som bokholder for selskapet "Fjeldhammer Brug". I 1900 gjorde han en "fottur" gjennom Sverige, Danmark, Tyskland, Holland, Belgien, Frankrike og England for at studere sprog og folkeliv.

Ved hjemkomsten blev han ansat som bestyrer av Østby Handelsforening. Senere drev han skoghandel. Høsten 1905 utvandret han til Amerika. Efter at ha tat et kursus ved den Lutherske Normal skole i Madison, Minn., og senere foretat en reise gjennom Canada, blev han (1906) ansat som betjent ved Lac Qui Parle Co. bank, Madison. Her avanserte han til bestyrer. I 1932 antok han stilling som distriktsbestyrer for et stort farmutlaanings firma. I 1933 blev han kontor chef for nævnte kompani, og det følgende aar disponent av dette firma for staten Iowa med hoved-kontor i byen Ames. I 1912 blev

han gift med Grace Isaacson. De har fire børn, tre sønner og en datter.

Han gik ind i militær tjenesten idet han meldte *sig* som menig i Minnesota National Garde i 1908. Han forfremmedes til corporal, sergeant, kommanderende sergeant, secundær løjtnant (1911) præmier løjtnant (1915), kaptein (1917) siden major. Han er nu oberst. Han kommanderer det 135 infantry. Han tjente paa den Mexikanske grændse i 1916, og i verdenskrigen til dens slut. Han var en av de faa som naadde frem til Berlin (paa en hemmelig mission) før fredsforhandlingerne var endt.

*Oberst Otto Rønningen. født i Trysil, Norge.
Kommanderer den 135de Minnesota.*

I "Minneapolis Journal", 21de juli, 1935 læses følgende:

"Oberst Rønningen, den 6te til at faa statens "Merit Medal." Minnesotas høieste æresbevisning skjænket officer ved Leir Riley.

Oberst Otto I. Rønningen av Minneapolis blev fredag den 6te i statens militære analer til at bli dekorert med

"medal of merit" (fortjenst medaljen), som er Minnesotas høieste militære æresbelønning. Brigader general El-lard A. Walsh, som er Minnesotas adjutant general og selv en eier av denne berømte medalje presenterte oberst Rønningen med denne ære fredag medens han stod foran den forsamlede batalion av det 135th infanteri, som Rønningen kommanderer. — En uttalelse, som akkompagnerte oberstens gave paapekte at Rønningens utnævnelse var basert paa fremragende arbeide som kommandant av de 135th, nemlig ved at løfte dets dyktighet og militære standard til en høide som nu har kun en like i de Forenede Stater. Uttalen nævnte paany oberst Rønningens værdifulde adering til det nationale forsvar og militære historie." osv.

BIOGRAFIER AV ØSTERDØLER VED STANLEY, WIS.

Anton Simenson var født paa gaarden Øien, Grimsbo, Foldalen, den 17de mai 1876. Utvandret til Amerika om vaaren 1894 og kom til Stanley, Wis., hvor jeg om sommeren arbeidet i lumberyarden og om vinteren i skogen. Og som saa mange andre i min ungdom saa hadde jeg reiselyst, saa jeg reiste baabaade hit og dit. Men det er rart, dit hvor jeg er kommet som nykommer, der blir det som et hjem. Naar jeg var ute paa mine reiser, saa længtet jeg altid tilbake til Stanley, som nu er min hjemstavn. Blev i december 1905 gift med Thea Odden, ogsaa ifra Foldalen. Har en søn, som nu gaar paa høiskolen her i byen. Jeg arbeider nu for L. J. Rue Co., som har groceries og klær at sælge. Det se ut som om trønder og østerdøl gaar godt sammen, da jeg nu har arbeidet for dem i over syv aar. For nærværende tjener jeg byen som alderman for 1ste ward. En flittig hilsen til alle østerdøler baade her i Amerika og i det gamle Norge. — Anton Simensen var Østerdalslagets kasserer i flere aar. Han er nu vandret hjem, og vi hædrer hans minde. (Utg.).

Ole Samuelson var født paa gaarden Staaan i Foldalen den 23de juni 1860 av forældrene Samuel Olson (Dahlslaaen) og Anne Svensdatter, født Sandene. Efter endt skolegang og konfirmation var han i tre aar ansat som handelsbetjent hos landhandler M. Tangen paa Tønset. I 1880 utvandret den unge gut til Amerika og ankom den 2den november det aar til Menomo-

nie, Wis., og begyndte den næste dag at arbeide for det store sagbruk-kompani Knapp, Stout & Co. Vinteren 1880-81 tilbragtes saa i en lumbercamp omtrent tyve mil nord ifra Rice Lake, Wis. Det tok fire dage at marsjere de omtrent hundred mil fra Menomonie til campen, og da kan det nok tænkes at nykommeren fra Foldalen var træt nok til at sove fortræffelig den første nat i den store, stygge loghytte som de kaldte "sleeping shanty". Men lønnen var jo \$16 maaneden, og da fik man finde *sig* i noget av hvert. — Julekvelden den vinter hadde en del av folkene i leiren faat opsendt en stor forsyning brændevin, og den kveld lignet leirens mandskap en flok vilde folk som holdt krigsdans. Dette var Oles første jul i Amerika.

Fra Menomonie reiste han til Wilson, Wis., og tilbragte et paar aars tid med arbeide i skogen og sagmøllen, hvorpaa han fik ansættelse som handelsbetjent hos kjøbmand O. E. Ship-stad i Baldwin, Wis., hvor han tilbragte tiden til vaaren 1884, da han kom til Stanley, Wis., hvor han kjøpte skogland i section 6, town of Wirten, Clark county, og begyndte at "rydda og bygja" paa en flekke som nu utgjør en 120 acres farm, for en stor del opdyddet og forsynet med tidsmæssige bygninger.

Den 17de mai 1893 blev Ole Samuelson og Pethra Mathilda Dahl ækteviet i Chippewa Falls, Wis., av pastor Tharaldson. Konen var født nær Starbuck, Pope county, Minn., av forældene Nils og Ronnaug Dahl. Samuelsons har to barn i live, sønnen Selmer Norman, som er hjemme paa farmen, og datteren Alva Rosabel, som er lærerinde. En søn, Richard Alvin, døde i 2-aars alderen. Ækteparret har ogsaa to fosterbarn, en gut, George, o gen jente, Lucille; de er fødte av polske forældre.

I de yngre dage tok Ole adskillig del i lokale politiske affærer; var saaledes i ni aar formand i townstyret, samt derefter ansat i seks aar av Clark Co. board of supervisors som supervisor of assessments for samme county; var ogsaa i 19 aar valgt som sekretær for sit skoledistrikt. I 1909 tok han ledelsen med at oprette og organisere i Stanley, Wis., et co-operativt meieri, som eies av farmerne i nabolaget. Han har været sekretær for denne organisation siden den stiftedes; var ogsaa i fire aar aktiv bestyrer av forretningen, som ogsaa har et feed og flour varehus i forbindelse med meieriet. Det utbetaler omtrent \$200,000 aarlig til sine leverandører for melk og fløte.

Ole har to brødre, Sven og Andreas, som ogsaa er farmere i hans nabolag; dertil har han en halvbror, Jørgen, som bor i bygden Os i Østerdalen. Faren, Samuel, og stedmoren, Marit, kom fra Norge til Oles farm i 1884 og hadde sit hjem der til deres død for nogen aar siden.

Andrew Peterson var født paa gaarden nedre Brændodden, Foldalen, aar 1854. Han utvandret til Amerika aar 1872 og kom til Hixton, Wis. Om vinteren arbeidet han i skogen og om sommeren paa sagmøllen. Han blev i 1881 gift med Oline Kvernsletten, ogsaa fra Foldalen. Vaaren 1882 reiste de til Stanley, som da var bare et vildernis; der kjøpte de land, som de ryddet og bygget, og som nu er en prægtig farm der ligger indenfor bygrænsen. Efter at ha farmet i 43 aar rentet han farmen til en av sine sønner, som driver den. Mr. og Mrs. kjøpte sig hus i byen, saa de nu kan leve rolig i sin alderdom. De har hat 11 barn, som alle lever. En bror av Andrew, nemlig Simen Peterson, kom hit til Stanley samtidig; han døde for en del aar siden. Karen Peterson Odden, mor til Andrew, døde for nogen aar siden her i Stanley, 94 aar gammel, en høi alder, — ikke sandt?

Andrew Samuelson, født Foldalen, nordre Østerdalen, aar 1862 av forældrene Samuel Olson Dalslaaen og Anne Svensdatter Sandem. Utvandret til Amerika aar 1882. Bosat tre aar i Wilson, St. Croix county, Wis. Flyttet aar 1886 til Stanley, Wis. Kjøpte land i Clark county, Wis., aar 1889. Gift aar 1910 med Anna Erickson fra Kristiania, Norge. Søn Arthur Samuel født aar 1912. Jeg har ryddet og bygget farmen ved navn Maple Lawn Dairy Farm, Clark county, Wis., hvor jeg nu lever.

Andrew Embretson var født paa gaarden Furuhovde i Ovre, Foldalen, den iste august 1858 av forældrene Embret Hansen og Mari Hansdatter. Utvandret hit til Amerika i 1877 isammen med sin bror Henry, som nu er død. De kom til Hixton, Wis., hvor deres bror Hans levde. Han korn hit i 1870; han er ogsaa død. De var 8 brødre, tre som lever i Norge og fem som kom hit til Amerika i en ung alder. Andrew har været tilbake til Norge to ganger, sidste gang i 1914 isammen med sin kone og søn. Hans kone er fra Kongsberg, nemlig Margret Kristof-

ferson Havalsrud. De har 6 barn, 3 gutter og 3 jenter. Han driver nu som farmer nær ind til byen Stanley, Wis.

Martin Olson, født i Lilleelv dal 1872. Kom til Amerika vaaren 1894, først til Spring Valley, Wis., og kom saa til Stanley i 1895. Han arbeidet i lumberyarden om sommeren og i skogen om vinteren. Han blev i 1907 gift med Maria Hansdatter Aasegaard ifra Foldalen. Han driver nu som farmer et stykke ifra Stanley.

Simen Simonson, født paa gaarden Øien i Grimsbo, Foldalen, 1871. Utvandret til Amerika i 1893 og kom til Stanley, hvor han i mange aar arbeidet for byen som street commissioner. Han blev i 1897 gift med Marit Brovold, ogsaa ifra Foldalen. Han døde for en del aar siden, men familien lever her i Stanley.

Gurin Hansen var født paa gaarden Aasegaard, Foldalen, den 1de april 1881. Utvandret til Amerika med sine forældre, Hans Aasegaard og kone Guri, høsten 1889. Blev om høsten gift med Marit Tow ifra Valdres. De driver med farming.

Ed Larson, født paa gaarden Flyen, Foldalen, 1862. Utvandret til Amerika i 1884 og kom først til Hixton, Jackson county, hvor han arbeidet for farmerne om sommeren og i skogen om vinteren. Han kom til Stanley, Wis., i 1888 og kjøpte sig land og driver nu som farmer. Han blev i 1910 gift med Emma Moen ifra Gudbrandsdalen. De har fem barn.

Anton Brandsness, født i Foldalen 1872. Utvandret til Amerika vaaren 1891. Han kom først til Wilson, Wis., og kom til Stanley 1894. Han arbeidet i mange aar som lokomotivfører paa jernbanen. Han blev gift i 1895 med en pike ifra Fredrikstad, og driver nu med farming.

Kristine Thompson, født paa Klokkehaug, Foldalen. Utvandret til Amerika 1889. Blev i 1891 gift med Peter Thompson, ogsaa ifra Foldalen. Han døde for ti aar siden. De driver med farming.

Ida Rae, født i Furu hovde, Foldalen. Utvandret i en ung alder til Amerika og kom til Eau Claire, Wis., reiste saa til Cameron, Wis., hvor hun i 1885 blev gift med Ole Rae ifra Trøn-

delagen. De kom til Stanley, Wis., i 1913, hvor han var i forretning med sin bror L. J. Rae. Mr. Ole Rae døde i 1916. Mrs. Ida Rae med barn lever her i byen.

Peter Brandsnæs, født i Foldalen 1872. Utvandret til Amerika 1891 og kom til Stanley, Wis. Han blev i januar 1897 gift med Maria C. Troien, ogsaa ifra Foldalen. De har 6 barn, 3 jenter og 3 gutter. Han driver med farming nær byen Stanley, Wis.

Diedrick Eide, født i Vingelen, Tolgne, i december 1882. Utvandret til Amerika høsten 1903 og kom til Hixton, Wis.; han kom til Stanley, Wis., i 1910, og blev i 1911 gift med Hansine Henriksen, født i Arendal, Norge. Han er for tiden kirketjener ved Vor Frelzers kirke her i Stanley, Wis.

John Steivang, født paa gaarden Gjetryglien i Foldalen 1876. Utvandret til Amerika i 1904 og kom til Stanley, Wis. Han blev samme aar gift med Gusta Granlund ifra Ringsaker. De bor fremdeles i Stanley.

Maria Heian, født paa gaarden Flyen i Foldalen 1867. Utvandret til Amerika i 1886 og kom til Stanley, Wis. Hun blev i 1895 gift med Geo. Heian ifra Horten, Norge. Han er desværre ikke foldøl, men hans bedre halvdel er, saa han maa nu ogsaa kalde sig foldøl. De driver med farming et stykke fra byen.

Ed Johnson, født paa gaarden Kulstad, Solien, Norge. Utvandret til Amerika 1882 og kom til Eau Claire, Wis. Han blev om høsten 1891 gift med Anne Maria ifra Foldalen. De kom til Stanley i 1892, hvor de drev med farming i mange aar. Mrs. Johnson døde for 18 aar siden. Ed Johnson lever nu i byen og tar det med ro paa sine gamle dage. Han er for tiden byens assessor.

Peder Larson, født paa gaarden Larshus, Foldalen, 7de mai 1854 av forældrene Lars Olsen og Anne Jensdatter Larshus. Han reiste i en ung alder til Opdahl, hvor han blev gift. Han utvandret med familie til Amerika vaaren 1888 og kom til Menomonie, Wis.; i 1900 flyttet de til Stanley, hvor de fremdeles har sit hjem.

Olaf Fallien, født paa gaarden Fallien ved Eimenna den 5te Januar 1878 av forældrene Haagen og Gunhild Fallien. Han blev i oktober 1903 gift med Marit Straalsjøhaug. De reiste til Amerika høsten 1904 og kom til Stanley, Wis., hvor de fremdeles bor. I forbindelse hermed kan nævnes hans mor Gunhild, som var en velkjendt skikkelse ved Foldalsveien. Alle som vilde hvile og faa sig en god kop kaffe, saa tok dem ind hos hende. Ja, hun kunde koke kaffe med mange snuer paa, og da vet dere at den var god; og en gemytlig prat etterpaa. Men nu er hun ikke mere.

Peter A. Lien, født paa gaarden Lien i Foldalen den 10de april 1855 av forældrene Anders E. Lien og hustru, Mille, født Aasen. Efter at være konfirmert, 15 aar gammel, var han for det meste hjemme indtil høsten 1876; han gik da ind paa under-officersskolen i Trondhjem, tok sergeant eksamen høsten 1879, og frekventerte et videregaaende kursus indtil om vaaren 1880. Var blit kjed av militærlivet, og efter at ha erholdt avsked fra skolen og tilladelse til at utvandre, reiste han til Amerika samme vaar. Efter overreisen, der tok tolv døgn fra Liverpool, landet han i Philadelphia den 4de juli og ankom til bestemmelsesstedet, Hixton, Jackson county, Wis., tre dage senere. Her bodde slegtninger og kjendte fra Foldalen, og det blev som et hjem naar der trængtes at hvile litt høst og vaar; han holdt da gjerne religionsskole for barnene. Det første arbeide var for R. Scecler i harvesten, de næste to maaneder paa et sagbruk nær Eau Claire (løn \$20 maaneden), og gik den første vinter paa engelsk skole. Arbeidet senere paa sagbruk rundt Humbird og Black River Falls indtil høsten 1884; tok da en tur til Norge og blev i barndomshjemmet vinteren over; blev under opholdet der gift med Jørgine P. Faldet og reiste saa herover igjen i april 1885. Om høsten samme aar flyttet de til Hanley Falls, Minn., hvor han bestyrte en lumberforretning i ti aar, til de høsten 1895 flyttet her til Stanley, Wis. Han drev her med general store forretning og farming indtil vaaren 1920, og solgte da ut, "with the intention to retire." som man sier her, men blev snart træt av den bestilling og har nu de sidste tre aar indehatt bestillingen som city clerk her i Stanley. Fire barn, to gutter og to piker, som alle lever, er frugten av deres egteskap. Lien er nu 70 og hans kone 57 aar gammel. Han er den eneste i live av ni søskende.

Peter H. Simenson, født i Øien, Grimsbo, Foldalen, den 18de januar 1874. Han reiste til Amerika i mai maaned 1892 og kom til Stanley, Wis., den 22de mai samme aar. Han blev den 26de december 1896 gift med Helene Brandvold fra Lilleelvdalen, og paa den tid er skjænket dem 12 barn, hvorav et er død. Han arbeidet for N. Wis. Lumber Co. i tyve aar og har siden farmet nær Stanley.

S. F. Anderson, en av pionererne i Stanley, Wis., var født i Flyen, Foldalen, Norge, den 27de januar 1859. Han reiste til Amerika vaaren 1880 og kom først til Jackson county, Wis., hvor han arbeidet paa farm for sin onkel S. Simenson de første to maaneder; siden arbeidet han paa sagmølle om sommeren og i skogen om vinteren til 1884, da han kjøpte land i nærheten av Stanley og begyndte at rydde og bygge, og her bor han fremdeles. I 1886 var han en tur tilbake til Norge efter sin mor, to søskende og en bror med familie. Den 22de juli 1899 blev han gift med Marit Brendryen, født den 6te mai 1871. Høsten 1907 rentet han ut farmen paa et aar og reiste med kone og datter Borghild, som da var 6 aar, atter en tur til Norge, hvor de forblev til høsten 1908. Foruten datteren har de to sønner, Olav, født den 15de januar 1910, og Arnold, født den 2den oktober 1912 ; de er begge elever ved skolen i Stanley. Datteren Borghild graduerte fra St. Olaf College 1924 og er for tiden lærerinde ved høiskolen i Marshfield, Wis.

Sam Samuelson var født 1862 paa gaarden Staaan i Foldalen og utvandret i 17-aars alderen til Amerika. Han kom til Wilson, St. Croix county, vaaren 1882, og efter tre aars ophold der reiste han til Stanley, Wis., hvor han siden har været bosat. Her kjøpte han land og blev rydningsmand og har nu en lang aarrække været beskjæftiget som farmer.

Hans Hanson var født i Foldal den 18de november 1865 av forældrene Hans og Guri Aasegaard. Han kom til Amerika den 1ste mai 1884 med en daler i lommeli, begyndte saa at arbeide for en farmer for \$12.50 maaneden; det var nok ikke stort at lægge i sparebanken. Han arbeidet saa i skogen og paa sagmøller; men det var ogsaa en sen vei at bli rik paa. Han kom saa til Stanley, hvor han kjøpte sig tømmerland og begyndte at farme ; men det tok en sterk ryg til at rydde op land i skogen.

Men det gik da med tiden, og nu har han det fineste land i Amerika.

Ole Krogan kom her i 20-aars alderen aar 1879. Hans første sommerarbeide var paa railroaden; siden arbeidet han 4½ aar for et lumberkompani og blev inden den tid gift. Sommeren 1884 gjorde han en tur til Norge og kom tilbake om høsten og begyndte at farme ved Stanley. Da der her var stor skog, saa blev han ikke færdig de første dage, men har holdt paa nu i 40 aar. Han driver fornemmelig med kreatur, især melkekuer, som er et stadig arbeide aaret rundt. Hilsen til alle østerdøler!

"Østerdalslagets Aarbok 1925-26." — Anton Simenson.

ØSTERDØLENE I HAY RIVER SETTLEMENTET, (WIS.)

Hay River er en liten elv som har sit utspring i Cumberland, Pierce county, Wisconsin, og risler i sydøstlig retning gjennom Prairie Farm indtil den lander i Red-Seeder, ensteds i Vernon county. Hvis denne elv kunne tale, vilde den ha interessante ting at fortælle ifra den tid Knapp and Stout Lumber Co. begyndte at logge (tømmerhugst), saa i 50-aarene, og om østerdølenes pionerlav i 70-aarene og op til denne tid. Det var nemlig i Prairie Farm og langsmed denne strøm nordover en distance av en 9 a 10 mil at de fandt sig land. Det ser ut som at de prøvde saa vidt ind til denne elv som mulig. Aarsaken var vel at de var vant med Glommen og andre strømmen ifra Norge, og saa var det hændig for vand. Tillike saa var det mange pladser de kunde slaa litt høi, det vil, si dem som var saa heldig stillet at de hadde en ku eller et par okser. De fleste fik *sig* nemlig government land, bedækket med løvskog og en del furu, som de bragte til elven paa den bedste maate de kunde, og solgte den saa til K. S. Co. for den store pris av \$2.50 per 1000 fot, og vistnok passet den som maalte tømmeret at han ikke gav noget overmaal. Utav denne betaling saa fik de mange tider det halve kontant og den anden halvdel en order paa K. S. store paa Prairie Farm, saa de kunde faa det nødvendigste til livets ophold, som de fik stoppe i en sæk og lægge over kruggen og se at komme igjennem urskogen hjem det bedste de kunde. De som hadde en bjørnebøsse maatte ogsaa ha den med, da det til sine tider traf *sig* at en vildkat eller Bamse Brakar viste sine

lange tænder eller sit barske ansigt. De som endda ikke hadde okser saa de kunde faa noget av tømmeret til elven, arbeidet i tømmerleiren for K. S. Co. Kosten var vistnok ikke som nutildags, den bestod for det meste av mørkt brød, salt flesk, beans, mollasses, sort kaffe, ikke at tale om smør. Men var kosten simpel, saa var betalingen saa meget bedre, en 14 a 16 dollars om maaneden. Men disse kjæmper ifra nordre Østerdalen de hadde ungdommens kræfter, mod og tillike taalmod, saa de slog *sig* igjennem. Men nu hviler de fleste av dem i sin grav, og i de fleste tilfælder er der en eller anden av barnene paa hjempladsen. Saa nu skal jeg prøve at gi en beretning efter bedste evne; men det er haardt at faa utført det, da saa mange er døde og en del reist til andre pladser.

Iver M. Aaen var født paa Tønset 1841, kom til Eau Claire, Wis., i 1867, blev gift i 1870 til Anne Petrine Hansen, født i Biri, en søster av Mrs. Svergen bodde i Martell, Pierce county, indtil 1883, kom da herop og fik *sig* et stykke land. Aaen døde 1897 og Mrs. Aaen 1922. Denne familie hadde tre barn, nemlig Hulda, født 1875, døde 1923. Hulda var lærerinde og holdt i en række av aar skole i nabolaget. Hun var gift med Albert Breen, som kjøpte Aaens farm efter hans død. A. Breen lever der fremdeles med sine barn : Martin, født 1877, en fremragende business mand, nu i Minneapolis, Minn. Bernhard, født 1881 og døde 1920 i Williston, N. D., hvor han var i landforretning. En bror av Iver Aaen, Martin, kom her i 80-aarene og hadde land ind til Ives, som nu ogsaa eies av Albert Breen, men blev dræpt i skogen i 1892.

Martin M. Aaen, født paa Tønset 1868, kom til Prairie Farm i 1890 til sine onkler Iver og Martin Aaen, den sidstnævnte blev dræpt i skogen. Martins første prøvelse her var at gaa og drive fløtning paa Hay River, som ogsaa var den sidste paa denne elv, og arbeidet paa forskjellige steder i Wisconsin, Minnesota og Dakota, kom til Prairie Farm igjen og begyndte at arbeide for Mr. Olaf Behrens og var i hans tjeneste i 14 aar. Vil ogsaa her bemærke at Mr. Behrens hadde ord for at være en av de bedste der paa en vid omkreds, men døde her paa Prairie Farm i en forholdsvis ung alder. Martin fandt sig her en livsledsagerinde, som kom herover i 1904 ifra Eidsvold, hendes pikenavn var Lina Carlson. Dette ækteskap er velsignet med fem barn:

Margaret, som gaar paa høiskolen; Bergliot, clerk paa et store; Bernhardt arbeider paa et tinshop; Gudrun og Mildred, gaar nu paa skolen.

Iver Svergen ifra Kvikne kom til Menomonie i 1871; der var ti stykker i følge fra samme bygd. Han blev gift i Menomonie 1877 med Marie Aalset ifra Biri. Deres ækteskap blev velsignet med fire barn: Carl og Ed, begge døde; Alma, lærerinde, og som holdt skole paa forskjellige steder i mange aar, er gift med Carl Breen, en søn av I. Breen. En anden datter, Ingrid, er ogsaa død. Svergen arbeidet for K. S. Co. i skogene og i Menomonie indtil i 1891, kom da herop og kjøpte sig 160 acres land, hvor de fremdeles bor og bestyrer, trods deres høie alder. Svergen var en nær nabo av Bjørnstjerne Bjørnsons fødested Bjørgan.

Ingebret Ween, ogsaa ifra Kvikne, korn herover antagelig i 80-aarene og reiste en stor familie og farmet her indtil for et aar siden, da han rentet ut farmen og flyttet til Washington. Kan for nærværende ikke gi nogen nærmere beskrivelse av hvor han er. —

Nels P. Eggen, gift med Anne Aaen, begge fra Tønset, Anne er søster av Iver Aaen. De kom til Fillmore county, Minn., i 1868 og herop til Prairie Farm i 1872, fik land og ryddet en farm, som de for en del aar siden solgte o gflyttet til New Auburn, Chippewa county, hvor de hadde tre døtre gifte. De begge døde der for en del aar siden. De hadde tre sønner, pastor Thore Eggen i Minneapolis er en søn av dem.

Peder Krogen, født 1836, gift med Marit Aaen, en søster av Iver Aaen og Mrs. Nels Eggen. Begge er ifra Tønset. De kom til Pierce county, Wis., i 1866 og kom her til Prairie Farm 1871, fik sig 160 acres land, hvor de levde igjennem tidens strabadser indtil de døde, Marit i 1902, Peder i 1904. De hadde to døtre, Berthe, død, og Oleanna, gift med Ole Langend, de lever fremdeles paa hjempladsen.

Ole E. Holmen, født paa Tønset 1845, kom til Menomonie i 1868, blev gift med Anna Gravli ifra Gudbrandsdalen. Han begyndte at arbeide for K. S. Co. i Menomonie og var en fem aars tid rafting formand paa riveren (elven). I 1873 kom han

til Prairie Farm og fik 120 acres land. Han var en leder iblandt nybyggerne, var chairman i townet en række av aar, skolekasserer i mange aar osv. Han døde i 1914, hans hustru i 1921. De hadde fem barn, tre gutter og to piker: Otto, gift med en datter av Mikkel Aaes, har hjempladsen; Emma, gift med John Aaes og harla nd her; Anna, gift med C. Westlund og har land her; Edward, for tiden i Ladysmith, Wis.; Anton, gift og har land her.

Hans Vold ifra Tønset, født 1848, kom til Pierce county i 1870, blev gift med Stina Olsdatter ifra Lesviken 1874 i Menomonie, og kom herop og tok *sig* homestead nordvest i Osterdals-settlementet, men solgte senere denne plads og bosatte *sig* længere syd, solgte ogsaa denne og kjøpte aa farmen til Esten Moseng, som reiste til Norge og døde. Der var otte barn i denne familie: Helgine, gift og lever i Clockey, Minn.; Bennie, enkemand, bor i Clockey, Minn.; Beate, gift og lever i Everett, Wash.; Oline, gift og lever i Everett, Wash.; Hilda, gift, ogsaa i Everett, Wash.; Maret, gift med John Moen, en søn av Anton P. Moen og farmer her; Anna, gift med Ole Moen, søn av P. P. Moen og farmer her; Oskar, gift og har hjempladsen, som han kjøpte av sin far. Hans har endnu et stykke land her og lever her, mens hustruen døde i 1919.

Ole O. Moen, en søster av Peder Krogen, som er opvokset paa Udby Tønset og kom hertilands i 1880. Han arbeidet i tømmerskogene for K. S. Co. i mange aar, var nemlig kok og maatte se at mætte de hungrige lumberjacks. Han kjøpte *sig* saa land og begyndte at farme og hvor han fremdeles lever. I 90-aarene vendte han efter sin gamle mor, Anne, men som nu har vært død i mange aar. Ole var gift me den datter av Ole Nymoen ifra TØnset, men som døde for flere aar siden. Der er to barn, en datter gift med en søn av Esten Often ifra Tønset. og en gut som er hjemme. Ole Nymoen var en av pionerene og farmet vest ifra Prairie Farm, hadde to døtre og en søn, men alle er nu døde.

John Storeggen og familie ifra Tønset kom her i 1872 og fik *sig* land, men solgte samme i 80-aarene til Ole Ruid ifra Vingelen og reiste til Norman county, Minn.

Ifra Tolgens prestegjæld:

Soland Østgaard og Aagot, født Grue, korn til Menomonie i 1872 og arbeidet for K. S. Co. indtil i 1874, kom da horop og fik sig land og gik igjennem nybyggernes kaar som de andre, og er nu den ene igjen av dem som kom i 70-aarene. Aagot døde i 1918, og han solgte da sit land til Martin Miller, som er gift med en datter av John Aker, som var en slektning av Østgaard, saa pladsen forblir i slægten. Østgaard leve fremdeles med disse. De hadde en søn som døde tre aar gammel.

Ole O. Myrtroen og hustru Ingri Westeraas ifra Tolgens prestegjæld kom til Menomonie i 1872 og arbeidet der indtil i 1874, fik sig da land heroppe og gik igjennem strabadser som de øvrige indtil deres død. Hustruen døde i 1907 og han selv i 1910. De hadde fire gutter: John, gift med en datter av P. P. Moen, og farmer i Saskatchewan, Canada; Hans, ogsaa gift med en datter av P. P. Moen, hadde hjemmefarmen en tid efter farens død, men solgte den saa og kjøpte sig siden land her og lever her fremdeles; Magnus, gift med datter til Anton P. Moen, kjøpte landet til Ole T. Nygaard og lever der fremdeles; Ole, ugift, er farmer i Canada.

Ole Moseng og Bert Trøan ifra Os, Tolgen prestegjæld, kom til Perry, Wis., i 1871 og til Menomonie i 1872. Han arbeidet for K. S. Co. indtil 1875, fik sig da 80 acres land her, hvor de levde indtil de døde, hustruen i 1916, han selv i 1918. De hadde fire barn: Marit, gift med Ole Ruid ; Anna, gift med Peder P. Moen; Helgme, gift og lever i Tacoma, Wash.; Edward, gift med en datter av gamle Aker, hadde hjemmepladsen nogle aar, men solgte den og lever nu i Ladysmith, Wis.

Mikkel Olsen Aaes og Olava Broen, begge ifra Os, Tolgen prestegjæld, kom hertil i 1880, blev gifte i 1884, kjøpte sig 80 acres land, som nu for det meste er ryddet. Deres ækteskap blev velsignet med fem barn: Berit, gift i Minneapolis; Oline, døde i Washington; Ole, han har hjemmepladsen; Sine, gift med Otto Holmen, en søn av Ole Holmen; Olivia, gift og lever her i countiet. Mikkel døde for et aars tid siden, i 1924.

Hans Myrtroen og Sofie ifra Tufsingdalen kom her i 1879 og fik sig et stykke land og farmet indtil i 1893 eller 1894, reiste saa til Norman county, Minn., reiste senere til Bottineau

county, N. D., hvor han fremdeles lever. Hans var en bror av førnævnte Ole Myrtroen.

"Østerdalslagets Aarbok 1925-26." -- Martin Clayton.

ØSTERDØLER VED GLENWOOD CITY, WISCONSIN

I 1883 blev Wisconsin Central banen bygget mellem St. Paul, Minn., og Chippewa Falls, Wis. Seksti mil østenom St. Paul, hvor urskogen stod tykkest, blev byen utlagt av Glenwood Mfg. Co., som aaret forut hadde kjøpt landet, bygget fem mills av forskjellig slags, og arbeidsfolk strømte ind, og deriblandt ogsaa østerdøler. Simen Kaasen og Iver Stein, begge fra Alvdal, bygget i 1887 Normanna House. Kaasen er nu i staten Washington, og Stein døde for nogen aar siden i Minneapolis. Nævnte Normanna House blev naturligvis et stoppested for østerdøler.

Den 23de juni 1889 blev en norsk menighet organisert av pastor N. Arvesen. En hel del østerdøler var med og dannet menigheten, og i 1894 blev norsk kirke bygget. En fjerdedel av menighetens medlemmer bestod da av østerdøler. Førnævnte Iver Stein var supervisor of the town board flere terminer.

I 1895 blev byen organisert i fire wards under et almindelig city charter. John A. Ryan valgtel til delegat fra tredje ward til den første city convention.

De sidste 25 aar er store forandringer foregaat. Skogen er borte, og vakre farme med gode bygninger og kreatuer i dens plads. Mange av østerdølene er reiste, men en del hardhanser har dog fundet sit hjem her for godt. Et par mil syd for byen lever Ole Borgen; han kom fra Lilleelvdalen i 16-aars alderen, hans forældre og søskende kom nogen aar senere; de bosatte sig paa det land som Ole hadde kjøpt. Forældrene er nu døde. Ole er gift med Jennie Moe fra Trondhjems-kanten. De har en datter, Olga, 15 aar. Oles søster, Kari, gift med Axel Peterson (svensk av fødsel, men nu god østerdøl), de lever paa en farm fire mil syd fra byen.

Knute Jespersen, en anden god østerdøl fra Kveberg, Lilleelvdal, utvandret aar 1880. I 1882 blev han gift med Ragnhild Hansen fra øvre Toldal. Hun døde seks maaneder efter bryllupet. Han blev i 1890 gift med hendes søster Ingeborg, hun døde i 1913. Han har to sønner, John og Henry. Knute gjorde

en tur til Norge i det ufredsaaar 1914, men er glad han kom helskindet tilbake. Han har solgt farmen, men lever der som føderaadsmænd. Jespersen og nedskriveren av disse linjer arbeidet isammen vinteren 1885 for N. Wis. Mfg. Co., da de tok skogen av Knuts land. Han hadde dengang ingen anelse om at det skulde bli hans hjem.

Louis Larson, en anden østerdøl, kom i 2-aars alderen i 60-aarene med sine forældre til town of Spring Lake. Han er en av Glenwood City pionerer. Hans kone er svensk, hans forældre er døde, han er snedker og maler og papirhænger.

Mrs. Mary Runger, datter av Torvald og Marit Simensen, som utvandret i 60-aarene fra Dølplads, Lilleelvdalen. Mary er født 1870 i town of Spring Lake, Pierce county, Wis. Hendes forældre døde flere aar tilbake her i Glenwood City. Mary blev gift med en tysker, Stow, han blev dræpt i en mineulykke i British Columbia. Hun har en datter, Sylvi, fra dette ekteskap. Hun blev senere gift med en tysker, Runger. Ingen barn i dette ækteskap.

Marit, Iver Thompsons søster, kom til Amerika i 1891, blev i 1898 gift med Østen Pederson. Han var fra Gudbrandsdalen. De har tre barn, Teodor, Inga og Mrs. Harald Moe. Østen døde i 1912. Deres farm er i section 11, town of Baldwin, St. Croix county, Wis.

John A. Ryan utvandret fra sit hjem, gaarden Ryan i nedre Foldalen, tredje dag i paaske, den lite april 1882, og havnet i Wilson, St. Croix county, den 8de mai samme aar, hvor han arbeidet for N. Wis. Mfg. Co. i syv aar. Den 23de april 1890 blev han gift med Lina Jacobson, født i town of Spring Lake, Pierce county, Wis. Hendes forældre, Lars og Mari, kom i 60-aarene og var av de første norske nybyggere der. I 1891 flyttet Mr. og Mrs. Ryan til Glenwood City, hvor han arbeidet for Glenwood Mfg. Co. I 1897 flyttet de til sit nuværende hjem i town of Glenwood. De har otte døtre : Ida, Mrs. Sam Teigen, farmer to mil syd fra byen; Minni, Mrs. Charly Landberg, lever i byen; Lillian, Mrs. Erick Landberg, lever paa farm; Florence og Rutt er læreinder; Thelma, Edna og Dagmar gaar paa høi-skolen i Glenwood City. De har ogsaa fem sønner: Arthur,

gift og farmer i town of Emerald; Louis, Morris, Joseph og Harry.

Iver Thompson fra Lilleelvdalen kom i følge med sin bror John og to søstre, Anne og Thora, i 1887. Iver begyndte samme aar at arbeide for Glenwood Mfg. Co. i Glenwood City. Han blev i 1891 gift med Ragnild Pederson Sagholen fra Grimsbo, Foldalen. Hans kone døde i 1905. De hadde fem sønner, Peder, Oscar, Irvin, Leonard og Roy. I 1896 flyttet Thompson til sin nuværende farm i town of Springfield. I 1906 blev han gift med sin nuværende hustru, Anne fra Lilleelvdal. Hans søn Peder har farm i nærheten. Hans bror John arbeidet nogen aar her, men gik for 30 aar siden ind i U. S. arme, blev utmønstret i 1918 og er for tiden hønseavler i California.

John P. Hanson kom som liten gut med sine forældre fra Lilleelvdal i 60-aarene. De bosatte sig i town of Sprink Lake, Pierce county, Wis., hvor John vokste op. Han blev i 1899 gift med Anne, Iver Thompsons søster. Efter at han hadde arbeidet den gamle farmen nogen aar byttet han den for en større farm i town of Emerald, St. Croix county. Hans kone døde i februar 1910. De hadde i sit ækteskap syv døtre og en søn: Robert, Millie, Tilda, Palma, Ella, Lebby, Stella og Ninna.

"Østerdalslagets Aarbok 1925-26." — John A. Ryan.

ØSTERDØLER I BARRON COUNTY, WISCONSIN

Barron county, Wisconsin, ligger i den nordre part av staten og bestaar av 25 government townships. For en 50 aar siden var dette et vildernis. Der var stor skog over alt, og en stor del av skogen bestod av furuskog, og det var en eftersøkt vare for lumbermen. The Knapp Stout Lumber Company i Menomonie, Wis., hadde kjøpt op store trakter av dette skogland. De fulgte elven Hay River op til hvad de nu kalder Prairie Farm, hvor de hadde sit hovedkvarter for sin skogdrift, og her bygget de damme for at samle vand for fløtning av tømmeret ned til deres sakbruk i Menomonie, og der blev beskæftigelse for mange nykommere baade i skogen og paa sagbruket, og mangel østerdøl fik beskæftigelse der. Nogen aar senere blev der bygget en jernbane fra Hudson i nordøstlig retning fra Hudson til Cumberland, Wis., og da denne bane kom ind, kom andre

lumberkompanier og kjøpte skogland og opprettet sagbruk, saa det blev en stor arbeidstrafik, og en mængde folk søkte arbeide i skogene og ved sagmøller. Da en del av disse mænd hadde familie, saa prøvde disse at faa fat paa et stykke land og rydde op og bygge hus og ha en ku eller to som vilde hjelpe at gjøre levingen billigere. Da skogen bestod av tre femtedele av løv-skog, saa valgte de løvskoglandet for hjem for sig og sin familie. Det næste spørmaal blev skoler for barnene, og dette blev ogsaa gjort. Townstyret avsatte skoledistrikt, og skolestyret blev valgt og skolehus bygget av tømmer. Det var ofte lang vei for en del barn til skole til at begynde med, men efterhvert som flere settlere kom ind og flere barn, saa blev nye distrikter avlat og kortere vei for at naa skolen.

Der var ingen utlagte veier til at begynde med, kun trailer gjennom skogene. Men litt efter litt, efterhvert som befolkningen tiltok, saa blev der utlagt veier og kliret ut saavidt at det kunde la sig gjøre at komme frem med okseteam og vogn. Det tok baade tid, taalmod og utholdenhet for pionerfolket at slite *sig* frem step for step aar efter aar, men sjelden hørtes der nogen klage av folk den tid, alle saa ut at de var veltilfreds i sin stilling, og de som arbeidet i skogene og sagmøllene visste ikke om nogen otte timers dag den tid. Den tid var det elleve timers dag, og ifra 12 til 26 dollars per maaned og board for common arbeide. Og av den lille dagløn som de hadde den tid, for dem som ikke ødslet bort sine penger paa saloonen, saa tror jeg at de la tilgode likesaa meget som de nu gjør, om ikke mere; for da var levemaaten simplere og likesaa klædesdrakten, ingen teater hadde fundet *sig* ind i skogene, og Henry Ford hadde endnu ikke begyndt at bygge automobiler, og folk vidste ikke hvad gasolin var for noget. Og jeg vil si at folk den tid var mere fornøid end de er nu med tilværelsen, under haardt slit og slæp som vi første opsiddere hadde at gjennomgaa. Det var vist faa av dem som først satte *sig* ned i skogene som tænkte at bli bosittende længer end til det tok slut med skog og lumber trafik, av den grund at det saa næsten plat umulig ut at gjøre farm av dette skogland formedelst de mange og store stubber som stod igjen efter skogen var avhugget. Men denne tanke kom ikke til at realiseres, for stumpene av løvtrærne raatnet ganske fort, og opfindelsen av dynamit ved at sprænge stumper ut av jorden, og stumpelandet blev til fine farmer.

Det blev en ny tid. Efter at kvindene hadde laget smør i hjemmet, solgt for en 8 a 12 cents per pund for storevare, saa begyndte man at bygge creameries. Det gik smaat med det ogsaa til at begynde med. Det var en ny ting, og vi fandt ut at vi hadde meget at lære der og, før vi kunde komme til noget resultat. Vi fik da litt kontante penger, men som tiden gik og visdommen blev større iblandt folk, om det gik galt en eller to ganger, saa var det ikke at gi op, var ikke av det slags folk som faldt for første slag. Seiren blev vundet, og idag staar Barron county, hvad gode hus og ysterier og meierier angaar, som nr. 1 i nordre Wisconsin. I henhold til Barron County History bok var det i 1920-21 creameries med smørproduktion av sek millioner pund, og siden den tid er denne produktion steget betydelig. Ved siden av smør og ost saa avler det en mængde poteter, og countiet staar som nr. 3 i staten i mængde. I 1920 var der utsendt 2,344 carloads, likesaa avledes en mængde græsfrø per aar. Det er mange av disse meierier og ysterier som er co-operative, av hvilke Barron meieri er det største. Dette meieri har imellem 8 a 900 patrons som leverer sin fløte der. Ved siden av kudrift og poteter avles ikke saa litet av grøn, byg, havre og rug. Det meste av grønnavlet brukes for det meste til feed for dairykuen, ungkreatur og griser.

Av byer i countyet er 17 større og mindre i tal. Fire av disse er incorporerte cities: Rice Lake, Barron, Cumberland og Chetek. De andre er villages, hvorav en del er incorporert.

Av banker er der 23. Barron og Rice Lake har tre hver, Cumberland, Chetek og Turtle Lake to hver, de andre en hver.

Av telephon companier er der seks rural companies (farmer's telephones), som har forbindelse med Barron county, og tre state companies.

Der er nu 125 ett-rum skoler, 14 to-rum skoler og 3 fire-rum skoler, 5 highskoler ikke iberegnet. Byen Rice Lake har 3 graded skoler og en highskole. Tilsammen 146 skoler. Likesaa har countiet en teachers' training skole i Rice Lake, hvor unge mænd og kvinder utdannes til lærergjerningen, og der er mange som søker den.

Countiet har ogsaa et alderdomshjem, beliggende ved Barron by, og som eies og drives og opholdes av folk i countiet (en farm paa 160 acres), for gamle folk som intet hjem har og som ikke kan ernære sig selv.

Der gaar tre jernbaner gjennem countiet. Soobanen gaar i øst og vest, gaar igjennem byene Turtle Lake, Almena, Paskin, Barron, Cameron og Canton. Northwestern banen gaar nord og syd, gaar i nordøstlig retning igjennem Turtle Lake, Comstock, Cumberland og Barouth.

Der er to state trunk veier, nr. 24 ifra Almena til Bayfield, og nr. 48 ifra Rice Lake til Fredrik. Den første gaar nord og syd, den anden øst og vest. Og to government veier, nr. 14 gaar øst og vest, og nr. 11 i nord og syd. 11 og 14 krydser hinanden i Cameron. Foruten disse saa er der flere state trunk veier. Countyet har en highway commissioner i countiets courthouse til at vareta og lede arbeidet med at holde veiene istand.

Countiet har i flere aar hat en county agent til at veilede og fremhjælpe og forbedre farming, og som har vist *sig* til stor fordel for farmerbestanden.

Countiet har flere elver og sjøe, hvor der er mere og mindre med fisk i, og folk som har tid og lyst til at benytte *sig* av det, saa har de baade sport og nytte.

Lumber og sagmøller er nu en saga blot, undtagen i byen Rice Lake, der drives en noksaa stor sagmølle. Tømmeret kommer ind paa jernbanen til møllen, som beskjæftiger en 200 mand. Der er ogsaa smaa portable sagmøller, som sager lidt til farmbruk.

Canning fabrikker er der flere av i countiet, som nedlægger ærter og som er til en stor indtekt for farmerne.

Byen Cumberland er en av de livligste steder i Barron county, hvad handelsomsætning angaar, i forhold til byens befolkningsantal. Der er en tyve større og mindre business steder. I et av disse handelshus var en østerdøl i partnerhip med en trønder, det var østerdølen Albert Johnon ifra Tufsingdalen. De begyndte sin handel i et bitte litet store for 20 aar siden, og hadde to mæktige rivaler paa begge sider av *sig*; men ved deres reale behandling av sine kunder vandt de frem og utvidet sin forretning, saa de nu staar vedlike med de to store rivaler. Mr. Johnson har nu paa Brund av daarlig helse solgt sit varelager til en anden norsk, Emil Nilsen. Firmaets navn var Johnson, Eickle & Company. En anden norsk, Bennie Johnson, kom senere ind i kompaniet.

Byen har en stor kasse- og kurvfabrik, som beskjæftiger ifra 150 til 200 mand, likesaa peacanning factory og pickel factory.

Disse to sidste er i virksomhet om sommeren, og mange penger kommer ind baade til farmerne og til byen.

To andre norsker i forening er Engsæter & Ekland, de har kjøtshop og gjør god forretning.

Sidste sommer bygget byen den tredje highskole, da de to før bygget blev for smaa, da mange av farmerguttene og jentene utifra landet søker ind der.

Østerdøler ifra Comstock som nu bor i Cumberland er Mr. og Mrs. Ole Wold, Mr. og Mrs. Bent Wold, Mr. og Mrs. Ole Torgeson. Disse har sluttet farming og kjøpt sig hus der. Andre er Peter Knutsen, Mrs. Inga Toynbee, Mrs. Maret Berganz. — Disse to sidste er døtre til Amund og Ingeborg Moen.

I byen er ogsaa to norske doktorer, Sunde og Lund, som er meget flinke og har en stor praksis. De har ogsaa et hospital, med gode nurser til at ta vare paa de syke.

"Østerdalslagets Aarbok 1925-1926." — Amund Moen.

ØSTERDØLER I COMSTOCK, WISCONSIN

Jeg skal ikke ta op tid og rum for mer end navn paa østerdølene i Comstock, da Ole Eide har skrevet om østerdølene i Comstock i aarboken 1917. Vil kun nævne navn paa dem som bor her nu. Disse er følgende:

Ole, Kari, Artur og Elling Eide. De to sidste er sønner til Ole og Kari.

Mrs. Maret E. Moen, enke efter Esten Moen. Esten døde i 1894. Ved siden av Maret er der fire gutter, Albert, Edvin, Peter og Clarence, og tre jenter, Anna Maria og Agnes, som efterlever ham. Esten, en bror av Amund Moen.

John Nyhus, søn efter Ole Nyhus og Maret Nuhus, født Stageltu Vingeler. Baade Ole og Maret er døde. Deres hjem her var ved Deer Park, Wis. John Nyhus, gift med Marie Olsen. Hendes forældre var ifra Gudbrandsdalen. John og kone bor hos Mrs. Olsens far, som er enkemand.

Bennie Wold, søn til Bent og Maret Wold. Bent er ifra Tønset og Maret ifra Vingelen. Marets pikenavn var Moen. Bennie er gift med Ida Haug, hendes far er fra Gudbrandsdalen og hendes mor fra Nordland. Adolf Wold, søn av Bent og Maret Wold, gift med Clara Tywall. Adolf kjøpte sin fars farm og driver den og er en meget driftig ung mand.

Teodor Torgers, søn av Ole og Lovise Torgesen. Mrs. Ole

Torgesen, født Bensen Nordland. Teodor, gift med en amerikansk jente, pikenavn Ruth Shumaker; de er meget driftige unge folk.

Mrs. Maret Neby, pikenavn Løken Vingelen, gift med Erik Neby, Tønset. De har hat elleve barn, otte gutter: Edvard, Ole Martin, Knut, Anton, Teodor, Peter og Elmer, og tre jenter: Marit, Milde og Anna. Tre av disse gutter er døde. Anton døde i Nord Dakota, Teodor faldt i slag i verdenskrigen, Peter døde i en training camp. Knut og Martin kom hjem uskadt. Piken Marit døde mens hun var et litet barn. Mr. Neby døde aar 1907. Knut og pikene Milde og Anna er hjemme med moren paa farmen. Martin er gift med Ester Paalsen og de bor i Minneapolis. Edvard og Elmer er i Minnesota. Ole Neby, født av Erik og Maret Neby. Ole er gift med Emma Eide, datter av Ole og Kari Eide; de har to døtre, Erine og Evelin. Ole kjøpte en del av sin fars farm og bor der og driver den.

Torger Knutsen ifra Vingelen, gift med Sigurd Dølplads Elvedalen. De har hat fire barn, tre gutter: Knut, Peter og Martin, og en pike, Anna. Knut er gift med Bergit Trøan, og Knut sammen med sin bror Martin driver deres fars farm. Peter er gift med en amerikansk jente, pikenavn Møller, de bor i Cumberland; han er salesman hos Hines Farmerstore Company; de har et barn, en gut. Anna er gift med Robert Johnson, en farmer i nabolaget; de har en gut. Knut og Berta Knutsen har to gutter, Melvin og Sigvard; de har en fin og velstelt farm.

Engebret Nyhus, søn til Jakob Nyhus ifra Vingelen, moren Anne Strømsenget Tønset. Engebret er gift med en amerikansk pike av russisk herkomst; han har kjøpt sin fars farm og driver den ; de har en gut, Edvard. Forældrene Jakob og Anne har to barn, Tina og Engebret. Tina gift med Oscar Forseth, Dalton, Minn., de bodde i Duluth. Tina døde i 1912, et aar efter de blev gift. Jakob døde aar 1898 og Anne 1923.

Ole Eggen Tolga, gift med Maret Kotmoen Tolga ; de har ingen barn, men en adoptivdatter, Eline, datter av Mrs. Eggens bror i Canada. Mr. og Mrs. Eggen har en fin farm i Hay River dalen.

Mrs. Maret Pedersen, pikenavn Myrtrøn. Desuten søster til Ole og Hans Myrtrøn, gift med Nils Pedersen ifra Skramadal, Nordland. De har en gut, Peter; har et fint og godt hjem op paa høiden ved Hay River dalen.

Mrs. Karen Jerde, født Røsten Tufsingdal Tolga, gift med Anders Jerde ifra Aalen; de har farm nær Comstock by, som de har rentet til sin søn Engel Jerde. De har kjøpt sig hus i Cumberland by og bor der og tar sig en velfortjent hvile paa sine gamle dage.

Karl P. Dølplads Elvedalen, gift med Elia Moen Vingelen, datter av gamle Amund og Ingeborg Moen; de er barnløse folk, de bor nu ved byen Paskin. Karl er bror til Mrs. Torger Knutsen og Mrs. Ole Wold og Mrs. A. Moen. Karl og Elia har en fosterdatter, Mrs. Flait Mason, de bor i Idaho. Karl har hat mange hjem, først i town of Cumberland, siden to farme i town of Rice Lake, siden tre hus i byen Rice Lake, og har nu hus og en acre lot ved byen Paskin. Karl har kjøpt og solgt ofte, og har vist tjent lidt alle tider.

Mrs. Johanne Wold, født Moen Vingelen, gift med Elev Wintervold Røros. De har tre gutter, Peter, Angel og Ole, og fire jenter, Ingeborg, gift med Peter J. Rise Tolga, de bor i Nord Dakota; Maret, gift med Peter Øilin, Tønset, de bor i Washington state; Petrina, gift, hendes navn Mrs. Bergstende, bor i Nord Dakota; Kristina, gift med Peter O. Rise Tolga. Baade Peter og Kristina er døde; de hadde en gut, Elling, som har hat sit hjem hos bedstemoren og er der fremdeles. Peter og Angel er ugifte. Peter har kjøpt farmen og driver den. Angel sidst hørt ifra var i Texas. Ole døde i ung alder. De har et fint hjem i Hay River dalen.

Torger Trøan Vingelen bor og farmer en mil sydvest ifra byen Comstock. Torger har hat for travelt til at spende tid at gifte sig, har været med i mange forskjellige slags almene foretagender ved siden av farming. Hans søsterdatter Anna Trøan er hans husholder, og de har et koselig og velstelt hjem; alle ting staar paa rette hylden der.

John Trøan Vingelen, gift med Maria Eggen Tolga; de kom til Amerika aar 1887, kjøpte 160 acre skogland og utav det faat en godt opbygget og velstelt farm. De har hat 4 barn, to gutter, John og Arnold, og to jenter, Maret og Berta. Begge jentene er gifte. Maret er gift med Knut Hagen Vingelen og bor i Superior. Berta er gift med Knut Knutsen. Begge guttene er hjemme og driver farmen. John døde aar 1918.

Mrs. Anne Olsen, pikenavn Anne Eggen Tolga, gift med Carl Olsen ifra vestre Toten, Norge. Mrs. Olsen kom til Jack-

Son, Minn., 1889, blev gift med Mr. Olsen 1890 og de bodde der i 13 aar; kom til Almena, Wis., og kjøpte en farm og bodde der nogen aar; solgte saa den og kjøpte en 160 acre farm i nærheten av Barron by og bor der. De har hat 4 barn, Oscar, Arnold, Melvin og Carlton. Oscar og Arnold er gifte.

Christ P. Tyvoll Røros kom til Amerika aar 1881, kom til Iowa først, var der en kort stund, kom saa til Cumberland, Wis., var handelsbetjent for O. A. Reitar, i 20 aar, sluttet der og kjøpte saa en butik i Comstock og driver den i kompani med sin søn Martin, og har ogsaa postoffice i Comstock. I 1910 kjøpte han en farm og satte op nye bygninger paa den, og hans søn Leonard driver den. Mr. Tyvoll blev gift med Beret A. Roning aalen, og har hat 10 barn, 4 gutter; Martin, Leonard, Walter, Cliff ort; Martin og Leonard er gifte; 6 jenter: Marit, gift med Helmer Haug; Clare, gift med Adolf Wold ; Hellen, nu Mrs. Douglas; og Dora, nu Mrs. Pauke. Edna og Ellis er ugifte.

Ingrid Hansen, pikenavn Lillejelten Vingelen, gift med Iver Hansen ifra Gudbrandsdalen; de bor nær Almena; de har hat 4 gutter, Ole, Henry, Peter og Martin, og 2 jenter, Maria og Berta. Begge jenter er gifte og bor i Duluth, Minn. Mrs. Hansen er en søster av Ole Rud i Rice Lake, Wis.

Amund Moen Vingelen, gift med Ingeborg Dølplads Elvedalen, kom til Amerika aar 1879. Har hat 9 barn, to gutter, Albert og Peter, og syv jenter, Inga, Mrs. Toynbee; Maret, Mrs. Berganz, Petrine, Mrs. Nyhus; Caroline, Mrs. Jacobson; Anna, Mrs. Faurot; Mariana og Emma og guttene ugift. Emma er sykepleierske, og Marianna er husholder for sin bror Albert, som driver forældrenes farm.

Østerdøler som har bodd her, men er reist andensteds, er:

John Engebretsen Øian Tønset, gift med Beret Nordistuen Vingelen. De hadde 6 barn, to gutter, Ole og Andrew ; Ole døde da han var liten gut; Andrew kjøpte sin fars farm her. De hade fire jenter, Inga, Lina, Tilda og Betsi. Inga og Betsi gift og bor i Nord Dakota. Lina var gift med George Bentsen og de bodde her. Lina døde efter to aars ekteskap. Tilda og Andrew ugift. John døde aar 1918. De har en fin farm her. Andrew har rentet sin farm ut her og reiste ut til Nord Dakota ; han var for nogen aar siden section formand paa Soobanen ved Kensal og likte Nord Dakota meget godt, og de har der alle sine slektninger.

Ole Nord, gift med Ingri Haugen Vingelen, kom til Amerika aar 1879, settlet først i Deer Park, Wis., og bodde der en tid, reiste saa op til Almena og kjøpte *sig* land og farmet der til efter Mrs. Nord døde aar 1893, solgte saa her og reiste ut til Nord Dakota til sine sønner Thom og John, som hadde farm der, og levde hos dem til sin død 1903. Ole jun. var arbeider paa railroaden for det meste av sin tid, og ved ulykkestilfælde mødte han sin død i 1918. Thom og John Nord begge farmer tilsammen i Nord Dakota og gjør det godt. Thom har hat officielt arbeide inden det county hvori han bor, ved siden av farming.

Ole E. Ruid, født Lillegjeter Vingelen, gift med Maret Mos-eng, datter til Ole og Beret Moseng Dalsbygden. De har hat fire barn, Oscar, Alfred og Otto og en pike, Josefine, gift med Ole Hoslag. De bor i Rice Lake. Alle guttene har været i jernbanetjeneste, Oscar depot agent, Alfred trainman, og Otto baggageman. Alfred var gift med Kristine Wold, datter av Bent og Marit Wold. Alfred døde for to aar siden og efterlot kone og en liten gut. Mr. Ole Ruid bodde ved Prairie Farm i Dalbygd settlementet og farmet der i flere aar og hadde en fin farm der, solgte sin farm der og flyttet til byen Rice Lake og bosatte *sig* der; var janitor i en av skolene der, likesaa kirketjener og aktiv medlem av menigheten, og de hadde et fint hjem der.

Ole Moseng, gift med Beret Trøan Dalsbygden i aar 1834. Reiste til Amerika aar 1870, til Dane county, og bodde der en kort tid; reiste saa til Menomonie og arbeidet for Knap Staut Lumber Company en tid. 1873 reiste op til Prairie Farm, tok 80 acres homestead skogland, som blev deres hjem til de døde, Ole i 1918 og Mrs. i 1914. De hadde en gut, Charles E. Mos-eng, og to piker, Maret, Mrs. Ole Ruid, og Anna, Mrs. Peter Moen. Mr. og Mrs. Moseng tilhørte den Norske Synode menighet og tok aktiv del i menighetens vel i alle dens gjøremaal; de var vel likt av alle folk i naboaget.

Ole E. Ruid Vingelen kom til Amerika mellem 70 og 80 aarene, begyndte at arbeide for Knap Staut Company, og efter en tid kjøpte farm nord av Prairie Farm; blev gift med Maret Moseng og de farmet der en 20 aar, solgte saa farmen og reiste til Rice Lake og kjøpte *sig* hus. De var medlem av den norsk lutherske menighet og tok aktiv del i dens gjøremaal. Ole var

janitor av en av skolene der i mange aar, likesaa kirketjener i flere aar. De har hat fire ban, tre gutter og en pike. Alle guttene var med railroaden, Oscar depot agent, Alfred trainman, og Otto baggage man. Datteren Jose gift og bor i Rice Lake. Ole Ruid døde i 1925. De hadde et fint og hyggelig hjem og var vel aktet folk.

Ole A. Ryen er født paa gaarden Ryen, Foldalen. Kom til U. S. A. 1880, blev gift med Beret Brandvol Elvedalen 1885 i Wilson. De har hat seks barn, et barn døde ung. Mr. Ryen var skrædder av profession i Norge og har drevet det samme her; var for nogen aar tilbake i Cumberland og med J. Storm, nu bor i Park Falls, Wis., og har shop der og gjør god forretning.

Mrs. Elia Lee, født Nyhus Vingelen, gift med John K. Brydalslin Brydalen, kom til U. S. A. i 1883. De kjøpte sig land og ryddet og bygget op en farm i Comstock. De har hat otte barn, tre gutter og fem jenter. John døde for ni aar siden. Før John døde solgte de farmen, og Mrs. Le bor nu i Nord Dakota, hvor hun har to døtre som er gifte og bor der. Farmen eies nu av Rev. Carl Amundsen, og Johns ældste søn har rentet og driver den. Knut var en lang tid i Minneapolis, arbeidet for et grocery firma, blev træt av bylivet og søkte landlivet, saa deres barn kunde faa nyte landlivet.

Amund Pedersen, gift med Beret Haugen Vingelen og bodde i Deer Park, Wis., til de døde. Kom til Amerika aar 1872. De hadde et godt farmhjem utenfor byen. Amund døde aar 1909 og Mrs. Pedersen i 1925. Av barnene som lever, er Oscar og Andrew, de bor paa farmen og driver den. Teodore er i Minneapolis og datteren Mrs. Nils Fjerstad i Superior, Wis.

Av andre vingelsfolk som bodde i Deer Park, men som er døde, er Jakob og Goro Haugen, søsken til Mrs. Amund Pedersen. Lars Ellingsen og hans kone Maria, født Lillejeten. De to sønner efter Goro, Teodor og Andrew, bor der og eier og driver en stor og velstelt farm.

Den store skogen var tiltrækkende, men det var at faa hus og flytte ind i, og at det var da en god anledning for at tjene nogen penger, da det var stor skogdrift her med mange sagbruk. Min tanke var at standse en stund for at tjene penger og saa gaa ut vest hvor det var prærieland, som var bedre at arbeide op. Om et par aar senee kom flere av min slekt og ven-

ner og bosatte *sig*, og følgen blev at vi ikke kom ut paa prærien.

Vi forlot Vingelsbygden den 6te mai 1879, bblev gift den 4. mai, saa vi tok en lang bryllupstur. Det var noksaa meget storm paa overreisen. Baaten "Ohio" som vi kom paa, var lang og smal, saa den rullet som en tønne; men vi var unge og fulde av liv og tok tingen som den kom. Vi var et stort følge fra Norge den gang, nogen som var med skiltes vi med i Chicago; iblandt dem var Ole Langøijelten og familie fra Os, som vi siden ikke har hørt noget ifra; deres datter Maria og min kone blev intime venner og lovet at skulle korrespondere med hverandre, men feilen var at de forglemte at faa hverandres adresser.

Da vi kom til Menomonie, Wis., saa var der 40 av vort reisefølge som steg av trænet der, og iblandt dem var en person som blev den første av os som blev borger av U. S. i det *følge*. Paa veien ifra Chicago til Menomonie blev nemlig et barn født av en kvinde som var med i følget, og et barn født paa amerikansk grund er borger av U. S. A. Jeg vet ikke enten det var gut eller pike, men det vet jeg, det var den første av os til at bli borger av U. S. A. Dersom nogen som kommer til at læse dette, saa skulde jeg like at faa høre om hvor den person bor og skulde like at hilse paa den.

De fleste av de østerdøler som er nævnt her, har været med at opbygge dette Barron county, og vi føler os stolte av at ha været med at gjøre det til hvad det er.

"Østerdalslagets Aarbok" 1925-26. Amund Moen.

Forhenværende Viceformand Martin Strand.

Jeg var født paa Elvaal, øvre Rendalen, nordre Østerdalen. Min far kom fra Strandgaarden i Storelvedalen. Det er altsaa derfra jeg faar mit familienavn. Min mor kom fra Hoff i Solør.

I 1883 reiste jeg til Amerika, og da jeg ankom til Castle Garden, New York, hadde jeg en billet til Minneapolis, lidt flatbrød og spekekjøtt i min kuffert, og en dollar og femti cents i lommen; og da jeg hadde laant pengene til billetten, vil det skjønnes at jeg begyndte livet i Ameika med tomme hænder. Heller ikke kjørte vi i nogen "Pullman Sleepers" fra New York til Minneapolis, men maatte sove paa gulvet i en trævogn uten engang en pute under hodet.

I 1885 og 1886 gik jeg paa universitetet i Minneapolis, hvor jeg tok et spesielt kursus i matematik og tegning.

En høstdag i 1896 da jeg gik og grublet paa hvad jeg kunde finde at bestille, begyndte det at sne. Saa husket jeg paa den moro vi hadde ved at gaa paa ski da jeg var smaagutt hjemme.

Høsten 1897 leiet jeg en liten bygning. Jeg leiet ogsaa to mænd. Som tiden gik, øket forretningen. Men vaaren 1900 brændte min skifabrik. Selv maskinene smeltet. Da jeg ikke kunde finde nogen bygning i Minneapolis, fandt jeg en i Midway, St. Paul. Men i december samme aar brændte min fabrik igjen. Saa leiet jeg en midlertidig bygning i Minneapolis igjen til den næste vaar. Da jeg ogsaa besøkte New Richmond, Wis., tilbød forretningsfolkene der at bygge mig en concrete bygning og la mig bruke den fem aar næsten uten nogen leie. Saa flyttet jeg hit med min fabrik og min familie i juni 1911.

Forhenværende Viceformand Amund Moen.

Han er født i Vingelen, Østerdalen, den 23de juli 1853 av forældrene Amund og Ingeborg Kvernmoen. Som ung fuldendte han skomakerlæren. Han kom til Amerika 1879. Samme aar blev han gift med Ingeborg Dølplads fra Alvdal. De bosatte sig ved Comstock, Wis., hvor de siden har bodd. Ved siden av at være farmer har Moen indehat mange tillidshverv. Han har været medlem av skolestyret tre terminer, og i 18 aar medlem av townboardet, tre aar dets formand. I 29 aar har han været medlem av distriktets skolestyre. Videre har han været aktiv i organisationen av farmernes assuranceselskap derteds, og embedsmand av samme i 18 aar. Han har organisert telefonkompaniet og meierikompaniet, samt Shipping Company, og været styrer av disse. Han har tjent som assessor og været leder i andre tillidshverv.

Amund Moen er en av de ledende østerdøler. Han er interessert og hjælpsom i alt som tjener til god forstaaelse og til lagets fremme. Han var en meget dyktig viceformand.

Forhenværende Viceformand Martin Uthus.

Han var født i Elverum, Østerdalen, Norge, den 23de oktober 1889. Han kom til Amerika i 1905 og bosatte sig i Nord Dakota. Først arbeidet han paa farm nogen aar. Senere frekventerte han Aakers Business College og graduerte derfra

1910, og begyndte som dreng for Great Northern jernbanekompani. Han har indehat flere tillidshverv for nævnte jernbanekompani og er nu blit forfremmet til ticket agent i Fargo, Nord Dakota.

Marlys Geraghty var født i Fargo, N. D., den 4de mars 1923 av forældrene Albert Geraghty og Helga Nablen Nilsen fra Trysil, Østerdalen. Marlys gjennomgik folkeskolen i Moorhead, Minn., og er nu en sophomore i Moorhead høiskole. Hun har været meget populær som akrobatisk underholder ved mange festlige anledninger siden hun var seks aar gammel og har

Marlys Geraghty.

vundet mange præmier i baade distrikt og stat i disse kunstige legemsøvelser. Hun har ogsaa vundet flere præmier i deklamations konkurrance. Saaledes vandt hun første plads i Moorhead og første præmie i subdistriktet, og første præmie i det hele distrikt i Detroit Lakes; senere første præmie over hele kredsen i nordre del av staten ; denne seier sendte hende nylig til statens konkurrance, hvor hele Minnesota var representert. Hun har flere tillidshverv i høiskolen og i kirkens ungdoms forening — en liten smart østerdøl.

Peder Ness, Minnewaukan, Nord Dakota.

Født i Alvdal, Østerdalen den 2den mai, 1881 av forældrene Ole og Marit Haardness. Utvandret til Amerika vaaren 1905. Kom først til Spring Valley, Wis. Reiste siden til Minneapolis og videre samme sommer til Nord Dakota. Arbeidet de første aarene paa forskjellige steder i Minnesota og Nord Dakota. — Kjøpte farm ved Minnewaukan, Benson county, N. Dak., i 1908 og har siden været beskæftiget som farmer. Blev i 1913 gift med Christe Helgeseth fra Churches Ferry, N. Dak. I dette ækteskap er født fire barn, nemlig Mabel, Olga, Lauritz og Grace. Familien tilhører den Lutherske Frikirke.

Iver E. Straalsjø, født den 10de juni 1867 i Alvdal, Norge av forældrene Erik Jestpersen Straalsjø (Strybet) og hustru Sigrid Andersdatter Trøen, Alvdal. Utvandret til Amerika 1886 19 aar gammel — til Wilson, Wis. Blev den 28de august 1888 gift med Ane Olsdatter Myrhaug, Foldal. Syv børn fødtes dem hvorav 6 lever. I juni maaned 1909 flyttet familien til Conne d'Abne, Idaho, hvor de fremdeles bor og er medlemmer av Trinity Lutheran Church.

Utvandrede Stor-Elvdøler.

Bertha Dieseth fra Mykleby utvandret 16 aar gammel i 1887 til Minneapolis. Gift 22 aar gammel med en norsk-amerikaner Thorvald Nilsen. Han er bankmand. Fru Bertha Dieseth Nilsson døde høsten 1932. De har ingen barn.

Marie Dieseth, Mykleby reiste i 19 aars alderen 1893 til sin søster Bertha i Minneapolis. Var hos sin søster til hun blev gift med Martin Bolstad fra Aamot. Han driver bilværksted. Ingen barn. Hun er 61 aar gammel.

Thea Dieseth, Mykleby, gift med telegrafist Johan Larsen, Koppang (bror til nuværende skrædder Larsen, Koppang). — De hadde 2 barn naar de reiste over til Minneapolis 1905. Larsen arbeidet som landmaaler. Et barn er født i Amerika. Larsen døde for en del aar siden. Hun er 60 aar gammel.

Jakob Dieseth Mykleby reiste 24 aar gammel til Minneapolis. Senere slog han sig ned i Dakota. Efter kort ophold her døde han 27 aar gammel. Han var skogsarbeider.

Biografier av Østerdøler ved Lake Park, Minn.

Peter Kvilvang er født i Os den 3die januar 1853. Han utvandret i april 1883 til Lake Park, Minn.; var gift med Marit O. Berg fra Os. Hun døde i 1895. Han blev i 1897 gift med Gea Nybakken Tolga, og har boet paa samme farm hele tiden. Do har 13 børn: Esten Gjeltten, født i Hodalen den 17de mars 1857. Han kom til Lake Park i mai 1882, blev i 1888 gift med Dorthea Sømaaen. Har 3 børn: Farmer Lars Trøan, født i Hodalen den 5te mai 1857 ; utvandret i mai 1882 til Lake Park, Minn. Ungkar, er farmer. Aagaat Gene er av den bekjendte lærerslækt i Os ; født i Os den 29de november 1859; kom til Lake Park i 1892, har været husholderske for Lars Trøan i 40 aar. Knut Storbæk er født i Tolga den 6te mars 1869; kom til Lake Park i mai 1890, er farmer. Ungkar, Simen A. Oseng, født i Os lde september 1854, utvandret til Lake Park, Minn. i mai 1883, gift med Maria Nes fra Os. De har 10 børn.

Mrs. Louis H. Johnson, Minnewaukon, .N. D., født i Alvedal, Østerdalen, paa gaarden Sørhus den 25de mai 1872 av forældrene Tore Larson og hustru Mari Sørhus. Kom til Amerika 22 aar gammel; kom med Amerikalinjen til Philadelphia i mai 1894; med jernbanen til Renville, Minn.; var hos en onkel og tante Seming Carlson i to aar; reiste til min bror i Aastad, Otter Tail County og derfra til N. Dak., og tok homestead; blev gift med Louis Johnson ifra Romsdalen, Norge; har havt 5 børn: Agnes, Thores, Lillian, Mabel, Josephine. Farmet i over 20 aar, lever nu i byen Minnewaukon. Manden er patrol mand paa railroaden. Hører til den Lutherske Frikirke, hvor alle børn er døpt og konfirmeret.

Einar Haavi var født i Trysil av forældre Johan og Toline Haavi. Han kom til Amerika i 1903. Arbeidet paa forskjellige steder i Minnesota og N. Dak. til han i 1912 begyndte at farme ved Hannaford, N. Dak., hvor han fremdeles er. Han var tilbake til Norge en tur i 1911. I 1917 blev han gift med Hilda Smestad fra Trysil, datter av Ola og Oline Smestad. Hun kom her til landet i 1916. De har 2 barn, Tina og Eilif, som sammen med sin mor var en tur til Norge i 1930, og de likte sig saa godt i Norge, at de vilde helst ha blit der. Karen Smestad, søster av Mrs. E. Haavi kom til Amerika i 1913. Hun var en av 13 Tryslinger, som da reiste i et følge. Det var Halvdan Sand-

kveen og familie, er O. Østmo, og Ola, Ida, Karl og Hilda Dybbækmoen og Karen Smestad. De reiste til Seattle, Wash. Der blev Karen gift med Stockholmeren August J. Wallert. De bor nu i Oakland, California, hvor de har sit eget fine hjem. De har 2 barn, Arthur og Raymond.

Thea Haavi, søster av Einar, kom hertil i 1904. Hun blev i 1906 gift med Johan Løberg, søn av Jo og Pernille Løberg, Trysil. Han kom hit i 1904. De har 5 barn og lever i Dazey, Nord Dakota.

Familien Søgaarden, Holmes City, Minn.

Av Gertrud Søgaard.

I begyndelsen av det 17de aarhundrede reiste en mand ved navn Touche fra det fredløse Finland for at finde frihet i de norske skove. Han bosatte sig like ved den svenske grænse, Skjærberget i Trysil. Her var det ubebodde landstrækninger fulde av vilde dyr, elg, bjørn, ulv, ræv og hare. Elve og sjøer var rike paa fisk og skoverne fulde av vilde bær. Dette saa ut som et fredens Paradis. Hr. Touche satte sig ned her, ryddet op sten, bygde huse, satte ild paa skoven og lot den brænde til den sluknet av sig selv og saadde rug i asken. Han opdrog en familie her. Der var ingenting som hindret ham fra at ta land. Han tok en landstrækning som omfatter Skjærberget, Vestsjøberget, Rundfloen, Grønset og alt land mellem Pladsen og Skjærberget, og landet vest fra Skjærberget ned til Flisen.

Dette land kjøpte han senere fra kongen av Danmark og betalte for det med rigsdaler, huder og skind. (Norge var paa den tid under Danmark) .

Naar familien vokste op blev landet delt mellem arvinger-ne. Skjærberget blev delt i to, Nordgaard og Sørgaard. En tredje blev bosat i Vestsjøberget, til gaardene byggedes Sætre og flere husmandspladse. Rundfloen og Grønset blev bygget senere. Den yngre Touche generation ogsaa multipliserte sig og gaardene i Skjærberget blev igjen delt. De nye gaardene var Ønseth som var en tredje del av Nordgaard og Bakken, som var en tredje del av Søgaard.

Familie navnet Touche blev i tidens løb forandret til Touch senere Tosk, dette er naturligvis grunden for, at med undtagelse av rekorderne i Riksarkivet, navnet er blit lagt i glem-

meboken og familien har fulgt nordmændenes skikke, at tage navnet fra de steder hvor de bor.

En av de sidste av den direkte linje av Touche var Mathias Olsen Søgaard i Skjærberget, død 1884. Hans søn Ola tok over gaarden, men solgte den og utvandret til Amerika, bosatte sig i Douglas county, Minnesota. Ola Søgaarden var gift med Oline P. Grambo. Deres børn er: Martin og Petter Søgaarden, som bor paa gaarden, hvor familien bosatte sig naar de kom til U. S. A. Lillie, Mrs. Ole Finstad, Minneapolis. Julie, Mrs. Christ Jacobson, Lowry, Minn. Christine, Mrs. Rev. Helseth, Fergus Falls. Olive, Mrs. Henry Fimrite, Lowry, Minn. Bertha, Mrs. Rev. Reese Hemet, California. Helen, Mrs. Rev. Solheim, Eagle Bend, Minn. Marie, Mrs. Johnie Johnson, Lowry, Minn.

Olaf Strandvold. — Om vaaren 1867 utvandret Ole Halvorsen Strandvold med familie fra Trysil til Amerika. Opholdt sig et aars tid i nærheten av Northfield, Minn., og derpaa to aar nær Holmer City, Douglas county, Minn. Sommeren 1869 tok Ole skræppa paa nakken og drog ut paa "landhunting" til den nye og saagodtsom ubebodde Red River dal. Hele hans vaabenutrustning var en liten øks. Næste vaar flyttet han saa med familien til det nye eventyrland og slog sig ned paa bredden av Red River 16 mil nord fra det nuværende Fargo, Cass County, N. Dak. De ankom til bestemmelsesstedet den 17de mai 1870, og det blev familiens fremtidige hjem. Der fødtes sønnen Olaf den lite januar 1871. Han gjennemgik der, med forældre og søskende nybyggerlivets mange gjenvordigheter og savn; men vokste op stor og kraftig og fremfor alt med en klar forstand og evnerik. Blev skolelærer og studerte siden en tid ved Nord Dakotas universitet i Grand Forks. Skolegjerningen har siden været hans livs yrke ved siden av frugtfarming op gjennem aarene og for tiden er han skole superintendent i Benton Co., Wash., og bor i nærheten av Prosser i de berømte Yakima dal. Han er en høiaktet og kundskapsrik mand. Han har altid været interessert i vor gamle saga, og det er især paa runologiens omraade at han har vundet sig et navn i den senere tid ved at kunne tyde runeindskriften paa Yarmouth stenen i Nova Scotia (som har trodset de gløggeste hoder i de sidste 125 aar) paa en saa grundig maate, at det vil staa for alle tider;

men det var bare begyndelsen. Der er flere gamle runeindskrifter fra de gamle Nordmænds tid langs Nord-Amerikas østkyst som har ligget og ventet paa sin aapenbaring og den er nu for haanden og vil komme slag i slag. Lærde folk, men som hverken forstaar de gamle runer eller det spraak de er skrevet paa, har gang paa gang fremhævet, at der slet ikke findes noget mærke efter de gamle nordmænd paa dette kontinent; men der har de nok tat munden for fuld. Vi har Yarmouth stenen i Nova Scotia, vi har Wonhegan indskriften paa Maine kysten og den omstridte runeindskrift paa Normansland i Massachusetts, som nok skal vise *sig* at være ækte, ti den bærer i sig selv et bevis, som de "lærde" ikke aner; men det kommer nok senere. Nok er det, at der findes genier paa mange omraader og Olaf Strandwold er et geni i runologi, det skal fremtiden maatte erkjende, en utrættelig, ihærdig forsker og "en israelit i hvem der ikke findes svig".

Olaf Olson. — Han er født i Trysil omkring midten av otti-aarene av forældrene Lars Olsen og hustru Hanna Dahl. De utvandret til Dakota omkring 1887. De bodde en tid nær Hickson, Cass Co., men flyttet til Spokane, Wash., vaaren 1888 og slog *sig* ned paa et landstykke i nærheten av det nuværende Deer Park om vaaren 1889. Der vokste sønnen Olaf L. Olsen op. Gutten var begavet og lærenem, blev utdannet som telegrafist og var en tid stationsagent i en liten by paa Spokane Northern Jernbanen; blev siden sekretær for et stort irrigations kompani, og var dettes representant i New York en tid. Han slog senere paa politik og søkte nomination som representant i legislaturen men tapte, gik saa ind i valgkampen som independent og vandt en glimrende seier over den regulære kandidat, noget uhørt i politik den tid, og tidsskriftet "Pacific Monthly" hadde en lang artikkel derom. Da Hartley blev guvernør i 1924 blev Olsen ansat som chef for departementet "of business con-troll and efficiency" og indehadde denne stilling gjennom guvernør Hartley's to terminer. Da demokraterne kom til makten i 1932, beholdt den nye guvernør Olsen i samme stilling trods et vældigt hyl fra demokratiske embedssøkere, ti Olaf Olsen var paa grund av sin fremragende dyktighet og paalitelighet uundværlig, og nu efter at den sidste legislatur sammen-sluttet de flere departementer under titelen: "finance, budgets

and business" blev Olsen direktør av dette nye department med fem supervisors under sig for de fem divisioner, "finances, institutions, savings and loans, budgets and purchasing". Altsaa vor finansminister her i staten Washington er en æktevasket østerdøl, en ære for sit folk og sit land og hans navn er Olaf L. Olsen, en usædvanlig begavet og evnerik mand; en fuldblods Trysilfinne.

—H. O. B.

Paul Mikkelsen Smebak, Ulen, Minn., er født i Os, Østerdalen av forældrene Mikkell og Magnhild Smebak. Hans hustru Marthea Olsdatter Smebak, født Berg, av forældrene Ole Johnsen og Elia Embretsdatter Berg. De tilhører den Norsk Lutherske Kirke i Amerika. De kom til Lake Park, Minn., den 15de juni 1888, har drevet med farming hele tiden. Mrs. Smebak døde 15de oktober 1917. Jeg selv var til Norge sommeren 1932.

Mikkell Nilsen Storbak, Ulen, Minn., er født paa Tolgen, Østerdalen av forældrene Nils og Marit Storbakken, gift med Kaja Smebak. De tilhører den Norsk Lutherske Kirke. De kom til Lake Park 6te mai 1896 og har hele tiden drevet med farmarbeide, var til Norge sommeren 1914.

Emret Olsen Berg, Ulen, Minn., er født i Os, Østerdalen av forældrene Ole Johnson og Elia Emretsdatter Berg. Han tilhører den Norsk Lutherske Kirke i Amerika. Kom til Lake Park, Minn., vaaren 1879 ; har drevet med farming og snekring; døde i oktober 1909. Han blev gift med Marit Nilsdatter Bakken fra Tolga i juli 1877. Hun døde i juni 1926.

John Olsen Berg, født Os, Østerdalen av forældrene Ole Johnsen og Elia Emretsdatter Berg. Tilhører den Norsk Lutherske Kirke i Amerika. Kom til Lake Park vaaren 1881; har drevet med farming. Døde december 1932; gift med Marit Nilsdatter Sund fra Os.

Ole Olsen Berg, født i Os, Østerdalen av forældrene Ole Johnsen og Elia Emresdatter Berg. Tilhører den Norsk Lutherske Kirke i Amerika. Kom til Lake Park vaaren 1882; drev en tid med farming og i de senere aar som handelsmand i Grand Forks, N. Dak. Blev sommeren 1888 gift med Anne Sylte fra Ringebu, Gudbrandsdalen.

Erik Olsen Berg, født i Os, Østerdalen av forældrene Ole Johnsen Berg og Elia Emretsdatter. Tilhører den Norsk Lu-

therske Kirke i Amerika. Kom til Lake Park i juni 1899; har arbeidet med farmarbeide, er ugift.

Elias Mikkelsen Smebak, født i Os, Østerdalen av forældrene Mikkell og Magnhild Smebak. Tilhører den Norsk Lutherske kirke i Amerika; gift med Jenny Pederson fra Numedal, har arbeidet ved U. S. Navy Yard, Bremerton, Washington.

*Oluf Petterson, formand au Tvillingbyernes Østerdalslag.
Viceformand av det Nationale Østerdalslag. .Bor i Minneapolis.*

Viceformand Oluf Peterson Paulshaugen var født den 26de juli 1894 i Elverum, Norge av forældrene Petter Paulshaugen og hustru Anne Nordstad. Han utvandret til Amerika 1914 og ankom til Minot, N. D., hvor han forblev to aar og flyttet da til Minneapolis, Minn., hvor han har bodd siden. Han er snedker av beskæftigelse. Han blev ækteviet 1923 til Sophie Paulson. De har et barn Phyllis Fern. Han tjente i krigen og reiste den 17de mai til en leir i Syd Carolina og reiste siden oversjøs. Han har været formand for Tvillingbyernes Østerdalslag i tre aar. Han er viceformand av det Nationale Østerdalslag og er en dyktig, saavel som interessert leder i laget.

M. Holemo. — Jeg var født paa Tynset den 28de december, 1855 og hvor jeg hadde min skolegang. Den 2den oktober, 1870 blev jeg konfirmeret av Provst Widerø. Mine forældre sat i smaa kaar, og jeg maatte tidlig gjøre hvad som kunne hjælpes til for livets underhold. Min far Ole Holemoen var maler og likeledes min bror Sønvis. Da baade min far Ole Holemoen og min bror Sønvis var malere, saa maatte jeg fra de tidligste aar være med om sommeren. Siden kom jeg til Trondheim, hvor jeg fortsatte med at male, samt studerte musik under Udby's ledelse; han var en fremragende person som musikker. Var nogle aar i Østerdalen og drev mit maler haandværk. Spilte ogsaa i flere musik organisationer baade som violin og kornetist, samt instruktør baade i store byer og paa landet. Var et aar i Danmark og Tyskland. I 1884 fik jeg det indfald at reise til Amerika. Kom til mit søskendebarn Lars Breen, som var fra Dalsbygda. Han hadde farm ved Prairie Farm, Wis. Der var en kjending av mig i Ironwood, Mich., som fik mig dit i aaret 1887. Kom der og er fremdeles her. Har hat mange musikforeninger i den tid, blandt andre saa var jeg i flere aar direktør for American Legion Band. Har i 35 aar været ansat ved skolen her, som Band og Okester leder. Har ogsaa et symfoni orkester bestaaende av 55 medlemmer. — M. Holemo, Ironwood, Mich.

Martin A. Steien, Minnewaukan, N. Dak., født i Alvdal, Osterdalen, Norge den 22de februar 1894 av forældrene Marit og Arne Steien. Kom til Minneapolis, Minn., 20de april 1913 og til Minnewaukan, N. Dak. samme høst. Drev som farmarbeider til 1918 og begyndte da at farme for egen del. Kjøpte farm ved Minnewaukan, N. Dak. høsten 1927. Er Lutheraner. Var til Norge i besøk 1925.

Ed A. Olson, Maddock, N. Dak., født av forældrene Ole Erickson og Marit Andershaug i Alvdal den 1de september, 1868. Utvandret til Amerika aaret 1890 og ankom til New York; reiste med jernbane til mit bestemmelsessted Black River Falls, Wis. Arbeidet i skogen den vinter til vaaren 1891 og reiste derfra til Wilson, Wis., som var bebod av Alvdalinger og Foldalinger størsteparten. Samme høst fik jeg og flere til Dakota-feber, og avgaarde bar det og landet i Grafton, N. Dak.

Overvar høsten og træskingen og reiste tilbake sidst i november til Star Lake, Wis., og flakket viden omkring fra by til by. Tilslut landet i Merrill, Wis., hvor jeg tok ut mit første papir for borgerskap høsten 1892 og stemte for første gang republikansk; men demokraterne vant og følgerne blev daarlige tider for arbeidsfolk. Jeg vanket viden om, stoppet det meste av tiden i Eau Claire, Wis. Sommeren 1896 reiste jeg til N. Dak., og bosatte mig for godt; tok homestead, blev gift i 1901 med Anna Skjelbostad, Indfjorden, Romsdalen. Vi har 9 barn ilive i vort ækteskap nemlig Oscar, Johan, Edith, Olga og Edwin, — alle gifte; Clarence, Otto og Mable, Vivian er hjemme. Har levet paa homesteaden det meste av tiden undtagen de sidste 10 aar, gradvis levet i Maddock for skole til barna. Hvad som sker herefter er os alle en gaate.

Gertrud Søgaard. — Karl M. Moen i Trysil kjøpte gaarden Søgaard i Skjærberget og giftet *sig* med Helene, datter av Mathias Olsen. Gaarden brukes nu av deres to sønner, Agronomevne Karsten og Ola Søgaard. Karl bor paa gaarden, hans hustru døde september 1934.

Gertrude Søgaard, datter av Karl og Helene, efter utdannelse som sykepleierske ved Norske Kvinders Sanitetsforening i Oslo og Stavanger, Norge, reiste til U. S. A. i november 1915, og praktiserte sykepleie i Fargo, N. Dak. I 1918 gik hun ind i "The American Red Cross" og tjentestgjorde som Reserve Nurse Corps ved U. S. Post Hospital Ft. Logan, Colorado. Efter discharge fra armeen september 1919 har hun praktisert sykepleie i N. Dak., California, Chicago, Illinois, og Nebraska, og ved "The S.A.T.C. Emergency Hospital, Colorado School of Mines", Golden, Colorado.

Amund Storbeck, født i Tolgen prestegjæld den 30te nov. 1860 av forældrene Nils Pedersen Storbeck og hustru Kirste Amundsdatter Sætersgaard. Utvandret til Amerika den 17de april 1882, kom til Lake Park 20de mai samme aar. Arbeidet paa farmene nogle aar. Kjøpte mig farm i Atlanta township, begyndte at farme om høsten 1886; blev gift med Soline Bæ-ken den 7de november 1886. Har tilhørt den Lutherske menighet fra dens begyndelse, har været menighetens kasserer i over 40 aar og er det fremdeles.

Henry Paulshaugen Opseth var født i Madison, Minn., den 14de august, 1891. Han fik sin tidlige skolegang i Canby, Minnesota. Han er graduent av St. Olaf College, Northfield, Minn., hvor han ogsaa studerte under F. Melius Christiansen og assisterte denne i ledelsen av det berømte St. Olaf Kor.

Henry P. Opseth.
Fremragende lærer i musik ved Augsburg College og Seminar, Minneapolis.

Professor George Søberg,
Lærer ved Augsburg College,
Minneapolis, Minnesota.

I 1821 indgik han i ækteskap med Gertrude Eldrina Davis. De har to døtre, Dawn Adair og Joice Kay. Han kom til Augsburg i 1922 som musikk lærer. Han er anset over hele nordvesten som en av de mest fremtrædende kor direktører. Det er særlig som leder av Augsburg Glee klub og Augsburg blandede kor at han har vundet berømmelse. Han er for tiden kor leder i en stor amerikansk menighet, den saakaldte Messias kirken av den svenske Augustana Synode.

Søberg familien. — Prof. George Søberg var født den 28de november 1897 ved Lakeville, Minn., av forældrene P. Søberg og hutru Oline SØberg. George Søberg er gift med Alice Marie Ancel som er født i Minneapolis den 26de december 1899. De har to barn; den ældste June Olive født 18de juni 1928.

Oline Søberg (født Teppen) er fra Trysil, Norge. Hun er født den 8de august 1854 og var gift med P. P. Teppen fra Trysil. De har følgende børn: Oscar, som faldt i verdenskrigen paa Canadas side. John, som faldt i verdenskrigen paa Amerikas side. Petra (Mrs. Titus) født i Trysil, nu boende i New York City. Mina (Mrs. Brom) født nær Farmington, Minn.; nu i Minneapolis. Deres barn er Lorraine født 1921 i Minneapolis, hvor hun bor. — Palmer, født i Lakeville, Minn., 1892 boende paa farm nær Lakeville. Han er graduent av Augsburg College. Hans hustru Judith Sundal er graduent av St. Olaf College i Northfield. Deres barn, Orlan Søberg, født i Lakeville, Minn., 1929. — George Søberg, som i flere aar har vært ansat som lærer ved Augsburg College.

Amund Thorson. — Tidligere viceformand og mangeaarig utsending til Bygdelagenes Fællesraad, er født i Tolga, Norge, den 13de september, 1867 og kom til Minneapolis, Minn., med sin hustru Signe, født Stowner fra Oslo, og en datter Kitty, født i 1907. Efter i flere aar blandt andet at ha drevet kolonialhandel, blev han i 1917 ansat ved byens vandværk som operator, hvorfra han nu efter forlængst opnaad aldersgrænse vil i nærmeste fremtid gaa av med pension. Han har deltat i foreningslivet baade her i landet og i Norge og er en fremtrædende representant i bygdelags bevægelsen i staterne. I yngre dage var han en ivrig sanger og deltok — mens han bodde i Norge — i flere store sangerstevner baade inden og utenlands. Tillike har han vært en ikke ubetydelig amatør skuespiller og hadde smaa roller ved Nasjonal Teatret i Oslo, hvor han var korsanger. I politisk henseende er han demokrat her i landet; i Norge venstremand og var blandt andet venstres valgmand i Oslo i nittiaarene.